

Quasi Pharis. Pharos dicebatur Ægyptiorum turris illa altissima, quam inter septem orbis miracula habendam, in Pharo insula, a portu Alexandriæ septem stadiis distante, et seu ponte, seu aggere, continenti juncta, Ptolemæus Philadelphus (vel denique Ptolemæorum aliquis) immani, ac teste Plinio (L. XXXIII, c. 12), 800 talentorum (quæ si rite calculum subduxerit, 1,200,000 thaleros nostros adæquant) sumptu erexit, ut nocturno navium cursu ignes ostenderet, ad prænuntianda vada, portusque introitum. Ex hoc jam omnes turres, ut erat illa Capreis in Sicilia, quæ paulo ante mortem Tiberii Cæsaris, terræ motu concidit (Sueton. in Tib., c. 74), alia, quæ a Claudio Imp. (teste eod. in Vit. Claud. c. 21) in exemplum Alexandrinæ Phari in portu Ostiensi, a se effosso, suscitata fuerat, et quotquot demum in maritimis civitatibus hodie durant, et nocturnis ignibus, navigantium caussa, collustrari solent, generali nomine Phari appellantur, quod nomen non quidem, ut putavit Isidorus (L. XV de Orig., c. 2) græcæ, ἀπὸ τοῦ φωτός ὄρασις, a videnda illic luce, derivatum, sed verius ægyptiæ originis est, ab ipsa insula, cui jam dudum antea Phari nomen hæserat, in turrim illam translatum.

Omnium notarum. I. e. pessime notatus, totidem scilicet peccatis, velut instar stigmatum animæ inustus. Vide aliud ejusmodi humilitatis specimen, quod ad finem cap. ult. de Bapt. Tertullianus de se ediderat.

Super illa tacere. Quasi ægre huic tractatui se finem imponere, eundemque velut invitum abrumperet significat.

Princeps Adam, i. e. auctor, omniumque primus.

In paradysum. In Apol. c. 47, Tertullianus noster Paradysum nominat locum divinæ amœnitatis recipiendis sanctorum spiritibus destinatum. Credidit autem Paradysum etiamnum exstare, ac sub Equatore situm esse, et utrinque zona torrida ac velut muro quodam igneo cohiberi, sicut mortalibus inaccessum reddi. A qua opinione non multum abhorreere videtur S. Thom. 2. 2. q. 164, art. 2. ad 5. Vox autem hæc non inter Græcos a παρὰ et δέω, ab irrigando, ut Suidas vult, nata est, sed Persicæ, imo Hebraicæ, vel potius Chaldaicæ originis, ex פָּרַד וּמְדַן in פָּרְדֵּי פַרְדֵּס, quod secundum vim vocabulorum hortum myrtozum, vel denique omnem locum singulariter amœnum, significat, confluent.

Sed quomodo restitutus Adam per penitentiam in Paradysum? Non utique terrestrem illum, e quo ejectus fuerat, et in quem omnis præclusus reditus, postquam Deus collocavit ante paradysum voluptatis Cherubim, et flammeum gladium atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ (Gen., III, 24). Itaque paradysus ille spiritualiter ac mystice intelligendum est de statu gratiæ, in quem Adam per penitentiam repositus fuit.

Non tacet. Exemplo suo nobis adhuec demum prædicans, qui in laboribus, inter spinas et tribulos in sudore vultus sui, tanquam perpetua penitentiae opera, terram coluit, et ex ea comedit panem suum, ut scilicet nobis documento esset, non nisi per laboriosæ penitentiae opera ad PARADYSUM COELESTEM, sed perpetuo deinceps incolendum, perveniri posse.

INDEX

LATINITATIS TERTULLIANÆ.

Cujusnam sit pretii Tertulliani latinitas, nova licet, nemine diffidente, inconcussa plerumque et horrida, paucis jam ab ipso hujus editionis limine præfando egimus; plura paulo infra habuit D. Lumper, quæ vide, si lubet, t. I, col. 93, 94. Hæc autem iterum fusiusque referre nec nobis animus est, nec in extremis operis nostri finibus novæ dissertationi locum opportunum dari quisquam opinabitur. Meminerint tantum lectores illud præsertim ad nova Tertulliani glossemata attendendum esse, in iis enasci ac velut primo germine erumpere novam Ecclesiæ latinæ linguam, nec jam adeo despicienda esse prima rudimenta eloquii per tot hominum ac sæculorum ora, in toto orbe christiano, ad usque usus nostros decurrentis, atque haud sine magna Dei laude annuarumque salute permanentis. Meminerint insuper ex tribus præcipue caussis repetenda esse insolita Tertullianæ latinitatis vocabula: nempe primo ex ardua et novissima fidei christianæ expositione; deinde ex audaci hellenismorum usu apud Septimium libentius græcizantem frequentiori; demum ex forensi ejusdem consuetudine ac trita veterum legum romanorum peritia, qua sæpe sæpius jurisconsultorum effata usurpasse deprehenditur. Quibus addere est, ut in cæteris viris egregie a natura comparatis, innatam indolem Tertulliani ultra ad insolita propensioris, nimia multarum doctrinarum copia diffultis et, ut pene dicam, satietate ructantis, quadam demum ingenita rubigine africana libenter rusticantis. « Quid mirum, inquit recens auctor, Tertulliani rigidi, impetuosi, ardentis, luxuriantis phantasie, acutique ingenii viri scripta, hujus suæ indolis luculentissimæ referre indicia, habitumque induisse haud vulgarem? Horridum scribendi genus et obscurum Afris proprium fuit. Hoc

itaque sponte ipsi quoque adhæsit. Attamen in eo ipso est vere unicus semperque suus. Difficili verborum structura, obsoletis novisque passim adhibitis vocabulis, ejus oratio lectoribus sæpe molesta accidit. Mox tumore inflata nauseam creat; mox concinnitate abrupta obscuritatem parit. Illa vero si excuses, sæpius virum mihi audire videor, quem, orationis gravitate et fervore, ne aurei quidem ævi oratori cedere putem. Legas librum Apologeticum. Attendas imprimis, quomodo jam inde ab initio vehementi oratione, sed majestate plena, adversarios adeat, acumine pungat, conscientiam sollicitet, misericordiam moveat, animum denique in admirationem rapiat et sui ipsius magnanimitatis et religionis quam defensus est sublimitatis; hæc attendas, et, nisi me fallant omnia, inde tibi abunde erit persuasum, Tertullianum, quantiscumque laboraverit orationis vitii, dicendi facultate valuisse egregie. » Hæc habet J. A. Cæssen in Commentat. de Tertulliano, Christi et relig. christ. adversus gentes apologeta (Annal. academ. Rheno-traject. ann. 1823-1824).

Nemini proinde mirum videbitur adeo diligenter ab omnibus Tertulliani editoribus digestum fuisse proprium ipsi glossarium. Porro, ex multis istius modi indicibus, quos exhibent veteres editiones, ac præcipue Rigaltianæ, præ omnibus seligendum esse diximus eum quem Halensi editioni subjecit Christ. Godofred. Schutzius, in Academia Jenens. litterar. human. et eloquentiæ professor, qui egregiam opem Salom. Semlero in concinnanda Septimii editione contulit. Hujus autem indicem cæteris anteposuimus eo potissimum nomine, quod, etsi brevior aliquatenus sit, seu pauciora vocabula recenseat, tamen rerum copia, verborum descriptione, definitionum

ac commentationum eruditione, apertius sane Tertulliani eloquii arcana rimatur nec immerito ab ipsomet auctore, annuentibus plerisque rei patristicæ peritissimis, perpetui commentarii vicem sustinere reputatur. Verba autem quæ hinc et inde vel deficient vel minus explicantur, suam plerumque secum habent explanationem sive in contextus subtemine, sive in uberrimis variorum notis. Quædam vero tantum excitata videntur, ut appareant, nec incon-

A sulto, quippe cum abs re non sit intueri quædam loquendi formulas emisit Tertullianus, qualem loquelam ab ortu suo literæ christianæ sibi efformaverint.

Edd.

Prima signa tomum designant; secunda, columnam; tertia, literam verbis adlegatis intra columnas appositam.

A

A et Ω. II, 935 B, Sic et duas Græciæ litteras, summam et ultimam, sibi induit Dominus, initii et finis concurrentium in se figuras, etc.

ABDICARE. II, 928 C, Sponte abdicato matrimonio, adnescunt. I, Filium jam subjectum pater retro patiens, qui filium ante patiebatur immorigerum et contumacem, abdicavit.

ABDICERE, abdicare, rejicere. II, 394 C, Ita totum quod ab homine captatur, abdidit Creator.

ABHINC, deinceps, ab hoc loco. II, 564 A, Quod ab hinc scriptum.

ABIRE. I, 1285 B, Ut cujus maritus de rebus abiit, i. e. e vita discessit. Sic Græci uti his verbis solent, ἀπέχθη, ἀποχθησθαι, ἀπέχθησθαι, ὑποχθησθαι, hoc est mori: quæ omnia abitum excessumque significant. — I, 645 C, Abiit jam, et reverti debet, proverbium. Quis ejus sensus, I, 209 B, 646 D.

ABLUERE, baptisare. II, 806 A, Caro abluitur. II, 1011 A, Denuo ablui non licet.

ADNOCTARE. II, 749 B, Celtas apud virorum fortium busta... adnoctare.

ABOLEFACERE, abolere. I, 452 B, Civitatem tabernæ habitu abolefacere, i. e. civilem ordinem honestumque tabernaria confusione commutare. Scaliger corrigiit abolefacere, χυλίσθη. I, 1508 A, Perinde potuit abolefacere eam, etc.

ABOMINAMENTUM. II, 637 A, Projecit homo abominamenta sua aurea.

ABORTIVUS. II, 564 A, Defectiva scilicet et abortiva genitura. Iren. Informis et sine specie quasi abortus. II, 331, C, Præcoquos et abortivos quodammodo Marcionitas.

ABRUMPERE. II, 47, De Ecclesia authenticæ regulæ abruptum nimirum sese, dictum ἀμεταβάτως.

ABRUPTÆ. II, 165 C, Si tam abrupte in præsumptionibus nostris hac sententia utamur.

ABRUPTUM. II, 507 A, Salio et hic, amplissimum abruptum intercisæ Scripturæ. Locutio ab iis sumpta, qui malunt compendium facere itineris saltu, quam dispendium commodiore ambulatione. Sic, Maximum cimpum levissimo saltu transvolas, Scaliger ad Cardanum. Explicat se mox Tertullianus, II, 507 D: Ademisti tanta de Scripturis, hoc est, intercidisti, rejecisti et abruptisti, ut lacunæ in librorum contextu permagnæ extant; lib. V. adv. eundem: Quantas foveas in epistola fecerit, auferendo quæ voluit.

ABRUPTUS, præfractus, perversus. II, 77 A, Ut de abrupto, præcipiti, et mori cupido. II, 247 B, Caucasus abruptior. Caucasus mons Scythiæ vastissimus, cujus, ut ait Plin. (H. N., lib. VI, cap. 5), juga in Colehica Ponti regione ad Rhipæos montes torquentur, altero latere in Euxinum et Mæotium devexo, altero in Caspium et Hyrcanium mare, variis nominibus. Virgil. Æneid., IV: Duris genuit te cautibus horrens Caucasus, etc. Quibus verbis abruptum explicatur, in hominem agrestem, durum, intractabilem et inhospitalem. II, 432 C, Cæterum nihil tam abruptum quam ut alius præstet. II, 657 B, Abruptum alioquin et absurdum.

ABSOLESCERE. II, 921 C, Seminarium generis abolescit, i. e. ut desinat de solito et consuetudine.

ABSOLVERE. II, 76 B, Speculatoriam morosissimam de pedibus absolvit, h. e. deponit. Apud Romanos militibus, cum exauctorantur, ut militiæ privilegiis et

honore indigni, inter cætera, calcei solebant detrahi. Balduin. De Calc. cap. 24. Vid. et SPECULATORIA. I, 572 A, Absolutum est de infirmitate et mediocritate eorum, i. e. apertissime probatum est eos nullarum esse virum.

ABSTINERE. I, 502 A, Cum mulieres usque adeo iam abstinerentur, pro abstinerent.

ABSTRUERE, objecta strue auferre lucem. II, 31 C (15). Vid. OBSTRUERE. II, 428 A, Et negat luceras obstruendam.

ABUSUS. II, 970 B, Processurnus ad certamen iustodiu abusus, i. e. longo usu propinodum absumptus confectusque. Rigalt. mavult obesus, sed desti codd. auctoritas. Nonius: Obesus, gracilis et cæcis circumrosus macilentusque. Nævius: Corpore potioreque undique obeso, mente exarsa, tardigenulo et oppressum. Gell. N. A., lib. XIX, cap. 7.

ACACIA. I, 15, Quam acacia pollicetur, i. e. acacia, integritas. Rigalt. præfert alteram lectionem: Illa incorruptibilitatem habemus superinducere ad novam hominem, quam monarchia pollicetur. Alludit autem ad illa Pauli, I Cor. XV, et II Cor. V, jubentis Christianos bene de resurrectione sperare, quæ tantalia corpora induet immortalitate. Tunc enim futurum ut beatorum animæ ad corpora redeant sanæ, tanquam ad domicilia nova; quippe jam æternæ, quippe superinduta immortalitate, tanquam vestimento novo, nullis unquam posthæc ætatibus deterrandæ. Monarchiam dicit Deum optimum maximum, quo sensu vocabulum istud frequentissime usurpavit adv. Praxeam disputatione.

ACATUS, navicula. II, 469 A, Si nunquam facinus merces vel illicitas in acatos tuos recepisti, etc., ἀκατος navis agendis mercibus comparata. Inde diminutivum ἀκάτιον, acatium (Plin., H. N., lib. IX, cap. 31). Persequitur hic auctor accuratissime rationem totam rei nauticæ, ut Marcionem gravius tangeret. Nam ex symbolo negotiatorum nauticæ suscipiunt merces, tituli alicujus caractere percussæ traduntur, vel notatæ signo transmittuntur, imponuntur, etc.

ACEDERE, parem esse. II, 1042 A, Sed et qui ante Tyrrinthium accesserat pugil Cleomachus. II, 76 A, Et persona jam ex ordine accesserat. Legendum cum Rigalt. decesserat. Nempe miles ille ceteris constantior fratribus, h. e. commilitonibus christianis, qui divulgari noluerant, arbitrati non esse in tantula dissimulatione prævaricationem.

ACCENDERE. II, 82 B, Visum in oculis accendit.

ACCENDONES, lanistæ, qui gladiatores ad certamen accendunt, II, 1050 A.

ACCEPTABILIS. I, 585 A, Attamen quanto acceptabilior nostra præsumptio est.

ACCEPTO. I, 347 A, Accepto ferent dii vestri. I, 580 A, Tacent igitur et accepto ferunt. II, 1011 A, Quanto magis delicia ista ante lavacrum accepto facit.

ACCESSIBILITAS. II, 174, A, Ut et contraria ipsi Filia adscriberemus, mortalitatem, accessibilitatem.

ACCIDENTIA. II, 498 B, Accidentia enim est quod adscribitur; accidentia autem antecedit ipsius rei ostensio, cui accidunt. II, 655 B, Accidentiam spiritus patris est, cecidit enim extasis super illum, etc.

ACCURATUS. I, 407 A, Quæ illis accuratior parca est, i. e. pastus qui magis curæ illis est.

ACERBUS. II, 904 B, Ita ante hunc indicem, acerbus est, i. e. immatura. II, 229 A, Sicut fieri arbor...

acerba sua amittit, ex Apocalyps. VI, 15: τὰς ὄχλους ἄκρως ἄκρως, grossos suos habet Vulgata. Grossus autem est fons dura atque acerba. Theodorus Gaza, in opere de Plantis, ἄκρως vocat caprificum.

ACERBATUS. I, 555 A, *Flagella acerbata*, i. e. duplicata.

ACERRA. I, 524 A, *Ut poculum, ut acerram*.

ACERVUS. II, 105 C, *Confusum acervum fidelium eventilius*. I, 1274 A, *Ad omnem acervum nuntiorum*.

ACESCERE. I, 474 A, *Tot tribubus et curiis et decuriis ructantibus acescit aer*; quod præ multitudine hominum in theatris et spectaculis accidere solet.

ACIES. II, 1645 B, *Et acie figere*, est acute, intentis et quasi defixis in rem oculis intueri, ἀκρίως ἐπερεῖν. Ut qui vestibis a natura moderatione alienis, hominesque transversos de recto statu agentibus induti, palam conspiciendos se, aut potius deridendos præbent, omnium oculos in se convertere velle videantur. Ut tamen huiusmodi inspectio sive spectatio, quam captant, cum probro contumeliaque eorumdem gestantium, sit conjuncta, ut non laudi, sed vitio vertat. Huic subjungitur (*Ibid.*): *Digito destinare, nutu trahere*. II, 1006 C, *Quam exerta acies machære spiritalis*. Vid. EXERTUS. II, 1015 A, *Provoca ad apostolicam aciem*. II, 669 A, *Tot acies tibiurum*.

ACONITUM. Herba virulenta, quodcumque venenum. II, 1050 A, *Eradicato omni aconito hostilitatis*.

ACOR. II, 249 A, *Modico fermento totam fidei massam hæretico acore decepti*. I, 1257 A, *Velut poma cum jam in acorem vel amaritudinem senescere incipiunt*.

ACTOR, qui negotia agit aliena, procurator. II, 454 B, *Proposit actorum similitudinem*.

ACTORIUM de anima, II, 668 C.

ACTRIX. I, 650 B, *Quod si tragædiæ et comædiæ scelerum et libidinum actrices*.

ACTUS. II, 564 B, *Enthymesis de actu fuit*, nempe quo prorupit sophia in patrem inquirere, ut auctor loquitur, cap. 9. I, 4515 A, *Sic ergo et circa actum materialium*. Actum vocat Tertullianus rerum a Deo creatorum usum, cum ex iis aliquid agimus, cum iis utimur ad actum sive actionem, ejusmodicumque sit. I, 496 B, *Vestros enim jam contestamur actus de iudiciis*. II, 459 C, *Secundum servi illius exemplum, qui ab actu summotus*. I, 670 B, *Minor merces frequentiore actu repensatur*.

ACUS. I, 1246 A, *Cedo acum criminibus distinguendis*. II, 906 B, *Et acu lasciviorum comam sibi inserunt*.

ACUTUS. II, 1048 A, *Si pergam ad acuta*, i. e. si pergam acutus et decretoriiis armis tecum pugnare, non prolusoriis et hebetibus.

AD, apud. I, 527 A, *Profani vero et qui non integre ad Deum*.

ADDICERE. II, 420 A, *Melius est turbas tuas aliquando non vides, quam addicas*, nempe tributariæ servituti. I, 1237 A, *Hoc enim pretio Dominus veniam addicere instituit*; proprium venditoris verbum. I, 458 A, *Et ita nos crimini addicite*.

ADDICTIO. II, 1015 A, *Et addictionem omnis pudicitiae*. Addicit prætor, cum quid proprium esse alicui jubet.

ADGENICULARI, ad genua accidere. I, 1244 A, *Et aris Dei adgeniculari*. Rectius alii: *Charis Dei*. Intelliguntur autem per *charos Dei* sine dubio martyres, quos pœnitentes rogare solebant, ut se Ecclesie redderent. Vid. Tertull. *Ad martyr.*: *Quam quidam, pacem nihilum, non habentes, a martyribus petere consueverunt*.

ADGLUTINARE. I, 1235 A, *In tantum contumaciæ adglutinaris*. II, 665 B, *Et adglutinabit se uxori suæ*. II, 684 B, *Et adglutinabitur mulieri suæ*.

ADHERERE. II, 1047 A, *Ceteroquin humerum adhaeret*.

ADHUC. II, 54 A, *Etsi adhuc memini*, i. e. insuper, præter communem ritum.

ADITUS, qui adit. II, 540 A, *Idcirco ei aditum* (nempe ad ista sacra) *prius cruciantur*.

ADJUNGERE. II, 47 A, *Quod malis adjungat*. Jun. mavult *adjugat*, i. e. constringit eodem jugo, ut *palmites adjugari* Columella dicit.

ADJURARE. I, 692 A, *Jures per idola, an ab alio adjuratus acquiescas*. I, 448 A, *Ceterum dæmonas, id est genios, adjurare consuevimus*. II, 122 A, *Diffidentia signandi statim et adjurandi et ungenti bestiarum calcem*.

ADOLARI. II, 806 B, *De bonis carnis Deo adolantur*, i. e. cultum religiosum exhibent.

ADOLATIO, i. e. adulatio, more veterum. Cultus deorum non verus, sed fictus.

ADORARE. II, 550 A, *Ne gravitate adorentur*, i. e. probentur. Jun. mavult *adormentur*. Nam si ad rem vanam adhibueris gravitatem, videberis adornare, deest eam festivitatis. II, 218 A, *Adoro Scripturæ plenitudinem*.

ADSACRIFICIUM. I, 686 A, B, *Sim vocatus, nec adsacrificii sit titulus officii, et operæ meæ expunctio, quid tum? si libet*. Solvit his verbis objectionem: *Sed his accommodantur sacrificia*, sumpta persona servi seu liberti christiani, quem dominus gentilis adesse aut apparere sibi jussit, filiove ob togæ puræ vel sponsalium solemnità sacrificanti. Sim vocatus, inquit, dum officium meum et opera mea non possit haberi pro adsacrificio, i. e. administratione seu participatione aut consensu sacrificii, utatur ille et opera mea, et officio meo; quid hoc ad me? integra est hac in re conscientia mea; si libet, adesse possum.

ADSIGNARE, ADSISTERE, vid. per litter. 2ss.

ADSQLARE. I, 565 B, n. (1); 577 A, *si majestatis fastigium adsolant*, deprimunt, allidunt solo.

ADVERSIO. II, 299 C, *Jam secundum adversionem dirigendæ bonitatis*, i. e. dirigendæ bonitatis prout mentem quisque suam ad Dei bonitatem advertit. *Adversionem* jureconsulti vocant jus fructuum percipiendorum, et in suos usus accommodandorum. Sic vector navem conducere in *adversionem* dicitur, qui ea lege conducit, ut obventiones ad ipsum conductorum redeant.

ADVIVERE. I, 748 A, *Qui in ipsis tunc fuerunt, cum adviverent*, i. e. adhuc cum ipsis viverent. II, 87 A, *Quod ipsa sibi idola fecerunt cum adviverent*, i. e. una viverent cum iis qui istum cultum exhiberent ipsis.

ADULARI. II, 972 A, *Non tantum obsequi ei debeo, sed et adulari*. Vid. ADOLARI. II, 976 B, *Et ad singulas horas salutandis adulantur*. II, 722 B, *Ei* (corpori) *soli quies sine operis adulatur*, i. e. adulans tribuit.

ADULTER. II, 50 A, *Tantum veritati obstrepit adulter sensus*, i. e. perversa interpretatio. II, 52 A, *adulter stultus*. II, 498 A, *Totus adulter et prædicationis et carnis*: adultera Hermogenis caro, quæ assidue nubebat; adultera prædicationis, quia hæresi sua fidem pacemque Ecclesie corruperat. I, 665 C, *Nam qui falsis deis servit, sine dubio est adulter veritatis, quia omne falsum adulterium est*. I, 519 A, *Expedite autem præscribimus adulteris nostris, hæreticis*. II, 1000 C, *Adultera et ipsa, de scriptura Pastoris*. II, 156 B, *Colligantur omnes adulteræ fruges*. I, 580 C, *Quod adulteram noctem commentum sumus*.

ADULTERARE. I, 652 A, *Qui autem adulterat et affectat*, scil. veritatem. I, 519 A, *Ad philosophicas sectas adulteraverunt*. II, 987 A, *Semetipsum adulterat et stuprat*.

ADULTERIUM. I, 519 B, *Adulteria salutaris disciplina*. II, 51 A, *Adulteria Scripturarum*. II, 401 A, *In hoc solo adulterium Marcionis manus stupuisse miror*, i. e. adulteratione et corruptione Scripturarum vel obstupefactas caruisse sensu. I, 1512 B, *De adulterio colorum injutorum*.

ADUMBRARE. II, 899 B, *Debet ergo adumbrari facies tam periculosa*, i. e. velari. I, 645 A, *Postea plucuit impietatem voluptate adumbrare*. II, 1014 D, *Obscura manifestis adumbrantur*.

ADVOCARE est græce παρακαλεῖν. II, 590 C, *Advocare languentes*.

ADVOCATIO proprie est turba patronorum et amice-

- rum qui alicui in iudicio adsunt. I, 270 A. C. *Secutorum* A
Scripturarum quoque advocacioni, i. e. defensionis. II, 595 A, *Quonium* recepistis advocacionem vestram, i. e. consolationem, παράκλητον. I, 1267 A, *Itaque* talibus et advocatio et risus promittitur. II, 865 B, *Voces* exhortationis et advocacionis, i. e. consolationis, auxilii. II, 95 B, *Quibus* familiarissima est advocatio necessitatis, i. e. allegatio, excusatio. I, 270 A, *Advocacione* mercenaria utuntur.
- ADVOCATOR, παράκλητος. II, 595 A, *Sicut* probuvi mendicorum advocatorem.
- ADVOCATUS. II, 951 A, *In hoc quoque* paracletum agnoscere debes advocatum. Alludit ad significationem vocis παράκλητος; sed ridiculum est applicatio auctoris. II, 972 A, *Qua* paracletus, id est advocatus. I, 695 A, *Non jam* advocatorum, sed angelorum. Advocatos dicit, qui amico presentiam suam commodabant signando, subscribendo, testimonium dicendo. Sic Varro, lib. II de Re rust., cap. 5: *Tu vero, Murri, veni mi* advocatus, dum asses solvo Palilibus, si postea a me repetant, ut testimonium perhibere possis.
- ÆDIFEX, pro ædificatore. I, 678 A, *Ex similitudine* providentissimi ædificis illius.
- ÆDIFICARE, proposito exemplo invitare. II, 540 A, *Ut opinionem* suspensio cognitionis ædificent. II, 459 C, *Ad quarum* tolerantiam ædificans monet. I, 1510 B, *Solum hunc* mulierum stuporem ædificare noverunt, i. e. operi inservire faciendo atque exhibendo quod stupeant mulieres et admirentur. II, 44 B, *Ædificari* in ruinam. I, 624 B, *Ut robori* ædificando vacent.
- ÆDIFICATIO. I, 1256 A, *Loquacitas* in ædificatione nulla turpis.
- ÆDIFICATORIUS. II, 782. B, *In virginem enim* adhuc Evam irreperat verbum ædificatorium mortis.
- ÆMULATIO, invidia, odium, dolor, quo ethnici afficiebantur, quum viderent numerum suorum decrescere, et religionem christianam in dies majora capere incrementa. I, 277 A, *Absolutus* post tribunal de vestra rideat æmulatione. I, 508 A, *Ex æmulatione* Judæi. II, 52 A, *Veniens utique* ex causa æmulationis. I, 556 A, *Æmulatione* divinæ rei et humanæ, i. e. aliter sentit Deus, aliter homo. II, 408 A, *Æmulatione* legis. II, 928 A, *Si quis præsumptione* hujus providentiæ suæ æmulationem provocarit. Sensus est, eo magis fieri posse, ut gravida fiat scæmina providentiæ Dei, si quis præsumptionem de ea conceptam (quod sit sterilis) provocaverit concubitu, quasi æmulaturus Deum, qui de sterilibus foetus facit.
- ÆMULUS. I, 277 B, *Quædam* ratio æmulæ operationis, i. e. operose æmula. Vid. RATIO. II, 958 C, *Æmulo* modo, i. e. contrario. II, 278 B, *Qui non* alias plene bonus sit, nisi mali æmulus.
- ÆNIGMA, figura. II, 448 C, *Ubi* in lapidis ænigmate. II, 820 A, *Obtentu* figurarum et ænigmatum. II, 841 A, *Ut non* possit altera species admittere ænigmata.
- ÆONEIUS. II, 251 C, *Tanquam* æoneiæ scrofæ. Rigalt. emendat æneia. Vid. SCROFA.
- EQUIPARANTIA. II, 570 B, *In æmulas* equiparantias corpulentiarum.
- ÆSCULAPIUS. II, 1051 A, *Æsculapio* jam vestro. D
Vestrum appellat eo quod præcipue in Africa colebatur et Pœna matre genitus crederetur, nam prius erat Pergamenorum dumtaxat. Sensus: Pallia quibus olim usi estis, fuere qualia etiam hodie Æsculapii sacerdotes in usu habent.
- ÆSTIMARE. II, 82 B, *Contactum* in manibus æstimavit. Melius Rigalt. legit æstimavit; quod vide infra.
- ÆSTIMATIO, cogitatio. I, 265, 264 A, *Nec tamen* hoc ipso modo (Heuman. moniti) ad æstimationem, etc. Sensus: nec tamen ea re se admoneri patiuntur, ut cogitent fortasse veritatem subesse ei doctrinæ, quæ vulgo damnatur. I, 4527 A, *In æstimationem* temporum recte Rigaltius restituit in æstimatione temporum, i. e. in extremis temporibus, in fine sæculi.
- ÆSTUARE. II, 154 C, *Cum terrena quoque officia* in gradu æstuent, i. e. contendant pro dignitate gradus, ut primum obtineant locum. I, 497 A, *In* vestris semper æstuat carcer.
- ÆSTUARIIUM. I, 658 A, *Quid* facies in illos infirmiorum impiorum æstuario deprehensus.
- ÆTAS. I, 516 A, 519 A, *Major ætas*, i. e. major natus. I, 1527 A, *Ætates* denique requietas jam a portum modestie subductas. Ibid., *Pro frigore* ætatis. II, 982 B. *Habet et in Christo* scientia ætates suas.
- AFFECTATIO, imitatio. I, 371 A, *Sed et plerique* vestrum affectatione aliquando, etc.
- AFFECTIO, προσβολήσις, assumptio. II, 1015 A, *In* diversam affectionem tenebricæ vestis.
- AFFECTIOSUS. II, 682 B, *Et naturaliter* affectus sit, non habens intellectum.
- AFFINIS. II, 260 A, *Et impudentiæ et maligni* affinis est, i. e. particeps; ita Cic. pro Sylla: *Ubi* affines suspicionis. II, 457 C, *Extraneos et vultus* juris affines. I, 1261 A, *Affines* cupiditatis deprehendemur. I, 1267 A, *Numquid* impatientes parvi æstia. I, 674 A, *Affines* illos esse multimodam idololatricam.
- AFFINITAS. I, 679 A, *Ut non* usque ad idololatricam affinitates, i. e. usque adeo ut particeps sint idololatricæ.
- AFFLATUS. II, 291 B, *Afflatus* Dei, i. e. animus. II, 294 C, *Imprimis* tenendum quod græca *Scriptura* agnavit, afflatum (πνεῦμα) nominans, non spiritum (πνεῦμα). I, 1251 B, *Alia* afflatu ejus consummatur.
- AGERE. II, 26 B, *Egisse* Jesum Christum, h. e. eam hominis personam induisse, omnique epiæ quæ de Jesu Christo fuerant prædicta. II, 116 B, *Et illi* agis, i. e. agis actorem et procuratorem illius. II, 454 B, *In tantum* illi negotium agens. II, 567 C, *Quid* autem agere dicuntur moribundi, animam a animam?
- AGINA est, inquit Festus, foramen illud in quo inseritur scapus trutinæ, hoc est in quo agitur non vertitur trutina; unde aginatores dicti, qui partu luero moventur. II, 254 B, *Mediæ* quod aint agitur, de motu, qui adeo temperatus, ut nullam in partem vergat, parsque nulla præponderet.
- AGNITIO, assensus, approbatio. II, 155 B, *Et ea* agnitione pacem. II, 965 A, *Verum etiam* sacramentorum agnitionem jejunia de Deo merebuntur, i. e. peritum interpretandi figuras et imagines sacras, nempe divinitus objectas in somnis.
- AGNOSCERE, assentiri, approbare. II, 155 B, *Agnoscentem* jam prophetias Montani.
- AGNOSCIBILIS. II, 877 A, *Sed* liniamenta Petro agnoscibilia servaverat.
- AGONOTHETA, ἀγωνοθέτης, certaminis præses et jūdex, musici scilicet et scenici. Gymnicorum enim certaminum qui præses essent, athlothete dicebantur. II, 104 A, *Ita* agnosces ad eundem agonothetam pertinet certaminis arbitrium. I, 624 A, B, *In quo* agonotheta Deus vivus est.
- Αἰπίσις, dicta græca voce, ex interpretatione electio nis, quia quis sive ad instruendas, sive ad suscipiendas, utitur, II, 18 A.
- Αἰών. II, 550 B, Αἰῶνα τέλειον, æonem perfectum.
- ALIQUI, pro aliquis. I, 315 A. Ita sæpissime.
- ALCINOUS rex in Coreyra insula. II, 1056 A. De ejus pomariis vid. Plin., II. N., lib. XIX, cap. 4, et Hom., Odys., lib. VII.
- ALES, metaph. pro eo quod est, velocissimus est et quovis alite velocior. I, 407 A, *Omnis* spiritus alis est.
- ALEXANDER, II, 1058 A, est Polyhistor, quem Saldas Milesium fuisse refert, et bello captum, in Cor. Lentuli familia pædagogum egisse, posteaque missum, Cornelii nomine vocitatum. Scripsisse videtur libros de rebus Phrygiorum et Ægyptiorum ad matrem suam. Richerius intelligit de Alexandria et Africa populis.
- ALLECTIO. II, 58 B, *Allectio* explorato; allegandum scilicet in ordinem ecclesiasticum. Hoc enim in ordinem ordinationem prædicari mos erat. Prædicatio assensiebat nominibus eorum propositis, admonito populo,

ut si quis adversus eos quid haberet criminis, probaret manifestis rebus : talis apud Ecclesiam fuit *allectio explorata*, ut contra apud hæreticos ordinationes temerariæ notantur supra. II, 514 B, *Creatoris autem non natura sunt filii Judæi, sed allectione patrum, i. e. adoptione.*

ALLEGERE, assumere, adoptare. I, 335 A, *Vacat ex hac parte caussa allegendæ humanitatis in divinitatem*, II, 808 A, *Cum anima Deo allegitur, ipsa est quæ efficit ut anima allegi possit.*

ALLEGORIA, parabola, ænigma, figura. II, 421 C, *Per allegorias et figuras*. II, 835 B, *Ut allegoria quidem nubilo careant.*

ALLEGORICUS. II, 543 A, *Allegorica dispositio, i. e. figurata*. Vid. CONVITIUM. II, 996 A, *Et histriones cum allegoricos gestus accommodant*. II, 836 A, *Allegorica scripturæ.*

ALLEGORIZARE. II, 401 A, *Quæ Christus in homines allegorizavit*. II, 834 A, *Habemus etiam vestimentorum in Scripturis mentionem ad spem carnis allegorizare.*

ALLOCUTIO. II, 28 B, *Allocutionis præfationem, i. e. προσηγορίας*. II, 660 A, *Aut allocutiones proferuntur, ὁμιλίαι, ἐκκηγορίαι.*

ALTEGRADIUS. II, 913 A, *Ut bestia quædam magis quam avis... cætera allegradia.*

ALTERUTER. I, 321 A, *Ex alterutro, i. e. ex utraque contrahentium parte*. I, 471 A, *Pro alterutro, i. e. alter pro altero*. II, 985 A, *Sine alterutra oppositione.*

ALTILIS. I, 651 A, *Et propter otium Græciæ altiles homines oderis*. Athletas seu palæstritas intelligit, a gymnasiarchis ali solitis summo cura, ut essent viribus ad certamina valentissimis nobiles. Talium vero certaminum studiosissimi erant Græci, publicæ utilitatis otio gaudentes. Hæc enim patiebantur longæ pacis mala. Altiles homines Septimius dixit, ut Varro et Martialis boves et gallinas altiles, pro opimis et saginatis. I, 1246 B, *Conquirito altilium enormem saginam.*

ALVEARIUM. II, 586 A, *In conspersionis alvearia, i. e. alveos, et quæ vulgo dicuntur mactræ.*

ALVEUS, alvus, venter. I, 322 A, *Ipsorum ursorum alvei appetuntur*. II, 663 A, *Et digesta sine alveis.*

AMARE, solerc. II, 1035 A, *Temporatum vestiri amantem*. II, 319 A, *Sed expedita virtus veritatis paucis amat, i. e. solet, more Græcorum, φιλικὴ γυνήθειαι, malle*. I, 265 A, *Amant ignorare*. Heuman legit amans. II, 135 B, *Amavit, quæ vocaverat in salutem, invitare ad gloriam.*

AMBITIO, vagus et multiplex circuitus. II, 978 B, *Illis ambitio corporis competit*. II, 900 A, *Quia non sit naturaliter consecutus ambitionem capillorum, περιβόλην*. II, 691 B, *Tota ventris ambitio*. II, 650 B, *Sed viderit utriusque præstantiæ ambitio, i. e. περιουσία.*

AMENTARE. II, 439 C, *Amentavit hanc sententiam, i. e. ut jaculum intorsit, vibravit*. Lucan., *Jaculum amentavit habena*. Hesych. ἄμμα, δερμὶς; hinc amentum, jaculi et hastæ lorum.

AMENTATIO. I, 572 A, *Quo machæris vestris amentationibusque cadatis, i. e. amentis.*

AMENTIA. II, 684 B, *Quum in illum Deus amentiam immisit; sic vocat somnum Adami*. Vid. ECSTASIS.

Ἄμητρον, qui est sine matre. II, 75 A.

AMOR. II, 247 A, B, *Amores Colchorum, philtra, amatoria venenata, aliaque venena omnia*. Conf. Horat. Carm. II, Od. 15.

AMPLIARE. I, 4318 A, *Quam si Dominus ampliando legem a facto stupri non discernit*. II, 937 B, *Non tantum reservata permaneant, verum et ampliata*. II, 76 B, *Et res ampliata*. Res ampliari dicitur, cujus cognitio in aliud tempus, vel ad aliud tribunal rejicitur aut renittitur. Ampliatorum exempla sunt apud Livium, XLIII, ubi de M. Fitinnio : *Bis ampliatius, tertio absolutus est reus*. Et paulo post, de P. Furio, Phillo et M. Matieno : *Gravissimis criminibus accusati ambo ampliati que.*

AN, forte. I, 416 A, *An Christianis, i. e. forte factis*

TERTULLIANI II.

Christianis. Sensus totius loci est : *Credite illis, cum adjurati a nobis verum dicunt; si enim liceret illis mentiri, quando homo christianus veritatem probare vult, facerent certe, ne vos tam fructuosos sibi amitterent, imo, ne a vobis ipsis olim forte christianis, ab aliqua possessione sua deturbarentur.*

ANABIBAZON, ἀναβιβάζω, ascendens : signum astrologis, planeta γειθόλοφος, sub quo quisque concipitur aut nascitur. II, 266 A, *Fortasse enim Anabibazon ei obstabat.*

ANDROMACHA. II, 996 B, *Nihil enim ad Andromacham, i. e. nihil ad Christum*. Alii proverbii loco habent, ut alludat ad veteris alicujus tragici fabulam nomine *Andromachæ* inscriptam, et nihil aliud significari hac locutione, quam hisce : *Nihil ad versum, nihil ad Bacchum, οὐδὲν πρὸς ἑπὸς, ἀπὸ τοῦ βούσου, h. e. aliena re*. Nam hæreticos cum histrionibus comparat. Ii allegoricos gestus accommodantes canticis, alia longe a præsentis et fabula et scena expriment : illi, hæretici scilicet, easdem parabolas quo volunt, tribuunt, non quo habent, aptissime excludunt. (Vid. PROVERB. FORMULAS, I, 210 D.)

ANGELIFICARE. II, 832 B, *In regno Dei reformatam et angelificatam.*

ANGINA. II, 752 B, *Aut compressu jecoris angina sit mentis, angor scilicet animi.*

ANGUSTIA. II, 905 A, *Ex angustis, i. e. tenuitate facultatum sive fortunarum.*

ANIMA. II, 228 B, *Natutiles et volatiles animæ*. II, 905 A, *Et animam expectatione et carni transfiguratione, i. e. virgo illa tua jam nupta est aivum expectatione mariti, nupta est carnem transfiguratione pubis*. *Nupta carnem et animum, ut, Os humerosque Deo similis*. Verborum quæ sequuntur, *cui tu secundum paras maritum*, sensus est : *Virgo tua, quam tu virginem existimas, propter ætatem desit esse virgo, non quidem a viro corrupta, sed ab ætate; proinde maritus, quem ei trades, secundum erit.*

ANIMALIS ψυχῆς. II, 953 C, *Agnosce igitur animalem fidem, studio carnis, qua tota constat.*

ANIMARE. I, 1522 A, *Tum solis animando simul et sicando capillo exoptabilis ardor*. Animando, colorando, ut *animatæ fruges* Lucretio, et *animata exia* Arnobio. I, 1202 B, *Si aquæ animare noverunt, i. e. æternam homini vitam reddere, qua peccando exciderat*. I, 1208 A, *Alio spiritu tantæ claritatis animare*. Animari dicitur machina digitis musici modulantibus spiritum in aquam pressionibus densatum et concorporatum, ut in clarissimum exeat sonum multiplici varietate distinctum. Hujusmodi autem Septimius alium spiritum appellat, nempe eruditum et exarticulatum. II, 994 C, *Et credideris comparationes eorum inter se animasse*. Animantur colores, tam apte comparati, ut alter alterius vigore excitetur.

ANIMATIO. II, 556 B, *Et totam enthymesin, id est animationem cum passione, etc. Iræ. Deposuisse pristinam intentionem, cum ea quæ acciderat passione.*

ANIMATRIX. II, 147 A, *Animatricem confessionis vocat dilectionem perfectam, i. e. quæ incitat, impellit, animum addit ad constituendum Christum.*

ANNOTATIO, cura ut care locetur. I, 345 A, *Sub eadem annotatione quæstoris.*

ANNUS. I, 487 A, *Annus in cura est*. Zephyrus ad sollicitudinem hominum ejus anni applicat; sed Tertullianus, non hominibus, sed anno et tempori curam quasi et laborem tribuere videtur. II, 976 C, *Cum stupet cælum et aret annus.*

ANNULUS. I, 302 A, *Annulus pronubus*. Aureum hunc fuisse ait h. l. Tertullianus. Plinius autem, H. N. XXX, 4, docet pronubum illum anulum ex ferro fuisse. Kipping. (Antiq. Rom.) putat Tertullianum pro avi sui more locutum esse; an potius male intellexit Plinium, qui non de annulo pronubo est locutus, sed de symbolo frugalitatis et modestiæ, qua ad veteres illas horridasque Sabinas sponsa seu nova nupta revocaretur.

ANNUS. II, 79 B, *Oblationes pro defunctis, pro natalitiis, annua die facimus.*

(Quarante.)

- rum qui alicui in iudicio adsunt. I, 270 A. C. *Secutaræ Scripturarum quoque advocati*, i. e. defensionii. II, 595 A, *Quoniam recepistis advocacionem vestram*, i. e. consolationem, παρακλησις. I, 1267 A, *Itaque talibus et advocatio et risus promittitur*. II, 865 B, *Voces exhortationis et advocati*, i. e. consolationis, auxilii. II, 95 B, *Quibus familiarissima est advocatio necessitatis*, i. e. allegatio, excusatio. I, 270 A, *Advocacione mercenaria utuntur*.
- ADVOCATOR, παρακλητος. II, 595 A, *Sicut probavi mendicorum advocatorem*.
- ADVOCATUS. II, 951 A, *In hoc quoque paracletum agnoscere debes advocatum*. Alludit ad significationem vocis παρακλητος; sed ridicula est applicatio auctoris. II, 972 A, *Qua paracletus, id est advocatus*. I, 695 A, *Non jam advocatorum, sed angelorum*. Advocatos dicit, qui amico presentiam suam commoda-bant signando, subscribendo, testimonium dicendo. Sic Varro, lib. II de Re rust., cap. 5: *Tu vero, Murri, veni mi advocatus, dum asses solvo Palilibus, si postea a me repetant, ut testimonium perhibere possis*.
- ÆDIFEX, pro ædificatore. I, 678 A, *Ex similitudine providentissimi ædificis illius*.
- ÆDIFICARE, proposito exemplo invitare. II, 540 A, *Ut opinionem suspensio cognitionis ædificent*. II, 159 C, *Ad quarum tolerantiam ædificans monet*. I, 1510 B, *Solum hunc mulierum stuporem ædificare noverunt*, i. e. operi inservire faciendo atque exhibendo quod stupeant mulieres et admirentur. II, 14 B, *Ædificari in ruinam*. I, 624 B, *Ut robori ædificando vacent*.
- ÆDIFICATIO. I, 1256 A, *Loquacitas in ædificatione nulla turpis*.
- ÆDIFICATORIUS. II, 782. B, *In virginem enim adhuc Evam irreperat verbum ædificatorium mortis*.
- ÆMULATIO, invidia, odium, dolor, quo ethnici afficiebantur, quum viderent numerum suorum decrescere, et religionem christianam in dies majora capere incrementa. I, 277 A, *Absolutus post tribunal de vestra rideat æmulatione*. I, 508 A, *Ex æmulatione Judæi*. II, 52 A, *Veniens utique ex causa æmulationis*. I, 556 A, *Æmulatione divinæ rei et humanæ*, i. e. aliter sentit Deus, aliter homo. II, 408 A, *Æmulatione legis*. II, 928 A, *Si quis præsumptione hujus providentiæ suæ æmulationem provocarit*. Sensus est, eo magis fieri posse, ut gravida fiat sæmina providentiæ Dei, si quis præsumptionem de ea conceptam (quod sit sterilis) provocaverit concubitu, quasi æmulaturus Deum, qui de sterilibus foetas facit.
- ÆMULUS. I, 277 B, *Quædam ratio æmulæ operationis*, i. e. operose æmula. Vid. RATIO. II, 958 C, *Æmulo modo*, i. e. contrario. II, 278 B, *Qui non alias plene bonus sit, nisi mali æmulus*.
- ÆNIGMA, figura. II, 448 C, *Ubi in lapidis ænigmatum*. II, 820 A, *Obientu figurarum et ænigmatum*. II, 811 A, *Ut non possit altera species admittere ænigmata*.
- ÆONEUS. II, 251 C, *Tanquam æoneiæ scrofæ*. Rigalt. emendat æneia. Vid. SCROFA.
- ÆQUIPARANTIA. II, 570 B, *In æmulas æquiparantias corpulentiarum*.
- ÆSCULAPIUS. II, 1051 A, *Æsculapio jam vestro*. Vestrum appellat eo quod præcipue in Africa cole-retur et Pœna matre genitus crederetur, nam prius erat Pergamenorum dumtaxat. Sensus: Pallia quibus olim usi estis, fuere qualia etiam hodie Æsculapii sacerdotes in usu habent.
- ÆSTIMARE. II, 82 B, *Contactum in manibus æstimavit*. Melius Rigalt. legit extimavit; quod vide infra.
- ÆSTIMATIO, cogitatio. I, 263, 264 A, *Nec tamen hoc ipso modo (Heuman. moniti) ad æstimationem, etc.* Sensus: nec tamen ea re se admoneri patiuntur, ut cogitent fortasse veritatem subesse ei doctrinæ, quæ vulgo damnatur. I, 1527 A, *In æstimationem temporum recte Rigaltius restituit in extimatione temporum*, i. e. in extremis temporibus, in fine sæculi.
- ÆSTUARE. II, 154 C, *Cum terrena quoque officia in gradu æstuent*, i. e. contendant pro dignitate gra-
- vis, ut primum obtineant locum. I, 1497 A, *De vestris semper æstuat carcer*.
- ÆSTUARIUM. I, 658 A, *Quid facies in illos suffragiorum impiorum æstuario deprehensus*.
- ÆTAS, I, 516 A, 319 A, *Major ætas*, i. e. majores natu. I, 1527 A, *Ætates denique requietas jam et in portum modestiæ subductas*. Ibid., *Pro frigore ætatis*. II, 982 B, *Habet et in Christo scientia ætates suas*.
- AFFECTATIO, imitatio. I, 571 A, *Sed et plerique vestrum affectatione aliquando, etc.*
- AFFECTIO, προσπορησις, assumptio. II, 1015 A, *Ob diversam affectionem tenebricæ vestis*.
- AFFECTIOSUS. II, 682 B, *Et naturaliter affectiosa sit, non habens intellectum*.
- AFFINIS. II, 260 A, *Et impudentiæ et malignitatis affinis est*, i. e. particeps; ita Cic. pro Sylla: *Hujus affines suspicionis*. II, 457 C, *Extraneos et nullius juris affines*. I, 1261 A, *Affines cupiditatis deprehendemur*. I, 1267 A, *Numquid impatientes pariter affines*. I, 674 A, *Affines illos esse multimodæ idololatriæ*.
- AFFINITAS. I, 679 A, *Ut non usque ad idololatriæ affinitates, i. e. usque adeo ut participes simus idololatriæ*.
- AFLATUS. II, 291 B, *Afflatus Dei*, i. e. anima. II, 294 C, *Imprimis tenendum quod græca Scriptura signavit, afflatum (πνεύμα) nominans, non spiritum (πνεύμα)*. I, 1251 B, *Alia afflatu ejus consummata*. Αγνευολόγητος, qui est sine cognatione, II, 75 A.
- AGERE. II, 26 B, *Egisse Jesum Christum*, h. e. eam hominis personam induisse, omni-que egisse quæ de Jesu Christo fuerant prædicta. II, 416 B, *Et illi agis*, i. e. agis actorem et procuratorem illius. II, 454 B, *In tantum illi negotium agens*. II, 667 C, *Quid autem agere dicuntur moribundi, animum an animam?*
- AGINA est, inquit Festus, foramen illud in quo inseritur scapus trutinæ, hoc est in quo agitur sive vertitur trutina; unde aginotores dicti, qui parvo lucro moventur. II, 254 B, *Mediæ quod aint aginæ, de motu, qui adeo temperatus, ut nullam in partem vergat, parsque nulla præponderet*.
- AGNITIO, assensus, approbatio. II, 155 B, *Et ex ea agnitione pacem*. II, 965 A, *Verum etiam sacramentorum agnitionem jejunia de Deo merebantur*, i. e. peritiam interpretandi figuras et imagines sacras, nempe divinitus objectas in somnis.
- AGNOSCERE, assentiri, approbare. II, 155 B, *Agnoscentem jam prophetias Montani*.
- AGNOSCIBILIS. II, 877 A, *Sed liniamenta Petro agnoscibilia servaverat*.
- AGONOTHETA, αγωνοθέτης, certaminis præses et iudex, musici scilicet et scenici. Gymnicorum enim certaminum qui præses essent, athlothetæ dicebantur. II, 101 A, *Ita agnosces ad eundem agonothetam pertinere certaminis arbitrium*. I, 624 A, B, *In quo agonothetes Deus vivus est*.
- Αἰρέσεις, dictæ græca voce, ex interpretatione electionis, qua quis sive ad instruendas, sive ad suscipiendas cas, utitur, II, 18 A.
- Αἰών. II, 550 B, Αἰῶνα τέλειον, æonem perfectum.
- ALIQUI, pro aliquis, I, 315 A. Ita sæpissime.
- ALCINOUS rex in Corcyra insula, II, 1056 A. De ejus pomariis vid. Plin., II. N., lib. XIX, cap. 4, et Hom., Odys., lib. VII.
- ALES, metaph. pro eo quod est, velocissimus est et quovis alite velocior. I, 407 A, *Omnis spiritus ales est*.
- ALEXANDER, II, 1058 A, est Polyhistor, quem Suidas Milesium fuisse refert, et bello captum, in Corn. Lentuli familia pædagogum egisse, posteaque manumissum, Cornelii nomine vocitatum. Scripsisse videtur libros de rebus Phrygiorum et Ægyptiorum ad matrem suam. Richerius intelligit de Alexandriæ et Africæ populis.
- ALLECTIO. II, 58 B, *Allectio explorata*; allegandorum scilicet in ordinem ecclesiasticum. Hoc enim ante ordinationem prædicari mos erat. Prædicatio autem fiebat nominibus eorum propositis, admonito populo,

- ITER. II, 960 A, *Deploratus erat eosdem duces A* arbitros, i. e. spectatores, testes. II, 517 B, C, *io patris*, i. e. teste. II, 414 A, *Tres de discentibus* *is futuræ visionis et vocis assumit.*
- ITRATRIX. II, 299 B, *Quæ in Domino inventa sit* *itrix operum ejus.*
- IUSTUS. II, 520 B, *Qui res suas arbusiores in pri-* *is*, i. e. qui res suas robustiores procuraverit, *ilicet non surculos depanxerit, sed jam arbusta,* *arbusiora*, i. e. jam grandia, quæ fructum *unt maturius multo quam surculi.*
- JANUM. I, 1297 A, *Quarum arcana in periculum* *credunt servent*, etc. Uxorum arcana dicit, quod *s suas christianis sacris operantes non prodant.* *igitur arcana mariti ethnici in periculum, quod* *nt, servant*, i. e. in periculum quod nomini *iano imminere, credunt, persecutione, ut spe-* *exarsura, ita ut tunc temporis eas prodant, si* *rle animi læsura inde concepta perniciem eis* *ent. Hoc enim est, si forte lædantur, si qua forte* *t animi læsura, si quod jurgium. Vid. OBJECTIO.*
- PHETYPUS. II, 548 A, *Archetypi magistri sunt prin-* *magistri, vetustiores.*
- PHIGALLEUS, antistes Gallorum sacerdotum Cybe- *tratis deum, I, 425 A. Vid. IMPERIUM. II, 815 A,* *atricis, vel archigalli.*
- PIVIA, diaria, annales. I, 401 B, n. (4), *In ar-* *vestris relatum habetis.*
- PHON, ἀρχων, princeps, seu magistratus prima- *II, 88 B; II, 215 A, ἀρχοντες.*
- PHI. II, 215 A, ἀρχή non tantum ordinativum, sed *estativum capit principatum. II, 551 A, ἡροαρχία* *(ἀρχή). II, 579 A, Choicum substantia ἀρχῆς car-* *nateria. Græca Irenæi postulant, choicum sub-* *a corpus, carnem a materia.*
- PUATUS. II, 422 A, *Arcuato impetu surgens, de* *ione.*
- PUTARE. II, 710 B, *Ne in custodiam delegatus ad* *mem totius debiti arctis.*
- QDOR. II, 406 B, *Cum enim exurimur persecutionis* *e. II, 425 A, Et certo tempore subornantur, nec* *nam ardoris de gnosticis. I, 510 A, Novi et Phry-* *retriticem Diogenis, supra recubantis ardori su-* *re.*
- REA. I, 701 A, *Area non sint, arcæ ipsorum non* *nt. Ludit in voce. Nam cum ille acclamasset,* *non sint, intellexit de sepulturis; cum rursus* *area ipsorum non fuerunt, intelligit de arcis mes-* *Area autem pro cœmeterio sumitur. Pontius* *nus in Actis Cypriani: Sepultus est in area Can-* *vocuroris.*
- RENA. I, 321 A, *Munus in arena, i. e. munus gla-* *rium. I, 467 A, Cum atrocitate arenæ.*
- RENARIUS numerorum, arithmeticas varias numero- *compositiones in abaco, pulvere consperso, disci-* *monstrans, II, 1050 A.*
- REMENTARI, argutiis agere, argute excogitare *adere. I, 655 B, Ne quis argumentari nos pu-* *, 659 B, Ab ea et Circi appellationem argumen-* *t.*
- RIDUS. II, 1040 A, *Arida saginatio est ἔρημογυγία* *athletarum propria erat. II, 954 A, Vel seras,* *ridus escas.*
- RIES. II, 800 B, *Et ubique primus iste in nos aries* *ratur, quo carnis conditio quassatur. Aries, trabs* *us suspensa, cujus caput ferro vestitur, ut* *simam, arietis instar, frontem videatur habere;* *re etiam arietis retro ducitur, ut majore impetu* *subruatque muros. Hinc verbum temperari,* *in apparatu et libratione in ictus destinata,* *opus esset et certa temperatura. Proverbialiter* *oterit pro eo quod est: « Validum argumentum* *objicitur, quod difficile sit dissolvere; aperta* *pugnatur, » ut arietes et cuniculi in argumentis* *se opponuntur. II, 1051 B, Nam et arietem,* *ITUMI, lib. Numeror. H, 431 C.*
- ARMARIUM. I, 1507 B, *Quia nec in armarium judai-* *cum admittitur. In eo scilicet canone Scripturarum,* *qui servabatur in templo hebræi populi succedentium* *diligentia sacerdotum. Sic interpretatur Augustinus* *lib. XV de Civitate Dei, cap. 25. Idem lib. XII contra* *Faustum, ubi de Judæorum gente: Quid est aliud* *gens ipsa, nisi quedam scribitoria christianorum, ba-* *julans legem et prophetas? I, 670 B, Quanto citius ar-* *marium compingit.*
- ARMARE. II, 687 B, *Quod et solum armare potuissem* *ad testimonium plenæ divinitatis. II, 259 B, Tantis* *operibus notitiam sui armaverit.*
- ARTIFEX. I, 655 B, *Sane ille artifex pugnorum, i.* *c. pugil. II, 762 B, Sed spectaculi artificent. I, 656 A,* *Inde Romani accersitis artifices mutuatur, i. e. his-* *triones.*
- ARTUS. II, 1050 C, *Nec manibus artæ, i. e. ar-* *ctiores, angustiores. Vid. Cic. in Catil. I, 1245 B,* *Quanto in arto negotium est.*
- ASINARIUS, cultor asini. I, 565 A, 577 C, *Quod* *inter cultores omnium pecudum bestiarumque asinariū* *tantum sumus.*
- ASINUS. II, 416 B, *Asinus de Æsopi puteo, ineptus* *ex improvise superveniens, et importuno ruditu* *complens omnia.*
- ASPIS. II, 531 C, *Aspis (quod aiunt) a vipera mu-* *tuari venenum. De aspide sic Plin. II. N., lib. VIII,* *cap. 25: « Colla aspidum intumescere...; nullo ictus* *remedio, præterquam si confestim partes contactæ* *amputentur. » Tam presentancum scilicet est vena-* *num. De vipera, eodem lib., cap. 59: « Serpentum* *vipera sola terra dicitur condi, cæteræ arborum aut* *saxorum cavis (sed Aristot., lib. V de natura Animal.* *contra tradit viperam sub petris sese condere, reli-* *quas serpentes in terra abdi). Omnia secessus tem-* *pore veneno orba dormiunt. » Lib. VII, cap. 2, ait,* *« Qui montem Athon incolant viperinis carnibus ali.* *» Quod certe argumentum est veneni minus efficientis.* *Proverbio igitur isto significabitur pestilentissimum* *a minus malo ad nequitiam edoceri.*
- ASSECTATUS. II, 948 B, *Et aliquamdiu assectatæ vi-* *duæ, i. e. appetitæ. Rhen. legit affectatæ.*
- ASSENTATOR. II, 206 A, *Assentator mali invenitur* *Deus, qui assentiatur ut fiat malum. Deus scilicet* *malam esse materiam cum agnoscat, ea tamen nitur* *(quod erat Hermogenis dogma), illiusque pravitatem* *vel adstruit, vel saltem dissimulat. Jun. conjicit as-* *sectator, qui vel materiæ naturam debuerit συνακολουθεῖν* *atque sustinere.*
- ASSERTOR, quisquis in statum asserit sive liberum, *sive etiam servilem, vindex alienæ libertatis. II, 275* *C, Talis assertor etiam damnaretur in sæculo. I, 1287* *A, Cujus assertor cum Domino disputavit, i. e. patro-* *nus, qui hominem tuendum suscipit.*
- ASSIGNARE. I, 1269 C, *Et virginem assignat, i. e.* *communi cum viduis castimonia signatam et obstric-* *tam tenet. I, 1272 A, Exomologesin assignat,* *nempe pœnitentiæ proxime positæ. II, 18 B, Sed* *acceptam a Christo disciplinam fideliter nationibus as-* *signaverunt. II, 1046 A, Totumque contracti umbonis* *figmentum custodibus forcipibus assignet. III, 157 B,* *Perennes cruoris sui maculas silicibus assignans. II,* *1025 B, Disciplina hominem gubernat, potestas assi-* *gnat, i. e. demonstrat, eximium ostendit, χαρκτηρι-* *ζει.*
- ASSUMERE. I, 1256 B, *Et pœnitentiam assumunt. As-* *sumere pœnitentiam dicitur, qui inter audientes no-* *men profitetur suum.*
- ATHENÆ, II, 20 B, *Quid ergo Athenis et Hierosoly-* *mis, i. e. quid philosophis cum Christianis?*
- ATTENTARE, adoriri, II, 55 B: nam impii de suis *sensibus adoriantur quasi manu piorum sensus, et id* *unum agunt, ut veritatem transforment in menda-* *cium.*
- ATTONITUS. II, 58 B, *Diligentia attonita, quæ sem-* *per est in metu, ne quid peccet. I, 656 B, Attonitus* *in mimos, i. e. attonita mente ad mimos attendens.*

ANTECESSOR. II, 890 B, *Hic solus est antecessor, quia A solus post Christum*; de Paraclete. II, 564 A, *Destituta patrocinio antecessorum.*

ANTECESSIVUM. II, 894 C, *Et subjectivum antecessivo et portionale universali.*

ANTECURSOR. II, 825 A, *Et dehinc florem frugis antecursorem.*

ANTELIUS. I, 684 A, *Etiam apud Græcos Apollinem θυρωρον, et Antelios dæmonas ostiorum præsidēs legimus. Hesych. Αντῆλιος θεοί, οἱ πρὸ τῶν θυρῶν ἰδρυμένοι. Εὐρυπίδης, Μελέαγρος. Deinde ἀντῆλιος ὁ ἴσος τῶ ἡλλοῦ πασιβόμενος κατὰ χρηστικῶς δὲ ὁ ἀντεχρὺ ἡλλοῦ ἰδρυμένος βωμὸς ἢ θεός.*

ANTELUCANUS. II, 79 B, *Etiam antelucanis cœtibus. I, 275 A, Cœtus antelucanos ad canendum Christo.*

ANTENNA. II, 546 B, *Nam et in antenna, quæ crucis pars est, extremitates cornua vocantur. Sic apud Virgilium: Cornua velatarum obvertimus antennarum.*

ANTIÆ sunt capilli anteriores de fronte pendentēs. II, 1042 A, *Gemini inter antias adumbrati.*

ANTICIPARE. II, 858 B, *Omnis enim consummatio atque perfectio, etsi ordine postumat, affectu anticipat.*

ANTIQUITAS. I, 545 A, *Adhuc enim mihi proficit antiquitas præstructa divinæ literaturæ.*

ANTIQUIUS. II, 215 B, *Aliquid fuerit præter patrem antiquius, i. e. prius natura, non tempore, ut docent sequentia.*

ANTISTARE, præstare, potiorē esse. I, 442 A, *Qui utique vivunt et mortuis antistant. II, 279 B, Non enim et continentia virginitatis antistat: legendum cum Rigalt. virginitati. II, 845 C, Sed nos multis passeribus antistamus.*

ANTISTATUS. II, 563 B, *Angelorum comparativum antistatum, i. e. angeli apparitores Soteris, ante ipsum stantes sive apparentes ei, ad obeunda ministeria. Comparativum vero dicit, quia genus eorum comparari poterat substantiæ Soteris. Jun. antistatum interpretatur προστάτας.*

ANTISTES. I, 259 B, *Romani imperii antistites. Zephyrus intelligit ipsos pontifices, quorum auctoritas rem sacram, caeremonias, omnem denique religionem administrabat, in quibus interpretandis summa reip. ver-sabatur; unde et principes publici consilii a Cicerone appellantur, et deorum immortalium antistites. Atque inter eos etiam ipsos imperatores fuisse constat ex inscriptionibus antiquis, in quibus pontifices mazini vocantur.*

ANTITHESIS. II, 267 C, *Nam hæc sunt antitheses Marcionis, id est contrariæ oppositiones.*

AORI, ἄωροι, qui morte immatura pereunt, II, 745 B.

Απάτωρ, qui est sine patre, II, 75 A.

APEX, insigne sacerdotum: pileus fuit stultis, quo flamines caput operiebant, II, 4045 A; I, 565 A; II, 164 A, *Apex ex radio: apicem vocat, simili ducto a pileis flaminibus, illud quasi filamentum, quod radiis jacularibus intermicare videmus splendente sole, et quodammodo pendere ante oculos nostros. Lucret. tela dici vocat; P. Varro jacula; Prudentius, solis vel radorum spicula appellavit. II, 988 A, Inter duos apices facinorum eminentissimos. II, 629 B, De apicibus scilicet Christi crucis. Apices dicit quæ supra dicit cornua.*

APOCARTERESIS, ἀποκαρτέρησις, est propositum et electio mortis per inedia et famem. I, 512 A, *Lycurgus apocarteresin optavit ut hypocrita. II, 262 B, Apocarteresi si probes te Marcionitam, i. e. reipsa proba, voluntaria inedia et nece tui ipsius te esse hypocritam, qui Creatorem repudies.*

APORIATIO, hæsitatio, metus, confusio. I, 69 A, *De aporiatione conceptus atque prolatus.*

APOSTOLICUS (II, 498 A) vocatur Hermogenes, quem etsi non denotavit Apostolus animo, tamen notavit communicatione nominis. II, 472 B, *Scripturam Actorum apostolicorum confirmat. Solemne fuit patribus olim, ut τὰς τῶν ἀποστόλων Πράξεις vocarent Apostolica, Ἀποστολικὰ.*

APOSTOLI, Quos hæc appellatio missos interpretatur. II, 52 A.

APPARENTIA, ἐπιφάνεια. II, 268 A, *Ab apparentia Christi, usque ad audaciam Marcionis.*

APPARERE, procurare, colere, ministrare. I, 547 A, *Nam et aruspex mortuis apparet. I, 527 A, Alius, qui iudicio Dei apparet, i. e. ministrat. II, 814 C, Vice potius vasculi apparere animæ. I, 650 A, Cum spiritui appareant aures et oculi. Sic et Tullius vocat sensus mentis satellites. I, 687 A, Qui regibus idololatris usque ad finem idololatriæ apparuerunt.*

APPARITIO. II, 59 A, *Apparitio devota.*

APPARITOR. I, 650 A, *Nec possit mundus præstari, cuius apparitores inquinantur; loquitur de sensibus: oculis et auribus. Vid. APPARERE.*

APPENDIX. II, 744 A, *In paradiso, quo jam tunc et patriarchæ et prophætæ appendices dominicæ resurrectionis. II, 806 B, Et appendices hujus officii (jejunii) sordes. II, 977 B, Appendices scilicet guttæ lasciviæ atque luxuria est.*

APPLICARE. II, 425 A, *De affectibus applicant, blaudæ et molliter accedunt. II, 502 D, Angelum Satanae colaphizando apostolo suo applicuisse. I, 544 A, Quas (bestias) Libero applicatis.*

APULIA. I, 652 B, *Quod deus etiam extra apulias oculos habet. Hoc vocabulo significari videntur vela quæ in theatris et amphitheatris ad ornatum, et ad excludendos ictus solis fervidos. Ea vero quandoque purpurea: quo colore præstantissimæ, ut verisimile est, lanae imbuebantur, quales ex Apulia. Martialis: Velleribus primis Apuleia. Unde et velis nomen Apuliarum.*

AQUA. I, 1202 A, *Aqua dignum vectaculum Deo. I, 1224, A, Post aquam, i. e. post baptismum.*

AQUARIOLUS. I, 495 A, *Festus, Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum sordidi asseche. Idem et Iononum vice fugebantur, et conditiones meretricibus conciliabant. Turneb. Advers. lib. XIV, cap. 42.*

AQUATILIS. I, 1259 A, *Post petra aquatilem sequelam desperant de Domino.*

AQUATIO. II, 962 A, *Deliquerat Israel in aquatione apud Masphat.*

AQUIGENUS. II, 299 B, *Inter æquigena et terrigena animalia, ὑδρογενῆ καὶ γηγενῆ τῶν ζώων.*

AQUILEGUS. II, 707 A, *Quantum sibi de pristinis et aquilegis notis gratulabuntur, i. e. jumenta, muli et asini qui hisce machinis volvendis occupabuntur, si quando in homines mutari contigerit, de sua sibi conditione gratulabuntur, vertendis enim hisce rotis non adeo insudabunt. Vitruvius illas describit. Erant autem instrumenta, quæ situlis quibusdam aquam hauriebant et effundebant.*

AQUILEX dicebatur artifex aquis inveniendis, ducendis, curandis præfectus. II, 526 C, *Non statim aquilecem et agricolam se Deus repromisit.*

AQUILICIA, sacra, aquis elicientis et impetrandis instituta. I, 487 A, *Aquilicia Jovi immolatis. Hoc erat Romanorum, nam magis proprie apud Carthaginienses Juno huic curæ præerat. Cf. cap. 35.*

ARA. II, 1051 A, *Post trinas Pompeii aras, sc. triumphales, i. e. triumphos. I, 1182 A, Nonne solentior erit statio tua, si et ad aram Dei steteris, alludens ad stationes: utitur proprio sacrorum verbo. Stare ad aram dicitur dedicatum animal, victimæ patiens.*

Virgil. II Georg.: *Et cornu ductus stabit sacer lircus ad aram. I, 1286 A, Aram enim Dei mundam propositi oportet; in aliis locis hominem christianum dicit aram Dei, cuius ex corde preces ad Deum feruntur. Hic vero eximio quodam sensu aram Dei vocat ordinis ecclesiastici præsidēs, qui Ecclesiæ vota ad Deum perferunt, per quos Ecclesia christiana sacrificiorum orationes ad Deum allegare solet. I, 677 B, Fumantes aras despuet et exsufflabit. II, 1048 A, Soleo de qualibet margine vel ara medicinas moribus dicere. Nempe hic in pallio loquitur philosophus, non christianus. Eo enim adduci Christianus non potuit, ut in aram saliret concionis ergo, quippe aras et sacrificia detestabantur, et exsufflabant tunc temporis transeuntes Christiani.*

II, 456 C, *Et aram rogam.*

- cti. Benedictus* erat apud primitivos Christianos A
 nus titulus. II, 1005 C, *Bonus pastor et benedic-*
Papa.
- ENEFICIARIUM** dicebantur milites beneficio principis
 impii ad officia seu ministeria certa; itaque ap-
 pabant principi mandatis exsequendis. II, 118 C.
- ENEFICIUM**, II, 1031 A, *Injuriae beneficium*; inju-
 racta fuit Carthagini in eversione, beneficium in
 ressa restauratione.
- ERYLLUS**, βήρυλλος, gemma est una ex virentibus
 lisque nascens apud Indos, cujus speciem Plin.
 N., XXXVII, 5, facit *Chrysoberyllum*, pallidum
 em, sed in aureum colorem exeuntem. Agricola
ispitem dici etiam Chrysoberyllum scribit, lib. VI
ilium, *Beryllus* paulo languidior, fulgore in au-
 vergente. II, 660 B, *Nec beryllis ideo aquosa*
ria est quod fluctent colato nitore.
- ESTIA**, II, 261 B, *Illus ipsus lectuli et tegelis tuæ*
as, cimices et pulices. II, 915 A, *Ut bestia quæ-*
, etc., periphra-sis struthionis vel struthiocameli,
 u optime describit Aristotel. lib. IV de *Partib.*
ual., et Plin. principio lib. X H. N.
- ESTIARIUM**, qui cum bestiis congregiantur in arena,
 nocentes, sive inopia illorum alii cum immanibus
 comparati, I, 517 A. Hisce ultimam cœnantibus
 aliter apponebatur mensa. I, 492 A, *Non in pu-*
liberalibus discumbo, quod bestiariis suprema cœ-
ntis mos est.
- ÆOTHASATI**, βιασθέντες, quibus animæ vi erit-
 tur per atrocitatem suppliciorum, II, 717 B.
- EBERE**, I, 471 A, *Qui unum spiritum biberunt sanc-*
 s Opponit hos iis qui in Cebetis tabula errorem
 norantiam bibere dicebantur. Paulo post: *Cœ-*
disciplinam.
- ESCULUM**, I, 1246 B, *Bisculum aliquid ferri vel*
unguibus repastinandis.
- BLATTIRE**, incondite et inaniter loqui. II, 1052 B,
silens penes aures Midæ blattit.
- ETHRONASUS** est comæ strues corimbata. Hesyeh.
 ἑθρονάσος ἡ ἐπίρρα ἐπίρρας ἐχρησμένη, ὡς οἱ βήρυλλοι τὰς ῥύχας
 αὐτῶν πύλας καὶ κατὰ συστήροσιν, ἢ συνηγμένοι δαυδ.
 29 A.
- BOTULUS**, II, 954 B, *Exteriores et interiores botuli*
thicorum. Amarulenta in orthodoxos hypallage,
 nam si dixerit: Crassi isti et pingues et obesi
 hici, botulis similes, tam facti, quam botuli.
 to autem præfatus est honorem auribus. Ete-
 botulus interior quidem farciminis ingluvie sti-
 r, ut ganeonis alicujus abdomen; exterior vero
 æretri modum inverecunde distenditur, ut Hora-
 is ille de siculneo trunco deus: *Obscenoque ruber*
ectus ab inguine palus.
- BRABIUM**, βραβειον, præmium. I, 624 B, *Drabium*
licæ substantia.
- BREVIARIUM**, I, 1155 B, *Ut revera in oratione bre-*
um totius Evangelii comprehendatur, i. e. brevis
 nsio atque summaria. Plin. II. N. VII, 26: *Hoc est*
arium ejus ab Oriente.
- BUCELLA**, II, 945 B, *Et illi plane sic dabunt viros*
zores quomodo bucellas, i. e. omnibus peten-
 s. Respicit enim ad dictum illud: *Omni petenti*
to.
- BUCINÆ**. Sunt conchæ minores, quæ in mari nas-
 ur, II, 1055 B.
- BYSINUM**, I, 1554 A, *Vestite vos serico prohibitis,*
no sanctitatis. Byssum speciem esse lini Indici
 o fertur, quod ex arbore Ponticæ hujus persimili
 instar ducitur: quamvis nonnulli Indicæ plantæ
 cem affirmant.
- BUTYRUM**, profundum, II, 551 A.
- BUTYRUS**, butyre, gurgus, profundum. II, 68 A, 551 A.
 n *Valentini Monogenem ex patre Βουτῆ et matre Στυτῆ.*
- C**
- CACABULUM**, instrumentum quo ventris et vesicæ
 excipiebatur, I, 544 B.
- CACABUS**, II, 977 B, *Apud te agape in cacabis servet.*
- CACTUS**, spinarum genus. Hesyeh. κάκτος, ἀκανθὰ
- ὄν ἢς ἴδον πληρῆ νεβρῶς, ἀχρητὰ ἴσχει τὰ δ.τ.κ εἰς αὐλοῦς.*
 II, 1056 A, alii legunt *exsecto*, alii *exacto*.
- CADAVER**, II, 819 B, *Ut exinde a cadendo cadaver re-*
mittitur. II, 878 C, *Cum frigidum, cum expallidum,*
cum edurum, cum cadaver.
- CÆCUS**, II, 905 A, *Cæco bono suo,* i. e. latente, non
 exposito oculis, velut tenebris et obscuritate merso,
 incognito, cui opponitur *illustris* sequentibus. II, 662
 B, *Sed et personant culices ne in tenebris quidem au-*
rium cæci. II, 755 C, *Cæco somno nocem transigere,*
 i. e. sine visionibus.
- CÆDERE**, II, 281 C, *Cui cædendo præstat et esse.* Sen-
 sus est, *cui sanctitati præstaret,* i. e. foret utilis atque
 optatus, *cædendo esse,* i. e. parcm esse conju-
 gio cædendo resecandoque. Melius nobiscum, inquit,
 ageretur, si ea nostra sanctitas esset, quæ nos ad
 conjugium tollendum adduceret, faceretque exsortes
 conjugii. II, 876 A, *Licet alimde jam cæsæ* (quæstio-
 nes), i. e. profligatæ. II, 517 A, *Et manibus cædentibus*
pectus orando.
- CÆSARIATUS**, II, 1040 A, *Equis cæsariatos,* i. e.
 quibus equina ad galeam erat cæsaries.
- CÆSIO**, πληκτισμός, I, 477 A, *Inde disceditur non in*
cotervas cæsionum. Hujus petulantia meminit Suetonius
 in Nerone, cap. XXVI: *Siquidem redeuntes a*
cæna verberare ac repugnantes vulnerare, cloacisque
demergere assueverat.
- CÆTERUM**, alioquin. II, 15 B. *Cæterum nihil valebunt.*
 II, 546 A, *Cæterum inhumane.* Ita sæpissime.
- CALCARIA**, locus ubi aut coquitur calx, aut asserva-
 tur, aut venditur. I, 765 A, *Pervenimus igitur de calca-*
ria... in carbonariam: proverb., de loco impuro in ni-
 hilo puriorem venire, a conditione laboriosa et sordi-
 da una ad aliam devolvi. Postquam Tertullianus Mar-
 cionis hæresi responderat, quasi impurissimæ, ad
 Apellis æque impuri, confutationem sese accin-
 git.
- CALCEATUS**, II, 254 C, *Calceati mox vanam gloriam*
vapulabunt, i. e. novis calceis instructi, de quibus glo-
 riantur vane. II, 77 A, *Calceatus de Evangelii paratura.*
- CALENDARIUM** vocabatur liber in quo accepti ex-
 pensique ratio continebatur. I, 1514 B, *Graciles au-*
rium cæte calendarium expendunt, i. e. universum do-
 mus censum quasi in extima auricula appendunt et
 circumferunt.
- CALERE**, II, 247 A, *Nihil illic nisi feritas calet.* II,
 125 A, *Calentes et ipsi offendere;* de scorpiis, quibus
 incalescentibus venenum inardescit.
- CALIDRUM**, Fæst., operimentum capitis, II,
 1044 A.
- CALIGATUS**, I, 690 A, *Et an militia ad fidem admitti*
etiam caligata. Caliga erat militare calceamentum,
 ita ut caligatus etiam pro milite accipiatur. Ita Suet-
 onius in August.: *Coronas murales sæpe etiam caligatis*
tribuit. Balduin. de Calc. cap. 13. Erant autem caliga-
 ti milites, gregarii, manipulares, et ob vilitatem, inli-
 mum militiæ ordinem, exercitusque plebem, ut ita
 dicam, constituebant. Nigronius, de *Caliga Veter.*,
 cap. 5.
- CALIX**, II, 1000 C, *Pastor quem in calice depingis.*
 II, 994 B, *Procedant ipsæ picturæ calicum vestro-*
rum.
- CALLIBLEPHARUM**, II, 991 B, est purpurissum,
 quod pulchritudinem acuit et venustatem in feminis.
 Plin. II. N. XXI, 19, ex foliis rosarum exustus con-
 fideri docet, et ex nucleis palmarum atque etiam ex
 bubula medulla. lib. XXVII, 4.
- CALLOSITAS**, I, 617 B, *Ecce hæc in usus communis*
callositatem: consuetudinem significat, quæ longo usu
 veluti callum obduxit. Ita Cic. *Quæst. Tuscul.* lib.
 III, cap. 22: *Diuurna cogitatio animis callum vetusta-*
tis obduxit.
- CANALES**, forenses dicti, auctore Festo, quod circa
 canales fori consisterent. II, 1047 A, *Canales non*
adoro.
- CANCELLI**, II, 1017 A, *Cancellos non adoro.* Lo
 Prieur vult: *non adior;* quod dicitur de causicidicis,

qui causam suscipiunt, et sistunt se apud iudices. II, A 442 B, *Quas a cancellis ordinas potestates.*

CANDIDA. II, 147 C, *Sed de candida salutis gloriari volebat.* II, 445 A, *Ac candida quædam utriusque iudicii prospiciatur, expectantium et designatorum ad honores nota.* II, 525 B, *Pharisææ candidæ notam, i. e. honorum pharisæicorum.* II, 750 B, *In quadam usurpatione et candida ejus. Usurpatione est pœnarum judicialium in antecessum afflictio et anticipatio; candida vero, gloriæ complendæ perceptio.* II, 77 A, *Et de martyrii candida melius coronatus.*

CANDIDATUS. II, 315 A, *Ut restitutionis candidatos, i. e. jam indutos candida per Dei gratiam ad restitutionem sui. Non enim hic candidati appellantur velut ambientes, sed velut jam ad restitutionem designati.* I, 1500 A, *Sic et ipse Dei candidatus est timore, i. e. agens in tyrocinio timoris et reverentiæ Dei.* II, 881 A, *Æternitatis candidati.* I, 1156 A, *Et nos angelorum candidati, i. e. qui designati sumus similes fieri angelis.* II, 718 A, *Genimina sua dæmoniorum candidata profitentur, i. e. designata dæmoniorum cultui.* II, 86 B, *Quod a candidatis diaboli introductum.*

CANDIDARE. II, 147 C, *Et candidaverunt ipsum in sanguine ipsius.* II, 147 C, *Maculæ vero martyrio candidantur.*

CANERE. I, 1205 C, *Figura ista medicinæ corporalis spiritalem medicinam canebat.* I, 1291 B, *Apostolus cecinit.* II, 610 A, *Quem venturum prophetæ canebant.* II, 495 B, *Sed et hic psalmus Salomoni canere dicitur.*

CANICULA. II, 247 B, *Nam ille canicula Diogenes. Cynicus ille Diogenes, dictus ob libertatem, quam sibi in carpendis tum hominibus, tum etiam diis sumebat.*

CANINUS. I, 1251 B, *Non affectatio humana caninæ æquanimitatis stupore formata; intellige cynicam sive Diogenicam tolerantiam.* II, 1042 B, *Ne caninæ forte constantiæ mandatum sit.*

CANTABRUM, vexilli genus Persarum. V, 369 A.

CANTHERIUS. I, 365 A, *Festus: Cantherius hoc distat ab equo, quod maialis a verre, capus a gallo, verve ab ariete; est enim cantherius equus, cui testiculi amputantur.*

CANUS. I, 386 A, *Historiarum canas et memoriarum, i. e. historias et memorias canas. Vid. MEMORIA.*

CAPERE, de eo quod fieri potest, ut Græcorum ἐδέχθησθαι. I, 376 A, *Dum æstimari non capit.* II, 60 A, *Talia capit opinari eos.* II, 207 A, *Nam definimus diminutionem et subjectionem capere posse.* II, 213 B, *Multo magis non capit sine initio quicquam fuisse.* II, 576 A, *Vel quia origo sordidior capit, i. e. capax est, nimirum infamix.* II, 162 A, B, *Et ita capiat secundus a Deo constitutus, i. e. δέχεται, quasi dicat, obtineat.* II, 253 B, *Si depretiari capit in Creatore, i. e. si conceditur, si datur, ut Creator depretiatur.* II, 295 A, *Capit etiam imaginem spiritus dicere statum, i. e. flatus significat etiam imaginem spiritus, sive potest dici imago spiritus.* II, 595 B, *In quantum ergo fidem non capit, h. e. non est credibile, neque probabile.* I, 687 A, *An servus dei alicujus dignitatis aut potestatis administrationem capiat, i. e. suscepturus sit vel suscipere possit.* II, 215 A, *Non tantum ordinativum, sed et potestativum capit principatum; et eadem pag., principium nihil aliud capiat, quam initium.*

CAPILLAGO. II, 737 A, *Vel affluit capillago.*

CAPILLATURA. I, 1224 A, *Frustra peritissimos quosque stridores capillaturæ adhibetis. Hi peculiari vocabulo cosmetæ dicebantur. Glossæ veteres, Κοσμητικὴς, ornamentarius, ornator. Juven., Ponunt cosmetæ tunicas. Et puellæ in eum usum adhibetæ; nam et in glossis legitur: κοσμητικῆς, ornatrices.*

CAPTATELA, capiendi vestiendique commoditas. II, 1046 A, *Prius etiam ad simplicem captatelam ejus.*

CAPTATRIX. II, 916 A, *Et est omnis publicæ lætitiæ luxuria captatrix.*

CAPULUS, receptaculum, locus. II, 805 A, *Vilissimo alicui commiserit capulo: ita vocat corpus.*

CARO. II, 121 B, *Carne spiritus exolescit, carne, i. e. vitæ mortalis pravo amore.*

CASSIS, reticulum, quo obvelatur vultus, ne qui internosci queat; quæ etiam cassiculum olim per diminutionem dicta, auctore Festo. II, 774 B, *Nemo tendere volens hominem, cassidem aut personam inducit.*

CASTRARE. I, 426 A, *Lacertos quoque castrando bebat.* I, 1527 A, *Tanquam castigando et castrando sculo erudimur a Deo.* II, 952 B, *Apostolus propterea et ipse castratus.* I, 570 B, *Castratis faucibus, i. e. exsecta lingua.*

CASTRATOR. II, 247 B, *Castrator carnis. Conf. Plin. H. N. VIII, 50; et lib. XXXII, 5, De muro positus, id., lib. VIII, 57; et lib. X, 75.*

CASTUS, substant., ritus sacer, ἀγνεια. II, 977 A, *Casto Isidis et Cybeles eas adæquas. Græco casti dicit Varro, pro Græco ritu.*

CATABOLICI sunt genii inauspicati et infames, qui fanaticos prosternunt, atque ad terram profligant. II, 698 B.

CATACLISTI. II, 1056 B, *Vestis de cataclistis, de pretiosis et diligentius adservatis. Sic Apulei, lib. II: Chorus veste nivea et cataclista prænitens. Hesychi: Κατάκλιστοι, ἐν Κορίνθῳ ἐπαιροῦντιντες. Alii cataclisti, i. e. obscuri et depressi coloris.*

CATACLYSMUS, diluvium, primi orbis per aquam universa ruina. I, 481 A; 571 C. I, 701 A, *Cataclysmum scilicet et retro fuisse propter incredulitatem et iniquitates hominum.*

CATAPHRACTE est lorica seu thorax militaris, II, 1045 A.

CATECHIZARE. II, 454 B, *Et illi catechizat, i. e. sermone rudi informat servos ejus ad obsequium ipsius.* I, 675 B, *Quære an idololatriam commisit, qui de idolis catechizat.*

CATHARTICUM, καθαρτικόν, medicamentum, quod purgandi vim habet. II, 1019 A, *Dabo catharticam impuritatis Scauri.*

CATHEDRA. II, 49 A, *Apud quas ipsæ adhuc cædredæ apostolorum. Rigalt. hæc non proprie de cædredis apostolorum intelligi vult, sed de principalibus Ecclesiis, ab ipsis videlicet apostolis constitutis, quæ ætate Tertulliani suis locis præsidebant, utquam aliarum matrices, qualis in Achaia Corinthos, in Macedonia Philippi, Thessalonica, in Asia Ephesus, in Italia Roma.*

CATHOLICE. II, 38 D, *Quam catholice in medium præferabant, i. e. apud omnes palam, non inter domesticos.* II, 106 B, *Catholice fieri hæc, i. e. in universum, cui ex parte opponitur.*

CATHOLICUS. II, 504 B, *Protectorem catholicæ summæ illius bonitatis.*

CAUDA. II, 125 B, *Itaque primo trahentes adhuc caudam, i. e. nondum arcuato, ut scorpiones, inopetu surgentes, nondum figentes spicula, nondum fundentes virus.*

CAUPO. II, 651 B, *Cum omnes illuc sapientia deque faciundæ caupones degustasset. Metaphora, quam exponunt sequentia. Proinde enim, i. e. perinde, et enim ratio se habet, per philosophatas doctrinas hominum miscentes aquas vino, etc.*

CAUTER, græc. καυτήρ, instrumentum ferreum, quo vulnera exuruntur. II, 1048 A, *Adigo cauterio ambitioni.*

CAUTERIUM, græc. καυτήριον. II, 198 A, *Sic falsarius et cauterio et stylo. H. i. cauterium non est ferrum illud candens, quo aut signantur probati, aut sceleres puniuntur, sed est καυτήριον ζωγραφικόν, picturarium instrumentum, quo fieret genus illud picturæ, quod encaustum solet a pictoribus et aurificibus appellari; Plin. H. N. XXXV, 41; Vitruv. VII, 9; Marcan. II. Est itaque falsarius Hermogenes cauterio suo pictorio, discolores ceras inurens exprimens falsarium numinum simulacris. Falsarius etiam scripturarius stylo hæretico depravatis. II, 151 C, *Et est plane servitio medicina de scalpello deque cauterio.* I, 4246 A, *Et**

serum est secari et cauterio exuri. I, 362 A, Mercurium A mortuos cauterio examinantem.

CAUTIO. II, 290 A, Nec cautionem ejus delegasset, i. e. cavere voluisset.

CAVEA, arena gladiatorum et amphitheatra. I, 364 A, Plane religiosiores estis in cavea. II, 279 A, Et caveæ savientis.

CAVERE. II, 156 A, Denique caverat pristinum doctor. Forensis locutio, pro eo quod est: Confirmaverat se in priore doctrina permansurum, et a novatione abstenturum. I, 1265 B, Tamen judicantis impatientiam capit, i. e. adhibuit impatientiam judicantis seu persequentis injuriam iudicio. Cavit impatientiam injuriæ, actionem ejus aggressus iudicio; et si non pergit. Cavit tanquam periclitaretur reposita apud Deum ultio, eaque cautione honorem iudicis, i. e. Dei, abstulit. I, 694 A, Jurati cavent. Jureconsulti schedulas aut syngraphas hujusmodi vocant cautiones, et cavent, quia scilicet cavemus ita nobis, et reddimur securi cum mutuum damus.

CAVILLARI dicuntur fontes, II, 1053 B, cum sui copiam facere desinunt, cava telluris subeundo: tunc enim circumpositos incolas fallunt. II, 825 B, Per quæ fere promulgatio majorum cavillatur; i. e. cavillationibus infesta est, passive. II, 844 C, Sed quoniam et hic de interpretatione corporis quæstio cavillatur.

CAVOSITAS. II, 742 B, Nobis inferi non nuda cavositas.

CEDERE. II, 114 C, Sol cessit diem emptionis nostræ, i. e. sol representavit diem emptionis nostræ, quo Christus surrexit a mortuis.

CELLARIUM, τρεμασιον, cella, proma. II, 854 C, Quæ enim ab ira Dei cellariorum nos refugia servabunt.

CELLULA. II, 262 A, In hac cellula creatoris etiam crucifixus est, i. e. corpore suo, quod velut cellulam et σπηλιον de creatione sibi assumpsit, ut in ea habitaret.

CENSERE. II, 1059 B, Præter urbem censebat, i. e. ex urbe pellebat. Originem ducere: I, 341 A, Inde censentur dii vestri, i. e. ortum suum et principium suum ab eis ducunt; sunt enim vel ex metallo quodam, vel saxo, vel marmore. II, 55 B, An nostra doctrina de apostolorum traditione censeatur. II, 895 A, Quo communitur etiam virginis censeatur, i. e. communi nomine mulieris comprehensæ. I, 1160 A, Tum et corpus ejus in pane censeatur. Rigalt. interpretatur: Per panis sacramentum commendat corpus suum. Quænammodum Augustin. lib. I, Quæst. evang., cap. 45, dixit: Per vini sacramentum commendat sanguinem suum. I, 471 A, Sed et quod fratrum appellatione censemur. II, 920 C, Uno matrimonio censemur utrobique. I, 365 A, 577 A, De contemptu utique censemur.

CENSUALES, ii qui diaria et annales et acta publica confecerunt. Hos vocabulo sui avi appellat Tertullianus, I, 588 A.

CENSURA. II, 275 A, Quid temetipsum censura circumvenit. Heumann scribit: Quid? quod semetipsum censura circumvenit, i. e. sententia Trajani semetipsum evertit, suoque se jugulat gladio. II, 281 B, Secundum censuram institutoris ipsius. II, 759 B, Tua opinor, illi censura præscriberet. I, 469 A, Censura divina, est excommunicatio ecclesiastica.

CENSUS, origo, æstimatio, professio. I, 507 A, Censu istius disciplinæ a Tiberio est. I, 529 A, Ab illo census totius vel potioris vel notioris divinitatis. I, 405 A, Hunc edidimus et sectæ et nominis censum cum suo auctore. II, 44 C, Ecclesiæ apostolicæ census suos deserunt, i. e. origines suas. II, 228 B, Ex facto habet censum. II, 575 B, De animalibus scilicet censu in valetudinis, spiritualia accedere. Demiurgum aut ab ea substantia animalia, censu in valetudinis traxisse aliquid invalidi, fuisse autem in valetudinem, accedere spiritualia, h. e. esse propterea invalidum accedere spiritualia, ad spiritualia accedere non val-

re, non posse. II, 579 A, Hominis censum, i. e. quo vere hominem censi par est, nimirum qua spiritalis est. II, 270 B, Nullam autem apostolici census Ecclesiam invenias. II, 895 A, Et omnis census elementorum, i. e. numerus, quasi recensione certa comprehensus, recensio. II, 703 A, Et majorem piscium censum. II, 934 B, Quam ipse census generis humani, i. e. primordium. II, 803 B, De limi sordibus excusato censu eliquasse: vid. EXCUSARE. II, 646 C, De solo censu animæ congressus Hermogeni.

CENTENARIUS. I, 500 A, Video enim et centenarias cænas, i. e. sumptuosissimas, ut in quibus tot sestertia, quam olim æra consumebantur. II, 98 B, Et quod magis usui est, centenariis quoque rosis, etc. Centenarias rosas dixit a centum foliis. Convenientissime autem dixit coronam ex rosis, quæ spectaculi et spiraculi res est, h. e. oculos colore et nares odore delectat, magis usui esse, quam de laurea, myrto, olea, aut quavis alia illustri fronde, quæ oculos tantum pascit. II, 1048 A, Item qua lances centenarii ponderis Sulla molitur.

CENTONARIUS. II, 55 A, De carminibus Homeri opera propria more centonario, i. e. quomodo centones confici et curari solent.

CERAUNIA, gemma est candida et rutilans, sic diæta quasi a tonitru. Plin., H. N., XXXVII, 9. I, 1505 B, Et ceraunia coruscaret. II, 660 B, Nam et cerauniis gemmis non ideo substantia ignita est quod coruscant rutilato rubore.

CERNERE, σιναίξεν, cribrare. II, 165 B, Postulavit Satanas ut cerneret, vos, ex Lucæ Evang. cap. 22.

CERVUS. II, 776 C, In prælio cervos. Rhenan. proverbialem figuram sapit, natam, ut apparet, ex illo Chabriæ apophtegmate: formidabilior esse cervorum exercitum duce leone, quam leonum duce cervo. II, 681 B, Sine arundine, sine cervo. Maluit Rigaltius servare vocem cervo, quam corno aut orno reponere. Hic enim de vitis pedamentis, non de arboribus vitis amicis agitur, quales sunt ornus et cornus. Sunt autem cervi bacilla furcillata habentia figuram literæ V, a similitudine cornuum cervi, quod docet M. Varro lib. IV.

CHARITES. II, 85 A, Hoc primum caput coronatum est a Charitibus.

CHARISMA. II, 547 A, Et charisma ingenium appellant. II, 147 A, Tot charismata perperam operata. II, 659 B, Nam quia spiritalia charismata agnoscimus. II, 155 B, Cujus charismata quoque expugnavit.

CHIROGRAPHUM. II, 156 A, Et manet chirographum apud Psychicos, II, 1019 D, Donato chirographo mortis.

CHRISTIANIZARE. II, 270 B, Quæ non in Creatore christianizet.

CHRISTIANUS. I, 281 A, Perperam Christianus vocatur: legendum Christianus. Christianorum autem nomen ideo magis invaluisse inter gentiles, quam Christianorum, viri docti credunt, quod plurimi apud illos fuerint Chrestii, nulli Christi. Vid. Havercamp. ad h. l., qui multos hujus nominis ex scriptoribus laudat. I, 405 A, Ipse jam pro sua conscientia Christianus: vocat Pilatum Christianum quia sciebat injuste accusatum Christum. Ibid., Ut credatis Christiani, i. e. ut jam facti Christiani credatis.

CICADA. II, 905 A, Aut cicadas Atheniensium apud Athenienses qui fuerit ritus, optime describit Clemens Alexandr., lib. II Pædagog., p. 199 C, ed. Sylburg. Ἀθηναίων δὲ ἑμπικλιν οἱ ἄρχοντες, οἱ τὸ ἄστικόν πολίτευμα ἐξηλωκότες, ἐλαβόμενοι τὴν ἀνδρονίτιδος ἐχρυσόφρονος, ποδύρεις χητώνας ἐνδύμενοι, καὶ ποδύρεις ἡμπικλιντο καὶ κρῶβυλος, ὁ ἑμπικλιν ἔστιν εἶδος, ἀνεδοῦντο χρυσοῦν, ἐπέσει τεττήγον, κοσμοῦμενοι, τὸ γηγεῖν, ὡς ἀληθῆς, ἀπειροκαλίαν κιναιδίας ἐδεικνύμενοι, etc., ex Thucydid. libro I. Croblylus species fuit virilis cinni a media fronte cacumen versus in acutum utrimque desinens, nam muliebris corymbus, puerilis scorpius dicebatur. Continebatur croblylus iste anadesmate, quod item croblylus, teste Servio (ut fœminis corymbium Petronio), dicebatur, aut proprio et singulari nomine ἄγγος, ut

est apud Hesychium, a cicadis admordentibus atque hærentibus. Huic δηρῖα, sive crobulo impactæ erant quasi morsu aureæ cicadæ, quæ τὸ γηγεῖε, hoc est indigenas, vel aborigenes Athenienses esse ostenderent. Hujus ornamenti meminerunt auctores multi. Tertullianus vero synecdochice totum hoc instrumentum significat cicadarum appellatione.

CICUTA. II, 647 A, *Jam cicutis damnationis exhaustis*, i. e. jam audita damnationis suæ sententia, quasi ab eo temporis momento mortem Socrates bibere cõpisset, cum ab eo quoque judices vitam custodiis ademisse censeantur, ex quo mortis sententiam dixerat.

CINÆDUS. I, 548 B, n. (6), *Nescio quem cinædum deum facitis*. Antinous intelligitur, quem in deliciis habuit Hadrianus imperator.

CINCTUS, zona. II, 1031 B, *Cinctu arbitrante*, i. e. tunica cingulo suspensa arbitrato vestro.

CINERARIUS, structor comæ et capillamenti. I, 1501 B, *Et cinerarius peregrinæ proceritatis*. Videntur tamen potius hoc in loco esse cinerarii, qui dominam suam ut pompam prosequuntur, et cinerem pulveremque ab ea abstergunt, ut solent meretricum ancillarioli. Glossar. *Cinerarius*, δούλος ἐταίρας. Confirmat hanc interpretationem adjunctum epitheton *peregrinæ proceritatis*.

CIRCULATORIUS. II, 762 B, *Sed de aliquo circulatorio cætu*, i. e. conventu agyrtarum, præstigiis circulatoriis agentium, ut loquitur auctor Apolog., cap. 25. Nam *circulator*, ἀγύρτης περιφορέως in Glossario. I, 672 B, *Quoniam aliquid adhuc de circulatoria secta cogitaret*.

CIRCUMDARE. I, 1525 A, *Circumdare capillum*. Nulum sensum fundit hoc in loco verbum *circumdare*. Optime Rigaltius, *circumradere*.

CIRCUMGELARE. II, 687 A, *Accepto initio animæ immortalis mortale ei circumgelaverint corpus*.

CIRCUMSCRIPTIO. I, 1257 B, *Et circa diaboli circumscriptioem*, i. e. deceptionem.

CIRCUMSCRIPTOR, abrogator. II, 276 B, *Sententiæ suæ circumscriptorem*, i. e. qui eam circumscribit et fraude irritam facit. *Circumscribere*, pro *circumducere* et *oblitterare*, frequens jureconsultis et auctoribus idoneis verbum. II, 293 B, *Dum ipsum circumscriptorem colubrum a congressu fœminæ arceat*, i. e. deceptorem.

CIRCUMSTANTIA. II, 1156 A, *Cui illa angelorum circumstantia non cessat dicere*, i. e. περιστάσις vel potius περιστασις, græco more de angelis enuntiatum. Gell., N. A., lib. VII, cap. 4, *circumstantionem* vocat. II, 965 A, *In tempore pressuræ et persecutionis, et cujuscumque circumstantiæ*.

CIRCURIANA. II, 591 A, *Accipe alia ingenia circuriana*. Latin. emendandum censuit: *Accipe alia ingenia cercuriana*. *Cercurus*, inquit, dicitur navis asiatica prægrandis. Ita quidem Festus tradidit, sed hoc frigidum nimis præ stoliditate ac vesania istius Valentiniani, quem Tertull. explodit. Rigalt. conjicit auctorem scripsisse: *Accipe alia ingenia Curruca Enniani insignioris apud eos magistri*. *Curruca*, stupidi ejusdem mimologi nomen fuit, ut discimus ex veteri Juvenalis interprete ad hunc versum ex Satira sexta: *Tu tibi nunc, Curruca, places, stetumque labellis exsorbes*, quo certe fatuus aliquis describitur. Hujusce autem *Curruca* aptam ridiculis personam primus ut videtur, Ennius introduxit. Unde Tertullianus hoc loco aliquem e proceribus Valentinianis deliramenta sua, tanquam effata pontificalia verbis ad fastum compositis pronuntiantem *Curruca* Ennianum nuncupavit. Tertullianum vero imitatus est Hieronymus, libro adv. Rufinum: *Sed nos homines simplices et Curruca Enniani, nec illius sapientiam, nec tuam, qui interpretatus es, intelligere possumus*.

CIRIA, seu *sciria*, pellis leonina, quæ minime subacta est, sed crudo gestatu exarefacta inhorruit. II, 1042 A, *Ne cervicem enervem inureret ciria leonina*.

CIRROS. II, 903 A, *Aut cirros Germanorum*, i. e.

capillorum intortios flexus in nodum ad verticem victos, et exinde in latum diffluentes. Tacit., de *Nat. German.*: *Insigne gentis obliquare crinem, nodoque substringere*. Vid. et Sueton. Calig. 47.

CIVILIS, clemens. I, 276 A, *Civilis, non tyrannica, dominatio*.

CLANULARIA, amasia; cum qua quis clam consensit. II, 1044 B, *Tantum Lydiæ clanularia licuit*.

CLANCULUS, clanculum. II, 1044 A, *Certe jam verum alicui clanculus functus*.

CLAUSULA, finis. I, 447 A, *Ipsamque clanculum sæculi*. II, 109 B, *In clausula officii*. II, 851 B, *Intunc sub omni clausula temporum*. I, 672 B, *Quæ clausulam sacrificionis*.

CLIBANUS. II, 457 A, *Quia post illam clibanus vel furnus gehennæ sequatur*.

CLIMACTERICA sunt certa vitæ spatia per annos novem aut septem scansili ratione currentia, quæ Chaldaei periculosa esse affirmabant, præcipue vero annus LXIII. Vid. Gell., N. A., lib. III, cap. 10; lib. XV, cap. 7. I, 675 A, *Quæ aliorum climacterica præconit*.

CLOACINÆ, dexæ, quæ cloacis præerant. II, 1015 B, *Adita Cloacinarum sunt ipsæ cloacæ*.

CLUERE, II, 1050 A, *Aut quis Tarentum, vel Bætiæ cluit*. *Cluo* et *clueo* dicebant veteres, pro: esse, nominari, celebrari. Forte a græco κλειν, corrupte, ut alia multa, vel potius ἀπὸ τοῦ κλύειν, quod est *audire*, vel *esse*, dici quomodo Latinis hoc ipsum in usu est. Unde *includus* pro celebri. Plaut. Men. V, 2, 10: *Qui cluet Cygno patre*. Sic Prudentius: *Qui patri virtute cluit*. Cicero, de clar. Orat.: *Tum duo Cæpiones multum cluentes consilio et lingua*. Martianus præclis pro nobili et claro accipit.

CLUDERE, pro claudere. II, 822 B, *Si priorem tenuisse hoc fidem cludet*, i. e. si hoc quasi claustra, terminos constituet fidei, extra quæ nihil credi ab homine oporteat. II, 384 B, *Ut aliquid cludam cum mei domini veritate scripti*. I, 557 A, *Et cælum semel cludit*. II, 254 C, *His interim lineis eam clusimus*.

COÆTARE. II, 858 B, *Coætanti natu*, de anima et corpore.

COAGULUM. II, 785 A, *Nam ex coagulo in caseo non est substantiæ, quam medicando constringit, id est lactis*.

COCETUM, est genus edulii, ut docet Festus, et melle et papavere factum. Sed apud veteres usurpatum etiam est pro potu miscello et ex rebus variis confecto, ut fuit ille Nestoris, Hom. II, λ. I, 562 B, *Nestoris cocetum*.

COCUS, pro coquus. I, 272 A, 282 A, et sept. COELEMENTATUS, II, 577 A, vid. *adv. Valentin.* cap. 25.

COENA. II, 477 A, *Et cœnas puras*, i. e. Parascenis, ἐν τῇ ἐκτῇ τῶν ἡμερῶν. Sic interpretatur Irenæus, lib. I, cap. 10. Glossar. *Cœna pura*, προτάξις, quod sine ullo apparatu et acuratione fiebat cibo tenuissimo et simplicissimo. II, 702 B, *Atque exinde in illo finitavit metensomatosis, ut æstiva cœna, post assum*. Videtur innuere Tertullian. in *cœnis æstivis, post assum*, hoc est, carnes assas, nihil præterea ferculorum adferri solitum, ita ut finis cœnæ fuerit assum. Ut Empedocles in ardenti Ætna probe assus in nullum aliud corpus est mutatus, atque adeo finis fuit metensomatosis. Quid si huc alludat? Græcis, qui ova cum tardia et leporinis carnibus ac mellitis placentis, secundas mensas dabant, mos iste fuit, ut in fine cœnæ linguas igne torridas post sermones degustandas darent. Quare finitum aliquid esse, nihil esse reliqui proverbio significabatur.

COENACULUM. Coenacula sunt superiora domus. Vitruv. *Architecturæ* lib. II: « Cum enim, inquit, auctor mirum in modum Romano populo, necesse fuisset in coenaculis habitare (nam ante, cum per laxitatem urbis licebat, unius tantum contignationis erant habitacula), ad ædificiorum altitudines deventum et ædium frequentiam. »

COETUS, coitus. I, 526 A, *Neque cas cætus in-*

serum est secari et cauterio exuri. I, 362 A, *Mercurium A mortuos cauterio examinantem.*

CAUTIO. II, 290 A, *Nec cautionem ejus delegasset, i. e. cavere voluisset.*

CAVEA, arena gladiatorum et amphitheatra. I, 364 A, *Plane religiosiores estis in cavea.* II, 279 A, *Et cavea savientis.*

CAVERE. II, 156 A, *Denique caverat pristinum doctor.* Forensis locutio, pro eo quod est: Confirmaverat se in priore doctrina permansurum, et a novatione abstenturum. I, 1265 B, *Tamen judicantis impatientiam cavit, i. e. adhibuit impatientiam judicantis seu persequentis injuriam iudicio. Cavit impatientiam injuriæ, actionem ejus aggressus iudicio; et si non pergit. Cavit tanquam periclitaretur reposita apud Deum ultio, eaque cautione honorem iudicis, i. e. Dei, abstulit.* I, 694 A, *Jurati cavent.* Jureconsulti schedulas aut syngraphas hujusmodi vocant *cautiones*, et cavent, quia scilicet cavemus ita nobis, et reddimur securi cum mutuum damus.

CAVILLARI dicuntur *fontes*, II, 1033 B, cum sui copiam facere desinunt, cava telluris subeundo: tunc enim circumpositos incolas fallunt. II, 823 B, *Per quæ fere promulgatio majorum cavillatur; i. e. cavillationibus infesta est, passive.* II, 844 C, *Sed quoniam et hic de interpretatione corporis quæstio cavillatur.*

CAVOSITAS. II, 742 B, *Nobis inferi non nuda cavositas.*

CEDERE. II, 114 C, *Sol cessit diem emptionis nostræ, i. e. sol representavit diem emptionis nostræ, quo Christus surrexit a mortuis.*

CELLARIUM, *ταμείον*, cella, proma. II, 834 C, *Quæ enim ab ira Dei cellariorum nos refugia servabunt.*

CELLULA. II, 262 A, *In hac cellula creatoris etiam crucifixus est, i. e. corpore suo, quod velut cellulam et *σκήν* de creatione sibi assumpsit, ut in ea habitaret.*

CENSERE. II, 1039 B, *Præter urbem censebat, i. e. ex urbe pellebat. Originem ducere: I, 341 A, *Inde censentur dii vestri, i. e. ortum suum et principium suum ab eis ducunt; sunt enim vel ex metallo quodam, vel saxo, vel marmore.* II, 55 B, *An nostra doctrina de apostolorum traditione censeatur.* II, 895 A, *Quo communiter etiam virgines censeantur, i. e. communi nomine mulieris comprehensæ.* I, 1160 A, *Tum et corpus ejus in pane censeatur.* Rigalt. interpretatur: Per panis sacramentum commendat corpus suum. Quemadmodum Augustin. lib. I, *Quæst. evang.*, cap. 43, dixit: *Per vini sacramentum commendat sanguinem suum.* I, 471 A, *Sed et quod fratrum appellatione censemur.* II, 920 C, *Uno matrimonio censemur utrobique.* I, 363 A, 577 A, *De contemptu utique censemur.**

CENSUALES, ii qui diaria et annales et acta publica confecerunt. Hos vocabulo sui ævi appellat Tertullianus, I, 588 A.

CENSURA. II, 273 A, *Quid temetipsum censura circumvenis.* Heumann scribit: *Quid? quod semetipsum censura circumvenit, i. e. sententia Trajani semetipsum everit, suoque se jugulat gladio.* II, 281 B, *Secundum censuram institutoris ipsius.* II, 759 B, *Tua opinor, illi censura prescriberet.* I, 469 A, *Censura divina, est excommunicatio ecclesiastica.*

CENSUS, origo, æstinatio, professio. I, 507 A, *Census istius disciplinæ a Tiberio est.* I, 529 A, *Ab illo census totius vel potioris vel notioris divinitatis.* I, 403 A, *Hunc edidimus et sectæ et nominis census cum suo auctore.* II, 44 C, *Ecclesiæ apostolicæ census suos deferunt, i. e. origines suas.* II, 228 B, *Ex facto habet census.* II, 575 B, *De animalibus scilicet censu invaletudinis, spiritualia accedere.* Demiurgum ait ab ea substantia animalia, censu invaletudinis traxisse aliquid invalidi, fuisse autem invaletudinem, accedere spiritualia, h. e. esse propterea invalidum accedere spiritualia, ad spiritualia accedere non val-

re, non posse. II, 579 A, *Hominis census, i. e. quo vere hominem censeri par est, nimirum qua spiritualis est.* II, 270 B, *Nullam autem apostolici census Ecclesiam invenias.* II, 895 A, *Et omnis census elementorum, i. e. numerus, quasi recensione certa comprehensus, recensio.* II, 703 A, *Et majorem piscium census.* II, 934 B, *Quam ipse census generis humani, i. e. primordium.* II, 803 B, *De limi sordibus excusato censu eliquasse: vid. excusare.* II, 646 C, *De solo censu animæ congressus Hernogeni.*

CENTENARIUS. I, 500 A, *Video enim et centenarias cænas, i. e. sumptuosissimas, ut in quibus tot sestertia, quam olim æra consumebantur.* II, 98 B, *Et quod magis usui est, centenariis quoque rosis, etc.* Centenarias rosas dixit a centum foliis. Convenientissime autem dixit coronam ex rosis, *quæ spectaculi et spiraculi res est*, h. e. oculos colore et nares odore delectat, magis usui esse, quam de laurea, myrto, olea, aut quavis alia illustri fronde, quæ oculos tantum pascit. II, 1048 A, *Item qua lances centenarii ponderis Sulla molitur.*

CENTONARIUS. II, 53 A, *De carminibus Homeri opera propria more centonario, i. e. quomodo centones confici et curari solent.*

CERAUNIA, gemma est candida et rutilans, sic dicta quasi a tonitru. Plin., H. N., XXXVII, 9, I, 1505 B, *Et ceraunia coruscaret.* II, 660 B, *Nam et ceraunii gemmis non ideo substantia ignita est quod coruscant rutilato rubore.*

CERNERE, *σινιάζειν*, cribrare. II, 165 B, *Postulavit Satanas ut cerneret, vos, ex Lucæ Evang. cap. 22.*

CERVUS. II, 776 C, *In prælio cervos.* Rhenan. proverbialem figuram sapit, natam, ut apparet, ex illo Chabriæ apophtegmate: formidabilior esse cervorum exercitum duce leone, quam leonum duce cervo. II, 681 B, *Sine arundine, sine cervo.* Maluit Rigaltius servare vocem *cervo*, quam *cornu* aut *orno* reponere. Hic enim de vitis pedamentis, non de arboribus vitis amicis agitur, quales sunt ornus et cornus. Sunt autem *cervi* bacilla furcillata habentia figuram literæ V, a similitudine cornuum cervi, quod docet M. Varro lib. IV.

CHARITES. II, 85 A, *Hoc primum caput coronatum est a Charitibus.*

CHARISMA. II, 547 A, *Et charisma ingenium appellant.* II, 147 A, *Tot charismata perperam operata.* II, 659 B, *Nam quia spiritualia charismata agnoscimus.* II, 155 B, *Cujus charismata quoque expugnavit.*

CHIROGRAPHUM. II, 156 A, *Et manet chirographum apud Psychicos.* II, 1019 D, *Donato chirographo mortis.*

CHRISTIANIZARE. II, 270 B, *Quæ non in Creatore christianizet.*

CHRISTIANUS. I, 281 A, *Perperam Christianus vocatur: legendum Christianus. Christianorum autem nomen ideo magis invaluisse inter gentiles, quam Christianorum, viri docui credunt, quod plurimi apud illos fuerint Chrestii, nulli Christi.* Vid. Havercamp. ad h. l., qui multos hujus nominis ex scriptoribus laudat. I, 403 A, *Ipse jam pro sua conscientia Christianus: vocat Pilatum Christianum quia sciebat injuste accusatum Christum.* Ibid., *Ut credatis Christiani, i. e. ut jam facti Christiani credatis.*

CICADA. II, 903 A, *Aut cicadas Atheniensium apud Athenienses qui fuerit ritus, optime describit Clemens Alexandr., lib. II Pædagog., p. 199 C, ed. Sylburg. *Ἀθηναίων δὲ ἐμπαιὼν οἱ ἀρχόντες, οἱ τὸ ἀστικὸν πολίτευμα ἐξηλακότες, ἐκλαθόμενοι τῆς ἀνδροειδέος ἐχρυσόρου, ποδῖρεις χιτῶνας ἐνδύμενοι, καὶ ποδῖρεις ἡμπισχόντες καὶ κρόβυλον, ὃ ἐμπλοκῆς ἐστὶν εἶδος, ἀνεδοῦντο χρυσοῦν, ἐβέρτοι τεττήσαν, κοσμοῦμενοι, τὸ γηγεῖς, ὡς ἀλλήως, ἀπειροκαλίει κιναιδίαις ἐνδεικόμενοι, etc., ex Thucydid. libro I.* *Crobylus* species fuit virilis cinni a media fronte cacumen versus in acutum utrimque desinens, nam muliebris *corymbus*, puerilis *scorpius* dicebatur. Continetur *crobylus* iste anadesmate, quod item *crobylus*, teste Servio (ut fœminis *corymbium* Petronio), dicebatur, aut proprio et singulari nomine *δῆγρος*, ut*

Ad eam vero non admittebantur, nisi deliberatione prius habita probatissimi. II, 789 A, *Non ex vulgæ communicatione*, i. e. iniquatione illa, quæ sit in coitu, quam ante *genitalem passionem* dixit.

COMMUNICATOR. II, 1027 A, *Et inde communicatores revertuntur*, h. e. cum jure pacis et communionis.

COMMUNITER, communi modo. I, 376 A, *Quod videri communiter potest*, i. e. oculis, manibus, sensibus.

CONTACTUS, creber, frequens, densus. II, 549 A.

COMPARATIO, II, 579 A, B, *In animalis comparationem*, i. e. ut hic animali conjunctum fornetur et comparetur cum eo.

COMPAR. I, 284 A, *Sed jam, ut volunt, compares tuos*, i. e. similes, qui Christianis illa objiciunt, falso quamvis, quæ ipsi revera faciunt.

COMPARCINUS. II, 586 A, *Comparcinus ille Soter*, *Comparcitus*, apud Semler; Jan. legit *comparcivus*, i. e. ad cujus constitutionem compagemque omnes symbolam suam comparserant sive, ut olim dicebatur, *comparciverant*. Nævius quadrigeminis, *Suo labori nullus parcivit*.

COMPASSIO. II, 799 B, *Compassio sententiarum*, inter vos scilicet, quibuscum intercedit communis sententiæ commune negotium. Sic contra libro de *Virgin. veland.* jam se proprium opinionibus suis negotium passum esse præfatur. Postea vocat, *communione favorabilem sensuum*.

COMPENDIARE. II, 362 A, *Compendiatum est enim novum testamentum, et a legis laciniis oneribus expeditum*. II, 575 B, *Sicut sermonem compendiatum, ita et lavacrum*.

COMPENDIUM. II, 248 A, *Ne compendium præscriptionis ubique advocatum dissidentia deputetur*. *Compendium præscriptionis* vocat thesin illam: *In tantum hæresis deputabitur, quod postea inducitur, in quantum veritas habebitur, quod retro et a primordio traditum est*. II, 519 B, *Soleo in præscriptione adversus hæreses omnes de testimonio temporum compendium figere*. I, 1214 B, *Et exinde individua familiaritatis prærogativa compendium baptismi conferre potest*. II, 894 B, *Naturaliter compendium sermonis et gratum et necessarium est*.

COMPENSARE, commutare. II, 1041 B, *Qui totam epitheti sui sortem cum muliebri cultu compensavit*.

COMPERIRI, deponente forma. II, 222 B, *Unde ergo compertus est Hermogenes, pro comperit, ita consulari*.

COMPERTUM. II, 342 B, *Utique de comperto*, i. e. non temere, sed e re comperta.

COMPESCERE. I, 262 A, *Qui legem veterem compescat*, i. e. abroget, ut novam subinducat.

COMPITUM. II, 882 B, *Et compitum stomachi*. Ita vocat conventiculum et receptaculum, quod in hoc videlicet conveniat, quidquid eduliorum per os immittitur.

COMPECTI, passiva significatione. II, 225 C, *Et compectebantur*, i. e. cōstringebantur, continebanturque complexu cœli. Sic *compectendi* verbum Cicero usurpavit, *Tusc. V, 14: In eo genere, quo vita beata compectitur*; ubi vid. Davis. et pro Rose. Amerin. XIII: *Quo uno scelere omnia scelera complexa esse videantur*. Alii cod. Vatic. *contemplabantur*, passive, i. e. committebantur et compingebantur. Vid. CONTEMPLARI.

COMPONERE. II, 452 A, *Ut inter illum et fratrem ipsius dividenda hæreditate componeret*. Ead. pag., *Pacis inter fratres componendæ*. I, 365 A, *In templis adulteria componi*.

COMPOTES. II, 1053 A, *Compotes sumus*, sc. veræ historiæ. II, 217 C, *Proinde nos et de cælo et de terra compotes reddidisset*, i. e. Spiritus sanctus qui cœli arcana nos docebat, monisset *de cælo*, a quo res create fuissent. Idem quoque spiritus docuisset *de terra*, ex qua res crearentur, sicque vos et de cælo et de terra compotes reddidisset. II, 965 A, *Et occultorum compotes faciunt*. II, 596 A, *Hanc legis volunta-*

tem et revelavit et compotem fecit. II, 726 A, *Si compotes somniaremus*, nimirum nostri, et non alium quodammodo e sensibus corporis sui excideret.

COMPOSITIVUS. II, 659 A, *Dissolubile autem esse compositivum et structile*.

COMPOSSESSOR. I, 682 B, *Compossessores mundi, in erroris*.

COMPULSATIO, concertatio. I, 400 A, *Nec alia magis inter nos et illos compulsatio est*. I, 464 B, *Specacula etiam ætulis studiorum compulsationibus inspicaretur*.

COMPUTARE. II, 995 B, *Sed qui non computavit Deum*. II, 768 A, *Non computantes scilicet, i. e. spernentes*.

CONARI. I, 485 A, *Et si qua illic arborum poma conantur*, etc., i. e. et si quæ illic forte arbores suspensunt, spectantium quidem oculis poma præmittunt, sed ea poma carpentium digitis contactu solvuntur in cineres.

CONCARNARE. II, 786 B, *Ita concarnatur et emisceratur cum eo cui adglutinatur*.

CONCARNATIO. II, 941 C, *Occasio tertiæ concarnationis irrumpat*.

CONCESSARE. II, 156 A, *Et a proposito recipiendum charismatum concessare*. II, 410 B, *Quod apud doctores nostros concessavit*.

CONCILIABULUM. Fest.: *Locus, ubi in concilium venitur. Ubi plures sui juris sedent*. Municipia etiam prius conciliabula appellata docet Frontinus. I, 465 A, *Municipia, conciliabula, castra ipsa*. I, 659 B, *Non sola ista conciliabula spectaculorum*.

CONCILIARE. II, 994 C, *Cum putaveris recte conciliasse temperamenta colorum*.

CONCILIUM. II, 1050 C, *Luminis concilio*. Lumen atque os tunicæ stipabatur, aggesta materia densius, aut loro valentiore firmabatur, plerumque ex opere coactili, quod *concilium* Latinis dictum. Mercatorum mavult *consilio*, i. e. coloris ratione. II, 1041 A, *Nominis consilium*, i. e. nomen quod sibi adscit et conciliavit.

CONCILIATUS. II, 1005 C, *Conciliatum et concintratum cum dedecore et horrore compositum*, in cicio et cinere penitentium squalore.

CONCOLORARE. II, 995 A, *Concolorantibus figuris*.

CONCORPORARE. II, 988 B, *Concorporavit nos Scriptura divina*. II, 1009 C, *Illo enim concorporato rarus Ecclesiæ*.

CONCORPORATIO. II, 586 A, *Ut interpolatum a protectoribus Judaismi, ad concorporationem legis et prophetarum*. I, 1207 B, *Sane humano ingenio libeli spiritum in aquam accessere, et concorporationem eorum*, etc. Organa hydraulica significat, qualia describuntur a Vitruvio, lib. X *Architect.*

CONCORPORIFICATUS, II, 577 A. Vid. *adv. Valentini. cap. 25.*

CONCUBINA. I, 1277 A, *Erant et concubinae patriarcharum*. II, 921 A, *Verum etiam concubinis conjugis miscuerunt*.

CONCUBINUS. II, 815 B, *Urgentium et inquietantium sanguinis sui concubinum*, quasi cæcorum sanguinis incubet, qui gladium cæcorum sanguine tinctum cervicali supposuit suo.

CONCULTUS, bene cultus. II, 1056 A, *Concultus et amænus super Alcinoi pometum*.

CONCUSSIO. I, 705 A, *Ex concussione milites, qui gratum se facere arbitrati imperatoribus commisiones suos tradunt, produnt et deferunt*. II, 952 A, *In concussione totius mundi*. I, 508 A, *In elogio concussione ejus intellecta*, i. e. quum audivisset quomodo pecuniæ extorquendæ vim ei intulissent, qui nomen ipsius detulerant in elogio suo. Est enim *concussio* illatus terror, specie auctoritatis vel jura præsidis, aut etiam extorsio pecuniæ ab alio per calumniam aut violentiam.

Concusson est qui pecuniam extorquet per calumniam sive terrore illato. II, 445 B, *Quid enim dicit ille concussor*, de Simone ex Act. Apost. II,

- B**, *Concussores nostri in amicitiam redacti per amicitiam*.
- CONCUSSURA**, i. q. concussio, civile quoddam latium, cum quis terrore cogitur, invitatus ad unum aliquid. II, 117 B, *In caussa eleemosynæ, in concussurâ*.
- CONDERE**, II, 758 A, *Rursumque condita pace situi eddidisse*, h. e. post osculum pacis, quod erat culum et conclusio orationis, ut ipse ait sub libri *de Oratione*. Conditam pacem dixit oscutuo data, nempe inter fratres seu fideles, qui tui componendi officio interfuerant. *Condere*, hoc significat mutuo dare.
- CONDICERE**, similiter dicere, assentiri. II, 176 B, *dicente etiam Scriptura*. II, 150 B, *Solus autem Dei condixerat, scilicet Petrum*; i. e. cum dixerat, consentanea Paulo dixerat Petrus. 18 C, *De Evangelii societate condixerant*, i. e. enerant. II, 905 B, *Quo totam condixerunt con-* **B** *nem*. Vid. **CONFUSIO**. I, 294 A, *Ut si statio facienda paritus de die condicatur ad balneas*, i. e. amicos adjungat, qui in balneis apud se lavent, quo ore opus erat plurimo ministerio, nec statio mulier poterat observare. II, 657 B, *Philosophi intrari universa constare condicunt*. II, 985 A, *us penitentia delicta condicimus*. II, 207 B, *ra condixerint bestiis*; ut communis umbra seu nunc tectum claudat oves et lupos, ut eodem i ad conductum amice conveniant.
- CONDIMENTARIUS**. II, 686 C, *Platonem omnium hæ-* **C** *orum condimentarium factum*.
- CONDITIO**, est græc. *κρίσις*. II, 207 B, *Cum reve-* **D** *filiorum Dei redemerit conditionem a malo*, ex VIII. I, 281 A, *Neque alia conditio*. II, 148 C, *radmodum et universum conditionis*; τὸ ὅλον τῆς **C** *us*. II, 895 C, *Si qua ergo conditio nova in Christo*. 102 B, *Cui conditio quæcumque serviret*. I, 1513 *nia Dei conditio est thus*. I, 632 A, *Adulterandis is divinæ conditionis*. II, 81 A, *Sic itaque et circa states spectaculorum infamata conditio est*. II, 995 *ui etiam conditio gratior quæque de gula erepta* **C** *. e. edulia quæque a Deo creata et condita*. 56 B, *Universa conditio*, i. e. quicquid a Deo itum creatumque est. II, 702 B, *Ne aliqua sepul-* **C** *conditio patesceret*. Jun. legit: *ne aliqua sepul-* **C** *conditio patesceret*. Est autem conditio condium sive conditura, quæ adhibetur piscibus. Iludit Empedoclis verbis, quod se piscem di-
- CONDITIONALIS**. I, 678 A, *Sed conditionalis eram*. **D** *us dicitur conditionalis, certæ conditioni ad-* **D** *atus et mancipatus*. II, 638 A, *Sicut macharæ itionalis comminatio*. II, 554 B, *ead. verba*. II, **C** *C*, *Quando vigore animi conditionales minas regis iunt*.
- CONFESSIO**. II, 649 B, *Quæ penes nos apocrypho-* **D** *confessione damnantur*, i. e. quod in confesso est, **D** *s esse apocryphos*. I, 471 A, *Alumni confessionis fiunt*. II, 1028 B, *Quem in prælio confessionis entis colluctatum sævitia dejecit*.
- CONFICERE**, colligere, parare. II, 52 B, *Ad ma-* **D** *nu suam cædem Scripturarum confecit*; Jun. vult: **D** *uateriam suam concædem scripturarum fecit*. Est **D** *in concædes* accumulatio ranorum e sylvâ cæso-
- CONFISCATUS**. II, 416 A, *Qui animam solam in con-* **D** *to habent*. Verbo confiscatum usus est Sueton. ubi **D** *niam dicens confiscatam*, intelligit assertam **D** *icis*.
- CONFLABELLARE**. I, 656 B, *De commercio scintillas* **D** *num conflabellant*.
- CONFLICTATIO**. II, 458 C, *Conflictationes orbis*. I, **D** *A*, *Simul et de pristinis satisfacimus conflictatione* **D** *s et spiritus*. II, 806 B, *Conflictationes dico ani-* **D** *jeunia*, etc.
- CONFEDERARE**. II, 570 A, *Uti in ipso, secundum* **D** *totum omnia confederetur*: legendum forte
- CONDENDUM**, nam apud Iren. est: ὁμοίως ἐν αὐτῷ τὰ πάντα κτισθῆ, etc., Coloss. 1.
- CONFORMALIS**. II, 863 A, *Conformale corpori gloriæ* **D** *sue*. II, 877 A.
- CONFUSIO**. II, 1055 A, *Distincta confusio siderum*. **D** *Optimus est ipse sui interpres libro de Resurrectione* **D** *carnis: Redaccenduntur et stellatorum globi, reducun-* **D** *tur et siderum absentia, quas temporalis distinctio exe-* **D** *merat*. II, 905 B, *Per commune conscientia pignus,* **D** *quo totam condixerunt confusionem, quam prope dixit,* **D** *totam condixerunt contumelia conjugalis impuden-* **D** *tiam, sed Junius interpretatur: Conductio communi* **D** *omnium rerum et juris et facti promiscuam inter se* **D** *consociationem sponderunt; male*.
- CONFUSUS**. I, 275 A, *O sententiam necessitate con-* **D** *fusam!* i. e. quæ necessario aliqua ex parte in justitiam peccat, vel potius, qua occurrere volens Trajanus et odio in Christianos, et justæ eorum causæ parere, neutri bene satisfacit.
- CONGRESSIO**. II, 549 B, *Quamquam autem distulerim* **D** *congressionem*, i. e. refutationem. Vid. **LUSIO**. I, 664 B, **D** *Et in ipsa carnis congressione censendum*.
- CONGREG.** I, 1247 A, *Nullis conviviis celebres, nullis* **D** *comessionibus congreges*.
- CONJECTATIO**. II, 560 A, *Et innati conjectationem*. **D** *Iren. ἀγεννήτων κατάληψιν*.
- CONISCARE**. II, 1049 A, *Patinam coniscavit*. Salma- **D** *sius et alii legunt conflavit*.
- CONRESUPINATUS**. II, 752 B, *Neque conresupinatis* **D** *internis, quasi refusus oculis*.
- CONSANGUNITAS doctrinæ**, II, 45 B, i. e. doctrinæ **D** *quæ ab uno eodemque auctore sunt traditæ, quasi ab* **D** *uno parente*.
- CONSATUS**. II, 721 B, *Strato segregationem consati* **D** *spiritus somnum affirmat*.
- CONSCIENTIA**. I, 261 A, *Quæ non de eventu, sed de* **D** *conscientia probanda est; sensus: Si vel maxime justo* **D** *odissetis Christianos forte fortuna, tamen injuste fa-* **D** *ceretis, eos odio prosequentes, quos odio dignos* **D** *esse compertum non habetis, cæco quippe flagrantes* **D** *eorum odio*. I, 375 A, *Quasi de conscientia præteris-* **D** *semus*, i. e. taciti præ metu. I, 438 A, *Quod conscien-* **D** *tia vestra est*, i. e. quod vos probe scitis quod vestrum **D** *est crimen*. I, 452 B, *Conscientia potius*, i. e. intimi **D** *animi cultu*. II, 44 B, *Quibus nulla constantia con-* **D** *scientia concedit*, i. e. quibus nemo locum eo conces- **D** *sus est, easque admissurus, quod sit apud se conscius,* **D** *cas aliquantis per constitisse, aut porro constitutas esse*. **D** *II, 1045 A, Sacerdos suggestus pro sacerdotali suggestu*. **D** *II, 928 A, Si novam uxorem de tua conscientia imple-* **D** *veris*. I, 289 A, *Nulla lex sibi soli conscientiam justitiæ* **D** *sue debet*. I, 328 A, *Appellatus et provocamus a vobis* **D** *ipsis ad conscientiam vestram*. I, 617 B, *An a Deo* **D** *formata sit animæ conscientia*. I, 468 A, *Corpus sumus* **D** *de conscientia et disciplina divinitate*. I, 1516 B, **D** *A* **D** *quibus abest conscientia veræ pudicitia*. II, 943 A, **D** *Substantia, non conscientia, reformabimur*.
- CONSECRANEUS**, sive *consecrancus*, qui iisdem sacris **D** *initia* est. I, 366 A.
- CONSERVITIUM**, II, 1316 A, *Qui de meo jure conser-* **D** *vitii et fraternitatis*.
- CONSIGNARE**. II, 510 A, *Quam consignant*, i. e. ad **D** *sacra admittunt*. Rigalt. *linguam consignant*, i. e. **D** *silentium indicunt*. *Consignati dicebantur μεμνημένοι* **D** *et σπουδαῖοι*. Philo *de Mon.* Irenæus, lib. 1, cap. **D** *24.* Prudent. in martyr. S. Romani. Arnob. lib. III.
- CONSISTERE**. I, 284 A, *Jam de causa innocentia con-* **D** *sistam*, i. e. arma movebo. Est autem genus loquendi **D** *tractum ab athletis et gladiatoribus, qui pedem in* **D** *arena figunt, ne facile supplantari vel dejici possint*. **D** *I, 500 B, Constitimus adversus omnium criminum in-* **D** *entionem*, i. e. firmiter stantes, locum quem ceperam- **D** *us, tuebatur*. II, 951, *Ut jam de hoc primum con-* **D** *sistendum sit*.
- CONSISTORIUM**. I, 1298 A, *Ut de novo consistorio li-*

biduum publicarum. II, 852 A, *Uti ille juvetur, sive lædatur per consistorii sui exitus, i. e. exitus præstitutos et determinatos a consistorio in quo de homine cognoscitur, nimirum consilium Dei.* Metaphora a re forensi, nam *consistorium* in jure summus consessus appellatur. I, 649 B, *A theatro separamur, quod est privatum theatrum impudicitie.*

CONSOLARI. I, 645 A, *Ita mortem homicidii consolantur.* II, 624 B, *Cives Clazomenii Hermotimum templo consolantur.* II, 647 A, *Cui nec consolanda injuria est, sed potius insultanda.* II, 1044 B, *Et immundiorum loco cervicem monilibus consolatur, i. e. cervicem suam infelici latrine lavaudæ ministerio damnatos absurdissimi luxu impudentia consolatur.* II, 547 A, *Memoriam Valentini integra custodia regularum ejus consolatur.*

CONSPANSIO. II, 418 C, *Præter oneribus conspansionum offarcinatum.* Onera conspansionum dicit farinae massam aquæ conspangine coactam: Exod. XXII, 34: *Ἀλλὰ ἐὰν ἴσθαι τὸ σταίς ἀδύων πρὸ τοῦ ζυμοθίτου ταυρὸν κλάσσει αὐτῶν* etc. Hesych. *σταίς, φύρμα ἀλεύρου πρὸ δ* Glossar. vetus: *σταίς*, adeps. Item: *φύρμα*, massa, conspersio.

CONSPECTOR. I, 1351 A, *Deus conspensor cordis est.* **CONSPURCARE.** I, 644 A, *Si apparatus agonum idolatria conspurcat de coronis profanis.*

CONSTANTER. II, 256 A, *Quo constantius utar rationis editæ patrocinio, i. e. liberius, audacius.* II, 584 C, *Sed quoniam discipulos non constanter tuebatur, i. e. non fortiter.* II, 489 A, *Ut possis cum constanter exponere, i. e. intrepide, libere et sine dissimulatione.* I, 1220 A, *Qui ne discere quidem mulieri constanter permisit, i. e. non absolute scitari, aut præfracte interrogare.*

CONSTANTIA. I, 1218 B, *Tunc enim constantia succurrentis excipitur.* Fiduciam significat succurrentis, qui juris sui conscius sine adulatione aut hesitatione succurrit periclitanti, hoc est admittitur, accipitur, laudatur. II, 659 B, *Verum et ex constantia gratia per revelationem, ex ceteris gratia dicitur gratiam de qua certissime constat.*

CONSTARE. II, 260 C, *Ut plerique Physicorum formidaverint, initium ac finem mundo constare, i. e. ei tribuere.*

CONSTITUERE. II, 869 B, *Quam constituit in membris suis, i. e. constitutam aet et stabilitam, adeo ut radicitus inhæreat.*

CONSTITUTIO. II, 29 A, *De studio aliter inveniendæ constitutionis, i. e. στάσις, status causæ.*

CONSTRICARE, constrictum tenere gravissime. II, 505 A, *Quod secant et inurant et amputent et constrictent.*

CONSUBSTANTIVUS. II, 565 A, *ἐμμέστος* vulgo consubstantialis, *paria et consubstantiva.*

CONSUEUDO. II, 970 B, *Ne consuetudinem querant, ne consueti, ne sua desiderent, ut lautius in carceribus vivant, quam domi.*

CONSULTARI, consultum rogare, deponente forma. II, 212 A, B, *Aut quem consultatus est.*

CONSUMMARE, *Ubi ipsa anima consummat, i. e. ubi discedens anima a corpore, actus in eo sui singula computat, et summam colligit, tanquam pecuniam de multis nominibus confectam.*

CONTEMNERE. I, 1257 A, *Quid primum fuerit ille angelus perditionis, malus an impatiens, contemno quætere.*

CONTEMPERARE. II, 858 B, *Contemperant sætu de corpore et anima.*

CONTEMPLARI, passiva significatione. II, 225 C, *Ita et cælum spiritui et aquis incubabat et complectebantur.* Alii, teste Junio, e codd. Vatican. *contemplabantur,* phrasi tectonica. « Est enim templum, inquit Festus, lignum jacens quod in ædificio summo transversum supra cantharios ponitur. » Et ita accipit Vitruvius lib. IV, cap. 2. Hinc contemplari dicuntur cantherii, i. e. committi inter se templo et contentenari ac constringi in suum templum desinentes. Sic ergo spiritus et aquæ contemplari dicuntur cælo, i. e. committi et

A compingi tanquam in templo suo (*Ibid.* ch. 10). I, *Contemplandis et distinguendis lapillis.*

CONTEMPLATIO. I, 477 A, *Sed qua, penes Deum non est contemplatio mediocrius, i. e. pauperum cura.*

CONTENDERE, disputationem habere. II, 56 B, *de mulieribus hæreticis.*

CONTENEBRARE, in tenebris agere. I, 272 A, *Quod incesta contenebrasset.*

CONTESSERATIO. II, 52 B, *Et contesseratio hospitalitatis, conjunctio familiarior, quæ per tesseram, signum hospitale, fiebat, cujus ostensione, si quæ obissi contigisset, statim agnoscebatur. Sic et contesserare.*

CONTESTATIO. I, 1259 B, *Ad fidei non tentationem dixerim, sed typicam contestationem, i. e. exemplum, figuram, sacramentum, mysterium.*

CONTINENS. I, 414 B, *In continenti, i. e. simul, uno obtutu, statim.* II, 17 A, *Et in continenti hæresis conjungit.*

CONTINENTIA. II, 42 B, 45 A, *Desertor continentie Marcionis. Vocatur Marcion continens, quod nuptias prohibeat.*

CONTINERE. I, 554 A, *Quia nihil continendo et intendendo homini prospectum, etc., i. e. quia nihil, quo homini, ut in vita perduraret, prospiceretur, postquam jam fuit homo, creari potuit vel dehit.* II, 915 C, D, *Si continuerimus, i. e. mordicus tenere volumus, et voluntatem Dei omnibus actionibus nostris obtendere.*

CONTRARIETAS. II, 705 B, *Quæ nomine contrarietatis opponerem.*

CONTRISTARE. II, 585 A, *Quoniam potiore bonæ sabbati servat non contristandi.* II, 4005 A, *Si quis autem contristavit, non me contristavit.*

CONTUMELIA. II, 905 B, *Qui ex consensu contumeliam communem jam recusaverunt. Iniquos in Tertullianum Junius eos putat, qui hæc de conjugali solum cubili usu intelligant: vocari potius contumeliam communem, afflictiones et persecutiones communes, quæ conjugatis eo tempore accidebant aliena injuria et contumelia. At vereor ne bonus ille Junius, qui, ut hic, ita et in multis aliis locis, durioribus auctoris defensores egit, iniquus videatur interpres.*

CONVENIENTIA. I, 1267 B, *Negotium convenientia solvet, i. e. conventionem, consensu, pacto.*

CONVENIRE, in jus vocare. I, 528 A, *Sacrilegii et majestatis rei convenimur.* I, 446 A, *Convenimur in crimen.* II, 24 B, *Et erit itaque nusquam dum ubique convenio, i. e. dum ubique eos convenio, qui mihi occidunt: Quarite et invenietis, duo gravia mala se mihi offerunt: unum, quod nusquam ille finis querendi futurus sit, incertum me errare semper oportebit: alterum, quod velim sic esse nusquam, i. e. optandum mihi fuerit, ut nunquam novissem doctrinam Christi, quia tolerabilior conditio mea futura esset, si nunquam eam cognovissem.* II, 305 B, *Cum utramque conveneris in creatore, i. e. deprehenderis.* II, 568 B, *Hæc conveniens, i. e. de his experimur.* II, 775 C, *Sed aliam argumentationem eorum conveniens.* II, 719 C, *Sed ea, per quam delinquitur, convenitur.* II, 91 A, *In quorum et antiquitatibus et solemnitatibus et officiis convenitur, i. e. comparet, invenitur, deprehenditur.*

CONVICIUM. II, 545 A, *Et convicium falsi simulacris excusat.* Eleusiniorum antistites ad illud membri virilis simulacrum velut ad divinitatem, adorantibus habitu accedunt. Itaque falsi crimine tenentur, qui aliud oculis colunt, aliud mente. Eleusini, aiunt, coli a se non simulacrum, sed rerum naturam eo simulacro expressam; quod est accusationem falsi simulacris excusare; mendacium mendacio diluere.

CONVICERARE. II, 786 B, *Ita concarnatur et conviceratur cum eo cui adglutinatur.*

COODIGILIS, est græc. *συμμοσύνετος.* II, 374 C; II, 449 D.

COPIA. II, 262 B, *Reprobas et mare, sed usque ad*

copias ejus, i. e. ad pisces, qui copiose in mari A sobolescunt luxurianturque. Hos enim, utpote ἀμφύγους sive animatos, pro cibo utendos negabat Marcion, et sanctiorem cibum deputabat, quam ut homini usui essent. II, 874 B, *Exsurgit autem copia fœneratum.*

COR. I, 4175 A, *Deus autem non vocis, sed cordis auditor est.* II, 461 C, *Proprie de vulva cordis ipsius.*

CORIUM. II, 1038 A, *De corio suo ludere*: proverb. a chamæleonte tractum, qui toto corpore reddit colorem quemcumque proximum attingerit, præter rubrum et album. Itaque adagium patet in hominem versipellem, inconstantem ac pro tempore in omnem l. abitum se vertentem.

CORNEUS. II, 970 B, *Et contra ungulas corneus*: sensus: tam expers quam cornu. Vid. UNGULA. II, 741 A, *Vel ut per corneum specular.* Platonem imitatur, qui eodem modo in Charmide vocat carnem corneum specular. Alludit uterque ad portas corneam et eburneam somniorum apud Homerum.

CORNUTUS. I, 396 A, *Aut cornutum aut plumatum anatorem.*

CORPORALITAS. II, 842 A, *Ne corporalitas animæ occasionem subministrans figurarum corporalitatem carnis excludat.*

CORPORARI. II, 1032 B, *Corporatus*, i. e. ex diversis substantiis compactus et compositus. II, 757 A, *Et carne corporaretur.* Deum corporatum dicit hoc sensu Lactant. lib. IV *Instit.* cap. 26: *Deus igitur corporatus est, et veste carnis indutus.*

CORPORATIO. II, 758 B, *Neque ut periculosam Deo repudias corporationem.*

CORPULENTIA. II, 570 B, *In annulas æquivalentias corpulentiarum.* II, 335 A, *Totas istas præstigias putativæ in Christo corpulentivæ.* Commodè laudat Rigaltius ad hunc locum verba Boetii lib. de Fide: *Hodieque non desunt, qui negent eum nostram gestasse corpulentiam.* II, 653 A, *Fortasse an exstruentur magis ad auferendam animæ corpulentiam.*

CORPULENTUM. II, 214 A, *Quasi substantivum corpulentum*, i. e. quod habet corpus.

CORPUS. II, 250 A, *Cum ipsa substantia corpus sit rei cuiusque*: σώμα, per abusum, quod vulgo essentia. II, 162 C, *Quis enim negavit Deum corpus esse?* II, 842 B, *Nam et ideo præstruximus tam corpus animæ, etc.* II, 150 B, *Et de reliquo corpore hæretici cuiusque doctrinæ.* I, 452 A, *Et sæculum corpus temporum fecit.* II, 521 C, *Manifeste legis est Christus, si corpus est umbræ.*

CORRUPTORIUS. II, 303 B, *Quoniam in homine corruptoriæ conditionis habentur hujusmodi passionēs.*

CORYBANS. I, 426 A, *Et æra corybantia.* Corybantes seu Curetes cum Rhea nutrice adhibiti sunt ad custodiam Jovis. Dicti sunt, ut putat La Cerda ex Strabone, Curetes, quasi κούροτροχισαντες: nisi potius dicti a custodia, nam βαλνεν est φύλαττεν, unde Homerus, ὅς Χρυσὸν ἀμφιβέττας.

COTHURNATIO. II, 563 B, *Alia autem trans siparium cothurnatio est*, i. e. alia scena tragœdiæ, alius actus tragœdicus.

CRATES. II, 854 B, *Quorum crates adhuc vivunt*, i. e. σκελετοί, reliquiæ ossium, quæ spinæ dorsi hærent in modum cratis. Sic Ovid., *Metamorph.* lib. VIII: *Pendere putres pectus, et a spinæ tantummodo crate teneri.*

CREDERE. I, 1220 A, *Cæterum baptismum non temere credendum esse*, i. e. committendum et administrandum petenti.

CREMARE. II, 795 B, *Quum crematis cremat*, i. e. quum mortuis sacrificat. Utitur verbis quæ morem ostendant magis ridiculum. II, 92 B, *Et cremabitur ex disciplina castrensis Christianus, cui cremare non licuit.* Cremabitur militaris rogi modo, superstitionis: idololatricæ ritibus plenissimi. Cremare, scil. thura idolo.

CREMENTUM. II, 281 A, *In crementum generis humani.* II, 691 B, *Crementa, decrementa.*

CREPITACULUM, ex ludicris puerilibus est, κρόταλον. II, 618 A, *Et signum belli non tuba, sed crepitaculo daturus.*

CREPITULUM, ornamentum capitis, quod in capitis motu crepitu facit. Fest. II, 1044 B. Turneb. legit crepidulam.

CRITÆ. II, 129 B, *Critas, quos censores intelligimus.* Ibid. C, *Annales critarum.*

CRUCIARIUS, est Apuleio crucem gerens, furcifer, deinde, cruciatibus onerans alterum. II, 13 A, *Et cruciarios exitus.*

CRUDUS. II, 246 C, *Cruda vita*, τὸ ζῆν ἀμύ. II, 401 C, *Sed nec exinde pertinere poterat cruda* (fides), recens, incipiens, imparata, opponitur coctæ, cultæ naturæ. I, 1524 D, *Non ad crudum in totum et serinam habitudinem.* I, 1247 A, *Quæ non atria nocturnis et crudis salutationibus occupant.*

CRUDITARE, de cibis, qui nondum sunt digesti. I, 322 A, *Ipsorum ursorum alvei appetuntur cruditates adhuc de visceribus humanis*, i. e. nondum digestæ sunt carnes humanæ, quæ in ferinis sepulcris sunt conditæ, quum ipsæ feræ ad comessionem appetuntur.

CRUX, est forceps, qua assignabatur umbo togæ. II, 1047 A, *Nulli cruci in posterum demandatur.*

CUBITUS. II, 745 A, *Et illos cubito pellere*, i. e. aspernari et respuere homines tam prava opinione imbutos.

CULUS, podex. II, 1020 A, *A culo resina.* Salmas. et alii legunt *ab ala resina*: hinc alipitarius, qui resina et dropace alas pilabat. Nam alipila resina erat, qua alæ pilabantur.

CULTUS. I, 1509 A, *Cultum dicimus, quem mundum muliebrem vocant*, nempe aurum, gemmæ, vestes.

CUNEUS. II, 270 B, *Hoc enim cuneo veritatis omnis extruditur hæresis*, i. e. hoc argumento ad veritatis defensionem cuneata velut acie. Desumpta a disciplina militari metaphora. II, 797 C, *Quo cuneo occurrendum sit a nobis*, qua acie cuneata, quam firmo ad perrumpendos hostium numeros. II, 938 B, *Noster hic cuneus est, nostra compago.* II, 546 A, *Hunc primum cuneum congressionis armavimus.*

CURARE. II, 976 B, *Curantia Deum*, i. e. colentia. I, 655 B, *Qui etiam muliebribus curatur*, i. e. qui et voce et gestu et incessu accuratissime effœminatur, ut saltandis scœminarum fabulis pro scœmina haberi possit. II, 706 B, *Curata mora finis ad plenitudinem pœnæ.*

CURATIO. II, 976 B, *Curationem facere dicuntur*, θεραπεύων. Lipsius, epist. 95., ait Tertullianum alludere ad romanarum mulierum morem, quæ Junoni speculum tenebant, capillos disponebant, etc., ornantium modo. Senec. lib. de Superstit.

CURIOSI. II, 418 C, *Cum in matricibus beneficiariorum et curiosorum.* Beneficiarii dicebantur milites beneficio principis assumpti ad officia seu ministeria certa. Itaque apparebant principi, mandatis exsequendis. Ex eorum schola seu corpore erant Curiosus, cursus publici curæ præpositi, qui et stationarii dicebantur, per stationes dispositi. His autem inter cætera hoc muneris injungit lex prima (C. de Curiosis), ut crimina iudicibus nuntianda meminerint. Ergo reorum nomina requirebant, ac deferabant, ipsos reos sistebant tribunalibus et iudiciis. Vetus historia passionis Fructuosi episcopi: *Dixerunt Beneficiarii in domum ejus, et paulo post: Cui nulites dixerunt: Veni, Præses te accersit, etc.* Scriptor anonymus vitæ Chrysostomi apud Suidam, ἐκόμενος ὑπὸ τοῦ κούριου σου τῆς πόλεως. Et apud Euseb. H. E. lib. IX, cap. 9: Βενεριστῶν ὑβριστῶν καὶ σιτισμῶν. Hujusmodi autem officia tandem in prævaricationes et rapinas et concussionem degeneravere, conniventibus plerumque hominum

pessimorum improbitati Beneficiariis et Curiosis. Nam A et ipsi pensionibus annuis aut mensuris corrupti, tabernariorum, ganeonum, furum, lenonum scelera dissimulabant: ita ut domi servarent matriculas turpium hujusmodi pactionum. Cum igitur et in Christianos mandata principum sive præconsulum aut præsidum tanquam in facinorosos atrociter exsequerentur, tandem et istis Christiani quoque pecunias pactionibus numerare cœperunt. Hoc Septimius nomini christiano turpe ac pudendum esse ait, in matricibus Beneficiariorum et Curiosorum, inter ganeones et fures, et tabernarios et lenones, christianos quoque vectigales censerit.

CURIOSITAS. I, 265 A, *Hic tantum humana curiositas torpescit*; sensus: Receditis etiam in eo natura hominis, quod hæc semper curiosa sit, alius eo in quæ incidit, scrutandi. Heuman. mavult, *urbana curiositas*.

CURRERE. II, 908, C, *A quocumque institutore sunt sive spirituali*, qui singularibus Paracleti revelationibus instructus, sive tantum fidei, qui communi fide solum, *eadem Deo currant*, i. e. eidem Deo conveniant, de eodem Deo intelligi debeant. II, 500 C, *Item cætera bona, per quæ opus bonum currit bonæ severitatis*.

CURSITARE. I, 452 B, *Catervatim cursitare ad injurias*.

CUSTODIA. II, 559 A, *Custodiæ officium*, quo occultant doctrinam suam, ut qui solent custodire aliquid diligenter. II, 771 A, *Quem et facultate custodiæ liberare*. Lucian. *διαφθειροντες τοὺς δεσμοφύλακας*. I, 525 A, *Et utique non deesset vobis in auditione custodiarum et damnatione sanguis humanus*.

CUSTODIARIUM. I, 622 A, *Ut vos, benedicti, de carcere in custodiarium, si forte translato existimetis*, i. e. ut hoc de vobis statuatis, vos ad libertatem servari, non ad captivitatem et mortem. Nam carcer damnandorum damnatorumve custodiarium stationariorum et speculatum est, opus stationis suæ præstantium, et observantium tanquam de specula, ut appellatur lib. *adv. Jud.*, cap. 3.

CUTIS. II, 1042 A, *Intra cutem cæsus et ultra*. Cleomachus cæsus est intra cutem, cinædus jam factus, et extra cutem, cum pugil erat propter caustum vulnera, quæ ultra cutem descendebant.

CYMATIA, omnia opera prominula et aquæ modo in longum fluentia, sive, recte aut inversa, et similia. Vitruv. lib. III *de Architect.* cap. 3, et lib. IV, cap. 6. Hesych. *Κυμάτια τὰ χεῖλη διὰ τὸ κυμαίνειν, ἢ κί ὑπεροχὴν παρὰ τίκτοι καὶ λιθόποις*. I, 674 A, *Et cymatia distendere*.

CYMBALUM. II, 1045 B, *Cymbalo incessit*.

CYNOCEPHALUS, *κυνόκεφαλος, δεινός, ἀναίσχυτος*. II, 126 B, *Ab isto scilicet Cynocephalo*, i. e. diabolo, canina invidia genus humanum vexante. Junius intelligit de Plantiano, quo accedente Severi temporibus calamitatum æstus in Christianos exanderunt.

CYNOPES, sive *Cynopes*, sunt Cynocephali homines caninis capitis, de quibus ex Indicis Ctesisæ Plin. II. N. lib. VII, cap. 2. I, 512 B. Sed I, 370 A, legitur *Cynopenæ*. Pamel. et La Cerda legunt *Cynophanæ*. Nouw. *Cyclopes*. At Heraldus habet *Cynopenæ*.

D

DEMON. II, 61 B, *Ad demonem se aberrantem*. Dæmonem vocat scortum suum Simon, nomine Helenam, quam circumducebat secum, et Ennoeam, *Ἐννοειν*, appellabat cogitationem ac intelligentiam suam: se ad hanc perditam ovem quærendam descendisse narrabat Simon, quum ab angelis invidiose detenta esset, ut Irenæus exponit copiosius lib. I, cap. 20.

DAMNARE. II, 48 A, *Ideo et sibi damnatum dixit hereticum*, i. e. a semetipso, proprio iudicio. Hæretici in semetipsos sententiam ferunt, arbitrio suo de Ecclesia recedentes; quæ recessio, propriæ conscientis videtur esse damnatio.

DAMNATICUS. II, 48 A, *Quo etsi nihil de damnatis, scil. hæresibus, participarentur*, i. e. jam damnatis, ut *fictitium*, quod *fictum est*, *donatium*, etc.

DARE. II, 963 B, *Dedit faciem suam Deo*, i. e. conversus ad Deum.

DE, ob, propter. I, 571 A, *De religione*. II, 515 A, *Et de iudice necessarie severum, et de seculo, sicut sævum*. I, 415 A, *Se dæmonem confitebitur de reo*, i. e. quod vere est. Conf. Lactant. lib. II, cap. 16. I, 416 A, *Colitis illos, quod sciam, etiam de sanguine christianorum*, i. e. non tantum cum in gratiam illorum eos mactatis, sed ad aras ipsorum trucidati nonnunquam. I, 525 A, *Sed de nostra magis defensione*. Jun. explicat: Facit hoc magis ad defensionem nostram. Alii: Maneamus potius in defensione nostri. II, 204 B, *De cujus utitur*, subaud. *rebus*, ut aliquid simile. Hujusmodi formula sermonis etiam in superioribus libris usus est, *adv. Marcion.* lib. V: *Si in creatoris accipitur*. Eod. libro, *Et a nostris partis possit opponi*, græcorum est imitatio. II, 183 A, *Sicut ipse de patris*, i. e. de eo quod est pater. II, 792 B, *Ut autem clausula de præfatione communifaciat*, i. e. præstet usum præfationis communis, faciat quod præfatio communis solet.

DEBELLATOR. I, 294 A, *Edite aliquem debellatorem Christianorum*, i. e. non extinctorem, sed aggressorem, persecutorem.

DEBELLARE. II, 909 B, *Debellatorem aliquandiu a nobis*. I, 442 A, *Cælum denique debellet imperator*.

DEBERE. I, 444 A, *Ego sum cui impetrare debetis*, i. e. ego solus impetrare debeo.

DEBITUM. I, 265 A, *Si nullum odii debitum deprehendatur*, i. e. caussa justa, cur virum bonum odese hanc professionem oporteat. II, 505 A, *Debita enim omnia hæc sunt severitati, sicut severitas debita est justitiæ*. II, 599 C, *Quam sibi debitum gratia referentes homines*. II, 659 A, *Solemniora quæque et unimodo debita corpulentis*. Ita vocat habitum, terminum, longitudinem, latitudinem, etc.

DEBUCCINARE, *δευκκινῶ*. II, 907 B, *Nihil debuccinatus eorum quæ apud illum mercedem merentur*.

DECEDERE, de fastigio decedere, subigi. II, 1015 A, *In captiva Sarabara decessit*. II, 274 B, *Copia tormentis de confessione decedere*.

DECIMARE. I, 704 B, *Quid ipsa Carthago passura est, decimanda a te*. Quid sit decimare, indicat his verbis Livius: *Cætera multitudo forte decimus quinquies ad supplicium lectus*.

DECLINARE. II, 556 B, *Declinata investigatione patris*; Jun. legit cum Rhenano et aliis, *de inclinam invest.*, i. e. cuius spes omnis eripitur, quasi inclinantis et deficientibus adjumentis, quæ ad eam consequendam fuerunt necessaria; sic Cicero scribit Lentulo: *Res inclinata est, laboratur vehementer*. II, 462 A, *Jam tunc Christum in Juda declinabat*, i. e. declinatum sive derivatum iri vaticinabatur; nam *declinare* Latinis derivare est, et inde voces *declinate primigenis* apud Varr. lib. IV. *de Ling. lat.*

DECOR. II, 256 B, *Sicut facit, qui decor solummodo apparet*. Rigalt., Jun. et alii legunt *quid decor*. Decor solummodo apparet facit aliquid, i. e. vulnerat animam.

DECRESCERE. I, 1247 A, *Ad omnem occurrum minoris cujusque personæ decrescentes*, i. e. demittentes se ad reverentiam illi exhibendam.

DECULCARE. I, 511 A, *Diogenes superbos Platonicos alia superbia deculcat*, superbe calcet, et quasi ex alto.

DECUMANUS. II, 1035 A, *Decumani (fluctus)*, i. e. magni et pessimi. II, 739 B, *Nullis quassata decumanis*.

DECUTERE. I, 579 B, *Quotidie toto jam corpore decutit*, i. e. toto jam corpore cutem avulsit.

DEDAMNARE. II, 1009 B, *Sed et sceleris manifestum dedamnaverit*, i. e. sententiam damnationis rescidit, damnatum absolvet.

copias ejus, i. e. ad pisces, qui copiose in mari A sobolescunt luxurianturque. Hos enim, utpote *ἰμφογῶν* sive animatos, pro cibo utendos negabat Marcion, et sanctiorem cibum deputabat, quam ut homini usui essent. II, 874 B, *Exsurgit autem copia fœneratum*.

COR. I, 4175 A, *Deus autem non vocis, sed cordis auditor est*. II, 461 C, *Proprie de vulva cordis ipsius*.

CORIUM. II, 1038 A, *De corio suo ludere*: proverb. a chamæleonte tractum, qui toto corpore reddit colorem quemcumque proximum attingerit, præter rubrum et album. Itaque adagium patet in hominem versipellem, inconstantem ac pro tempore in omnem l abitum se vertentem.

CORNEUS. II, 970 B, *Et contra ungulas corneus*: sensus: tam expers quam cornu. Vid. UNGULA. II, 741 A, *Vel ut per corneum specular*. Platonem imitatur, qui eodem modo in Charmide vocat carnem corneum specular. Alludit uterque ad portas corneam et eburneam somniorum apud Homerum.

CORNUTUS. I, 396 A, *Aut cornutum aut plumatum anatorem*.

CORPORALITAS. II, 842 A, *Ne corporalitas animæ occasionem subministrans figurarum corporalitatem carnis excludat*.

CORPORARI. II, 1032 B, *Corporatus*, i. e. ex diversis substantiis compactus et compositus. II, 757 A, *Et carne corporaretur*. Deum corporatum dicit hoc sensu Lactant. lib. IV *Instit.* cap. 26: *Deus igitur corporatus est, et veste carnis indutus*.

CORPORATIO. II, 758 B, *Neque ut periculosam Deo repudias corporationem*.

CORPULENTIA. II, 570 B, *In œnulas æquiparantias corpulentiarum*. II, 535 A, *Totas istas præstigias putativæ in Christo corpulentivæ*. Commode laudat Rigaltius ad hunc locum verba Boetii lib. de Fide: *Hodieque non desunt, qui negent eum nostram gestasse corpulentiam*. II, 653 A, *Fortasse an exstruentur magis ad auferendam animæ corpulentiam*.

CORPULENTUM. II, 214 A, *Quasi substantivum corpulentum*, i. e. quod habet corpus.

CORPUS. II, 250 A, *Cum ipsa substantia corpus sit rei cujusque*: *σῶμα*, per abusum, quod vulgo essentia. II, 462 C, *Quis enim negavit Deum corpus esse?* II, 842 B, *Nam et ideo præstruximus tam corpus animæ, etc.* II, 450 B, *Et de reliquo corpore hæretici cujusque doctrinæ*. I, 432 A, *Et sæculum corpus temporum fecit*. II, 521 C, *Manifeste legis est Christus, si corpus est umbræ*.

CORRUPTORIUS. II, 505 B, *Quoniam in homine corruptoriæ conditionis habentur hujusmodi passionēs*.

CORYBANS. I, 426 A, *Et æra corybantia*. Corybantes seu Curetes cum Rhea nutrice adhibiti sunt ad custodiam Jovis. Dicti sunt, ut putat La Cerda ex Strabone, *Curetes*, quasi *κουροτροχισαντες*: nisi potius dicti a custodia, nam *βαλνειν* est *φύλασσειν*, unde Homerus, *ὄς Χρυσὴν ἀμυρῖθιθῆκας*.

COTHURNATIO. II, 563 B, *Alia autem trans siparium cothurnatio est*, i. e. alia scena tragœdiæ, alius actus tragœdicus.

CRATES II, 854 B, *Quorum crates adhuc vivunt*, i. e. *σκελετοί*, reliquiæ ossium, quæ spinæ dorsi hærent in modum cratis. Sic Ovid., *Metamorph.* lib. VIII: *Pendere putares pectus, et a spinæ tantummodo crate teneri*.

CREDERE. I, 1220 A, *Cæterum baptismum non temere credendum esse*, i. e. committendum et administrandum petenti.

CREMARE. II, 795 B, *Quum crematis cremat*, i. e. quum mortuis sacrificat. Utitur verbis quæ morem ostendant magis ridiculum. II, 92 B, *Et cremabitur ex disciplina castrensi Christianus, cui cremare non licuit*. *Cremabitur* militaris rogi modo, superstitionis idololatricæ ritibus plenissimi. *Cremare*, scil. thura idolo.

CREMENTUM. II, 281 A, *In crementum generis humani*. II, 691 B, *Crementa, decrementa*.

CREPITACULUM, ex ludicris puerilibus est, *κρόταλον*. II, 618 A, *Et signum belli non tuba, sed crepitaculo daturus*.

CREPITULUM, ornamentum capitis, quod in capitis motu crepitum facit. Fest. II, 1044 B. Turneb. legit *crepidulam*.

CRITÆ. II, 429 B, *Critas, quos censores intelligimus*. Ibid. C, *Annales critarum*.

CRUCIARIUS, est Apuleio crucem gerens, furcifer, deinde, cruciatibus onerans alterum. II, 13 A, *Et cruciarios exitus*.

CRUDUS. II, 246 C, *Cruda vita, τὸ ζῆν ἄμῶν*. II, 401 C, *Sed nec exinde pertinere poterat cruda (fides), recens, incipiens, imparata, opponitur coctæ, cultæ naturæ*. I, 4524 D, *Non ad crudum in totum et serinam habitudinem*. I, 4247 A, *Quæ non atria nocturnis et crudis salutationibus occupant*.

CRUDITARE, de cibis, qui nondum sunt digesti. I, 322 A, *Ipsorum ursorum alvei appetuntur cruditates adhuc de visceribus humanis*, i. e. nondum digestæ sunt carnes humanæ, quæ in ferinis sepulcris sunt conditæ, quum ipsæ feræ ad comessionem appetuntur.

CRUX, est forceps, qua assignabatur umbo togæ. II, 1047 A, *Nulli cruci in posterum demandatur*.

CUBITUS. II, 743 A, *Et illos cubito pellere*, i. e. aspernari et respuere homines tam prava opinione imbutos.

CULUS, podex. II, 1020 A, *A culo resina*. Salmas. et alii legunt *ab ala resina*: hinc *alipitarius*, qui resina et dropace alas pilabat. Nam alipila resina erat, qua alæ pilabantur.

CULTUS. I, 1509 A, *Cultum dicimus, quem mundum muliebrem vocant*, nempe aurum, gemmæ, vestes.

CUNEUS. II, 270 B, *Hoc enim cuneo veritatis omnis extruditur hæresis*, i. e. hoc argumento ad veritatis defensionem cuneata velut acie. Desumpta a disciplina militari metaphora. II, 797 C, *Quo cuneo decurrendum sit a nobis*, qua acie cuneata, quam firmo ad perrumpendos hostium números. II, 988 B, *Noster hic cuneus est, nostra compago*. II, 546 A, *Hunc primum cuneum congressionis armavimus*.

CURARE. II, 976 B, *Curantia Deum*, i. e. colentia. I, 655 B, *Qui etiam muliebribus curatur*, i. e. qui et voce et gestu et incessu accuratissime effœminatur, ut saltandis fœminarum fabulis pro fœmina haberi possit. II, 706 B, *Curata mora finis ad plenitudinem pœnæ*.

CURATIO. II, 976 B, *Curationem facere dicuntur, θεραπεύων*. Lipsius, epist. 95., ait Tertullianum alludere ad romanarum mulierum morem, quæ Junoni speculum tenebant, capillos disponebant, etc., ornantium modo. Senec. lib. *de Superstit.*

CURIOSI. II, 418 C, *Cum in matricibus beneficiariorum et curiosorum*. Beneficarii dicebantur milites beneficium principis assumpti ad officia seu ministeria certa. Itaque apparebant principi, mandatis exsequendis. Ex eorum schola seu corpore erant Curiosus, cursus publici curæ præpositi, qui et stationarii dicebantur, per stationes dispositi. His autem inter cætera hoc muneris injungit lex prima (*C. de Curiosis*), *ut crimina judicibus nuntianda meminerint*. Ergo reorum nomina requirebant, ac deferabant, ipsos reos sistebant tribunalibus et judiciis. Vetus historia passionis Fructuosi episcopi: *Dixerunt Beneficarii in domum ejus, et paulo post: Cui nullo dixerunt: Veni, Præses te accersit, etc.* Scriptor anonymus vitæ Chrysostomi apud Suidam, *ἐλόκμηνς ὑπὸ τοῦ κουρίδου τῆς πόλεως*. Et apud Euseb. H. E. lib. IX, cap. 9: *Βενερίκουριῶν ὕβρεις καὶ σεϊσμολ.* Hujusmodi autem officia tandem in prævaricationes et rapinas et concussionem degenerare, conniventibus plerumque hominum

326 A, *Et ut ita dixerim, naturam demandare.* II, 352 B, *Mors Christi negatur, cum tam impresso Apostolus demandat.*

DEMENTIRE, insanire, quasi de mente exire. I, 412 A, *Ut aliter dementire videatur*, Lucret. III, 464, *Dementit enim deliraque satur.* II, 679 B, *Nam et cum dementit homo, dementit anima.*

DEMERERE, I, 578 A, *Qui demerendo sibi disciplinas determinaverit*, qui scilicet certas præscribit leges et regulas demerendo sibi, i. e. quibus observatis favor ejus exprimi potest. I, 404 A, *Multitudine tot numinum demerendorum.* II, 965 A, *Sciens quid ad demerendam Dei gratiam faceret.* II, 252 B, *Possem in uno demereri.* I, 1269 A, *Quæ demerendo domino multipliciter allaboret.*

DEMORARI, II, 957 B, *Demorati cibi*, h. e. dilati propter stationes, quæ quoniam protendebantur, cibos morari consueverant. II, 977 A, *Et stellæ auctoritatem demorantis suspirant*, i. e. morantis, tardantis.

DEMATATIO, II, 876 A, *Discernenda est autem dematatio ab omni argumento perditionis; aliud enim dematatio, aliud perditio.*

DENOTARE, reprehendere. II, 1030 C, *Habitus denotare.* Alii legunt: *Habitus denotare pacis, hæc et annonæ et otia; ab imperio et a cælo bene est.* Junio denotare est, nota publica indicare, et auctoritate indicare: male. II, 1036 A, *Quid denotas hominem.* II, 551 A, *Nec aliud magis in hujusmodi (nempe æonum fatalia) denoto.* II, 177 C, *Nonne denotasset vanitatem.* II, 560 A, *Doctrinæ denotabo perversitatem.*

DENOTATIO, reprehensio. I, 1352 A, *Et ipsa denotatione sui exultat.*

DENOTATUS, id. II, 1044 A, *Quantum denotatus passivitas offert libertinos.*

DEPALARE, palis impactis statuere et circumcludere. I, 330 A, *Civitas quam depalaverat Saturnia usque nunc est.* II, 222 C, *Incultis primo elementis depalans quodammodo mundum.* Depalare Tertulliano interdum esse videtur id. quod propalare, manifestare, palam ostendere. II, 484 C, *Apostolus vocatur depulator disciplinæ divinæ*, i. e. enarrator, promulgator. Junius tamen ingeniosius, ut solet, hunc locum interpretatur: «Est, inquit, totus hic sermo figuratus, sumpta allegoria a statuariis, qui primum depalant incultum et rude lignum, deinde vero affabre factum et exornatum dedicant.» *Depalo* verbum non a *palam* ductum est, sed a nomine, *palus, pali.* *Depalare mundum*, rudem tanquam in palo formandum faciendumque statuere, ut sensus sit: crassum et rude opus, quasi palum exhibens dolandum ad stipitem, ut I, 366 A, *Quanto distinguitur a crucis stipite Pallas Attica? et Ceres farrea, quæ sine effigie rudi palo et informi ligno prostant?*

DEPERIRE, I, 260 A, *Quid hic deperit legibus in suo regno dominantibus*, i. e. quid decedit, etc.

DEPLUERE, II, 584 A, *In animas bonas depluat*, i. e. infundat et instillet. Iren., *Spiritualia vero inseminat Achamoth.*

DEPOSTULATOR, I, 456 A, *Nec ulli magis depostulatores christianorum*, qui Christianos depostulabant ad supplicium, et acclamabant: Christianos ad leones.

DEPRECARI, I, 259, *Nihil illa secta vel veritas de causa sua deprecatur*, i. e. secta Christianorum non est sibi conscia causæ non satis bonæ, ut cogatur misericordiam judicium implorare.

DEPREHENDERE, I, 1292 B, *Qui in matrimonio gentilis a fide deprehendantur*, i. e. ad christianam fidem vocantur; postquam matrimonio cum infideli conjuncti sunt, et inveniuntur in conjugio, quo tempore in matrimonio sunt. II, 944 C, *Qui in matrimonio a fide deprehensi.*

DEPRETIARI, *ἀπαγορεύειν*, pretium minuere, contemnere, translatum a mercimoniorum licitatione. I, 500 A, *Epicurus omnem cruciatum doloremque depretiat.* II, 253 B; *Si depretiari capit in Creatore*, i. e. si datur, ut Creator depretiatur. II, 262 B; *Depretias in quibus*

et viris et moreris. II, 412 D, *Qui fugis diabolum depretiasti Christum, qui in te est.*

DEPUGNATIO, I, 630 C, *Et quancumque humanitas id est divinæ imaginis depugnationem*, i. e. deformationem pugnando factam.

DEPUNGERE, præstare et occupare bonum acceptum, sive in usum vertere. II, 295 C, *Si non bene depunget, quod bene acceperat.*

DEPUTARI, I, 284 A, *In quibus irridendi deputantur.* II, 588 B, *Deputor angelis, non angelus, non angela*, i. e. similis sicut angelis, neque jam censor masculi nec femina. Resurgent mortui cum sexu quibusque suo; sed erunt officia sexuum nulla, quia nec amplius erit nasci nec mori. I, 270 A, *Ad Persas si forte deputabimur*, i. e. Persarum religione uti dicemur. I, 1305 C, *Damnati in pœnam mortis deputantur.*

DERIDERE, II, 758 C, 759 A, *Quod blanditiis deridetur*, de infante.

DERIVATIO, II, 164 B, *Filius vero derivatio ipsius a portio*, i. e. ἀπόρροια, qui e patre emanavit. II, 171 A, *Pro modulo derivationis.*

DESCROBARE, profundius quasi in scrobem inserere, a scrobe, i. e. fovea. II, 805 A, *Et insuper operonibus descrobes auro.*

DESÆVIRE, sæve et crudeliter tractare. II, 317 A, *Nervos ejus clavis desævierunt.*

DESIGNARI, ostendi, omnium conspectui expositum esse. II, 1042 A, *Jam Omphale in Herculis acuto designata descripsit.*

DESINERE, II, 21 A, *Cum etiam Johannes de illis certus esse desiisset*, h. e. etiam post excessum Joannis. Hunc locum exponit Tertullian. lib. *de Baptismo*, cap. 10, *adv. Marcion.* lib. IV. cap. 48. II, 904 B, *Desiit virginem.* Hellenism. *παρθένον παύσαι*, non amplius virgo est.

DESPOLIARE, II, 587 A, *Despoliari autem est depone re animas quibus induti videbantur.*

DESTINARI, *ἔπιτελεῖται*, definiri, statui. II, 248 A, *Destinare digito*, i. e. directo digito aliquem monstrare et denotare. II, 543 A, 1045 B, *Proinde quos nunc destinamus hæreticos*, i. e. velut ad ictum propositos petimus.

DESTINATIO, I, 523 A, *Quia ratio restitutionis destinatio judicii est*, i. e. id ad quod destinatum judicium est: sens., quia illud agit judicium, ut cuique pro meritis tribuatur.

DESTRUCTIO, II, 211 A, *Pluribus et indignioribus destructionibus Deo obijciunt.* Destructiones hic præstructionibus oppositæ (quæ non nominantur) pro cooperatoriis, quæ ex præmissis adstruuntur, τὰ παραπύματα.

DESULTRIX, II, 592 A, *Tantum quod desultricem.* Iren. ἀποστρέφω, i. e. quæ desiliverit de ratione communi æonum, atque ab ea defecerit.

DETENTUS, II, 587 B, *Neque detentui neque conspectui obnoxii.*

DETERGERE, de bestiis, comminuere dentibus et dirumpere occursum suo. I, 322 A, *Aper ille quem cruentavit, colluctando detersit.* II, 819 A, *Duo verba expedita, decisa, deterata.*

DETINERE, accusare. I, 1301 A, *Quam hujus amentia causam detineam.* I, 283 A, *At nunc utriusque inquisitione et agnitione neglecta nomen detinetur.*

DETRACTARE, *ἀναρπάζειν*, I, 1292 A, C, *Detractata et exerta sententia est.* De compositum intendit significationem verbi.

DETRACTATUS, I, 635 B, *Convertamur magis ad nostrorum detractatus*, i. e. tractatus de hac re.

DETRIMENTUM, I, 1260 B, *Ita detrimentum patientia fastidium opulentia præministravit.* Obscura sententia. Videtur sic intelligenda et distinguenda: Ita Dominus præministravit patientiæ detrimentum, subaudi rei familiaris, fastidium opulentia, contemptum divitiarum, appositivè, ut sit sensus: Dominus primus ostendit patientia tolerandum esse rei familiaris detrimentum, dum docet divitias esse contentendas.

DEVEHERE. I, 1164 A, *Sed devehe nos a malis*. I, A VIII, cap. 48. Turneb. vult *delibassé*; Latin. *delibrasse*.
1306 C, *Sed ut devectum de simplicitate et sinceritate*.

DEVERGERE. II, 30 B, *Ad veritatem an magis ad hæresin deverget*. II, 255 A, *Ad bonum autem et malum non divergente materia*.

DEVESTIVUS, qui nulla se veste, i. e. facie et forma potest ipse tegere, II, 563 C, n. (5). Sic *devestienti* verbum Apuleius usurpavit, lib. III *Metamorph.*

DEVINCTIO. I, 652 A, *Vis homicidium ferro, veneno, magicis devinctionibus perfici*. Magicæ devinctiones dicuntur artes superstitiosæ, ac nefariæ, quæ signa vincire aut necere solent ad necem aut damnum incantatione, ut contra solvere dicuntur, quum resecerant et liberant a malo.

DEVORARE. II, 847 B, *Et devorandus auditu*. Metaphora hæc insolens ex eo ducitur, quod cum Christus sit Dei Verbum, et caro ejus panis, auditu devorari dicatur, ut panis ore devoratur. II, 875 B, *Quasi non bilem et dolorem dicantur devorare, id est abscondere et tegere et intra nosmetipsos continere*. II, 875 B, *Quomodo mortale devoretur a vita*. II, 1008 B, *Devorari adhuc increpitus periclitabatur*. II, 854 B, *Uti que enim devoratum non aliud putas quam interceptum, quam abolitum, quam omni sensu ereptum*. II, 879 A, *Qui valeat delapsum et devoratum, et quibuscumque modis ereptum tabernaculum carnis reedificare*. II, 804 A, *Obliteratus igitur et devoratus est limus in carne*.

DEVORATORIUS. I, 665 C, *Post talia crimina, tam devoratoriu salutis*.

DEVOTAMENTUM. II, 127 C, *Et devotamenta ferent universa ejus*.

DEVOVERE. II, 1046 A, *In terga devoto*, i. e. dedicato ac reservato in eum usum, ut etiam terga orientur. Alii *detorto*.

Δειμαστέλωσις, flagellatio, I, 626 A.

DICI. I, 270 A, *Quodcumque dicuntur, cum alii dicuntur*, i. e. cum alii rei accusantur ejus criminis, quod nobis imponitur.

DICIBULUM. II, 575 A, *Satis meminerat Ptolemaus puerilium dicibulorum*, i. e. nugarum familiarium, sicut et dicibile in glossario λέγος.

DICTATA, μελέτη quævis, ut est in glossario veteri; magistrorum omnium, non literas docentium solum. II, 620 A. Sic Sueton. in Vita Jul. Cæs. de gladiatoribus, cap. XXVI, *Ut disciplinam singulorum susciperent, ipsique dictata exercentibus darent*.

DIFFERRE, dissipare, spargere: I, 511 A, *Etiam quod fama non distulit*. Abstinerere: I, 487 A, *Ab omni vitæ fruge dilati*, i. e. nullum vitæ fructum capientes, abstinentes ab omni re læta. II, 81 A, *Apostolum non differo*, i. e. hic non habeo rationem mandati apostolici, quia longo post tempore secutum est.

DIGERERE. II, 660 A, *Nam et diligentissime digeruntur*, i. e. referuntur in digestum. II, 1058 A, *Et Alexander digerit*, i. e. tradit. I, 1256 A, *Si quod vitandum sit proinde digesseris*.

DIGESTUM. I, 516 A, *Si quid in sanctis offenderunt digestis*. II, 565 A, *Et inde sunt nostra digesta*, i. e. διασπράγματα. Sensus est: Atque ab ea occasione pseudapostolorum Spiritus sanctus auctor fuit, ut apostoli et viri apostolici doctrinam sacram monumentis literarum consignarent, quæ nostra digesta sunt. II, 567 A, *Nam et Lucæ digestum Paulo adscribere solent*.

DIGESTUS, digestio. II, 665 A, *Et digestu sine alveis*.

DIGITUS. II, 221 C, *Et nutu digiti accommodato*, etc. Usurpatur in hominem plus nimio sibi sumentem, et pro arbitrato suo, quod lubet, statuentem. Alii putant digitos pictoris notari, varios colores, et quidvis varie effingentes, quæ omnia altero versu nominat *lenocinium pronuntiationis*.

DIGLUBARE. II, 1058 B, *Diglubasse oviculam*, pro deglubbisse. Antiquis mos erat non tondere, sed deglubere et vellere oves, teste Plin., II. N., lib.

VIII, cap. 48. Turneb. vult *delibassé*; Latin. *delibrasse*.
DIGNARI, ut apud Græc. ἀξιοῦν. II, 267 A, *Anno XV Tiberii, Christus Jesus de caelo manare dignatus est*.

DIGNE. I, 1260 B, *Quando ne digne quidem malefacere concessum est*, i. e. jure et merito.

DIGNITAS. I, 1519 B, *Nunc non sit timenda dignitas formæ*. II, 880 C, *Habilitatis et dignitatis justitia*. II, 988 A, *Est et mali dignitas, quod in summo aut in medio pessimorum collocatur*.

DILIGENTIA. II, 58 B, *Diligentia attonita*, quæ semper est in metu, ne quid peccet. II, 585 B, *Diligentia delictorum*, prona ad delinquendum libido, studium ad peccandum. I, 1505 A, *Quotidiana diligentia sine impedimento*. Diligentiam dicit, quam in *Apolog.* diligentissimam religionem, h. e. sedulam et sollicitam disciplinæ seu religionis observantiam. II, 104 A, *In alterutra diligentia et dilectione*. His verbis significat, quæcumque sunt christianæ pietatis erga Deum et alios officia, quales fidelium inter sese diligentium et dilectorum affectus, etiam ethnici laudabant et mirabantur.

DILUERE, deglutire, inundare. II, 1055 A, *Denique si quid mare diluit*. I, 1201 B, *Nonne mirandum et lavacro dilui mortem*. I, 1205 B, *Lacu an alveo diluatur*, de baptismo. I, 615 A, *Et laceratione gravioris partis metum diluis*, i. e. solvis. I, 1204 B, *Et spiritus in aquis corporaliter diluitur*. II, 805 B, *Sed dilutior videatur auctoritas carnis*, i. e. minor. II, 687 B, *Ac per hoc dilutioris divinitatis*. I, 614 B, *Aut a bistis dilutior redis*.

DILUVIO. II, 727 A, *Virginis vesicam in diluvionem Asia fluxisse*.

DIMINORARE. II, 707 B, *Diminoratur illic ille cui*, etc.

DINUMERARE. I, 268 A, *Dinumerant in semetipsos*, i. e. recolunt et recensent intus semetipsos, h. e. acta sua, vere semetipsos scrutantur. Numerare enim est recensere. Latin. vult *deonerant semetipsos*; deonerare, onus criminis allevare. Heuman. conjicit et *murmurant in semetipsos*.

DIPLOMA. I, 426 A, *Per somniculosa diplomata intelliguntur nuncii publici et diplomata publica*, quibus irascitur quasi Tertullianus, quod non citius ad Cybelen et archigallum ejus perrexerint.

DIRECTO, aperte, clare. I, 414 A, *Quos directo demonas nostis*. I, 652 A, *Quæ directo prohibeat*.

DIRIGERE, lege agere sive convenire et actionem intendere. II, 257 A, *Hinc itaque constantissime dirigam*, i. e. quas in nos rationes contorserunt, retorqueo. I, 1267 B, *Quis judicium cum adversario suo dirigens*, i. e. contendens. II, 968 B, *Propterea per singulas direximus species jejunationum*, i. e. disputavimus. II, 796 A, *Dubitata dirigere*, est clariora reddere. II, 798 A, *Plures quos instrui, dirigi, muniri oportebit*.

DIRIGERE, secundæ conjug., est solvi ac subsidere. Glossæ veteres, ἀποπίσσομαι, derigeor, ἀποπηγύω, dirigo. Legendum *derigeo*, vel *dirigeo*. Riget statua, riget fastigium, riget quisvis suggestus, et habent in rigore velut superbiam, nec facile cedunt, imo resistunt, nam sunt in duritiem stipata. Ea vero cum solvuntur, ut igne metalla, ut sole glacies, derigere dicuntur, quia jam non rigent. I, 689 A, *Plenissime dedit formam suis dirigendo omni fastigio et suggestu tam dignitatis quam potestatis*.

DISCENTES, i. e. discipuli. I, 1212 C, 1254 A; II, 15 A, 43 A.

DISCENTIA, μεθήσις. II, 687 A, 690 A, *Quorum discentiæ reminiscentiæ sunt*.

DISCERNERE. II, 570 A, *In exterminium discernere*. Quod Tertullianus dicit in exterminium discernere, latinus Irenæus dixerat *exterminare*, græcus ἀφανισθῆναι.

DISCIPLINA, severa ordinis custodia, severitas castigatrix. II, 558 B, *Disciplina non terretur*. Sic Cypran. *de Hab. Virg.*: *Disciplina custos spei, retinaculo*

(*Quarante et une.*)

- 326 A, *Et ut ita dixerim, naturam demandare*. II, 332 A
 B, *Mors Christi negatur, cum tam impressa Apostolus demandat.*
- DEMENTIRE, insanire, quasi de mente exire. I, 412 A, *Ut aliter dementire videatur*, Lucret. III, 464, *Dementit enim delirique satur*. II, 679 B, *Nam et cum dementit homo, dementit anima.*
- DEMERERE, I, 378 A, *Qui demerendo sibi disciplinas determinaverit, qui scilicet certas præscribit leges et regulas demerendo sibi*, i. e. quibus observatis favor ejus exprimi potest. I, 404 A, *Multitudine tot numerum demerendorum*. II, 965 A, *Sciens quid ad demerendam Dei gratiam faceret*. II, 252 B, *Posses in uno demereri*. I, 1269 A, *Quæ demerendo domino multipliciter allaboret.*
- DEMORARI, II, 957 B, *Demorati cibi*, h. e. dilati propter stationes, quæ quoniam protendebantur, cibos morari consueverant. II, 977 A, *Et stellarum auctoritatem demorantis suspirant*, i. e. morantis, tardantis.
- DEMOTATIO, II, 876 A, *Discernenda est autem demotatio ab omni argumento perditionis; aliud enim demotatio, aliud perditio.*
- DENOTARE, reprehendere. II, 1050 C, *Habitus denotare*. Alii legunt: *Habitus denotare pacis, hæc et annona et otia; ab imperio et a cælo bene est*. Junio denotare est, nota publica indicare, et auctoritate indicare: male. II, 1056 A, *Quid denotas hominem*. II, 551 A, *Nec aliud magis in hujusmodi (nempe æonum salutis) denoto*. II, 177 C, *Nonne denotasset vanitatem*. II, 560 A, *Doctrinæ denotabo perversitatem.*
- DENOTATIO, reprehensio. I, 1352 A, *Et ipsa denotatione sui exultat.*
- DENOTATUS, id. II, 1044 A, *Quantum denotati passivitas offert libertinos.*
- DEPALARE, palis impactis statuere et circumcludere. I, 330 A, *Civitas quam depalaverat Saturnia usque nunc est*. II, 222 C, *Incultis primo elementis depalans quodammodo mundum*. Depalare Tertulliano interdum esse videtur id. quod propalare, manifestare, palam ostendere. II, 484 C, *Apostolus vocatur depalator disciplinæ divinæ*, i. e. enarrator, promulgator. Junius tamen ingeniosius, ut solet, hunc locum interpretatur: «Est, inquit, totus hic sermo figuratus, sumpta allegoria a statuariis, qui primum depalant incultum et rude lignum, deinde vero affabre factum et exornatum dedicant. » Depalo verbum non a palam ductum est, sed a nomine, palus, pati. Depalare mundum, rudem tanquam in palo formandum faciendumque statuere, ut sensus sit: crassum et rude opus, quasi palum exhibens dolandum ad stipitem, ut I, 366 A, *Quanto distinguitur a crucis stipite Pallas Attica? et Ceres farrea, quæ sine effigie rudi palo et informi ligno prostant?*
- DEPERIRE, I, 260 A, *Quid hic deperit legibus in suo regno dominantibus*, i. e. quid decedit, etc.
- DEPLUERE, II, 584 A, *In animas bonas depluat*, i. e. infundat et instillet. Iren., *Spiritualia vero inseminat Achamoth.*
- DEPOSTULATOR, I, 456 A, *Nec ulli magis depostulatores christianorum*, qui Christianos depostulabant ad supplicium, et acclamabant: Christianos ad leones.
- DEPRECARI, I, 259, *Nihil illa secta vel veritas de causa sua deprecatur*, i. e. secta Christianorum non est sibi conscia causæ non satis bonæ, ut cogatur misericordiam judicium implorare.
- DEPREHENDERE, I, 1292 B, *Qui in matrimonio gentilis a fide deprehenduntur*, i. e. ad christianam fidem vocantur; postquam matrimonio cum infideli conjuncti sunt, et inveniuntur in conjugio, quo tempore in matrimonio sunt. II, 944 C, *Qui in matrimonio a fide deprehensi.*
- DEPRETIARI, διατροφῆσαι, pretium minuere, contemnere, translatum a mercimoniorum licitatione. I, 500 A, *Epicurus omnem cruciatum doloremque depretiat*. II, 253 B, *Si depretiari capit in Creatore*, i. e. si datur, ut Creator depretiatur. II, 262 B, *Depretias in quibus*
- et vicis et moreris*. II, 412 D, *Qui fugis diabolus depretiasti Christum, qui in te est.*
- DEPUGNATIO, I, 650 C, *Et quancumque humani oris, id est divinæ imaginis depugnationem*, i. e. deformationem pugnando factam.
- DEPUNGERE, præstare et occupare bonum acceptum, sive in usumvertere. II, 295 C, *Si non bene depunxisset, quod bene acceperat.*
- DEPUTARI, I, 284 A, *In quibus irridendi deputamur*. II, 588 B, *Deputor angelis, non angelus, non angela*, i. e. similis sicut angelis, neque jam censor masculus nec fœmina. Resurgent mortui cum sexu quibusque suo; sed erunt officia sexuum nulla, quia nec amplius erit nasci nec mori. I, 270 A, *Ad Persas si forte deputabimur*, i. e. Persarum religione uti dicemur. I, 1305 C, *Damnati in pœnam mortis deputantur.*
- DERIDERE, II, 758 C, 759 A, *Quod blanditiis deridentur, de infante.*
- DERIVATIO, II, 164 B, *Filius vero derivatio ipsius et portio*, i. e. ἀπόρροια, qui e patre emanavit. II, 171 A, *Pro modulo derivationis.*
- DESCROBARE, profundius quasi in scrobem inserere, a scrobe, i. e. fovea. II, 805 A, *Et insuper operosissimo descrobes auro.*
- DESÆVIRE, sæve et crudeliter tractare. II, 347 A, *Nervos ejus clavis desævierunt.*
- DESIGNARI, ostendi, omnium conspectui expositum esse. II, 1042 A, *Jam Omphale in Herculis scorto designata descripsit.*
- DESINERE, II, 21 A, *Cum etiam Johannes de illo certus esse desisset*, h. e. etiam post excessum Joannis. Hunc locum exponit Tertullian. lib. de Baptismo, cap. 10, adv. Marcion. lib. IV. cap. 18. II, 904 B, *Desiit virginem*. Hellenism. παρθένον παύεται, non amplius virgo est.
- DESPOLIARE, II, 587 A, *Despoliari autem est depone-re animas quibus induti videbantur.*
- DESTINARI, ἐρετίζεσθαι, definiri, statui. II, 248 A, *Destinare digito*, i. e. directo digito aliquem monstrare ac denotare. II, 545 A, 1045 B, *Proinde quos nunc destinamus hæreticos*, i. e. velut ad ictum propositos petimus.
- DESTINATIO, I, 525 A, *Quia ratio restitutionis destinatio judicii est*, i. e. id ad quod destinatum judicium est: sens., quia illud agit judicium, ut cuique pro meritis tribuatur.
- DESTRUCTIO, II, 211 A, *Pluribus et indignioribus destructionibus Deo obijciunt*. Destructiones hic præteritionibus oppositæ (quæ non nominantur) pro consecrariis, quæ ex præmissis adstruuntur, τὰ παρεπόμενα.
- DESULTRIX, II, 592 A, *Tantum quod desultricem*. Iren. ἀποστρέψαν, i. e. quæ desiliverit de ratione communi æonum, atque ab ea defecerit.
- DETENTUS, II, 587 B, *Neque detentui neque conspectui obnoxii.*
- DETERGERE, de bestiis, comminuere dentibus et dirumpere occursum suo. I, 322 A, *Aper ille quem cruentavit, colluctando detersit*. II, 819 A, *Duo verba expedita, decisa, detersa.*
- DETINERE, accusare. I, 4501 A, *Quam hujus amantissimæ causam detineam*. I, 285 A, *At nunc utriusque inquisitione et agnitione neglecta nomen detinetur.*
- DETRACTARE, διατροφῆσαι, I, 1292 A, C, *Detractata et exerta sententia est*. De compositum intendit significationem verbi.
- DETRACTATUS, I, 655 B, *Convertamur magis ad nostrorum detractatus*, i. e. tractatus de hac re.
- DETRIMENTUM, I, 1260 B, *Ita detrimentum patientiæ fastidium opulentiæ præministravit*. Obscura sententia. Videtur sic intelligenda et distinguenda: Ita Dominus præministravit patientiæ detrimentum, subaudi rei familiaris, fastidium opulentiæ, contemptum divitiarum, appositivè, ut sit sensus: Dominus primus ostendit patientiæ tolerandum esse rei familiaris detrimentum, dum docet divitias esse contemnendas.

DEVEHERE. I, 1164 A, *Sed devehe nos a malis.* I, A VIII, cap. 48. Turneb. vult *delibassé*; Latin. *deibrasse*.

1506 C, *Sed ut devectum de simplicitate et sinceritate.*

DEVERGERE. II, 50 B, *Ad veritatem an magis ad hæresin deverget.* II, 255 A, *Ad bonum autem et malum non divergente materia.*

DEVESTIVUS, qui nulla se veste, i. e. facie et forma potest ipse tegere, II, 563 C, n. (5). Sic *devestienti* verbum Apuleius usurpavit, lib. III *Metamorph.*

DEVINCIIO. I, 652 A, *Vis homicidium ferro, veneno, magicis devinctionibus perfici.* Magicæ devinctiones dicuntur artes superstitiosæ, ac nefariæ, quæ signa vincire aut necire solent ad necem aut damnum incantatione, ut contra solvere dicuntur, quum resecerant et liberant a malo.

DEVORARE. II, 847 B, *Et devorandus auditu.* Metaphora hæc insolens ex eo ducitur, quod cum Christus sit Dei Verbum, et caro ejus panis, auditu devorari dicatur, ut panis ore devoratur. II, 875 B, *Quasi non bilem et dolorem dicantur devorare, id est abscondere et tegere et intra nosmetipsos continere.* II, 875 B, *Quomodo mortale devoretur a vita.* II, 1008 B, *Devorari adhuc increpitus periclitabatur.* II, 854 B, *Uti que cuius devoratum non aliud putas quam interceptum, quam abolitum, quam omni sensu ereptum.* II, 809 A, *Qui valeat delapsus et devoratum, et quibuscumque modis ereptum tabernaculum carnis reedificare.* II, 804 A, *Obliteratus igitur et devoratus est limus in carnem.*

DEVORATORIUS. I, 665 C, *Post talia crimina, tam devoratoria salutis.*

DEVOTAMENTUM. II, 127 C, *Et devotamenta ferent universa ejus.*

DEVOVERE. II, 1046 A, *In terga devoto,* i. e. dedicato ac reservato in eum usum, ut etiam terga orientur. Alii *detorto.*

Δειμαστέλιος, flagellatio, I, 626 A.

DICI. I, 270 A, *Quodcumque dicuntur, cum alii dicuntur,* i. e. cum alii rei accusantur ejus criminis, quod nobis imponitur.

DICIBULUM. II, 575 A, *Satis meminerat Ptolemaus puerilium dicibulorum,* i. e. nugarum familiarium, sicut et dicibile in glossario *λέγος.*

DICTATA, *μολιτά* quævis, ut est in glossario veteri; magistrorum omnium, non literas docentium solum. II, 620 A. Sic Sueton. in Vita Jul. Cæs. de gladiatoribus, cap. XXVI, *Ut disciplinam singulorum susciperent, ipsique dictata exercentibus darent.*

DIFFERRE, dissipare, spargere: I, 511 A, *Etiam quod fama non distulit.* Abstinere: I, 487 A, *Ab omni vitæ fruge dilati,* i. e. nullum vitæ fructum capientes, abstinentes ab omni re læta. II, 81 A, *Apostolum non differo,* i. e. hic non habeo rationem mandati apostolici, quia longo post tempore secutum est.

DIGERERE. II, 660 A, *Nam et diligentissime digeruntur,* i. e. referuntur in digestum. II, 1058 A, *Et Alexander digerit,* i. e. tradit. I, 1256 A, *Si quod vitandum sit proinde digesseris.*

DIGESTUM. I, 516 A, *Si quid in sanctis offenderunt digestis.* II, 565 A, *Et inde sunt nostra digesta,* i. e. διασπράματα. Sensus est: Atque ab ea occasione pseudapostolorum Spiritus sanctus auctor fuit, ut apostoli et viri apostolici doctrinam sacram monumentis literarum consignarent, quæ nostra digesta sunt. II, 567 A, *Nam et Lucæ digestum Paulo adscribere solent.*

DIGESTUS, digestio. II, 665 A, *Et digestu sine alveis.*

DIGITUS. II, 221 C, *Et nutu digiti accommodato,* etc. Usurpatur in hominem plus nimio sibi sumentem, et pro arbitrato suo, quod lubet, statuentem. Alii putant digitos pictoris notari, varios colores, et quidvis varie effingentes, quæ omnia altero versu nominat *lenocinium pronuntiationis.*

DIGLUBARE. II, 1058 B, *Diglubasse oviculam,* pro deglubbisse. Antiquus mos erat non tondere, sed deglubere et vellere oves, teste Plin., II, N., lib.

VIII, cap. 48. Turneb. vult *delibassé*; Latin. *deibrasse*. DIGNARI, ut apud Græc. *ἀξιῶν.* II, 267 A, *Anno XV Tiberii, Christus Jesus de cælo manare dignatus est.*

DIGNE. I, 1260 B, *Quando ne digne quidem malefacere concessum est,* i. e. jure et merito.

DIGNITAS. I, 1519 B, *Nunc non sit timenda dignitas formæ.* II, 880 C, *Habilitatis et dignitatis justitia.* II, 988 A, *Est et mali dignitas, quod in summo aut in medio pessimorum collocatur.*

DILIGENTIA. II, 58 B, *Diligentia attonita,* quæ semper est in metu, ne quid peccet. II, 585 B, *Diligentia delictorum,* prona ad delinquendum libido, studium ad peccandum. I, 1505 A, *Quotidiana diligentia sine impedimento.* Diligentiam dicit, quam in *Apolog. diligentissimam religionem,* h. e. sedulam et sollicitam disciplinæ seu religionis observantiam. II, 104 A, *In alterutra diligentia et dilectione.* His verbis significat, quæcumque sunt christianæ pietatis erga Deum et alios officia, quales fidelium inter sese diligentium et dilectorum affectus, etiam ethnicis laudabant et mirabantur.

DILUERE, deglutire, inundare. II, 1055 A, *Denique si quid mare diluit.* I, 1201 B, *Nonne mirandum et lavacro dilui mortem.* I, 1205 B, *Lacu an alveo diluatur,* de baptismo. I, 615 A, *Et lustratione gravioris partis metum diluis,* i. e. solvis. I, 1201 B, *Et spiritus in aquis corporaliter diluitur.* II, 805 B, *Sed dilutior videatur auctoritas carnis,* i. e. minor. II, 687 B, *Ac per hoc dilutioris divinitatis.* I, 614 B, *Aut a bistis dilutior redis.*

DILUVIO. II, 727 A, *Virginis vesicam in diluvionem Asiæ fluxisse.*

DIMINORARE. II, 707 B, *Diminoratur illic ille cui,* etc.

DINUMERARE. I, 268 A, *Dimunerant in semetipsos,* i. e. recolunt et recensent intus semetipsos, h. e. acta sua, vere semetipsos scrutantur. Numerare enim est recensere. Latin. vult *deonerant semetipsos;* deonerare, onus criminis allevare. Heuman. conjicit et *murmurant in semetipsos.*

DIPLOMA. I, 426 A, *Per somniculosa diplomata intelliguntur nuncii publici et diplomata publica,* quibus irascitur quasi Tertullianus, quod non citius ad Cybelen et archigallum ejus perrexerint.

DIRECTO, aperte, clare. I, 414 A, *Quos directo demonas nostis.* I, 652 A, *Quæ directo prohibeat.*

DIRIGERE, lege agere sive convenire et actionem intendere. II, 257 A, *Hinc itaque constantissime dirigam,* i. e. quas in nos rationes contorserunt, retorquebo. I, 1267 B, *Quis judicium cum adversario suo dirigens,* i. e. contendens. II, 968 B, *Propterea per singulas direximus species jejunationum,* i. e. disputavimus. II, 796 A, *Dubitata dirigere,* est clariora reddere. II, 798 A, *Plures quos instrui, dirigi, muniri oportebit.*

DIRIGERE, secundæ conjug., est solvi ac subsidere. Glossæ veteres, *ἀποπίπτουσι,* derigeor, *ἀπεπρήσθω,* diriguo. Legendum *derigeo,* vel *dirigeo.* Riget statua, riget fastigium, riget quisvis suggestus, et habent in rigore velut superbiam, nec facile cedunt, imo resistunt, nam sunt in duritiem stipata. Ea vero cum solvuntur, ut igne metalla, ut sole glacies, derigere dicuntur, quia jam non rigent. I, 689 A, *Plurissime dedit formam suis dirigendo omni fastigio et suggestu tam dignitatis quam potestatis.*

DISCENTES, i. e. discipuli. I, 1212 C, 1254 A; II, 45 A, 43 A.

DISCENTIA, *μειθησις.* II, 687 A, 690 A, *Quorum discentiæ reminiscentiæ fiunt.*

DISCERNERE. II, 570 A, *In exterminium discernere.* Quod Tertullianus dicit in exterminium discernere, latinus Irenæus dixerat *exterminare,* græcus *ἀπαρτιθῆναι.*

DISCIPLINA, severa ordinis custodia, severitas castigatrix. II, 558 B, *Disciplina non terretur.* Sic Cyprian. *de Hab. Virg. : Disciplina custos spei, retinaculo.*

(*Quarante et une.*)

ELIMATOR, purgator, II, 447 A, *Christum esse verum A*
disceptatorem et elimatorem humanarum macularum.

ENNOËA, ἐννοια, cogitatio, II, 551 A.

ENORME, excurrrens extra justam scribendi normam. I, 587 A, *Non tam difficile nobis est exponere, quam enorme.*

ENORMITAS, II, 961 A, *Præposuit corruptelæ divitiarum edacitatis enormitatem.* II, 248 B, *Ipsa enormitas curiositatis.* I, 1325 A, *Quas enormitates subtilium atque textilium capillamentorum, i. e. enormia capillamenta, subtilia, textiliave, sive galericuli sint, sive substructiones repandæ illorum, nam hoc duplex fuit capillamentorum genus.* I, 640 A, *Obelisci enormitas.* II, 983 C, *Disciplinæ enormitate, i. e. eo quod discedunt a norma disciplina.*

ENTELECHIA, ἐντελέχεια, II, 703 B, *Et Entelechias Aristotelis.* Vid. Ernest. Clav.

ENUBILARE, lucem claram reddere. I, 459 A, *Elatissimis et clarissimis lucernis vestibula enubilabant.* Ha-vercamp. mavult cum Fuld. nubilabant. Fuliginem eo atrociorum attraxerunt postes, quo majores et plures faces vel lucernæ accensæ essent. Respondet enim illi, quod dixit de laureis sertis, *præstruebant.* II, 450 C, *Ut non prius hanc cæcitatem hominis illius enubilasset.* II, 652 A, *Ea erunt Christianis enubilanda.*

ENTHIMESIS, ἐνθιμήσις, cogitatio, consideratio. II, 20 A, 556 A, *Et totam Enthymesin, id est animationem cum passione, etc. Iren.: deposuisse pristinam intentionem cum ea quæ acciderat passione.*

Ἐπερχόμενα, superventitie. Nam Christus ὁ ἐπερχόμενος. II, 416 B, 422 D.

EPICITHARISMA, II, 589 A, *Velut epicitharisma post fabulam.* Proverbialis formula a re scenica, quam symphonia plurima terminabat, aut synodia demulcendis auribus comparata.

EPISCYNIUM, supercilium. I, 1044 A, *Episcynio disperso, i. e. supercilio minus adstricto contractoque, minus severo, quantum ad denotationem et increpationem.*

EPISTATES, ἐπιστάτης, præfectus et magister certaminum, quem auctor præsidem vocat certaminis, *Scorpiace, cap. 6.* I, 624 B, *Itaque epistates vester Christus Jesus.*

EROGARE, exhaurire, consumere. II, 15 A, *Erogando homini deputatam.* Elegans metaphora; ut enim erogatio pecuniam, ita febris cruciatio exhaurit corporis vires. II, 807 A, *Cum denique suppliciiis erogatur.* I, 645 A, *Mox edicto dii inscriarum apud tumulos erogabant, i. e. expendebant in rogum atque consumebant.* I, 496 A, *Cum tot innocentes erogamur.*

EROGATOR, II, 1012 C, *Sic melius facere pronuntiat virginis conservatorem, quam erogatorem, i. e. qui virginem permittet marito.*

ERROR, I, 1264 B, *Ultio penes errorem, i. e. penes idolorum cultores.* II, 648 B, *Offenditur, prospero errore.*

ERUBESCERE, II, 247 A, *Erubescunt armis suis, i. e. non pudet eos armorum, qui adeo Veneri dediti sint.* I, 611 A, *Ut vel tibi erubescant.* Hellenism. αἰσχυνθῆσι σοι. Sic Cur. lib. V: *erubescere fortuna.*

ERUCTARE, I, 1372 A, *Et eructet a conscientia in superficie.* II, 700 A, *Consilio exonerandæ popularitatis in alios fines examina gentis eructant.*

ELIQUARE, elicere, licium nendo educere. II, 1058 B, *Tractu prosequente filum eliquat.* II, 700 A, *Paludes eliquantur.* II, 251 A, *In unum necesse est summities magnitudinis eliquetur.*

ELLEBORUM, II, 656 A, *Sic Chrysippus ad elleborum.* Chrysippus, Cleanthis discipulus, homo acerrimo ingenio, de quo versiculus. *Ei μὴ γὰρ ἦν Χρυσίππος οὐκ ἦν σόα.* Refert. Valer. Maximus, lib. VIII, cap. 7, Carneadem cum Chrysippo disputaturum, elleboro se ante purgare solitum ad exprimendum ingenium suum attentius, et illius refellentium acrius. Idem A. Gell. lib. XVII, cap. 15: *Carneades scripturus ad-*

versus stoici Zenonis libros, superiora corporis eliboro candido purgavit.

ELOGIA, vocabantur vincitorum singulorum nomina, ætas, forma, crimen, quæ iudicibus in tabellis curata offerebantur, quando illi pro cuiusque elogi pœnam ejus temperabant. I, 496 B, *Qui sententia elogia dispungitis.* II, 620 B, *Superstitionis et maledictionis elogio.* II, 342 B, *At quin ista etiam ignominiosa est ex elogio transgressionis et merito damnationis.* II, 272 A, *Totum denique Creatoris elogium in illam rescribetur, i. e. nomen, titulus transcribetur.* II, 941 A, *Non capit elogium adulterii.* II, 986 C, *Si adulterium et si stuprum dixerò, unum erit contaminatæ carni elogium.*

FLUCTARI, exercere, colere. II, 1040 A, *Quæ natura agro potius eluctando commodavit.*

EMANCIPARE, est per mancipationem sive imaginariam venditionem addicere alicui, vel quovis modo alienare et in alterius jura transferre, vel dono etiam dare. II, 291 C, *Quasi libripens emancipati a do boni.* Vid. LIBRIPENS. II, 372 C, *Non ita Christo creatoris per prophetas emancipata.*

EMANCIPATIO, II, 114 C, *Apud inferos emancipatio nostra est.*

Ἐμβρυσοπάκτη, II, 692 A, *Est etiam æneum apicalem, quo jugulatio ipsa dirigitur cæco latrocinio: Ἐμβρυσοπάκτην appellant de infanticidii officio, utique vivente infantis peremptorium.*

EMENDATOR, II, 589 A, *Ab emendatoribus Ptolemæi, i. e. qui de schola Ptolemæi sunt evecti, ut eam emendarent.*

EMENDICARE, II, 756 A, *Ita argumentationes emendicant.*

EMERERI, II, 447 A, *Emeruisse medicinam a destructore legis, observatores legis.*

EMICANS, II, 225 B, *Emicantior facta est arida, i. e. facilius conspici potuit.*

EMIGRARE, II, 77 A, *Nec dubito quosdam scripturas emigrare, intransitive, quemadmodum et Livius, lib. X, dixit migratu difficile, pro eo quod est exportata.* Scripturas vocat tabulas, codices, instrumenta.

ENARRARE, II, 1051 B, *Solemnia enarravit, i. e. solemnia effatus est, inaugurandæ colonie verbo.* Recte autem enarrare, quoniam utrumque complectitur, et liberationem a sacris prioribus, et posteriorum sacrorum effatum.

ENDROMIS, vestis hirsuta et villi longioris, quæ post cursum vel certamen in usu erat, ne frigus madidum sudore artus penetraret. II, 1012 B, *Ita et endromia solocem aliqua multitia synthesi extrusit.*

ENERGEMA, ἐνέργημα, effectus quod ex vi quæpiam et efficacia prodit. II, 45 A, *Cujus energematis circumventus.*

ERUDIRE, II, 890 A, *Eruditur in mansuetudinem corporis, i. e. cruditate et acerbitate sua evahitur.* II, 788 B, *Et ex flore omnis fructus, eruditur in fructum.* II, 706 B, *Etiam præter naturam eruditus bestia, i. e. ad sævitiam informati et impulsis.* II, 994 C, *Erudito mox utroque corpore, i. e. expolito utroque panno. In veteribus glossis polita dicuntur γυργαρίαι, rudia ἀργαρά.*

ERUDITUS, i. q. eruditio. II, 584 A, *Sed erudita laus fides augetur.*

ERUERE, II, 105 B, *Sed erue nos a maligno, investigare.* II, 524 B, *Leges malos erui jubent.* I, 276 A, *Qua eruimus tempora ista, i. e. tempestive depromimus, non intempestivis repetitionibus ut imperiti faciunt, obruimus.*

ERUPTIO, cogitati facinoris executio. I, 458 A, *Sub ipsa usque impietatis eruptione.*

ESCATILIS, I, 1259 A, *Post mannae escatilen pluviam.* II, 247 A, *Qui non ita discesserint, ut escatilis fuerint maledicta mors est.*

ESURIRE, II, 125 A, *Degustata martyria in carceri esuriunt, i. e. exoptant martyria consummare, quantum tantum degustaverint fustibus vel unguis, verbera-*

DRACO. I, 1284 A, *Auspicia pœnæ suæ cum ipso dracone curantes.* Draco fuit Æsculapius, anguis tam fœcundus, ut nisi incendiis fœminina exurerentur ejus, non esset fœcunditati ejus resistere, ait Plin., H. N., lib. XXIX, cap. 4. Propterea Rom. olim placuit ut extincto igne procurationes cum dracone fierent, i. e. Æsculapio, ne igni Vestæ adversus esset, ac potius reip. salutem procuraret, probaretque virginis Vestalis, cujus existimatio et vita periclitabatur, innocentiam. Etsi non dubium est, quin auctor eadem opera Satanam, qui draco in Scripturis dicitur, et opus illius, ut libro *de Idololatria* probat, destrinxerit.

DRACONTARIUM, exponunt alii coronam ex herba draconia adversus venena utili, alii ex gemmis draconitibus, alii insigne draconarii, i. e. signiferi, draconem gestantis. Jun. et Heraldus ex Clem. Alexandr., lib. II *Pædagogii*, cap. ultim., monile ex auro flexuosum et in formam draconum, quo collum aut manum ornabant. *Dracontas* Græci appellant. Vid. Lucian. in *Amoribus*, et Hieronym. ad *Marcellam*. II, 101 B, *Quid caput strophiole aut dracontario damnas?*

DUBITARE. I, 589 A, *Si dubitatur antiquas*, pro an sint antiquæ. II, 579 A, *Dubitatum eventum*, i. e. incertum, dubium.

DUCTERE. I, 1261 B, *Ipse ferrum in corpore suo ducit.*

DUCTOR, dux, II, 634 C, *Cum ducator ejus in ea pati haberet.*

DUCTUS. II, 529 B, *Rationem quoque errorum ejus a quo ducatum mutuatus.* II, 988 A, *Hinc ducatum idololatriæ antecedentis.*

DUPPLICITAS. II, 499 C, *Scimus quosdam sensus ambiguitatem pati posse, de sono pronuntiationis aut de modo distinctionis, cum duplicitas earum intercedit.*

DURE. I, 1205 C, *Ne quis durius credat*, i. e. difficilior. II, 797 B, *Quia durius creditur resurrectio carnis.*

DURICORDIA. II, 479 A, *Circumcidetis duricordiam vestram.*

DURITIA. I, 1259 B, *Nunc duritia saviendi.* II, 282 B, *Nisi claustrorum duritia repugnet, non erit immemor duritia Pharaonis.* II, 502 B, *Duritia populi talia remedia compulerat.* II, 502 A, *Post duritiam populi, duritia legis edomita.* II, 942 A, *Id genus duritiæ commissum deputetur, de repudio.*

E

EBIBERE. II, 725 B, *Adami ante ebibit soporem, quam sitiit quietem.* II, 1011 C, *Si vis omnem notitiam, Apostoli ebibere.* I, 481 A, *Sed et mare Corinthium terræ motus ebibit.*

EBRIAMEN. II, 965 B, *Vinum et ebriamen non bibit; vox insolens, ficta ad græcum μεθυσμα exprimentum.*

ECSTASIS. II, 415 C, *Gratiæ ecstasin, id est amenciam, convenire.* II, 491 A, *In ecstasi, id est amencia.* II, 665 B, *Cecidit enim ecstasis super illum sancti Spiritus, vis operatrix prophetiæ.* II, 659 B, 725 B, *Hanc vim ecstasin dicimus, excessum sensus et amenciam instar.*

ECTROMA, εκτρομα, abortus, II, 20 A.

EDISCERE. II, 175 A, *Semper ediscebat*, i. e. ἐμελετᾶτο. II, 764 B, *Et judicare humanum genus ediscebat in carnis habitu non natæ adhuc.* II, 724 A, *Dissimulatione præsentis futuram absentiam ediscens.*

EDITIO. I, 658 A, *Inter quos etiam privatorum memoriis legatarie editiones parentant*, i. e. munera et ludi editi ab hæredibus aut legatariis, quibus testator de suis bonis ad edendos ludos aliquid testamento legaverat.

EDUCERE. II, 906 B, *De virginibus educuntur*, i. e. educunt sese virginum censu. I, 402 A, *Nam nec ille se in vulgus eduxit.*

EDULIS, tertie declinationis. II, 521 C, *Interdictionem quorundam edulium.*

EDURUS. II, 878 C, *Cum edurum*, de cadavere.

EFFECTUS. II, 589 B, *Voluntatis enim vis utique effectum præstat cogitationi.* Iren. II *θέλησις τοῦτον ὄνομα ἐγένετο τῆς ἐννοίας.*

EFFIGIATUS. II, 659 B, *Omne enim effigiatum compositum et structile affirmat.*

EFFIGIES. I, 586 A, *Effigies literarum indices custodesque rerum; non inventionem tantum literarum innotuit, quam vetustus ille Cadmus ex Phœnice in Græciam attulit, sed et literarum usum sculptis et effigiatis animalibus sensum animi efferebant.* Porphyrius, qui et Malchus, in Vita Pythagoræ, refert, triplex esse literarum genus: epistolium scilicet, hieroglyphicum et symbolicum. II, 659 A, *Quid nunc, quod et effigiem animæ damus.*

EFFLIGERE. II, 584 B, *Spicas decerptas manibus effligerant*, i. e. fligendo excusserant eduxerantque.

EFFUMIGARE. I, 621 A, *Tanquam coluber excantatus aut effumigatus*, i. e. in cantatione enervatus, et fugatus certis fumi generibus.

Εἶδος, græce formam sonat, ab eo per diminutionem εἶδωλον deductum æque apud nos formulam fecit. I, 665 A.

ELABORARE. II, 585 A, *De suffragio actus elaboremus*, i. e. assiduo labore comparemus. II, 866 B, *Cui ad illum elaborare mandatur.* II, 988 B, *Ego quoque homicidium nonnunquam mæchia elaboro.* Latin. legit mæchiæ elaboro. Hellenismus est, τῆ μοιχία πονέομαι: de hac autem re, *Apolog.* cap. 15.

ELÆON, ἐλαίον, olivetum. II, 459 B, *Ad noctem vergo in elæonem secedebat.*

Ἐλαυνε τὴν μητέρα, agitavit matrem. I, 525 A, pro quo I, 581 B, rectius legitur: *Ἐλαυνε εἰς τὴν μητέρα*; de Macedonibus, qui cacinno spectaculum trucidati OEdipi exceperant, improbam hanc causam derisus sui assessoribus suis in eodem teatro dederunt.

ELECTIO. II, 51 A, *De sua electione sectati.* Sensus totius loci est: Non dicuntur a Christo habendo Christiani isti, quam rem (nempe, se non Christianos esse) isti admittunt et probant de sua electione, i. e. suo ipsorum judicio sectati hæreticorum nomina.

ELECTRUM, metallum ex auro et argento mixtum, et tertiam quamdam speciem constituens. II, 220 A. Vid. Plin., H. N., lib. XI, cap. 40; lib. XXXIII cap. 4.

ELEMENTITIUS. II, 705 A, *Etiamsi secundum philosophos ex elementitiis substantiis censeretur.*

ELICERE. II, 698 B, *Scimus etiam magos elicere explorandis occultis, etc.* Verbum peculiare sacrificiis et evocationibus manium deorumque. Ita Ovid. *Fast.* III: *Elicunt cælo te, Jupiter*; et Arnob. lib. V: *Quibus ad terram modis Jupiter possit sacrificiis elicere.*

ELIDERE, spiritum suffocare. I, 411 A, *Si pueros in eloquium oraculi elidunt.* Junius intelligit de sacrificiis puerorum, quæ divinatio βροπομηνελα vel pædomantia dicebatur. Nempe magi pueros in eloquium oraculi dicuntur elidere, i. e. ἀποτραχηλίζειν, cum eorum cervices frangunt, in eloquium oraculi, i. e. ut dæmones quasi litato puerulorum sanguine ad eloquendum oraculorum suorum effata adducantur. La Cerda, Heraldus et Rigalt. ad vaticinantis morem, ut corrueret, referunt. Etenim incautanti corruiebant, velut caduci: posteaque nescientes sui excitabantur in eloquium oraculi, et multa præsgio prædicebant. II, 109 B, *Non propter elidendum periculum proprio nomine persecutionis.* I, 705 A, *Si autem contenditis ad elidendos nos*, i. e. elidendum fidem nostram. II, 797 C, *Dum ante de resurrectione carnis eliduntur, quam de unione divinitatis elidunt.* II, 865 A, *Quod elisum est, suscitans.* I, 651 A, *Primos homines diabolus elisit.* I, 1224 A, *Tentationesque plenitudini et immoderantiæ ventris oppositas abstinentiæ glidi.*

- plo, et conserva speculum ejus carni. II, 476 A, Non enim exemplum est, sed veritas. II, 459 A, Ad exemplum prophetarum.
- EXEMPTUS. II, 1051 D, *Ut senium non fastigium exemptis.* Constructio Tertullianea, *exemptus fastigium*, ut *erepta Pompeios*. Sens.: Vobis senio confectis, non tamen summa inter ceteras Africæ urbes potestate detrusis.
- EXEQUIÆ. II, 706 A, *Quod exequias convivium patitur*, i. e. quod convivio inferitur non sepulchro, quod cœnæ impenditur non funeri.
- EXERCITUS. I, 417 A, *Ut Plato Jovem magnam in cælo comitatum exercitu describit deorum pariter ac dæmonum.* II, 4015 A, *Adversus exercitum sententiarum instrumenti totius armari.*
- EXERTE, diserte, expresse, palam. II, 52 B, *Exerte et palam.* I, 978 A, *Sicuti nos non dubitamus exerte mandare.* I, 4290 A, *Jam non suadet, sed exerte jubet.*
- EXERTUS, græc. ἔργος. I, 462 A, *Hostes exerti.* I, 4292 A, *Detractata et exerta sententia est.* II, 1006 C, *Quam exerta acies machæræ spiritalis, quam quasi plenæ juris, auctoritatis et potestatis habent. effunduntur in aperta objurgatione.* Apud Virgil.: *Ense incluso ibat.* Cui contrarium est illud Cicer. I in Catil.: *At nos vigesimum jam diem patimur hebescere aciem horum auctoritatis.* *Habemus enim senatusconsultum, veruntamen inclusum in tabulis tanquam gladium in vagina reconditum:* Sic in Appio: *Dentes exerti ad vulnera instigenda acuti et erumpentes.*
- EXHAURIRE. II, 647 A, *Jam ciculis damnationis exhaustis*, i. e. jam audita damnationis suæ sententia, quasi ab eo temporis momento mortem Socrates bibere cœpisset, cum ab eo quoque judices vitam custodiri ademisse censeantur, ex quo mortis sententiam dixere. II, 522 C, *Sed exhaustis semetipsum.* II, 799 C, *Ergo Dei Filius in tantum humilitatis exhaustus.*
- EXHIBERE, edere, emittere, II, 246 B, *Et exhibuit frequentia.*
- EXHIBITIO. I, 668 B, *Quibus exhibitionis nostræ gratia obligati sumus*, i. e. præstationis alimentorum. I, 677 B, *Male nobis de necessitatibus humanæ exhibitionis supplicaudimus, si post fidem obsignatam dicimus, non habeo quo vivam.* II, 87 B, *Per communia ista instrumenta exhibitionis humanæ.* II, 951 B, *Exhibitionis causa nubentem.* II, 827 B, *Ad usque tempora exhibitionis omnium*, i. e. τελειώσεως.
- EXIMERE, dimittere, absolvere. I, 277 A, *Debito pœnæ nocens expungendus est, non eximendus.*
- EXITUS, evulgatio in publicum. II, 246 B. Exitium, mors. II, 49 B, *Ubi Paulus Joannis exitu coronatur.* I, 702 A, *In illo exitu Byzantino*, i. e. exitio et eversione oppidi per milites Severi facta. I, 635 A, *Non in exitum operum constat condidisse quæ damnat.* Exitus hic non exitium sonat, quod putavit Pamelius, sed eventum et consecutionem. Sensus est: Deum non condidisse res, ut inde exirent et consequerentur ex iis mala opera, quæ damnat. Nam per se bonæ erant, nec nisi bonum facturæ, conditionis lege, sed in opera mala per accidens tractatæ sunt. II, 152 A, *Sensusne an exitus Apostolorum: mox explicat, nihil enim passi fuissent, quod non prius patiendum esse sensissent.*
- EXOMOLOGESIS est qua delictum Domino nostrum confitemur, I, 4243 B.
- EXORBITARE. II, 995 A, *A vero lumine exorbitant ejus comparationis.* I, 298 A, *Elementorum munia exorbitant.* II, 16 C, *Qui ad hæreses non exorbitaverint.*
- EXORDIUM. II, 851 A, *Et totam Christianæ spei frugem in exordio sæculi collocent.* Rectius legit Rigaltius, in exordio sæculi, h. e. in fine sæculi. Exodium, exitus, finis. Glossæ veteres, ἔξοδος, exsequies. Lucilius, *Principio exitus dignus, exodiumque sequetur.* Juvenal. Sat. III, *Tandemque redit ad pulpita notum exodium.* Vetus interpres, *Exodiarius apud veteres in fine ludorum intrabat, et quidquid lacrymarum atque tristitiæ coegissent ex tragicis affectibus, hujus spectacu-
culi risus detergebat.* Argute igitur Septimius finem sæculi nuncupavit exodium, tunc enim aderit tempus, quo fidelibus christianis omnium laborum et arumarum tristitia vertetur in gaudium, quale Septimius describit sub finem libri *de Spectaculis*. II, 4506, *Et illum ipsum nigrum pulverem, quo oculorum exordia producuntur.*
- EXORNARE. I, 1526 A, *Velut exornatam*, i. e. ornamentis destitutam et exutam, ut exonerare, exornare, etc.
- EXPANDERE. II, 274 A, *Ad alienum cælum, alii deo expanditur*, i. e. qui brachia orans ad cælum extendit.
- EXPANDESCERE. I, 472 A, *Ad unam lucem expanderat veritatis*, i. e. quasi ex carcere tenebrarum, mortis et peccati ad lucem veritatis pertracti affliguntur et toti tremunt.
- EXPEDIRE. I, 670 A, *Eodem crimine expediunt*, i. e. conficiunt, adornant. II, 685 B, *Opinitas sapientium impedit, exilitas expedit.*
- EXPEDITIO. II, 556 A, *Denique expunctum est orientali expeditione*, quum expeditio in Parthos institueretur denuo, qui Mesopotamiam occupaverant, ut ex Dione Xiphilinus narrat. Nam eo tempore, cedentibus repente Parthis, Severus Orientem iustravit et Ægyptum, et Judæos ita graviter est persecutus, ut, Spartiano teste, Judæos fieri sub gravi pœna veteri. I, 4282 B, *In illa die expeditionis qua Deus corpora vinculis mortis, et suos omnes omnino ex malis omnibus expediturus est.* II, 650 B, *Quod implicationis expeditionum*, i. e. solutionum, quibus quæstiones expediti possunt.
- EXPEDITUS. I, 564 A, *Ægypto expeditus*, de protectione Judæorum ex Ægypto, qui expederant sese injuriis et oneribus et intolerabilibus.
- EXPETERE. II, 1030 C, *Sed nec cingulo sinus dividere expeditum*; sens.: Olim non expetebant nec erabant Carthaginienses sinus vestis dividere. Alii, forte melius, *expeditæ: sed nec cingulo sinus dividente expeditæ*; sens.: Expeditæ, non impedimento fuere istæ tunicæ, ac ne cingulo quidem adstringente et dividente sinus vel strias et strigas dispescente ipsarum opus habuisse, ut expeditiores essent.
- EXPIATUS, expiatio. II, 563 A, *Conjectæ passionis expiatus.*
- EXPINGERE. I, 4517 A, *Quæ non velit idcirco expingere*, i. e. exornare quasi pigmenti.
- EXPONERE. II, 556 B, *Et totam enthymesin exponit*, i. e. deposuit, abjecit a se. Ibid., *Quibus forma mutaretur exponendi*, i. e. fetum suum abjiciendi.
- EXPOSITIO, depositio. II, 1046 B, *Nullius profecto alterius indumenti expositio quam togæ gratulatur.*
- EXPOSTULARE. II, 551 A, *Sed ut sit expostulo*, i. e. hoc etiam adversus eos contendo, Deum ante omnia fuisse; quod tamen ipsi negant, qui coactum Deo comitem tribuunt Ennoeam sive Sigen.
- EXPRIMERE. I, 457 A, *Qui faucibus ejus exprimendis, Antonino Commodo strangulando.*
- EXPUMICARE, expurgare quasi pumice et expolire. II, 570 A, *Et ab omnibus injuriis passionis expumicat.*
- EXPUNCTIO, complementum. II, 24 B, *Ubi expunctio inveniendi.* II, 686 A, *Officii et operæ meæ expunctio*, i. e. persolutio et præstatio. I, 613 A, *Post vitæ expunctionem.*
- EXPUNCTOR. I, 1151 A, *Superducto Evangelio, expunctor totius retro vetustatis*, i. e. consummator.
- EXPUNGERE, delere. I, 276 A, D, 277 B, *not. (2).* *Debito pœnæ nocens expungendus est, non eximendus.* Nam in peragenda cognitione exactor pœnarum de tabella damnati cujusque nomen cum elogio seu causa citatum simul sumpto supplicio expungebat. Conf. DISPUNGERE. I, 563 A, *Thure flagrante libibnem expungi*, i. e. perlicere, consummare. I, 591 A, *Dum expungitur*, i. e. dum habetur completum, de vaticiniis. I, 400 A, *Adventus Christi expunctus*. I,

453 A, *Qui vota prohi expungimus*, i. e. implemus, A perfungimur. I, 527 A, *Ad expungendum*, i. e. ad perficiendum, perfecte præstandum. II, 605 A, *Et legis veteris abolitio expuncta suis temporibus demonstratur*. Expuncta nempe fuit lex vetus, nova superveniente. II, 524 B, *Et si qua in hoc opus dilata erant, expunxerimus*, i. e. absolverimus, effecta reddiderimus. II, 813 A, *Judicium resurrectio expunget*. I, 627 A, *Imo et omni contumelia expuncti*, i. e. nihil contumeliæ omissum, quod illi non sint perpassi. I, 663 B, *In idololatriæ tamen crimine expungitur*, i. e. perfitur, consummatur. II, 76 A, *Liberalitas præstantissimorum imperatorum expungebatur in castris*. Donativum significat. Singuli milites ex catalogo seu tabella citati adibant, et singulorum nomina, prout quisque accipiebat, expungebantur. Itaque absoluto cunctis donativo, omniumque nominibus expunctis, tota illa tabella, qua nomina continebantur eorum quibus donativum distribui convenerat, expuncta apparebat: ac per hoc liberalitas imperatoris absoluta quoque et expuncta. *Præstantissimorum imperatorum*, nempe L. Septimii Severi patris, et M. Aurelii Antonini Caracallæ filii, sub quibus Tertullianum floruisse D. Hieronymus auctor est in illustribus Ecclesiæ viris.

EXECUTIO. II, 604 B, *Et hostis executionem*, i. e. persecutionem.

EXSUFFLARE. I, 677 B, *Fumantes aras despuet et exsufflabit*, i. e. profitens se Christianum fumi idololatriæ aversatione.

EXSTRUCTIO, est, I, 4294 A, capilli strues, suggestus; quo Juvenal. Satyr. VI, *Altum ædificat caput*.

EXTARE, I, 1351 B, *Et extamus inter demersos*, i. e. eminentes. Sunt autem demersi, in profundo siti, qui celsis atque eminentibus opponuntur.

EXTENDERE, de canibus, cum in pedes se conjicientes spe prædæ internodia corporis laxant, et spiras extendunt. I, 343 A, *Quæ illos ad eversionem luminum extendant*. I, 1279 B, *Extendamur in priora*. I, 1319 B, *Illæ sibi formositatem et datam extendunt, et non datam conquirunt*. I, 676 B, *Diligentiam extendunt observationis*.

EXTERMINIUM. II, 612 A, *Exterminii civitatis Hierusalem, id est vastationis ejus*.

EXTIMARE. II, 82 B, *Contactum in manibus extimavit*, i. e. contactum extremum sive extimum sensum in manibus collocavit, et quidem extimis, nam extrema digitorum tactuum differentias maxime percipiunt ac sentiunt.

EXTRA. I, 512 A, *Christianus etiam extra fidelis vocatur*, i. e. erga externos et ab extraneis, a Gentibus.

EXTRANATURALE. II, 721 B, *Non utique extranaturale est somnus*.

EXTRANEUS. I, 446 B, *Liceat extranei a turbis in aliquo loco casus invenimur*, i. e. licet nullis turbidis rebus nos immisceamus, tamen cum concutitur imperium, nos quoque concutimur, et aliquis casus nos ferire potest, itaque patimur vobiscum. Construit sæpe cum genitivo. I, 1317 B, *Cujus te proferis extraneam*. I, 1250 A, *Nullum opus Domino complacitum perpetrare extraneus patientiæ possit*. II, 727 A, *Quis autem tam extraneus humanitatis*.

EXTREMUS. II, 708 A, *Quia nihil plenius, quam quod extremus*. I, 387 A, *Extremissimi tamen eorum*.

EXUL. I, 1247 A, *Sed exules a libertatis et lætitiæ felicitate*.

EZECHIEL. II, 790 C, *Legimus quidem apud Ezechielem de vacca illa quæ peperit et non peperit*. Cum in Ezechiele propheta nusquam mentio fiat illarum vocum quæ hic laudantur ab auctore, merito dubitant interpretes, quæ sit hujus loci explicatio. Pamelius et alii putant id esse quod habetur Job II, *Vacca peperit et non est privata fetu suo*. Junius hoc ex scripto aliquo apocrypho depromptum esse suspicatur. Nisi quis forte de Ezechiele poeta acceperit

A tragoëdo, qui a Clemente Alexandrino, Strom. II, et ab Eusebio sæpe libris de Præparat. Evang. adducitur.

F

FABALE. II, 702 A, *Pythagoras vero ne per fabalia quidem transeundum discipulis suis tradidit*. Etiam cum discrimine vitæ observatum præceptum illud Pythagoræ. *Χρόμω μὴ θεργάνειν* scribit Jamblichus cap. 51, ubi narrat quosdam Pythagoræ discipulos fugientes milites Dionysii tyranni incidisse casu in fabalia, qui, decreti memores et illud violare nolentes, substitere, minime ausi transire per fabalia, sed maluerunt trucidari et obrui.

FABRICARE. I, 1261 C, *Quomodo amicos de mamma fabricabimus nobis*.

FACERE, vadere, proficisci. II, 1058 B, *Quo ad illum ex Libya Hammon facit*. Hyginus Hammonem refert ex Africa venisse ad Liberum: Liber autem apud Ægyptios Osiris. Alii legunt *vasit*. Prode-se, II, 1045 B, *Est habitus iste quod faciat*. Sensus totius loci est: Nulla signa pallium exhibeat hominis ad meliora transgressi: habet tamen hic habitus, in quo utilitatem suam possit ostendere. II, 227 A, *Quia et filios facimus, licet generemus*. II, 399 B, *Qui nobis filios facere non permisit*, græc. *τεκνοποιεῖσθαι*. II, 618 B, *Ante militare, quam virum facere*; eandem sententiam Tertull., lib. III, *adv. Marcion.*, cap. 13, sic edidit: *Nusquam hoc natura concedit, ante militare quam vivere*. II, 143 A, *Qui solum corpus occidunt, animæ autem nihil faciunt*. II, 792 B, *Ut autem clausulam de præfatione communi faciat*, i. e. præstet usum præfationis communis, faciat quod præfatio communis solet.

FACILIS. II, 538 B, *Ad fabulas facile est*, i. e. libenter recipit. II, 647 B, *Sane Socrates facilius diverso spiritu agebatur*, i. e. potius et certius. « Veteres enim, ait Donatus, facile dicebant pro certo. »

FACILITAS. II, 52 C, *Excogitandis instruendisque erroribus facilitatem*, activa significatione accipiendum pro habitu facili et molli brachio efficiente, quod instituitur.

FACINUS. II, 692 A, *Quo totum facinus attrahitur, præferenda illa altera lectio, quo totum pecus*. Vid. PECUS.

FACTIO. II, 468 A, *Edam jam nunc ego ipse negotia christianæ factionis*. I, 478 A, *Quo de factionibus querela est*. II, 152 A, *Valentinianæ factionis*.

FACTITAMENTUM. II, 680 A, *De factitamentis intellecta visuntur*.

FACTITATIO. II, 226 B, *An et hæc in hominis factitatione censetur*, i. e. creatione seu conditione.

FACTITATOR. II, 177 B, *Ad idolorum factitatores*.

FACTITIUS. I, 651 A, *Sed nec cura factitii corporis, ut plasticam Dei supergressa*.

FACTURA. II, 652 B, *Capit itaque et facturam dici generari pro inesse poni*. Capit, h. e. licet, fas est. Facturam de anima dicit, quod alias diceret creationem. Vid. INESSE.

FACULA, diminutiv. a fax. I, 461 A, *Pauculis faculis*. II, 1027 C, *Quomodo oleum faculæ tuæ sufficere et tibi et mihi poterit*. II, 135 A, *Qui faculis oleum non præparassent*.

FAMA. II, 1030 C, *In fama de subteminis studio*. Junius mavult: *infamatæ*, i. e. aut infames factæ, rei factatæ fama, divulgatæ, ut Liv.: *infamandæ rei causa januam obserari jubet*.

FAMILIA. II, 554 A, *Familiæ Phosphori quæ acclamant*, i. e. sectatores rhetoris, *οὐκ ἄντις, οὐκ ἄντις ἐστὶν*. II, 1252 A, *Nomen cum familia ipsius persequentes*. Rhenan. ex MSS.: *Nomen, familiam ipsius persequentes*. Nomen autem dicit christianum et familiam ipsius, scilicet Christi, hoc est christianos.

FAMOSITAS. I, 654 B, *Ademptis bonis dignitatum in quemdam scopulum famositatis*.

- FAMULARE** est græc. δουλεύω, in servitutem redigere. **A** I. 400 B, *Elementa ipsa famularet.* I. 476 A, *Ad gloriam famulandæ libertatis.* II. 224 A, *Ut ex illa animalia usui meo famulentur.* II. 862 A, *Famulati autem Deo.* II. 868 A, *Quod famulatum est liberans.*
- FAMULATORIUS.** II. 705 B, *Subigendæ quæ in famulatoriis, i. e. iis animalium generibus, quæ ad famulatum comparantur.*
- FAMULUS.** II. 707 B, *Omnia famula sunt hominis.*
- FARSUS**, pro fartus vel faretus. II. 971 A, *Aliquandiu farsum omnibus balneis.* Sic, II. 1042 A, *Hiatus criminibus infarsus.*
- FARSURA.** II. 781 B, *Reliqua farsura, vox tertulliana pro fartura vel faretura.*
- FASCINARE.** II. 755 A, *Taceat et anus illa, ne fascinet puerum, i. e. ne fata accinat puero, et bene vertat incantationibus.*
- FASTIDIBILIS.** II. 707 B, *Fastidibilia de gratiis, quæ nec pessimi metuant.*
- FASTI.** II. 564 D, *Circumcisionem vindicantium et Judaicos fastos; ita legit Rigaltius; in exemplari Pithœano legitur fastus.*
- FASTIDIOSUS**, qui amores spernit. I. 359 A, *Et Cybele suspirat pastorem fastidiosum.*
- FASTIDIRE.** I. 1265 A, *Si fastiditi ante in fastidio ultionis non erimus. Optime restituit Rigaltius: Si fastidientem fastidio ultionis nocuerimus. Fastidimur ab adversario qui nos odio habet: quem si vicissim odio habemus et fastidio, jam fastidientem refastidimus, et malum pro malo rependimus, et præceptum Domini non observamus. Nocere fastidientem dixit h. I. Septimius, ut noscere nascentem lib. de Exhort. castit.*
- FASTIDIUM.** II. 289 A, *Solutis a Deo et ex fastidio liberis, i. e. quæ animalia libera sunt et soluta lege, quia non æque amavit, sed abiecit et fastidivit Deus.*
- FASTIGIUM.** II. 805 A, *Artificis fastigium recogitari oporteret, i. e. majestatem, dignitatem, amplitudinem.* I. 420 A, *Sed quam vanum est fastigium Romani nominis religiositatis meritis deputare.* II. 920 A, *Ut sibi Apostoli fastigium redderet.*
- FATIGABILIS.** II. 705 C, *Ascensu etiam scalarum fatigabilis.*
- FATUM.** II. 714 A, *Quum et fato jam inscribitur, i. e. accensetur et revera est in eorum numero, quibus inest arcana illa vis societatis corporis cum anima continendæ. Hoc enim est quod fatum et fatalia vitæ tempora vocaverunt, inquit Macrobius, lib. I, in Somnium Scipionis, cap. 15. II. 718 A, Dum ultima die fata scribunda advocantur. II. 685 C, Et providentiæ fatum et necessitas. I. 428 A, Fato stat Jupiter ipse.*
- FERALIS.** I. 1509 A, *In maledictorum metallorum feralibus officinis. Nam metallorum operibus addicebantur damnati, inque his sæpe Christiani. De quibus Cyprian. lib. III, epist. 25.*
- FERIA.** II. 956 A, *Quartæ seriæ et sextæ, i. e. die Mercurii et Veneris.*
- FERETRUM.** I. 1270 C, *Quale in illo viro feretrum Deus diabolo exstruxit, i. e. quale tropæum Deus de diabolo erexit. Est enim h. I. feretrum non νεκροφόρεον, quo mortuus effertur, ut Rigalt. vult, sed instrumentum triumphii, quo circumferebantur arma devictorum in pompa. Ita pergit: quale vexillum, etc.*
- FERRIS.** I. 647 A, *Reliquas ipsarum rerum qualitates contra Dei omnes feramus. Feramus, inquit, res speculorum contra res Dei. Res Dei pro divina seu christiana disciplina. Contra ferre est contraponere, opponere, componere, committere, conferre.*
- FERRUM.** I. 1528 A, *Ut ex illis ad ferrum nati corporis cicatricibus. Natum ad ferrum corpus dicit, quod simul ut natum est, ferro vulneratur, ima auricilla infantium pertusa.*
- FIBULA.** II. 221 B, *Nam et autem ipsum velut fibula conjunctivæ particulæ ad connexum narrationi appositum est, i. e. conjunctio, sive conjunctiva particula sermonem confibulans et adstringens. Hypallage. II. 850 C, Vocabulum homo consertarum substantiarum duarum quodammodo fibula est. II. 95 B, Aut etiam voluntariis delictis fibulam laxet: proverbial. locus, pro eo quod est, januam aut fenestram aperiat. II. 1014 D, Hujus boni fibulam quis illum nesciat intum relaxasse?*
- FICTRIX.** II. 815 A, 1044 B, *Et tamen calicem, un dico venenarium, etc., sed fictrices, vel archigalli. Le Prieur legendum esse putat fricticis, sicque locus esset Tertullianus de poculis, quæ fricticis ille pudlosæ mulieres seu eunuchi cum osculo sorbebant. Sed melius Rigaltius e cod. Pith.: fictrix, φαρμακίδος, sagæ, simulacra cerea fingentis. In Urini libro legitur fascinatoris. Fictrix non fictrix legendum esse movent sequentia.*
- FIDELIS.** II. 908 C, *A quocumque institutore aut in spiritali, sive tantum fidei. II. 920 A, Sed non omnes fideles Apostoli. II. 56 A, Quis catechumenus, qui fideles, incertum est.*
- FIDELITER.** II. 928 A, *Satis consulte, et impie fideliter, i. e. ut Christianum decet.*
- FIDENTIA**, in bonam partem. I. 416 A, *Ipsi ipsi nostræ fidentiam adificiant: eodem sensu et Cicero usus est hac voce.*
- FIDES.** II. 1040 B, *Det consuetudo fidem temporaria Deo. Salmasius et alii legunt debet. Fidem dare est sequi, obtemperare, inservire. II. 206 A, Bene fide, i. e. ut serio simpliciterque dicam. II. 545 A, Si bona fide quæras. II. 686 B, Doleo bona fide. II. 158 B, Pro qua fidem diceret passio ipsorum, etc., i. e. probationem fidelem ac testimonium. II. 281 A, Jam nec ipsum fidei ejus sacramentum, i. e. baptismum. I. 677 B, Si post fidem obsignatam dicemus, i. e. post baptismum. II. 986 C, Habet et fides quorundam nominum familiaritatem. Fidem hic dicit, quam alios sectam, philosophiam, disciplinam, religionem, scilicet christianam.*
- FIDUCIATUS.** I. 694 A, *Pecuniam de ethnicis mutantes sub pignoribus fiduciati, i. e. ὑποθήκων, et educiare, ὑποθήσασθαι in glossario vetere.*
- FIGERE.** II. 1045 B, *Et acie figere, est acule, intentis et quasi defixis in rem oculis intueri, ἀντιβλέπειν. Ut qui vestibus a natura moderatione alienis hominesque transversos de recto statu agentibus induti, palam conspiciendos se aut potius deridendos præbent, omnium oculos in se convertere velle videantur. Ut tamen hujusmodi inspectio sive spectatio, quam captant, cum probro contumeliæque eorum gestantium sit conjuncta, ut non laudi, sed vitio vertat. Huic subjungitur: Digito destinare, nota tradere. II. 815 B, Estne ergo et in vascula et in instrumenta sententiam figere, i. e. intrepide et constanter asserere.*
- FIGULARE.** II. 578 A, *Figulat ita hominem dominus. II. 920 B, D, n. (14). Cum hominem figulasset.*
- FIGULATIO.** II. 690 C, *Nec cum carnis figulatione compingi et produci, II. 801 B, Totam hominis figulationem Deo nostro cedunt.*
- FIGURA.** II. 146 B, *Cui potius figuram vocis suæ declarasset, i. e. sermonis sui mysteria, sacramenta, cum scilicet recedunt a literis suis sensus. II. 559 C, 620 B, Babylon Romanæ urbis figura est. II. 460 C (Vid. not. [c], 459 D), Hoc est corpus meum, dicens: Id est figura corporis mei. II. 461 B, Ut autem et sanguinis veterem figuram in vino recognoscas. I. 1205 C, Figura ista medicinæ corporalis spiritalem medicinam canebat. II. 89 A, Atquin si figuræ nostræ fuerant, nempe templum, arca, tabernaculum, etc. II. 489 A, Christum enim in floribus figura ostendit oriturum.*
- FIGURARE.** II. 44 A, *Proprie enim doctrinarum distinctionem figurat, i. e. per figuram docet. II. 811 A, Si parum universitas resurrectionem figurat. II. 462 A, Qui tunc vinum in sanguinem figuravit.*
- FIMBRIA**, est mitra compescens fines crinium. II. 913 A.

453 A, *Qui vota probi expungimus*, i. e. implemus, perfungimur. I, 527 A, *Ad expungendum*, i. e. ad perficiendum, perfecte præstandum. II, 605 A, *Et legis veteris abolitio expuncta suis temporibus demonstratur*. Expuncta nempe fuit lex vetus, nova superveniente. II, 524 B, *Et si qua in hoc opus dilata erant, expunxerimus*, i. e. absolverimus, effecta reddiderimus. II, 813 A, *Judicium resurrectionis expunget*. I, 627 A, *Imo et omni contumelia expuncti*, i. e. nihil contumeliæ ommissum, quod illi non sint perpassi. I, 663 B, *In idololatriæ tamen crimine expungitur*, i. e. perficitur, consummatur. II, 76 A, *Liberalitas præstantissimorum imperatorum expungebatur in castris*. Donativum significat. Singuli milites ex catalogo seu tabella citati adibant, et singulorum nomina, prout quisque accipiebat, expungebantur. Itaque absolute cunctis donativo, omniumque nominibus expunctis, tota illa tabella, qua nomina continebantur eorum quibus donativum distribui convenerat, expuncta apparebat: ac per hoc liberalitas imperatoris absoluta quoque et expuncta. *Præstantissimorum imperatorum*, nempe L. Septimii Severi patris, et M. Aurelii Antonini Caracallæ filii, sub quibus Tertullianum floruisse D. Hieronymus auctor est in illustribus Ecclesiæ viris.

EXSECUTIO. II, 604 B, *Et hostis executionem*, i. e. persecutionem.

EXSUFFLARE. I, 677 B, *Fumantes aras despuet et exsufflabit*, i. e. profrens se Christianum fumi idololatrici aversatione.

EXSTRUCTIO, est, I, 1294 A, *capilli strues, suggestus; quo Juvenal. Satyr. VI, Altum ædificat caput.*

EXTARE, I, 1351 B, *Et extamus inter demersos*, i. e. eminentes. Sunt autem demersi, in profundo siti, qui celsis atque eminentibus opponuntur.

EXTENDERE, de canibus, cum in pedes se conjicientes spe prædæ internodia corporis laxant, et spiras extendunt. I, 513 A, *Quæ illos ad eversionem luminum extendant*. I, 1279 B, *Extendamur in priora*. I, 1519 B, *Illæ sibi formositatem et datam extendunt, et non datam conquirunt*. I, 676 B, *Diligentiam extendunt observationis*.

EXTERMINIUM. II, 612 A, *Exterminii civitatis Hierusalem, id est vastationis ejus*.

EXTIMARE. II, 82 B, *Contactum in manibus extimavit*, i. e. contactum extremum sive extimum sensum in manibus collocavit, et quidem extimis, nam extrema digitorum tactuum differentias maxime percipiunt ac sentiunt.

EXTRA. I, 512 A, *Christianus etiam extra fidelis vocatur*, i. e. erga externos et ab extraneis, a Gentibus.

EXTRANATURALE. II, 721 B, *Non utique extranaturale est somnus*.

EXTRANEUS. I, 446 B, *Liceat extranei a turbis in aliquo loco casus invenimus*, i. e. licet nullis turbidis rebus nos immisceamus, tamen cum concutitur imperium, nos quoque concutimur, et aliquis casus nos ferire potest, itaque patimur vobiscum. Construitur sæpe cum genitivo. I, 1317 B, *Cujus te profiteria extraneam*. I, 1250 A, *Nullum opus Domino complacitum perpetrare extraneus patientiæ possit*. II, 727 A, *Quis autem tam extraneus humanitatis*.

EXTREMUS. II, 708 A, *Quia nihil plenius, quam quod extremus*. I, 387 A, *Extremissimi tamen eorum*.

EXUL. I, 1247 A, *Sed exules a libertatis et lætitiæ felicitate*.

EZECHIEL. II, 790 C, *Legimus quidem apud Ezechielem de vacca illa quæ peperit et non peperit*. Cum in Ezechiele propheta nusquam mentio fiat illarum vocum quæ hic laudantur ab auctore, merito dubitant interpretes, quæ sit hujus loci explicatio. Pamelius et alii putant id esse quod habetur Job II, *Vacca peperit et non est privata fetu suo*. Junius hoc ex scripto aliquo apocrypho depromptum esse suspicatur. Nisi quis forte de Ezechielo poeta acceperit

A tragædo, qui a Clemente Alexandrino, *Strom. II*, et ab Eusebio sæpe libris *de Præparat. Evang.* adducitur.

F

FABALE. II, 702 A, *Pythagoras vero ne per fabalia quidem transeundum discipulis suis tradidit*. Etiam cum discrimine vitæ observatum præceptum illud Pythagoræ. *Χυδαίον μὴ θεργάνειν* scribit Jamblichus cap. 31, ubi narrat quosdam Pythagoræ discipulos fugientes milites Dionysii tyranni incidisse casu in fabalia, qui, decreti memores et illud violare nolentes, substitere, minime ausi transire per fabalia, sed maluerunt trucidari et obrui.

FABRICARE. I, 1261 C, *Quomodo amicos de mamma fabricabimus nobis*.

FACERE, vadere, proficisci. II, 1058 B, *Quo ad illum ex Libya Hammon facit*. Hyginus Hammonem refert ex Africa venisse ad Liberum: Liber autem apud Ægyptios Osiris. Alii legunt *vasit*. Prodesse, II, 1045 B, *Est habitus iste quod faciat*. Sensus totius loci est: Nulla signa pallium exhibeat hominis ad meliora transgressi: habet tamen hic habitus, in quo utilitatem suam possit ostendere. II, 227 A, *Quia et filios facimus, licet generemus*. II, 399 B, *Qui nobis filios facere non permisit*, græc. *τεκνοποιεῖσθαι*. II, 618 B, *Ante militare, quam virum facere*; eandem sententiam Tertull., lib. III, *adv. Marcion.*, cap. 13, sic edidit: *Nusquam hoc natura concedit, ante militare quam vivere*. II, 145 A, *Qui solum corpus occidunt, animæ autem nihil faciunt*. II, 792 B, *Ut autem clausulam de præfatione communi faciat*, i. e. præstet usum præfationis communis, faciat quod præfatio communis solet.

FACILIS. II, 538 B, *Ad fabulas facile est*, i. e. libenter recipit. II, 647 B, *Sane Socrates facilius diverso spiritu agebatur*, i. e. potius et certius. « Veteres enim, ait Donatus, *facile dicebant pro certo*. »

FACILITAS. II, 52 C, *Excogitandis instruendisque erroribus facilitatem*, activa significatione accipiendum pro habitu facili et molli brachio efficiente, quod instituitur.

FACINUS. II, 692 A, *Quo totum facinus attrahitur, præferenda illa altera lectio, quo totum pecus*. Vid. PECUS.

FACTIO. II, 468 A, *Edam jam nunc ego ipse negotia christianæ factionis*. I, 478 A, *Quo de factionibus querela est*. II, 152 A, *Valentinianæ factionis*.

FACTITAMENTUM. II, 680 A, *De factitamentis intellecta visuntur*.

FACTITATIO. II, 226 B, *An et hæc in hominis factitatione censetur*, i. e. creatione seu conditione.

FACTITATOR. II, 177 B, *Ad idolorum factitatores*.

FACTITIUS. I, 651 A, *Sed nec cura factitii corporis, ut plasticam Dei supergressa*.

FACTURA. II, 652 B, *Capit itaque et facturam dici generari pro inesse poni*. Capit, h. e. licet, fas est. *Facturam de anima dicit, quod alias diceret creationem*. Vid. INESSE.

FACULA, diminutiv. a fax. I, 461 A, *Pauculis faculis*. II, 1027 C, *Quomodo oleum faculæ tuæ sufficere et tibi et mihi poterit*. II, 135 A, *Qui faculis oleum non præparassent*.

FAMA. II, 1050 C, *In fama de subteminis studio*. Junius mavult: *infamata*, i. e. aut infames factæ, aut jactatæ fama, divulgata, ut Liv.: *infamandæ rei causa januam obserari jubet*.

FAMILIA. II, 554 A, *Familia Phosphori quæ acclamant*, i. e. sectatores rhetoris, *σοφιστῆς, οἰκιστοὶ ἑταιροί*. II, 1252 A, *Nomen cum familia ipsius persequentes*. Rhenan. ex MSS.: *Nomen, familiam ipsius persequentes*. Nomen autem dicit christianum et familiam ipsius, scilicet Christi, hoc est christianos.

FAMOSITAS. I, 654 B, *Ademptis bonis dignitatum in quemdam scopulum famositas*.

FAMULARE est græc. δουλοῦν, in servitutem redigere. A
I, 400 B, *Elementa ipsa famularet*. I, 476 A, *Ad
gloriam famulandæ libertatis*. II, 224 A, *Ut ex illa
animalia usui meo famulentur*. II, 862 A, *Famulati
autem Deo*. II, 868 A, *Quod famulatum est liberans*.

FAMULATORIUS, II, 705 B, *Subigendæ quæ in fa-
mulatoriis*, i. e. iis animalium generibus, quæ ad
famulatum comparantur.

FAMULUS, II, 707 B, *Omnia famula sunt hominis*.
FARSUS, pro fartus vel fartus, II, 974 A, *Aliquam-
diu farsum omnibus balneis*. Sic, II, 1042 A, *Hiatus
criminihus infarsus*.

FARSURA, II, 781 B, *Reliqua farsura*, vox tertullia-
nea pro fartura vel fartura.

FASCINARE, II, 755 A, *Taceat et anus illa, ne fas-
cinet puerum*, i. e. ne fata accinat puero, et bene
veritat incantationibus.

FASTIDIBILIS, II, 707 B, *Fastidibilia de gratiis*,
quæ nec pessimi metuant.

FASTI, II, 564 D, *Circumcisionem vindicantium et
Judaicos fastos*; ita legit Rigaltius; in exemplari
Pithœano legitur *fastus*.

FASTIDIOSUS, qui amoros spernit, I, 339 A, *Et
Cybele suspirat pastorem fastidiosum*.

* FASTIDIRE, I, 1265 A, *Si fastidire ante in fastidio
ultionis non erimus*. Optime restituit Rigaltius: *Si fas-
tidientem fastidio ultionis nocuerimus*. Fastidimur ab
adversario qui nos odio habet: quem si vicissim odio
habemus et fastidio, jam fastidientem refastidimus,
et malum pro malo rependimus, et præceptum Do-
mini non observamus. Nocere fastidientem dixit h.
I. Septimius, ut *noscere nascentem lib. de Echort.
castit.*

FASTIDIUM, II, 289 A, *Solutis a Deo et ex fastidio
liberis*, i. e. quæ animalia libera sunt et soluta lege,
quia non æque amavit, sed abiecit et fastidivit
Deus.

FASTIGIUM, II, 803 A, *Artificis fastigium recogitari
oportet*, i. e. majestatem, dignitatem, amplitudi-
nem, I, 420 A, *Sed quam vanum est fastigium Ro-
mani nominis religiositatis meritis deputare*. II, 920 A,
Ut sibi Apostoli fastigium redderet.

FATIGABILIS, II, 703 C, *Ascensu etiam scalarum
fatigabilis*.

FATUM, II, 714 A, *Quum et fato jam inscribitur*,
i. e. accensetur et revera est in eorum numero, quibus
inest arcana illa vis societatis corporis cum anima
contendæ. Hoc enim est quod fatum et fatalia vitæ
tempora vocaverunt, inquit Macrobius, lib. I, in
Somnium Scipionis, cap. 15. II, 718 A, *Dum ultima
die fato scribunda advocantur*. II, 685 C, *Et provi-
dentia fatum et necessitas*. I, 428 A, *Fato stat Jupiter
ipse*.

FERALIS, I, 1509 A, *In maledictorum metal-
lorum ferilibus officinis*. Nam metallorum operibus
addebantur damnati, inque his sæpe Christiani. De
quibus Cyprian. lib. III, epist. 25.

FERIA, II, 956 A, *Quartæ feriæ et sextæ*, i. e. die
Mercurii et Veneris.

FERETRUM, I, 1270 C, *Quale in illo viro feretrum
Deus diabolo extruxit*, i. e. quale tropæum Deus de
diabolo erexit. Est enim h. l. feretrum non νεκροφόρεον,
quo mortuus effertur, ut Rigalt. vult, sed instrumen-
tum triumphii, quo circumferebantur arma devictorum
in pompa. Ita pergit: *quale vexillum*, etc.

FERRE, I, 647 A, *Reliquas ipsarum rerum qualitates
contra Dei omnes feramus*. Feramus, inquit, res spec-
taculorum contra res Dei. Res Dei pro divina seu
christiana disciplina. Contra ferre est contraponere,
opponere, componere, committere, conferre.

FERRUM, I, 1528 A, *Ut ex illis ad ferrum nati corporis
cicatricibus*. Natum ad ferrum corpus dicit, quod simul
ut natum est, ferro vulneratur, ima auricilla infantium
peritosa.

FIBULA, II, 221 B, *Nam et autem ipsum velut fibula
conjunctivæ particulæ ad connexum narrationi appo-
situm est*, i. e. conjunctio, sive conjunctiva particula

A sermonem confibulans et adstringens. Hypallage. II,
850 C, *Vocabulum homo consertiarum substantiarum
duarum quodammodo fibula est*. II, 95 B, *Aut etiam
voluntariis delictis fibulam laxet*: proverbial. locut.,
pro eo quod est, januam aut fenestram aperiat. II,
1011 D, *Hujus boni fibulam quis illum nesciat invi-
tum relaxasse?*

FICTRIX, II, 815 A, 1044 B, *Et tamen calicem, non
dico venenarium, etc., sed fictrices, vel archigalli*. Le
Prieur legendum esse putat *fictricis*, sicque locutus
esset Tertullianus de poculis, quæ frictrices illæ propu-
diosæ mulieres seu eunuchi cum osculo soriebant.
Sed melius Rigaltius e cod. Pith.: *fictricis*,
φρμακιδος, sagæ, simulacra cerea fingentis. In Ur-
sini libro legitur *fascinatoris*. Fictricis non *fictrices*
legendum esse movent sequentia.

FIDELIS, II, 908 C, *A quocumque institutore sunt sive
spirituali, sive tantum fideli*. II, 920 A, *Sed non omnes
fideles Apostoli*. II, 56 A, *Quis catechumenus, quis fi-
delis, incertum est*.

FIDELITER, II, 928 A, *Satis consulte, et imprimis
fideliter*, i. e. ut Christianum decet.

FIDENTIA, in bonam partem, I, 416 A, *Ipsi spei
nostræ fidentiam edificant*: eodem sensu et Cicero
usus est hac voce.

FIDES, II, 1040 B, *Det consuetudo fidem tempori,
natura Deo*. Salmasius et alii legunt *debet*. Fidem dare
est sequi, obtemperare, inservire. II, 206 A, *Bona
fide*, i. e. ut serio simpliciterque dicam. II, 543 A,
Si bona fide quæras. II, 686 B, *Doleo bona fide*. II,
458 B, *Pro qua fidem diceret passio ipsorum*, etc., i. e.
probationem fidelem ac testimonium. II, 281 A, *Jam
nec ipsum fidei ejus sacramentum*, i. e. baptisma.
I, 677 B, *Si post fidem obsignatam dicemus*, i. e. post
baptismum. II, 986 C, *Habet et fides quorundam no-
minum familiaritatem*. Fidem hic dicit, quam alias
sectant, philosophiam, disciplinam, religionem, sci-
licet christianam.

FIDUCIATUS, I, 694 A, *Pecuniam de ethnicis mu-
tuantes sub piguoribus fiduciati*, i. e. ὑποθημενοί, et li-
duciare, ὑποθημενοί in glossario veteri.

FIGERE, II, 1043 B, *Et acie figere*, est acute, in-
tentis et quasi delixis in rem oculis intueri, ἀπειλεῖ ὁρᾷ.
Ut qui vestibus a natura moderatione alienis ho-
minesque transversos de recto statu agentibus in-
duti, palam conspiciendos se aut potius deridendos
præbent, omnium oculis in se convertere velle vi-
deantur. Ut tamen hujusmodi inspectio sive specta-
tio, quam captant, cum probro contumeliaque eo-
rundem gestantium sit conjuncta, ut non laudi, sed
vitio vertat. Huic subjungitur: *Digitis destinare, nutu
tradere*. II, 815 B, *Estne ergo et in vascula et in in-
strumenta sententiam figere*, i. e. intrepide et constanter
asserere.

FIGULARE, II, 578 A, *Figulat ita hominem demir-
gus*. II, 920 B, D, n. (14), *Cum hominem figulasset*.

FIGULATIO, II, 690 C, *Nec cum carnis figulatione
compingi et produci*, II, 801 B, *Totam hominis figula-
tionem Deo nostro cedunt*.

FIGURA, II, 146 B, *Cui potius figuram vocis suæ de-
clarasset*, i. e. sermonis sui mysteria, sacramenta,
cum scilicet recedunt a literis suis sensus. II, 539 C,
620 B, *Babylon Romanæ urbis figura est*. II, 460 C
(Vid. not. [c], 459 D), *Hoc est corpus meum, dicendo:
Id est figura corporis mei*. II, 461 B, *Ut autem et san-
guinis veterem figuram in vino recognoscas*. I, 1205 C,
*Figura ista medicinæ corporalis spiritalem medicinam
canebat*. II, 89 A, *Atquin si figuræ nostræ fuerunt*,
nempe templum, arca, tabernaculum, etc. II, 489 A,
Christum enim in floribus figura ostendit oriturum.

FIGURARE, II, 44 A, *Proprie enim doctrinarum dis-
tinctionem figurat*, i. e. per figuram docet. II, 811 A,
Si parum universitas resurrectionem figurat. II, 462 A,
Qui tunc vinum in sanguinem figuravit.

FIMBRIA, est mitra compescens fines crinium. II,
913 A.

FILIUS omnium, i. e. ex communi incerto natus, **A** **I**, 512 A.

FINIRE, II, 143 B, *Si bestiis finiendus*, i. e. si cui ad bestias damnato mors obeunda, vita finienda, II, 966 B, *Quo magis sexta diei finiiri officio huic possit*, i. e. præfiniri, determinari.

FINIS, II, 207 B, C, *Puniturus, quibus contra malum finis*, i. e. puniturus eos, qui malum sibi pro fine proposuerint, contra imperavit, II, 271 C, *Finis invenitur malignitatis*, i. e. suprema malignitas.

FLABELLARE, II, 1043 A, *Verum cum in affectionem flabellatur, jam de incendio gloriæ ardor est*.

FLABRUM, ventus tranquillior ac levior, II, 1033 A, *Dum et flabris æque mutantibus*.

FLAGRUM, I, 301 A, *Vel adhuc flagra rumpentium*, i. e. qui vix manumissi sunt, in quorum tergis vestigia recentia exstant disruptorum in cædendo flagellorum.

FLAMMEUM, II, 588 A, *Pro luce et flammeo*. Flammeum erat velum quo nuptæ operiebantur, ita dictum quod eo assidue Flamminica uteretur, cui divortium facere non licebat. De flammeo agit Sueton. in *Nerone*, cap. 38; Martial., lib. II et lib. XII; Juvenal., *Satyr.* VI.

FLAMMEUS, I, 432 A, *Male ac pessime sibi auspicantur flammeo capite*, i. e. quasi flammam ignis æterni et gehennæ infernalis præsignificantes et ominantes sibi. Sic Cyprian.; et Hieronym. ad *Lætiam*: *Ne capillum irruferes et ei aliquid in gehennæ ignibus auspiceris*.

FLATURALIS, II, 663 A, *Quia naturalibus artibus structa non sint*, i. e. partibus organicis flatu.

FLEBE, II, 708 B, *In interitum frustra flevit*, i. e. frustra pœnituit.

FLORERE, de purpura: II, 1056 B, *Imo omni conchylio pressior, qua colla florent*; de sole et luna: I, 354 A, *Lumina floruisse*, i. e. splendore excelluisse. Conf. Lucret. lib. IV, vers. 451. II, 562 A, *Quod optimum atque pulcherrimum unusquisque florebat*. Iren.

Ὅτι ἐξ ἑνὸς ἐν ταυτῷ κάλλιστον καὶ ἀνθρώπων συνουσιακόμενος.

FLUERE, II, 1042 B, *De masculo fluxisset*. Pugilem significat in muliebris patientiæ molliem solutum, unguento delibutum, vestitu affluentem.

FLUSTRUM. Festus: «Flustra dicuntur, cum in mari fluctus non moventur.» II, 1055 A, *De flustris temperatum*.

FLUXILIS, II, 578 A, *Si enim fusile et fluxile liquoris est qualitas*.

FOENERARE, I, 1260 A, *Dentem pro dente repetebant, et malum malo foenerabant*, II, 700 A, *Et alibi amplius gentilitatem foeneraverunt*.

FOETURARE, II, 578 B, *Atque ita saturatum*, i. e. gestatum in utero, *ζυγορροῦσθαι*.

FOLLICULUM, II, 786 B, *Per illum nervum umbilicarem quasi folliculi sui traducem*. *Folliculum* vocat, quem Hippocrates ὄμεια, τὴν περιέχουσα τὴν γόνυ. His autem verbis γορῶν describi ait Galenus. Involverum foetus, Hesyeh. κάλυμμα τὸ συρρέμενον ἐν τῆς κοιλίας. Latini dixere secundas. In iis autem sunt venæ, quibus tanquam radicibus traducitur sanguis ad foetus umbilicum; ideoque Septimius nervum, quem appellat *umbilicarem, folliculi traducem* esse ait. *Folliculam* dici vulvam notat Servius, III *Georg.* «Genitali arvo, inquit, pro muliebris folliculo, quem scilicet vulvam vocant, ut etiam Plinius docet, nam folliculus ante dicebatur.»

FOLLICARE, II, 1037 B, *Follicans*, i. e. in modum follis inflatus.

FOLLIS, I, 552 A, *Tunde Anaxarchi follem*. Ita corpusculum suum appellat. Cum enim instar ptisanæ tunderetur, pariter nihil aliud sibi contingere proficitur, quam quod hordeo contingat, scilicet ut divina illa interior particula, vigor mentis, illæsa maneret, solusque caducus folliculus rumperetur, dissiparetur.

FORCEPS, est ferreum aut ligneum potius instru-

mentum, ad modum forcipum, quas vulgo *tenalis* vocamus. His forcipibus umbo togæ committebatur, ut structuram rugarum constringerent, et in loco suo servarent, II, 1046 A, *Totumque contracti umbonis figmentum custodibus forcipibus assignet*.

FORIS, I, 458 A, *Alii foris, alii intus*, i. e. quibus aliud in ore, aliud in pectore, II, 22 A, *Et foris semper*, i. e. extra Ecclesiam et alienum a Deo commune nationum fuit.

FORMA, II, 1035 B, *Sed et enatando rursus in forma, mutavit rursus orbis*, etc. Legendum *informa*, una voce, pro *informi*, sic *clinguus* pro *clinguis*; alii *infima*. Totum hunc locum alii legunt: *enatando rursus infima mutavit, rursus orbis alius, idem mutat*, etc. I, 309 A, *Ex forma omnium mysteriorum*, i. e. ex lege, II, 45 B, *Ad utramque formam*, unam successionis episcoporum, alteram successionis in consanguinitatem doctrinæ, II, 654 B, *Quæ non corporalium forma*, i. e. rerum corporalium lege, natura, I, 681 A, *Da formam, qua velis agi tecum*, i. e. elige, qua tecum agi velis formula, II, 475 B, *Ejus Dei fidem esse, cuius est forma gratiæ fidei*.

FORMARE, subornare, I, 436 A, *Formati estis ab iisdem utique spiritibus*; supra dixit *modulati et subordinati*.

FONS, forsan, fortasse, II, 705 B, *Invenirem fors his quoque speciebus animalia*.

FORUM, I, 461 B, *Tanquam in foro torcularis*. Proprie Latinis dicitur *forum* vel *forum*, a ferendo, vas vinarium, in quo lectius defertur uva, unde in dolium inane veniat, ut Varro loquitur, lib. I *de Re rustica*, cap. 34; inde *fora*, vasa prægrandia, in quæ infertur uva et de quibus vinum defundi in dolia solet. Columella, lib. XI, cap. 2, et lib. XIII, cap. 18. Recentioribus vero *forum* est λητός, torcularis lacus.

FOVELA, fomentum, recreatio, II, 657 A, *Incorporalitas est immunis a pœna et a fovele*.

FOVERE, II, 817 A, *Nam et nunc animas torqueri, foverique penes inferos*. Alludit ad petitionem divitis avari, cum petit guttam aquæ a Lazaro, qui in sinu Abrahæ foveantur: unde ortum paradoxum aliud Tertulliani, qui putavit, animas sanctorum in sinu Abrahæ seu paradiso, sive sub altari foveri, et gaudere ad diem usque iudicii; de quo, lib. *de Anima*, capp. 7, 9, 55, 56 et 58.

FRATERNITAS, II, 908 B, *Quia facile virgines fraternitas suscipit*. Locus obscurus; referri tamen posse videtur ad eleemosynam, qua fratres christiani libenter accipiebant virgines.

FRAUDARE, II, 1054 B, *Unicis castris fraudatis*, de Cambysæ exercitu in Libycis Syrtibus, immensis arenarum cumulis cooperto atque obruto, I, 494 A, *Qua alieno fraudando abstinemus*.

FREQUENTIA, II, 246 B, *Exhibuit frequentia*, i. e. emisit in vulgus, I, 590 A, *Frequentia pleraque montium*, intelligit feras bestias, frequentes in montibus, illorumque incolas, ut leones, ursos, etc.

FRICTICES, fœminæ lascivæ, nefandæ: græc. *πρὸς ἀσθ, ἀπὸ τοῦ πρὸς θαι ἐκ πολλῶν ὀλισθη.* II, 1044 B.

FRIGERE, I, 465 A, *Nobis ab omni gloriæ et dignitatis ardore frigentibus*, oppos. *calere*, II, 247 A.

FRIGIDUS, de deorum simulacris, in hoc etiam nihil a mortuis distantes, a quibus calor vitalis abest, I, 343 A.

FRONS, II, 947 B, *Oportebat igitur omnem communis disciplinæ formam sua fronte proponi*. Frontem Ecclesiæ sine dubio vocat episcopos, presbyteros, diaconos. Oportebat, inquit, in fronte Ecclesiæ christianæ proponi ac pendere formam, h. e. tabulas totius disciplinæ ecclesiasticæ, ut sic præcederet edictum, quod universi sequerentur. Sed Rhenan. proverbialiter accipit, ut sit *sua fronte proponi*, libere et aperte proponi, non coacte.

FRUCTIFICATIO, II, 458 C, *Si enim fructificationes arbuscularum signum æstivi temporis præstant*.

FRUCTUS, fruitio, II, 457 C, *De eodem adventu filii hominis, et fructu ejus*.

455 A, *Inducere domui tuæ habitum alicujus novi lupanaris*. II, 648 A, *Ut et mortem non de poculo per habitum jucunditatis absorbeat*.

HACTENUS. II, 229 A, *Etiã mare hactenus*, i. e. ad hoc usque tempus futurum est et non alterius; jam non erit. II, 1054 B, *Hactenus Sodoma et nulla Gomorra*. I, 1240 C, *Hactenus periculosus nosmetipsos inferamus*, i. e. nunquam posthac. II, 1001 A, *Ut eos qui hactenus delinquant*.

HÆRENTIA. II, 420 B, *In testificationem et hærentiam terræ dixisse videtur*, ut explicaret quod pulveris nomine Lucas intelligi voluerat.

HÆRERE. II, 557 A, *Hærerere de ratione casus*, i. e. incertum esse de causa ejus rei quæ accidit.

HAMATILIS. II, 122 A, *Hamatile spiculum*, sive aluncum in summo, quod inter vulnerandum restringit illa nodorum series, et de venula infundit venenum suum ulceri retrahens.

HARENÆ. II, 1054 A, *Harenæ Samos*, alii arenæ. Jun. legit *Arenæ Samos* intelligit insulas Achaicas. Strab. lib. VIII. III. 45. *Aut harenæ atrocitatibus*; vid. ARENÆ. II, 700 A, *Harenæ seruntur*.

HASTARIUM, scheda, in qua digerantur vendenda et vendita. Conf. lib. ad Nat. I, 345 A, 575 A, *Quos in hastario vectigales habetis*.

HÆBRAICUM. II, 160 A, *Atque quidem et Genesim in Hebraico ita incipere: In principio Deus fecit sibi Filium*.

HEBDOMAS. II, 375 B, *Ut totius hebdomadis caperet expiationem*, i. e. septem macularum, de quibus proxime.

HELUCUS, alii elucus, etsi H ad euphoniã præfigi Gellius annotavit. lib. XVI, cap. 12. Festus: *Elucum significat languidum ac semisomnium*, vel, ut alii volunt, *alucinatorem et nugarum amatorem*; sive halonem, id est hesternum vino languentem, quem *ἠλυκὸν* Græci vocant. Et recte idem Gellius exponit tarditatem animi et stuporem, qui hallucinantibus plerumque usu venit. II, 85 B, *Quod hederæ natura sit cerebrum ab heluco defensare*.

HERI, nuper adeo. I, 287 A, *Heri Severus constantissimus principum exclusit*.

HERMAPHRODITUS. II, 590 A, *Ne apud solos Lunenses Hermaphroditum existimet*. Hermaphroditus sunt homines utriusque sexus. olim Androgyni dicti, ut refert Plin., II. N., lib. VII, cap. 3, et lib. XI, cap. 49. Hinc per catachresin etiam Hermaphroditus casei fuerunt appellati, qui ex duplici confinio facti, ut Festus in Annalibus scripsisse videtur de Lunensibus caseis, olim laudatissimis. Vid. Plin., II. N., lib. XI, cap. 42.

HERMOTIMUS. II, 649 B, *Ut Hermotimum cui Clazomenii mortuo templum contulerunt*. Plin., lib. VII, cap. 52, Hermotimum Clazomenium nominat, verum Plutarchus Hermodorum substituit, lib. de Socratis demonio, ubi falsum esse ait, Hermodori Clazomenii animam, relicto corpore, dies noctesque per loca plurima vagari solitam, iterum corpus repetisse. Urbs illa Clazomene, quæ erat Ionice, dicta fuit olim Gryna, eratque ibi templum Apollinis oraculo longe celeberrimum, unde *Ἀπὸλλοῦ τῆς Γρυναῖας*.

HESTERNUS, novus, nuperus. II, 157 A, *Ne dum ante Praxeam hesternum*.

HIERAN ANAPHEN. I, 480 A, *Alii Hieranapen*. Pamelius legit *Hierapolin*, atque ex Eusebio et Orosio tres urbes imperante Nerone concidisse: Hierapolin, Laodiceam et Colossen.

HIEROPHANTA. II, 260 C, *Et Ægyptiorum Hierophanta*, *ἱεροφάντας* dicti, quod sacra ostenderent aut peragerent, genus sacerdotum apud Ægyptios.

HIEROSOLYMÆ. II, 20 B, *Quid ergo Athenis et Hierosolymis*, i. e. quid philosophis cum Christianis.

HINC, de hac re. II, 246 B, *Hinc viderit*, phrasis Tertullianæ, pro eo quod est, non curo, mea nihil refert, pro meo haberi nolo, ut præsterni.

HIPPONA. Turneb. et Scaliger scribendum cen-

sent *Epona*. Plutarch. in *Parall.*: *θεωρία τῆς ἑλλήνων γυναικῶν ἵππων συνειρημένη, ἢ δὲ κατὰ χροῖον ἑκαστὴν κέρχουσι μέρη, καὶ ἀνδράσιν Ἐπωνα, ἔστι δὲ θεὸς τῆς ποικυμένη ἵππων*. Ipsa plerumque in stabulis erigebatur roseisque corollis ornabatur. I, 365 A, legitur et I, 577 C, *Epona*.

HISTRICULUS, *ἱστρικῶτος*, purus a nefanda et præpostera venere. II, 1044 A, *Mercerus legit ustriculus*, i. e. igniculi et scintille Ibdinis. Turneb. vult *striculus*, i. e. puer gradior.

HODIE. II, 274 A, *Qui hodie de confessis homicidis scientes homicidium quod sit*. Hesman. legi: *Quando de confesso homicida, scientes, homicida quod sit*.

HOMERICI oculi, cæci, I, 1053 A.

HOMEROCENTONES, qui vocentur, II, 53 A.

HOMO, II, 87 A, *Non alias scilicet hominem functo, τὸν ἀνθρώπον τετελεχότι*, id est ἀνθρώπων. II, 94 B, *Nec hominem Deo reddet*, nempe homo est numisma et imago Dei: ita sapit Tertull.

HONESTAS. II, 772 A, *Adeo nec humane honestatis corpus fuit*, i. e. formæ et pulchritudinis.

HONESTUS. II, 529 C, *Ne ad aspectu quidem honestus*, i. e. pulcher. II, 659 A.

HONOR. I, 1512 A, *Proinde et vestium de coloribus honorem*, i. e. vestes honoratissimas. II, 810 A, *Funestatur mundi honor*, i. e. sol. I, 1265 A, *Quis autem honorem litabimus Domino Deo*. II, 651 B, *Platonis honor*, i. e. Plato philosophorum honoratissimus, δι' ὑπερίλας, ut sequentia omnia. Nam etiam Labeo inter semideos Platonem commemorandum putavit, cui defuncto Magi ut Deo immolaverunt, Cicerone teste in *Quæst. Tuscul.*

HONORARIUS. I, 470 A, *Non de honoraria summa*, i. e. quæ pro introitu in collegium dabatur, quasi honoribus redemptis. Havert. legit, una voce, *dehonorario*, i. e. indecora, inhonesti.

HONORIGER. II, 905 A, *Honorigeram notam civitatis suæ*.

HOROSOPUS, est qui natalem alicujus horam considerat, atque inde futura prædicat. II, 1070 A, *Quæ per aerem liquando araneorum horosopis illicus sedes tendit*; alii, *araneorum more aranea idoneis distendit*. Scopii autem seu scopiones sunt fibra: foliorum quibus seipsum affigit et distendit.

HOSPITUS. II, 249 A, *Facile novam et hospitam argumentatus est divinitatem in Christo revelatam*, i. e. peregrinam, advenam.

HUMANITAS, homo, vel hominis natura. I, 555 J, *Causa allegenda humanitatis in divinitatem*. II, 750 B, *Quo universa humanitas trahitur*, i. e. omnes homines.

HUMILIATIO. II, 908 A, *Quorum probatio in omni humiliatione constat*. II, 755 A, *Scd ut Deum illiceri humiliationis officii*.

HUMILIFICARE. I, 1245 B, *Itaque exomologiam prosternendi et humilificandi hominis disciplina est*.

HUMILITAS. I, 1526 B, *Quomodo enim humilitatem, quam Christiani profiteremur, implere poterimus*. II, 98 A, *Habet humilitatis suæ viciniam*.

HYDROPHOBUS, *ὑδροφόβος*, qui aquam timet, I, 1205 A.

HYPOBRYCHUM, *ὑποβρύχιον*, in aqua vel mari, idem quod barathrum in terra, devorans et exsorbens in submersione homines navigaque. I, 695 A, *Irrespirabile devoratis hypobrychium in idylaltria*.

HYPSONA. I, 701 B, *Positus in suo hypsonate et domicilio*. Uitur vocabulis astrologorum loquens de cetero

est præteritum et futurum. II, 22 B, *Cedo nunc A sponte de gradu isto*. II, 512 A, *Ut jam et Marcion de gradu cedat*. II, 995 B, *Decedam nunc paulisper de gradu isto*. Omnes metaphorsæ ab athletis sumptæ eodem gradu occurrere, sumptum a gladiatoribus, qui cum antagonista decreturi gradum figunt, et ictus declinandi causa cedentes iterum procedunt, et eodem gradu consistunt, obviam euntes renituntur. Sens.: ad quod necesse est eodem argumento ac telo uti. II, 260 A, *Cum Deum hoc gradu expellimus*, i. e. quum Deo hanc potestatem, vim creandi, adimimus. II, 377 A, *Dum te, Marcion, de gradu pellam*, h. e. convincam te falsi, et tuas rationes infirmabo. II, 654 C, *Si non hujus definitionis gradum exclusero*, h. e. ostendero definitionem consistere non posse, neque rem. Hæc omnia a colluctatoribus sumpta, significant adversarium confutare, et in certamine disputationis superare. II, 797 B, *Dejectus enim unusquisque vel motus de gradu ejus spei, quam susceperat*, i. e. qui jam spem abiecit, in qua innitebatur alienis persuasionibus inductus. II, 368 A, *Sed alium jam hinc inimus gradum*, i. e. novum inire certamen, vel saltem novo modo, vel, re una jam improbata et labefactata, ad alterius eversionem sese accingere. II, 521 A, *Hinc denique gradum confero*. II, 599 A, *Igitur gradum conferamus*. II, 609 C, *Igitur in isto gradum conferamus*, *κατάρχισθαι τῆς μάχης*, auspiciari certamen disputationis, ad rem propius accedere. II, 452 B, *Sed in alterius quæstionis gradum dirigo*, i. e. ad alteram quæstionem expendendam me comparo. II, 363 C, *Et possem hic jam gradum figere*. II, 495 A, *Atque adeo recte hunc gradum figimus*, et multis aliis locis. Translatio ab athletis in certamine congrementibus, est sententiam semel conceptam acriter defendere, in eaque persistere aut premere argumentum suum, ut loquitur Cicero, vel in unius rei diligenti pensatione immorari, et nullis uti excursionibus a re alienis. II, 971 B, *Movistis igitur gradum excedendo traditionem, cum quæ non sunt constituta obitis*. I, 433 A, *Provocati ad sacrificandum obstruimus gradum perfidiæ* (alii *pro fide conscientiæ nostræ*, h. e. constanter obstimus, obnitimurque, omnes introitus in animos nostros ocludimus. II, 29 A, *Hunc igitur gradum potissimum obstruimus*, i. e. hoc primum opponimus, a congressu removemus. II, 218 A, *Sed alius libellus hunc gradum sustinebit adversus hæreticos*, i. e. suscipiet hujus rei defensionem. II, 324 A, *His præluserim, quasi de gradu primo adhuc*. Solebant gladiatores ante justum cum antagonista certamen ostentandæ artis et oblectandi spectatores causa præludere. Est igitur levia et quasi ludicra afferre argumenta et imbecilliora, initio, antequam ipsum robur argumentorum depromatur. II, 1023 B, *Sed et in hunc jam gradum decurram*, i. e. sed et ad hujus rei disquisitionem me comparabo. II, 470 B, *In ipso gradu provocabimus præscriptionis*. II, 459 A, *Hoc mihi et in tertium gradum dictum sit*, i. e. personam ordine tertiam. Vid. etiam col. 457 C. II, 164 C, *Ut tertium gradum ostenderet in paracletum*. II, 455 B, *Ea si regno accedunt, secundo gradu resititenda; ejus est secundus gradus, cujus et primus*.

GRÆCARI, Græcorum mores imitari. II, 1048 A, B, *Nisi aura minime græcatur*. Barth. in *Adv.* interpretatur: græce colitur.

GRÆCATUM, more græco. II, 1045 A, *Et crepidæ græcatum Esculapio adulantur*.

GRÆCIA, impudentia Græcorum mendacissimorum. II, 1037 A, *Ridebis illico audaciam et Græciam nominis; alii audaciam egregiam nominis; alii Græci jam nominis; Turneb. et gratiam nominis*. II, 972 B, *Per Græcias*, per varias Græciæ provincias, in quibus varia concilia coacta sunt.

GRAMA, *λίμνη*, vitium oculorum, ut Festus docet, sive pituita oculorum. II, 578 A, *Et limum ex pituitis et granis sophiæ*.

GRANDIS. I, 452 B, *Grande videlicet officium focos et thoros in publicum educere*. II, 1052 B, *Aptas sane grandioribus fabulis*.

GRATIA. II, 451 B, *Martyrium enim non de communi aliqua malitia certat cum idololatria, sed de sua gratia*, i. e. certamen non est inter duo mala, utrum sit potentius, sed martyrium certat de sua gratia, de suo bono, quod ab idololatria liberat. II, 309 A, *Querela ergo major Ægyptiorum, an gratia Hebræorum? Gratia quæ eis debebatur, quamque meruerant*, i. e. merces.

GRATIOSITAS. II, 255 B, *Ipsamque naturalem novitatis gratiositatem volui repercutere*.

GRATUITUS. II, 726 A, *Denique et bona facta gratuita sunt in somnis, et delicta secreta*.

GRAVITAS. I, 1325 A, *Respectu obediendæ gravitatis*. Gravitas, *σιμνότης*, virorum est obedienda, i. e. cui fœminas obedire oportet, propter metum debitum Domino. II, 550 A, *Ne gravitate adorentur*. Vid. ADORARE.

GUBERNACULUM. II, 22 C, *Certare cum interpretationis gubernaculo*, i. e. cum ratione, cum disciplina rationis, quæ omnem interpretationem gubernare debet, et in ea semper regnare.

GULA. II, 133 B, *Eulsus enim hominem de diaboli gula per fidem*. II, 958 B, *Salutem gula vendidit*. II, 977 A, *Ille denique idolo gulam suam mactat*. II, 281 A, *In gulam committunt*, i. e. ei ipsi nocent, qui gulam suam obruerit cupediis. II, 800 A, *Et ipsorum temporum propria gula*. Rhenan. putat alludere Tertullianum ad Vedii Pollionis gulosam sevitiæ, qui damnata mancipia vivariis murænarum immergebat, non tantum ut totum hominem pariter distrahi spectaret, quod Plinius tradit, verum etiam ut humana carne in piscibus vesceretur. Conf. II, 1048 B, sq. Possit tamen etiam de ipso tempore intelligi, nam tempus edax rerum. I, 632 C, *Et gulam ad gulæ crimen*, i. e. ad gulæ intemperantiam. II, 965 C, *Verisimile non est, ut quis dimidium gulam Deo innolet, aquis sobrius et cibus ebrius*.

GYMNOSOPHISTA. I, 490 B, *Neque enim Brachmanæ aut Indorum gymnosophistæ simus, sylvicolæ et exules vitæ*. Brachmanæ philosophi fuerunt Indorum, qui et gymnosophistæ a nuditate corporis præter eas partes quas occultas voluit natura, sic dicti sunt, licet nonnulli a Brachmanis diversos fuisse gymnosophistas asserant. Dicuntur vero sylvicolæ, seu quod in sylvis viverent, ut Druidæ apud veteres Gallos, seu quod alieni essent ab iis rebus eoque cultu, quo vitæ hominum communis fruuntur. II, 260 C, *Indorum gymnosophistæ*.

H

HABERE, est Græcorum *ἔχειν*, in utraque significatione, ut sit et posse et debere, v. c. I, 409 A, *Habent, de incolatu aeris*, i. e. possunt incolentes et mansionem habentes in aere. II, 834 A, *Habemus etiam vestimentorum in Scripturis mentionem ad spem carnis allegorizare*. II, 710 A, *Cæterum totiens animum revocari haberi*, i. e. debere revocari. II, 1044 B, *Queis... habebantur*, i. e. in quibus sedebant. Latin. vult vehabantur. II, 206 B, *Et sic jam habetur ejus, quod licet, etc.*, i. e. reus est ejus, quod licet, ut Græc. *ἔχειται, ἐν γὰρ ἔστι*. II, 564 A, *Dum ita rerum habet*, i. e. dum ejus res in eo sunt statu, *ὅπως τῶν πραγμάτων ἔχουσα*. I, 1285 A, *Etenim illa tunc cæcitas longe a finibus sæculi habebatur*.

HABILIS. II, 224 B, *Faciendo visibilem et habilem*, i. e. habilem perfectionis, non per omnia perfectam, sed aptam perfectioni habendæ. I, 1222 B, *Omne tempus habile baptismo*.

HABITUS. II, 82 C, *Substantia tibi a Deo tradita est, habitus a sæculo*, i. e. modus ille habendi flores, quicunque tandem sit, a mundo est. I, 452 B, *Civitatem tabernæ habitu abolefacere*, i. e. civilem ordinem honestumque tabernaria confusione commutare. I,

bræo non haberi, recte annotavit Hieronym. Eandem A etiam citat *Exomologesis* titulo Cyprianus libris *de Lapsis et Orat. domin.*

INAPPREHENSIBILIS. II, 256 A.

INBONITAS. I, 624 A, *Ubi omnis duritia et inbonitas et insuavitas constitit.*

INCERTUS. II, 970 B, *Martyribus incertis*, i. e. quorum fides minus spectata, neque satis explorata.

INCIDERE. I, 429 A, *Antequam isti dii inciderentur*, i. e. incisi insculptique fuerant, nam ab inscriptione dii noscebantur. II, 255 C, *Quem titulum incidemus ex duobus, deo Marcionis?*

INCLUDERE. I, 4256 B, *Sed includere eam* (pœnitentiam) *negligunt*, baptismo scilicet, qui et obsequatio dicitur. Et ipse paulo post: *Intentionis seram obstructam*. Pœnitentia igitur et fides tunc includitur, cum in baptismum deducitur, sicut actiones iudicio inclusas dixit Caius, quæ sunt in iudicium deductæ. Porro, pœnitentiam includere negligunt, qui pristinis ægre renuntiant, quasi maleficiorum summa quam includi baptismum volunt, nondum completa.

INCOLATUS, mansio, domicilium. Vox, qua usus est et Varro, quem multum imitatur Tertull. I, 409 A, *Habent de incolatu aeris*. II, 835 A, *Vere sancta per incolatum Spiritus sancti*. II, 747 C, *Evocaturam se ab inferum incolatu pollicetur*. II, 96 A, *Ab ipso incolatu Babylonis illius submovemur*.

INCOLERE. I, 645 B, *Qui nomina incolunt auctorum earum*, i. e. honoribus dæmonum, qui in simulacris mortuorum velut inquilini habitant, et nominibus eorum abutuntur, qui artes illas tradiderunt: synecdoehice, *incolere*, velut inquilinum colere.

INCONCESSIBILIS. II, 979 A, *Aut paria quoque eorum mœchiam et fornicationem inconcessibilia servari*.

INCOMMUNIS, particularis. II, 1059 B, *Quarum pars gentilitus inhabitantur, cæteris incommunes*.

INCONGRESSIBILIS. II, 515 B, *Igitur quæcumque exigitis Deo digna, habebuntur in patre invisibili, incongressibilique*.

INCONGRUENTIA. II, 654 A, *Ad hoc nos mirabimur incongruentiam primo definitionis provocantis ad ea quæ in animam non conveniunt*.

INCONSIDERANTIA. II, 868 B, *Etiā pro Apostolo ipso revera maximæ inconsiderantiæ revincendo*.

INCONTRADICIBILE. II, 456 B, *Quid enim sapientius et incontradicibilis?*

INCONVERTIBILIS. II, 757 A, *de natura Dei*.

INCOPIOSUS. II, 960 A, *Statim autem solitudinis incopiosæ circumspectu scandalizatus*.

INCORPORA. II, 250 C, *Si qua incorpora iis adsunt*, i. e. non corpora, indefinita significatione.

INCORPORALIS. II, 229 C, *Prima facie videtur nobis incorporalis esse materia*.

INCORPORALITAS. II, 657 A, *Incorporalitas ab omni genere custodiæ libera est, immunitis a pœna et a foetela*.

INCREPITUS. II, 575 C, *Et ille jussu et increpitu ea expellens, nempe dæmonia*.

INCUBARE. I, 4266 A, *Quod si patientiæ incubabo*, i. e. indormiscam, translatione sumpta a rebus caris, quas ne perdamus, etiam quum dormimus, nobis supponimus custodiæ causa. I, 658 B, *Ipsūque aerem, qui desuper incubat*.

INCUBO. II, 724 C, *Genus erat gravioris aliquanto soporis, ut de incubone præsumptio est*.

INCULCARE. I, 4296 B, *Sustinent quidem, sed ut inculcent pedibus, proterant ac ludibrio habeant uxores suas; vid. ARCANUM*.

INCUMBERE. II, 1052 B, *Quem (mundum) incumbimus*, i. e. in quo vivimus. I, 653 B, *Et in suo sanguine squalentia corpora patientissimis oculis desuper incubat*. I, 540 A, *At in deos vestros per omnia membra validius incumbunt ascie et runcine*.

INCURSARE. II, 996 C, *Nec enim interest nuptam alienam an viduam quis incurset*.

INCURSIO. II, 1020 A, *Quod sint quædam dæmonum quotidianæ incursionis*.

INCURSUS. II, 782 A, *Et tamen ne mihi vacet incursus nominis ad eundem Christum, etc.* Ne elabi sine occasionem argumentandi ex nomine Adam. Incursus dicit argumentationis impetum. II, 87 A, *Deo incursum quæstionis excusio*, i. e. impetum.

INDICARE. II, 267 C, *Quo denique initiatur et indicantur in hanc hæresin; i. e. inscribuntur et quasi a iudicem sui ordinis referuntur*.

INDICIUM. I, 259 A, *Si denique, quod proxime accidi, domesticis indicis; legendum domesticis iudiciis*. Domestica autem iudicia sunt opiniones præconceptæ.

INDIGENA. I, 429 A, *Sed Romæ postea cum indigenis suis*. Indigenæ non ad Romanos, sed ad Sterculium referendi sunt. Sunt enim indigenæ illi, qui una cum Sterculio vernaculi et proprii Romanorum dii, ut Mutunus, Tutunus et similes.

INDIGITARE. II, 976 C, *Preceem indigitant*, i. e. precantur preceem mysticam, quæ dici in publico non possit. Nam indigitare *imprecarî* exponit Festus, idque oratione arcana, neque in vulgus manatura.

INDIGNATIVUM. II, 675 A, *Indignativum quod appellatur θυμωδόν, et concupiscentivum quod vocant ἐπιθυμητικόν*.

INDISCRETUS. I, 472 A, *Omnia indiscreta sunt apud nos, præter uxores*.

INDIVIDUUS. II, 161 B, *Habentem in se individua suas*, sc. comites, rationem et sapiam.

INDUBITATUS. II, 579 A, *Indubitatum interium*.

Iren. κατ' ἀνάγκην ἀπολύθηαι λέγεται.

INDUCERE. II, 29 A, *Induxerim*, i. e. deleverim, stulerim et ab ea adducenda abstinuerim. II, 532 A, *Etiā fidem istam Apostoli induxerunt*, i. e. deleverunt Evangelii promulgatione. II, 107 A, *Præterea jam consultationem tuam inducere*, i. e. tollere dubium consultationis tuæ. Exponit autem seipsum, cum addit: *et determinare*. II, 680 B, *Proinde enim non sternunt postea inducendi ejus*, i. e. delendi, oblitrandi. II, 58 B, *Neque ethnicos inducere poterant*, i. e. adducere, impellere ad credendum.

INDUERE. II, 55 C, *Qui ab Apostolis fidem induerunt*. Jan. suspicatur imbuerant. II, 955 B, *Sic duas Græci literas, summam et ultimam, sibi induit Domaxi*. Sc. Tacitus: *Etiā adversus nos hostilia induerat*; item, *magnam animum induisse*. II, 105 B, *Igitur consultationi tuæ ordinem quoque induimus*. II, 754 B, *Qui baptisma ejus induerit*. II, 779 A, *Quid vestris a nobis si Christum induisti?* II, 112 D, *Christum induit n, siquidem in Christum tinctus es*.

INEMERIBILIS. II, 818 B, *Non quia et substantia ipsi inemeribile sit*, i. e. quod caro non possit attingere aut consequi; nam mereri est consequi.

INESSE. II, 652 B, *Capite itaque et facturam sui generari, pro inesse poni*. Verbum *inesse* ex proprii compositionis forma non solum significat *esse in aliquo*, verum etiam *generari et produci in esse*, κατὰ λέγειν εἰς τὸ εἶναι.

INEXPERIENTIA. II, 685 C.

INEXTRICABILIS. I, 695 A, *Inextricabile impati naufragium est*. Græcis ναυάγιον ἀπατον, quod vitari non potest. Qui in scopulos impingunt, navemque frangunt, sese extricare sive expedire a periculo non possunt. Virgil. de Labyrintho: *Inextricabilis error*.

INFECARE. II, 741 A, *Et concretionem carnis infecit*.

INFAMARE. I, 414 A, *Et jam defunctorum infamant animas*. Infamare animas defunctorum est, quando fortium et præstantium virorum umbræ ad libitum impurissimæ veneficæ excitantur, vel excitari simulantur, cum nihil sint nisi meræ nugæ et fallacia. II, 997 A, *Et licet cultu et ornatu ueroris tantum infamant*. II, 450 D, *Ne patientiam ejus infamaretis*. I, 699 B, *Sic et circa majestatem imperatoris infamamur*. II, 84 A, *Sic itaque et circa voluptates spectaculorum infamata conditio est*. II, 97 B, *At enim Christianus nec januam suam laureis infamabit*.

INFANS. II, 544 A, *Infantes testimonium Christi sanguine litaverunt*. Infantes sive ætate, sive simplicitate

quadam solis non ordinaria, sed prodigiosa. Vulgus A
astrologorum hodie vocat altitudinem et domum.

I

IAO. II, 565 A, *Ut etiam inclamaverit in eam Iao.*
Est exclamantis et exclamacione sistentis et hortantis desistere, prout ostendunt sequentes formulæ, quarum priore Quirites, posteriore Cæsar appellabatur, ut eorum majestate et auctoritate præsens impetus sisteretur. Ibid., *Inde invenitur Iao in scripturis, nempe hæreticorum.*

ICTUS. II, 151 A, *In alium ictum consideremus de voluntatis qualitate, a gladiatoribus sumptum.* Cicer., I Catil., *Quot ego tuas petitiones, ita conjectas, ut vitari posse non viderentur, parva quadam declinatione, et, ut aiunt, corpore effugi.* Ut sit: uno argumento refutato, alius infirmationem inquirere et rationem secum inire qua improbari possit.

IDIOTES. II, 164 A, *Male accepit idiotas quisque aut perversus hoc dictum.* II, 157 C, *Simplices enim quique, ne dixerim imprudentes et idiotæ, quæ major semper credentium pars est.* II, 1012 D, *Sed est hoc solemnè perversis et idiotis hæreticis.* Rigalt. legit *idiotis et hæreticis.*

IDONEUS, est græc. *ἰδωνός.* II, 809 C, *Et utique idoneus est reficere, qui fecit.* II, 597 B, *Quonquam habemus ipsum Deum idoneum pollicitatorem.* II, 991 A, *Et jaetæ sortes (rectius, quod vidit jam Ursinus, sordes) non abluunt idoneæ; vid. SORDES.* II, 1059 A, *Quæ per aerem liquando araneorum horoscopia idoneus sedes tendit.*

IGNAVESCERE. II, 724 A, *Nec ignavescit omnino.*

IGNEUS. II, 19 B, *Ignæus deus, i. e. ignis, quem Heraclitus Ephesius faciebat deum, aut certe principium omnium.*

IGNIS. II, 13 B, *Majoris ignis ardorem inferentes, i. e. divini, supra quam humani aut istius mundi.* II, 27 A, *Ad profanos judicandos igni perpetuo.* II, 276 C, *Cui nullus ignis coquitur in gehenna.* I, 1284 A, *Romæ quidem, quæ ignis illius inextinguibilis imaginem tractant, est periphrasis Vestalium.*

IGNOSCANTIA. I, 1241 B, *Clausa licet ignoscentiæ janua.*

ILLEX. I, 1244 A, *Conversationem injungens misericordiæ illicem, i. e. inductorem, ab illiciendo.* I, 488 A, *Vos matorum illices semper.*

ILLIBERIS, qui est sine liberis, *ἄπαις.* II, 445 C, *Quam si frater illiberis decesserit.*

ILLIDERE. II, 126 B, *Ibidem scorpio pro solea anathema illidit, est idem quod supra dixerat, urgere bestiæ calcem.*

ILLUMINARE. II, 586 A, *Dum operum differentiam illuminat.* II, 847 A, B, *Pariter illuminavit, quid cui prosit.* I, 286 A, *Nonne et vos quotidie experimentis illuminantibus tenebras antiquitatis, etc.*

ILLUMINATOR. II, 401 B, *Novæ, tantæque religionis illuminator.* I, 395 A, *Illuminator atque deductor generis humani.* II, 85 A, *Auctores rei vel illuminatores.*

IMMOLARE. I, 1527 A, *Sed humilitatem animæ suæ in victus quoque castigatione Deo immolavit.* II, 968 A, *Quæ ad vesperam jejunans pinguiorem orationem Deo immolat.* II, 599 B, *Si pœnitentiam Deo immolat.* II, 707 B, *Cui populus suffragiis immolat.*

IMMUNDUS, substantiv. I, 1509 A, *Ornatum quem immundum muliebrem convenit dici, nempe cura capilli et cutis.*

IMMUNIS, intactus. II, 1040 A, *Et cultri vertex solus immunis.*

IMMUSICUS, *ἄμουσος*, qui musicam ignorat. I, 265 A.

IMPATIENS. I, 1257 B, *Impatiens etiam tacendi est.*

IMPENDI. I, 496 A, *Quum tot justi impenduntur, de Christianis, qui morti traduntur, atque e medio tolluntur.* I, 651 B, *Quod homo par ejus tam nocens factus est, ut tam crudeliter impendatur.*

IMPERIUM. I, 126 A, *Solida æque imperia mandavit.*

Quemadmodum in Eleusiniis fuit *ἄρχων*, qui rex erat seu præfectus mysteriis. Hesychio: *βασιλεύς, ἄρχων τῆς Ἀθηνῶν μυστηρίων προνοῶν*, cui, ut subjecti, imperio ejus adungebantur, *οἱ ἐπιμεληταὶ* et *ἱεροποιοί*, de quibus Pollux, VIII, 8, 3 et 26. Et præclare Meursius in *Eleusiniis*, cap. 15: *Ita etiam hic in Cybeles ministerio talis Gallorum rex seu Archigallus innuitur, qui suos habeat sacrificulos et minores Gallos, quibus itidem imperaverit vota facere, et lacertos secare pro Aurelii salute.*

IMPERTIGO, est scædatio cutis, serpens cum pruritu. II, 1048 A, *Nullis veteris parco, nulli impertigini.*

IMPINGERE. I, 280 B, *Cæcitate odii in suffragium impingunt, i. e. cæco odio laudant quasi suffragio probitatem ipsorum.* I, 661 B, *Si oculum quis impegerit libidinose.*

IMPONERE, condere, extruere. II, 1051 A, *Ubi mania Statilii Taurus imposuit.*

IMPORTARE. I, 1518 A, *Quid alteri concupiscentiam importamus.*

IMPORTUNITAS. II, 927 C, *Importunitas liberorum.* Jun. interpretatur de prole capitibus liberis importune imperata. Non placet. Importunitas est, quæ nec temporis nec loci habet commoditatem. Importunitatem liberorum dixit, quod parentibus majores calamitates pluraque incommoda essent subeunda ob liberos. II, 103 A, *pro loco ac tempore, ac quarundam personarum importunitate.*

IMPORTUNUS. Servius, ad Virgil., *Æn.* XI, v. 505, *importunum* explicat, ubi nullum refugium est, quod caret portu, id est quiete. I, 488 A, *Vos igitur importuni rebus humanis, i. e. calamitosi, incommodi, propter quos pace publica orbis caret.* II, 135 A, *Ab una solummodo arbuscula temperaret quam ipse medicus importunam interim norat.*

IMPRESSE. II, 352 B, *Quam tam impressæ Apostolos demandat.* I, 377 B, *Sed quo plenius et impressius, i. e. magis clare.*

IMPRIMERE, promulgare lege lata in imperio suo. I, 297 A, *Nullus Verus impressit, a re militari desumptum, ubi impressionem facere dicuntur cohortes, cum in hostium aciem incursant, eamque turbant.*

IMPROVIDENTIA, II, 469 A, *Quasi improvidentiam existimo.*

IMPUDENTIA. II, 412 B, *Pro impudentia idololatriæ satis Deo faceret per impudentiam fidei.* Idololatriæ impudentia fuit, cum non puduit adorare lapides et ligna; impudentia fidei, cum minime pudet Deum credere natum et crucifixum.

IMPUDICITIA. I, 397 A, *Dei Filius nullam de impudicitia habet matrem.* Rigalt., Rhenan. et Haverc. legunt de pudicitia. Ut sensus sit: Dei Filius non tantum ex impuro et illicito concubitu non est natus, sed ne quidem ex puro licitoque matrimonio susceptus.

IN. II, 1031 A, *In fibulæ morsu, i. e. per fibulæ morsum.* II, 125 A, *In ventum, i. e. vento ferente, vento secundo, prout occasio dederit, suaserit.* II, 484 A, *Si in Creatoris accipitur; subaud. interpretationem, ut de Creatore videlicet intelligatur.* I, 1262 A, *Cum per viam in mores bestiarum latrocinantur, i. e. in morem bestiarum, more bestiarum.* Pro perviam, Rigalt. legit per invia. Sic lib. de Anima: *Quia et ipsa bestiis objecerit eos quos in sylvis et aviis trucidaverit.*

INACCUSATUS. I, 529 A, *Inaccusatis et impunitis.*

INALTERARE. II, 895 C, *Igitur quas non divisit, tacendo inalteravit.* Ita legendum pro in altera inii. Inalteravit, indidit alteri, conjunxit, confudit, ut jam ambo una sint, ac sese mutuo contineant. Ipse paulo post: *A muliere non separavit, et non separando conjunxit ei, a qua non separavit.*

INANIMALIA, inanimata, quæ a semetipsis non moventur. II, 230 C, 236 C, *Inanimalia et incorporalia laudes canunt; alludit ad hymnum trium puerorum Dan.* III, juxta editionem Theodotionis: nam in he-

INHONESTAS. II, 551 B, 641 A, *Omni inhonestate A prostratus cauebatur*, i. e. deformitate.

INHONESTUS. II, 772 A, *Contumeliæ inhonestam carnem probavere*, i. e. deformem.

INHONOR. II, 108 B, *Ad contestandum autem inhonores illum*.

INHONORARE. II, 595 C, *Inhonorabitur vir, utique ob substantiam honorabilis*, i. e. honore suo destituetur. II, 808 B, *Ut carnis non tamen substantia sed actus inhonoretur*.

INHUMANUS. II, 1047 A, *Ut ex uno circumjectu licet equidem nusquam inhumano*. Latin. legit, *licente quidem nusquam inurbano*.

INJECTIO. II, 17 A, *Sollicitudinis injectio*. II, 28 A, *Quasi non liceat omnibus male examinatis injectione alicujus mali impingere per errorem*, est græc. ἐπιβολή. II, 270 C, *Nisi cæteris quoque injectionis ejus elidendis locus detur*. II, 206 A, *Sua injectione, ἐπιβολή, objectione seu argumento in contrarium contorto*. II, 190 B, *Sed et hæc injectio eorum... jam retusa est*. II, 708 B, *Illam vero (Helenam) injectionem suam primam*. Clarius Justinus: primam quædam mentem seu intelligentiam. Iren. mentis conceptionem matrem omnium, per quam initio mente concepit angelos facere et archangelos. II, 1005 B, *Quoniam non ignoramus injectiones ejus, οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοούμεν*, ex II Cor., II, 14.

INJICERE. II, 54 C, n. (6), *In utroque Christum reprehensioni injicientes*. II, 189 A, *Nec pudet illos injicere*, i. e. ἐπιτελεῖν. II, 708 B, *Qua injecerat angelos et archangelos condere*, i. e. mente conceperat. Exponit sequens, *hujus eam propositi compotem*.

ININTERPRETABILIS. II, 564 A, *Hoc solo ininterpretabili nomine*.

ININVENTIBILIS, ἀνεξετάστουτος. II, 253 B, *Ininventibilia judicia ejus*.

ININVESTIGABILIS, ἀνεξετάστουτος. II, 258 B, *Ininvestigabiles viæ ejus*.

INIRE. II, 895 C, *Igitur quas non divisit tacendo, in altera iniiit*. Rectius legitur, *igitur quas non divisit, tacendo inalteravit*, i. e. indidit alteri, conjunxit, confudit, ut jam ambo una essent, ac sese mutuo continerent. Ipse paulo post: *A muliere non separavit, et non separando conjunxit ei, a qua non separavit*.

INLUDIA. II, 815 B, *Nihil aliud se, quam inludia animarum somniaturum*, i. e. illusiones manium, in ultionem inimicos suos parricidii auctores exagitantium.

INOBIEDIENTIA, obsequium objectum. II, 401 B, *Qui et inobedientiam illis exprobrare posset*.

INOBSCURABILIS. II, 652 A, *Muniti et illic divinæ determinationis inobscurabili regula*.

INOFFICIOSUS, cum genitivo. I, 485 A, *Inofficiosa ejus, græca locutio*.

INOLESCERE. I, 1269 B, *Cum cineri et sacco inolecit*, i. e. assuetudine pœnitentiam familiarem sibi reddit et pene naturalem. Desumpta metaphora ab arboribus, quæ, insitæ in alias arbore et inoculatæ, cibo et alimento assuescunt per truncum educto et attracto. I, 486 A, *Omnibus vitis et criminibus inolevit*.

INORARE, os vel oram instruere. II, 815 B, *Coronis quoque potatoris sui inorabitur*.

INPRÆSCIENTIA. II, 295 C, *Nonne tunc magis deceptus ex inpræscientia futuri videretur*.

INQUIES. II, 694 B, *An si desierit inquietus ejus*.

INQUIETARE. II, 1055 A, *Inquietat*, i. e. inquietatur; ita sæpe. Turbare. I, 363 A, *Honorem inquietant divinitatis*.

INQUIETATOR. I, 654 B, *Auriga ille, tot animarum inquietator*.

INQUILINATUS. II, 717 A, *Toto inquilinatus sui tempore*.

INRECOGNITATIO, i. e. incogitatio, ut Plautus ait, sive inconsiderantia. II, 919 B, *Hæc ipsa hujus consilii interjectio, quasi inrecoognitionem excessus sui passa*.

INSANIRE. I, 692 C, *Nam si insanis, jam esse con-*

firmas, i. e. si irascaris. I, 1284 A, *Et que Delphi insaniant, nubere nesciunt*.

INSCRIBERE. II, 504 C, *Sed ipse mundus inscripserit est*, scil. hoc testimonio. Sens.: Catholica illi o summa Dei bonitas inscripta est in mundi tabula. II, 714 A, *Cum et fato jam inscribitur*, i. e. accensetur.

INSCRIPTURA. II, 585 A, *Nobis enim inscriptum hujus seminis, ἔγγραφο, qua inscripti sumus ad substantiam in hoc animali censu, ut ante dicebat auct.* Itaque inscriptura hujus seminis est regula animi semini præstituta.

INSECUTOR, persecutor. I, 294 A, *Teles inopes nobis insectores, injusti, impii, turpes*.

INSERERE. II, 581 A, *In quem tanta licentia Jem inserunt*. Valentiniani inserunt Jesum illum et unium æonum defloratione constantem Soteren, u animalemi demiurgi Christum, fertilem Christum constituentes, et semen spirituale eodem modo animale infulciunt.

INOLESCENS. II, 756 B, *Uterum de die in diem inolescens*, i. e. protuberantem et more non solum prominentem. II, 700 B, *Tanquam tonsura inolecentis generis humani*.

INSTANTIA, instans, persecutio. I, 1265 B, *Quoniam instantia ejus deterior facta est concessis suis*. I, 631 B, *Aut instantia quæstionis*. II, 748 B, *Instantia enim gratiæ victus*.

INSTAURARE. II, 565 C, *Ex Apostolicis Luce et Marcus instaurant*, i. e. instruunt et parant. Plin. l. N., lib. XXXI, cap. 2: *M. Cicero Academiam sui monumentum sibi instauraverat, cen vero non et in terrarum orbe fecisset*.

INSTITUTE. II, 51 D, n. (7), *Necessitates instituit, aud. eos*. Est enim Tertulliano ellipsis antecedenti frequentissima.

INSTITUTIO. I, 576 A, *Institutionibus prædit*. Invere. vult spectari his verbis a Tertulliano Celsi tabulam, ubi hæc præstituta institutiones, quibus homo circumscribitur, i. e. fallitur: sunt τὰς αἰσθητικῶν, ποιητῶν, ὁμιλιῶν, etc. II, 208 B, *Horam enim vitam habendo institutionem, habere poterit et creatorem*. II, 810 A, *Itaque restitutionem carnis faciliorem vobis, quam institutionem*.

INSTRUCTILIS. II, 668 A, *Et de suo tota est non modo instructilis aliunde, quam divisibilis ex se*.

INSTRUCTUS, splendidus apparatus, et instrumentum domesticum invidiosum. I, 505 A, *Habitu, vita, instructu*. *Quam dicimus cum omni instructu suo suo, quasi cum omni instructu et instrumento, cum omni censu, cum omnibus suis*. Sic enim supra. Atque hunc significatum locutiones istas apud Africanum præsertim fuisse indicat Augustinus, lib. II Quæst. n. Exod., quæst. 47: *Græcus, inquit, ἀπαιρητός, bald, ubi substantiam Latinus interpretatus est, quod aliquando Censum interpretantur nostri, sicut nunc instructum dicere volumus*.

INSTRUMENTUM. I, 577 A, *Instrumentum literarum*, i. e. sacre literæ. I, 581 A, *Instrumentum istis*. II, 214 B, *Ad originale instrumentum Moyse provocabo*. II, 151 A, *Instrumenta imperii loquentur*. II, 267 B, *Nec potest negare discipuli ejus, quod in summo instrumento habent*. II, 561 B, *Alterum alterius instrumentum, vel quod magis in usu est dicere, testamenti*. II, 169 B, *Quoniam apostolatus ejus instrumenta protulerint*. II, 472 C, *Quam de instrumento Actorum*. II, 485 A, *Secundum commune instrumentum*, i. e. secundum eam partem Evangelii Lucæ, quam et Marcionitæ communiter solum accipiunt. II, 906 B, *Plus instrumenti et beneas deserunt*. Clemens, Pædagog. III, 5: *Τὰ ἐγγράφια μὲν ὅν ἀπομαρτυροῦσι ἀπειρητικῶς ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ προφῆτου*. II, 1506 A, *Fœminis instrumentum istud muliebris gloriæ contulerunt*, i. e. mundam muliebrem, instructum, ex libro Enoch. εὐχὰς τὰς ποιεῖν. II, 1525 B, *Quo ergo pacto pudicitiam sine instrumento ejus tractabimus*, i. e. sine gravitate, scilicet instructor est pudicitia, quæ gravitatem habet

fidei et morum. Priorem interpretationem tenent, A qui de infanticidio Herodis hæc dici putant, ex Matth., II; posteriore, qui de apostolis et discipulis martyribusque Christi, qui non ætate infantes, sed fidei et vitæ insituito, ex Matth., XVIII; atque hoc confirmant sequentia; nam illa verba, *qui crucem clamant*, non de Judæis enuntiantur, sed de gloriantibus in cruce Christi. I, 312 A, *Veni, demerge ferrum in infantem nullius inimicum, nullius reum, omnium filium*. II, 422 B, *Et impudentia infantes*.

INFANTARE. II, 262 A, *Qua suos infantat*, i. e. cibo pascit infantili.

INFANTARIUS. I, 561 A, *Perducerentur infantarii et coqui et ipsi canes pronubi*. Trium nempe criminum postulabantur: impietatis, Thyestæarum epularum, et concubitus incesti. Aiebant enim ethnici Christianos, ubi convenissent, mactare solitos infantem, eusque carne manducata, et epoto sanguine, fœdus inter se inire, ac post convivium cum quibusvis mulieribus promiscue commisceri, adeoque adhibere canes in more esse ad candelabra alligatos, qui ossa injecta candelabra everterent; extinctisque luminibus, tunc fieri dicebant fœdissimarum illarum commixtionum scelera.

INFANTIA. II, 681 A, *Et quidem ab infantia et ipse sya*, de arboribus. II, 914 C, *Adeo ut præ illa infantia fidei ignorarent adhuc*.

INFECTUS, non factus. I, 553 A, *Corpus innatum et infectum*.

INFERI, omnis locus aut status mortuorum. I, 680 A, *Sic et Lazarus apud inferos in sinu Abrahæ refrigerium consecutus*; ex verbis Christi ad latronem, *hodie mecum eris in paradiso*, et Abrahæ de Lazaro ad divitem purpuratum, et Johannis martyrum animas videntes sub altari, et Pauli ad Thessal., I, cap. 4. Veterum plerique in ea sententia fuere, ut crederent esse apud inferos animarum receptacula piarum et impiarum divini iudicii diem expectantium. Interea tamen pias quidem pace, quiete, refrigerio gaudere; impias contra carcere, ignibus, gehenna cruciari. Piarum receptacula in recessu quidem subterraneo, sed inferioribus multo impiarum abyssis superstructo. Inter utrumque autem insuperabilis altitudinis chaos obfirmatum. Quum igitur in hac sententia fuerit Tertullianus, nihil est quod hic miremur, et Lazarus et Abrahæ sinum apud inferos censi. Nam et ipse eodem sensu, lib. *de Anima*, animam Christi ait egressam de crucifixi corpore ad inferos descendisse, ut compotes sui faceret Patriarchas. Alii vero eadem quoque fide et apud inferos esse paradum credidere, quo latroni Christus condixit: etenim paradisi vocabulo significari hortum seu pratum, seu quemvis alium amœni refrigerii locum, ubi Patriarchæ, ubi Abraham, ubi Jacob, ubi Lazarus, ubi ille de latrone fidelis, ubi etiam martyrum animæ placide quiescant. Ac de martyribus quidem Septimius noster ita sensisse videtur in *Scorpiace*, cum ait animas eorum sub altari patientiam pascere, et indutas stolam candidam claritatis usurpare. Quasi sedes illa sub altari, ἰποκάτω θυσιαστηρίου, Joanni revelata, nomine altaris terram significet, super quam immolata martyrum corpora, veluti super altare jacuerunt, unde ipsorum animæ in subterraneas amœnitates ab angelis sunt delatæ, ubi resurrectionem ac Dei regnum præstolantur. Moram vero tantulam, licet complurium annorum, sanctis minime gravem, æternæ gloriæ fiducia singulari. Verumtamen Septimium in hac sententia parum fuisse constantem, arguunt ea quæ libro *de Resurrectione* tradidit. Etenim posteaquam probavit, omnem animam apud inferos sequetrari in diem Domini, confestim eximit ab ea dispositione martyrum animas, *paradiso*, inquit, *non inferis deversuras*. Quibus certe verbis paradum esse apud inferos negat: etsi, lib. *de Anima*, secundum Irenæi sententiam, Christum ipsum dixisset forma humanæ mortis apud inferos functum; eosque superbe nimis censere, qui non putarent aubnas fidelium inferis

dignas. *Servi super dominum, inquit, et discipuli super magistrum, aspernati si forte in Abrahæ sinu expectande resurrectionis solatium capere*. Ex his igitur colligimus, homines adhuc ævo illo valde fuisse harum rerum incertos ac dubios. Sequens ætas videre sibi visa est, quæ priores non viderant. Augustinum tamen habuit æque incertum ac dubium. Imo et regulam fidei significationis ambiguo tentavit inferorum sive inferorum vocabulum: aliis Christum ad inferos descendisse horrentibus, ut vel passionis professione sepulturam et descensum involverent; aut qui sepultum dixissent, descendisse præterea non dicerent, qui descendisse hoc pro sepultura positum intelligi vellent. Et ita jam pridem in Orientis Ecclesiis fuisse testatur Ruffinus. Irenæi sententia habetur in fine libri V; Justinus, *Quæstionibus* LXXV et LXXVI; Tertulliani II, 656 B, 742 B, sq., 747 C, sq., 851 A, B. Augustini *Epist.* LVII, *ad Dardanum*, et XCIX, *ad Evodium*, et lib. VII, *de Genesi ad litt.*, cap. 52, 55, 54, et *Quæst. super Genes.*, lib. I, cap. 25.

INFERRE, sacrificia, quæ diis manibus inferabant, ut ait Festus, I, 645 A, *Mox edicto die inferiarum*, i. e. publice indicto et pronuntiato die inferiarum.

INFLABELLARE. II, 577 A, *Ignis inflabellatus est*.

INFLAMMARE. I, 1514 A, *Sic et prætia rebus inflammavit, ut se quoque accenderet*. Ita et Plinius dixit pretium accendere, lib. XVIII, *Hist. Nat.*

INFULA. II, 947 B, *Deponimus infulas et impares sumus*, i. e. nos laici, cum ad peregrinationem disciplinæ sacerdotalis provocamur, deponimus personam sacerdotalem, et jam dicimus alios esse laicos, alios sacerdotes.

INFUSCARE. II, 205 C, 206 A, *Spiritum Dei delicto infuscandi*, τοῦ ἐπιδοῦσαι, ut in Glossario exponitur, i. e. vitandi labe et corrumpendi. II, 508 C, *Quantitas et qualitas muneris infuscabit divitem*. II, 808 A, *Tenes scripturas, quibus caro infuscatur*. II, 652 A, *Si qua igitur candidum et purum aerem veritatis infuscant*.

INGENIUM, res ingenio facta et inventa, εὐρημα. II, 1052 A, *Stupere illico Carthaginienses, ut novum extraneum ingenium*. I, 528 B, *Et insignia*, i. e. res ingeniose inventæ. II, 889 B, *Ad iniquitatis ingenia*, εὐρηματα. I, 1506 B, *Sine ingenio decoris*. I, 1519 C, *Quia gloria exaltationis ingenium est*. I, 625 A, *Et omne carnificis ingenium in tormentis*. II, 668 B, *Non enim membra sunt substantiæ animalis, sed ingenia*, i. e. vires et efficaciæ et operæ, ut antea exposuit. II, 986 B, *Sed viderit ingenium extraordinarium*. Extraordinarium histrionis ingenium dicit, quod minime convenit Christiano, quod est extra ordinem christianæ disciplinæ. Confirmant sequentia.

INGESTUS. II, 855 A, *Numquid ab immortalitatis ingestu*, i. e. superindumento.

INGRATIA. II, 311 B, *Interdum et ex alicujus boni operis ingratia*. I, 1250 A, *Viderit ergo ingratia hominum*.

INGRATIS, invite, ἀκούσιως, quasi per vim. I, 284 B, *Aut ingratas necessitas obsequii præferatur veritati*. I, 525 A, *Ingratis experieris conditionis tuæ legem*, i. e. velis, nolis, et moriendum et resurgendum erit tibi. II, 214 A, *Suspiciones suas ingratas fulcire conatur*. II, 145 B, *Aut ingratas luminosus*, i. e. male, maligne, de carcere.

INGRESSUS. II, 714 A, *Legitima nativitatis ferme decimi mensis ingressus est*, i. e. cum partus mensum decimum agit in utero.

INGUSTARE. II, 156 C, *Et Latio in hodiernum Jovi media in urbe humanus sanguis ingustatur*.

INHABITARI, indui, vestimento esse. II, 1059 B, *Quarum pars gentilitas inhabitantur*. II, 225 A, *Sed inhabitari*. Ad verbum vertit illud Is. XLV: ἄλλοι καὶ οἰκισθεῖσιν, ut inhabitarentur.

INHALARE. I, 415 A, *Qui aris inhalantes numen de nidore concipiunt*. Tale vaticinationis exemplum sacræ historiæ præbent in Balaamo, Num. XXIII, 1, 2, 5. Quin ipse Apollo negat vaticinari se posse absque thymiatibus.

in hunc modum I. Ἰεροσολέων, γ. Χριστοῦ, θ. Θεοῦ, υ. Υιοῦ, σ. Α
Σωτήρος. Cf. I, 150 D, 151 D, 1198 D, 1199 B, C, D,
1200 B, C, D; II, 872 A, 1140 D, 1141 A, B, C.

J.

JEJUNARE. II, 655 B, *Denique jejunantes a philoso-
phia nihilominus vivunt.* II, 1011 C, *Aspice illum a
justa fruge naturæ, a matrimonii dico pomo animas je-
junare cupientem.* II, 651 B, *Jejunantibus cæteris a
salute.*

JEJUNATIO. I, 705 C, *Quando non genuculationi-
bus et jejunationibus nostris etiam siccitates sunt
depulsæ.*

JEJUNUS. II, 985 C, *Jejunas pacis lacrymas profusus-
ris, i. e. absque pacis spe.*

JUDICARE. I, 286 A, *Inedia de semelipso judicaverit,
i. e. inedia mortem sibi conscivit.* I, 552 A, n. (2), *Ful-
mine judicatum, i. e. punitum.*

JUDICATO, certo judicio. I, 1255 B, *Et judicato pro-
nuntiasset eum meliorem.*

JUDICIUM. *Domesticum judicium est opinio præcon-
cepta.*

JUPITER. I, 517 A, *Jupiter quidam, intelligitur La-
tariis.* II, 974 A, *Apud Jovem hodiernum de Pythagora
hæreticum, i. e. Eueratarum deum, auctoremque
primum.* Vid. Epiph. lib. II.

JURIDICINA, tempus quo quis jus dicit, II, 1040 A,
est prætura.

JURULENTIA. I, 515 A, *Quo sanguinis jurulentiam
colligas.*

JUSTITIA. II, 1050 C, *Quadrata justitia, i. e. συμμετρία.*
Alii legunt: *atque quadrata instita.* Instita fasciola
erat tenuissima, qua vestes subsuebantur, ornatus
caussa, erant enim segmenta pretiosioris panni. Re-
liqua apud alios ita leguntur: *In viris autem pallii
extrinsecus habitus, etc.* II, 251 B, *Justitia mutationis,
i. e. justa mutatio.* II, 880 B, C, *In ipsis corporibus
unguam et capillorum facilia crementa habitatis et
dignitatis justitiæ defixit.*

JUVARE. II, 1050 C, *Cum ita vacat ac juvat, i. e. dum
ita libet et licet.*

JUVENESCERE. II, 921 B, *Jam senuit, ex quo juve-
nit.*

JUXTA. II, 648 B, *Aliquando philosophos juxta nos-
tra sensisse, i. e. peræque in nonnullis rebus.* II, 987 A,
*Non prius apud Ecclesiam professæ juxta moechiam et
fornicationem judicari periclitantur.* II, 1020 A,
*Juxta est igitur, ut excidisse sibi dicamus Joa-
nem.*

L

LABARE. II, 998 A, *Quis labat de valetu-
dine.*

LABERIUS, poeta antiquissimus, qui suis in
carminibus verba petulanter finxit. Sueton. Jul.
cap. 59. Gell., N. A., lib. XVI, cap. 7.

LABORARE. II, 522 D, *Decet veritatem totis viribus
ut suis, non ut laborantem.* Laborat virtus, cum aut
falsitate opprimitur, aut veri specie obducitur. Con-
tingit etiam non raro, ut vera dicere periculosum
sit, propter violentiam et impotentiam quorum-
dam.

LACINIOSUS. II, 562 A, *Et a legis lacinosus operibus
expeditum, i. e. multiplicibus et quæ omnes occupa-
tionibus distinebant, sicut impedit gressum vestis
laciniosa.* II, 455 C, *Expedit esse ab impeditis lac-
inosæ vitæ et implicite.* II, 894 B, *Quoniam sermo
lacinosus, i. e. diffusus.* I, 1225 B, *Laciniosis pom-
parum et deliciarum ineptiis occupare, i. e. variis et
redundantibus.*

LACRYMA, vocatur omnis humor ab arboribus dis-
stillans. Plin., Hist. Nat., XII, 14. I, 444 A, *Arubica
arboris lacrymas, i. e. grana thuris.*

LACUNARIA, opera tabulata. I, 417 A, *Alius lacuna-
ria numeret.* Pertinet ad gentiles, apud quos deau

rata erant templorum lacunaria. Vid. Lips., lib. III,
de magn. Rom., cap. 5; Meurs., *de Luxu*, cap. 7;
et Rieq. *de Capitolio*, pag. 200. In hos repercutit illi
quod Christianis et Judæis objiciebant nubes nume-
rare. Ipsi enim illi sacrificantes in Capitolio, ma-
nibus non tantum sursum levatis, sed et palma
digitis insistentes arrecti stabant, quasi lacunaria
numerarent.

LÆSURA. I, 1260 C, *Læsuras quoque earum com-
putandas non esse, i. e. detrimenta sive dispendia,
cum aliquid de re familiari amittitur.*

LAMIUS. II, 545 B, *Lamiæ turres, et pectines solæ.*
Fæbellæ pueriles apud Carthaginem tempore Tertul-
liani, quibus parvulos suos a clamoribus contine-
bant nutrices.

LANA, ἑπίον sive ὀλίριον, fuit villosum sive densum
ἐπίθρημα, quo molliores cerebri partes obtegelant,
cætera nudæ. II, 912 A, *Mitris enim et lanis quondam
non velant caput.*

LANCEA. II, 994 B, *Sed totius solis lancea opus est,
i. e. radio.*

LANCEARE, lancea transfodere ac occidere. II,
618 B, *Qui ante norint lanceare quam lancinari, de
infantibus ponticis,* II, 558 A.

LANCINARE, discerpere, secare in frusta. II, 247 B,
*Prometheus, deus omnipotens, blasphemis lancinaret;
alii laciniatur, i. e. quasi laciniatum distrahitur ac
vellicatur.* II, 618 B, *Qui ante norint lanceare quam
lancinari: infantes dentitione exasperati, mammas
inter sugendum lancinant.* II, 557, 806 B, *Ipsique
stramentis lancinata.*

LANIARE. I, 274 B, *Laniari jubere sacrilegum, sub-
aud. tormentis.* Verba priora forte ita interpungenda
sunt: *Sic enim soletis; dicere homicidæ, Nega,
i. e. vos estis auctores ut negent.*

LANICUTIS, laniger, εἰσπύλας, II, 1011 B.

LANIUS. II, 199 A, *Inter tabernarios et lanios.* Ri-
gatio mendosum videtur, quod hic lanii separatim
notantur, quoniam hi in matricula tabernariorum
censebantur. Rhenan. et Jun. testantur, in exem-
plaribus antiquis scriptum fuisse *lanios*; quod Junius
interpretatur de janitoribus mercenariis, et laudat
Festum; Rhenan., de *ganæonibus*, quasi *ganæos* dicitur
Septimius pro *ganæonibus*. Verumtamen, cum
illius ævi Christianos tantum a sanguine et cruore
abhorruisse sciamus, ut etiam a botolis et cæteris
hujusmodi edulis studiosissime abstinerent, facile
mihi persuaderi patiar Tertullianum hoc loco lan-
ios a generali tabernariorum appellatione exemisse,
quo magis negotii, de quo agitur, fœditatem estol-
leret.

LANOSITAS. II, 1059 A, *Quo muscosæ lanositatis
plantiores conchæ comant.*

LANX. I, 500 A, II, 1048 A, *Item qua lanceæ cen-
tenarii ponderis Sulla molitur.* Lanæ erant vasa esca-
ria, facta ex centenis libris argenti. Plin., II. N., lib.
XXXIII, cap. 11.

LAPIDOSITAS. I, 4511 A, *Sicut et in piscium cerebri
lapidositas quedam est.*

LARGITER. I, 462 A, *Largiter ultionis.* Hellenism.
Largam ultionem.

LARISSÆUS heros, Achilles, II, 1044 A.

LATERCULUM, est libri nomen, in quo dignitatum
omnium tam militarium quam civilium cognitio
continebatur: hic erat penes primicerium Notarii
rum. Vide et Pancirol. in *Notit. dignit. Imp.* cap. 92.
II, 584 A, *Ex earum ergo laterculo.*

LATERE. II, 248 A, *Ne cui lateat.* Hellenism. II,
774 A, *Dum id fit, cui latebat.*

LATERENSIS. II, 466 A, *Tot fere laterensibus ut
solebat, i. e. honorariis comitibus et amicis honoris
caussa prosequentibus, qui item a latere in civili
jure appellantur.* Alii sunt *laterones*, ὑερίππος, ex
officio ministratorio sequentes et tegentes latera
principum virorum, non autem officio, ut illi,
honorario.

LATRINÆ. II, 1044 B, *Latrinarum antistes, quæ*

mitem. II, 850 B, *Tunc et Apostolus per totum pene Aque intus. II, 851 A, Sensibus utique intimandum Dominum significavit.*

INSUBDITIVUM, quod non est obnoxium passionibus et mutationibus, II, 582 A.

INSULA. II, 550 B, *Insulam Feliculam credas, insulæ, domus magnæ, circumquaque via publica cinctæ, quæ plurimum tabernæ institorias et meritoria coenacula habere solent.*

INSULTATORIUS. II, 497, C, *A quo verbum insultatorium de morte, et triumphatorium accepit.*

INSUMERE. II, 217 B, *Si tantam curam instructionis nostræ insumpsit Spiritus sanctus.*

INTENTATIO, i. q. intentio. I, 500 B, *Adversus omnium criminum intentionem. I, 452 B, Satis hæc adversus intentionem læsæ divinitatis. II, 1009 B, Si etiam sequentia illius epistolæ ad intentionem Apostoli extendas.*

INTENTIO, crimen, accusatio. II, 656, A, *Enormis intentio philosophiæ.*

INTERCALARE, tempus interjicere, ut in ratione fastorum olim. II, 504, D, *Nisi si Creator ideo intercalavit.*

INTERCEDERE. II, 555, A, *Sed intercessit mater Sige, i. e. opposuit se, obstitit: forensi phrasi. Iren.: κατέσχε δὲ αὐτὸν ἡ Σίγη. II, 295 A, Quod Deus non intercesserit adversus ea, i. e. non obstitit. II, 472 C, Intercessisse quosdam qui dicerent.*

INTERCIPERE. II, 426, A, *Imperatoris Marci (Antonini) jam intercepti, i. e. quem, antequam sciret Cybele mortem ejus, interceptat fatum.*

INTEREMPTRIX. I, 650 A, *Ipsæ illæ pudoris sui interemptrices.*

INTERFECTOR. II, 750 B, *Sed jam hic responde, interfeCTOR veritatis: appellat Marcionem.*

INTERIBILIS. II, 229 B, *Ex materia Deus nihil interibile fecisset. Ibid., Ex interibili in æternum.*

INTERIM, interdum. I, 509 A, *Quæ prodita interim etiam humanam animadversionem provocabunt. II, 1052 B, Functur et ipse mundus interim iste, quem incumbimus. Tandem aliquando: II, 1045 B, Unius interim erroris tui renuntiatorem. Tamen: I, 586 A, Et sacra unius interim prophete. II, 554 A, Interim in tricenario, i. e. quantacumque sint istorum privilegia numerorum in tricenario, etc. Agnoscat interim naturæ auctoritatem, i. e. jam nunc. II, 10 B, Interim et semper, i. e. interdum.*

INTERPELLATIO. I, 702 B, *Et nunc ex eadem causa interpellatio sanguinis, hæmorrhagia fortasse, ex qua Scapula tum laborabat.*

INTERPRETARI. Passive. II, 214 A, *Quod in materiam interpretari possit. II, 627 A, Interpretatur enim spiritaliter sic. II, 1222 A, Nec incongruenter ad figuram interpretabitur. II, 910 A, Hoc nos interdum diabolo interpretamur, i. e. adtribuimus, acceptum ferimus. II, 92 A, Transgressionem interpretanda, i. e. quæ pro transgressione judicari et haberi debeat.*

INTERPRETATIO. II, 22 C, 25 A, *Certare cum interpretationis gubernaculo, i. e. cum ratione, cum disciplina rationis, quæ omnem interpretationem gubernare debet, et in ea semper regnare.*

INTERPRETATOR. II, 957 A, *Idem Apostolus edocet interpretator utriusque Testamenti.*

INTERSTES, limes. II, 441 B, *Et cæperunt nova interstite Johanne.*

INTERVENIRE. I, 1267 A, *Aut admonitionibus Domini intervenit usus. Rhenan. intervenimus. Intervenimus erroribus nostris, aut mali insidiis, cum nos illis opponimus, non consentiendo, sed evitando potius. Sic olim tribunus senatusconsultis intercedebat. At admonitionibus Domini intervenimus, cum eis obsequimur.*

INTERULA, est tunica, quæ sub pallio gestabatur, II, 1047 A.

INTIMARE. I, 1510 A, *Nullus clavus argentum intimat tabulis, intromittit, intestino opere inligit inserit-*

que intus. II, 851 A, *Sensibus utique intimandum Dominum significavit.*

INVENIRE. II, 25 B, *Quærenti invenietur, i. e. quærenti aderit, quod quærit, græca phrasi.*

INVENTUS, inventio, εὑρημα, forma Tertullianæ. II, 648 B, *Testimonium est veritatis inventus ipsius.*

INVESTIS, qui veste non indutus est. II, 1038 A, *Nudus certe et investis figulo suo constitit. II, 900 C, Etiam nondum viri masculi investis, i. e. ἀρρενεῖς ἀρρόρου qui in veste, i. e. in castitate et pudicitia adhuc est, ut interpretatur Nonius. II, 906 A, Et paterfamilias, licet investis. II, 746 B, Puta nunc puer investis.*

INVIDIA. I, 487 A, *Invidia cælum tundimus. Exponitur ἀνευκαμῖς ab invidendo, quod est valde videre, et contenta oculorum acie intueri in aliquid vehementissime. Ita Junius: aliter Rigaltius ad I, 1159 A, Clamant ad Dominum invidia animæ martyrum, i. e. clamando invidiam faciunt, sanguine per tot cruciatus fuso invidiam obijciunt Deo. Tam sunt obnoxie et efflicaces martyrum voces, ut ab Deo, vel invito, sanguinis ob ipsius nomen fusi vindictam extorquere valeant: adeoque ipsum, nisi petentibus annuat, invidia crudelitatis et immisericordiæ onerare videantur. II, 115 A, Malo invidiam ei facere per voluntatem ipsius pereundo, quam bilem per meam evadendo.*

INVISIBILIS. II, 225 A, *Invisibilis (terra), ut adhuc aquis tanquam munimento genitalis humoris obducta.*

INVOCARE. I, 599 B, *Quoniam remissio Domini Dei tui invocata est, ἐτακέληται, publica voce promulgata.*

INVOLUNTAS. II, 499 B, *Ex involuntate vel necessitate delinquenti, i. e. dum prætexit peccatum involuntarium, et ad quod vi et necessitate sunt coacti.*

IRE. II, 282 B, *Gratus esses, o deæ hæretice, si isses in dispositionem Creatoris, i. e. si obstitisses; non enim Marcion natus fuisses.*

IRRECOVERABILIS. II, 1007 C, *Immunditia irrecuperabili, i. e. unde recuperari nihil potest, immunditiam scilicet arte nulla curabilem. Sic infra, ubi de lepræ immunditia sanabili, recuperationem et reformationem dixit.*

IRROGARE. I, 690 A, *Per illas et pœnæ ad impios paratæ irrogantur. Mendose. Verissima lectio est vulgata, quam tuetur etiam codex Agobardi: Per illas et pœnæ ad impios paratæ ignorantur. Ait Tertullianus per iniquam sæcularium potestatem adversus Christianos sævitiam fieri, quo minus religio christiana proficiat, ac per hoc ignorari, quæ sint a Deo pœnæ adversus impios paratæ. Itaque omnes hujus sæculi potestates et dignitates, non solum alienas, verum et inimicas Dei esse, adeoque Christianis Dei cultoribus minime ambiendas aut suscipiendas.*

IRRUERE. II, 701 C, 702 A, *Æthalides autem et Hermotinus fabam quoque in pabulis communibus irruerat, i. e. intulerat, injeccerat; nam et ruere agentis est, ait Servius in Georg. II.*

ISCLA. II, 554 A, *In isclis Carthaginensibus. Vocabulum Carthaginense. Syris iscola. Latini schola.*

ISTER, Danubius. II, 247 B, *Istro fallacior, quia nautas profunditate, rapiditate et cautium scopulorumque intervenientium frequentia plurima fallit.*

ITERARE. II, 1008 A, *Cum ad Corinthios ejusdem Apostoli literæ iterant, II, 711 B, Animæ in aliud corpus iteratæ.*

ΙΧΘΥΣ, I, 1198 A, *Sed nos pisciculi, secundum ἰχθύς nostrum Jesum Christum in aqua nascimur. Ιχθύς nomen ἑκ ποικίλων (ut ait Junius) ex Sibyllianis versibus,*

(Quarante-deux.)

in hunc modum I. Ἰησοῦς, γ. Χριστός, θ. Θεοῦ, υ. Υἱός, σ. Α
Σωτήρ. Cf. I, 150 D, 151 D, 1198 D, 1199 B, C, D,
1200 B, C, D; II, 872 A, 1140 D, 1141 A, B, C.

J.

JEJUNARE. II, 653 B, *Denique jejunantes a philoso-
phia nihilominus vivunt.* II, 1011 C, *Aspice illum a
justa fruge naturæ, a matrimonii dico poma animas je-
junare cupientem.* II, 651 B, *Jejunantibus cæteris a
salute.*

JEJUNATIO. I, 705 C, *Quando non geniculatio-
nibus et jejunationibus nostris etiam siccitates sunt
depulsæ.*

JEJUNUS. II, 985 C, *Jejunas pacis lacrymas profusus-
ris, i. e. absque pacis spe.*

JUDICARE. I, 286 A, *Inedia de semetipso judicaverit,
i. e. inedia mortem sibi conscivit.* I, 352 A, n. (2), *Ful-
mine judicatum, i. e. punitum.*

JUDICATO, certo judicio. I, 1255 B, *Et judicato pro-
nuntiasset eum meliorem.*

JUDICIUM. *Domesticum judicium est opinio præcon-
cepta.*

JUPITER. I, 517 A, *Jupiter quidam, intelligitur La-
tiaris.* II, 974 A, *Apud Jovem hodiernum de Pythagora
hæreticum, i. e. Eucratitarum deum, auctoremque
primum.* Vid. Epiph. lib. II.

JURIDICINA, tempus quo quis jus dicit, II, 1040 A,
est prætura.

JURULENTIA. I, 515 A, *Quo sanguinis jurulentiam
colligas.*

JUSTITIA. II, 1050 C, *Quadrata justitia, i. e. συμμετρία.*
Alii legunt: *atque quadrata instituta.* Instituta fasciola
erat tenuissima, qua vestes subsuebantur, ornatus
caussa, erant enim segmenta pretiosioris panni. Re-
liqua apud alios ita leguntur: *In viris autem pallii
extrinsecus habitus, etc.* II, 254 B, *Justitia mutationis,
i. e. justa mutatio.* II, 880 B, C, *In ipsis corporibus
unguium et capillorum facilia crementa habilitatis et
dignitatis justitiæ defixit.*

JUVARE. II, 1050 C, *Cum ita vacat ac juvat, i. e. dum
ita libet et licet.*

JUVENESCERE. II, 921 B, *Jam scivit, ex quo juve-
nit.*

JUXTA. II, 648 B, *Aliquando philosophos juxta nos-
tra sensisse, i. e. peræque in nonnullis rebus.* II, 987 A,
*Non prius apud Ecclesiam professæ juxta mœchiam et
fornicationem judicari periclitantur.* II, 1020 A,
*Juxta est igitur, ut excidisse sibi dicamus Joan-
nem.*

L

LABARE. II, 998 A, *Quis labat de valetu-
dine.*

LABERIUS, poeta antiquissimus, qui suis in
carminibus verba petulanter finxit. Sueton. Jul.
cap. 59. Gell., N. A., lib. XVI, cap. 7.

LABORARE. II, 522 D, *Decet veritatem totis viribus
uti suis, non ut laborantem.* Laborat virtus, cum aut
falsitate opprimitur, aut veri specie obducitur. Con-
tingit etiam non raro, ut vera dicere periculosum
sit, propter violentiam et impotentiam quorundam.

LACINIOSUS. II, 562 A, *Et a legis lacinosus operibus
expeditum, i. e. multiplicibus et quæ omnes occupa-
tionibus distinebant, sicut impedit gressum vestis
laciniosa.* II, 435 C, *Expedit esse ab impedimentis lac-
inosæ vitæ et implicatæ.* II, 894 B, *Quoniam sermo
lacinosus, i. e. diffusus.* I, 1225 B, *Lacinosus pom-
parum et deliciarum ineptiis occupare, i. e. variis et
redundantibus.*

LACRYMA, vocatur omnis humor ab arboribus dis-
stillans. Plin., Hist. Nat., XII, 14, I, 444 A, *Arubica
arboris lacrymas, i. e. grana thuris.*

LACUNARIA, opera tabulata. I, 417 A, *Alius lacuna-
ria numeret.* Pertinet ad gentiles, apud quos deau

rata erant templorum lacunaria. Vid. Lips., lib. III,
de magn. Rom., cap. 5; Meurs., *de Luxu*, cap. 7;
et Rieq. *de Capitolio*, pag. 200. In hos repercutit id
quod Christianis et Judæis objiciebant nubes name-
rare. Ipsi enim illi sacrificantes in Capitolio, ma-
nibus non tantum sursum levatis, sed et pedum
digitis insistentes arrecti stabant, quasi lacunaria
numerarent.

LÆSURA. I, 1260 C, *Læsuras quoque earum com-
putandas non esse, i. e. detrimenta sive dispendia,
cum aliquid de re familiari amittitur.*

LAMIUS. II, 545 B, *Lamiæ turres, et pectines solis.*
Fabelle pueriles apud Carthaginem tempore Tertul-
liani, quibus parvulos suos a clamoribus contine-
bant nutrices.

LANA, ἑρίον sive ὀάριον, fuit villosum sive densum
ἐπίθρημα, quo molliores cerebri partes obtegebant,
cætera nudæ. II, 912 A, *Mitris enim et lanis quadam
non velant caput.*

LANCEA. II, 994 B, *Sed totius solis lancea opus est,
i. e. radio.*

LANCEARE, lancea transfodere ac occidere. II,
618 B, *Qui ante norint lanceare quam lancinari, de
infantibus ponticis,* II, 558 A.

LANCINARE, discerpere, secare in frusta. II, 247 B,
Prometheus, deus omnipotens, blasphemis lancinatur;
alii *laciniatur, i. e. quasi laciniatum distrabitur ac
vellicatur.* II, 618 B, *Qui ante norint lanceare quam
lancinari: infantes dentitione exasperati, mammis
inter sugendum lancinant.* II, 557, 806 B, *Ipsisque
stramentis lancinata.*

LANIARE. I, 274 B, *Laniari jubere sacrilegum, sub-
aud. tormentis.* Verba priora forte ita interpungenda
sunt: *Sic enim soletis; dicere homicidæ, Nega,*
i. e. vos estis auctores ut negent.

LANICUTIS, laniger, ἐριπύλας, II, 1011 B.

LANIUS. II, 199 A, *Inter tabernarios et lanios.* Ri-
galtio mendosum videtur, quod hic lanii separatim
notantur, quoniam hi in matricula tabernariorum
censebantur. Rhenan. et Jun. testantur, in exem-
plaribus antiquis scriptum fuisse *janeos*; quod Junius
interpretatur de janitoribus mercenariis, et laudat
Festum; Rhenan., de *ganeonibus*, quasi *ganeos* dixe-
rit Septimius pro *ganeonibus*. Verumtamen, cum
illius ævi Christianos tantum a sanguine et cruore
abhorruisse sciamus, ut etiam a botulis et cæteris
hujusmodi edulis studiosissime abstinerent, facile
mihi persuaderi patiar Tertullianum hoc loco la-
nios a generali tabernariorum appellatione exemisse,
quo magis negotii, de quo agitur, fœditatem extol-
leret.

LANOSITAS. II, 1059 A, *Quo muscosæ lanositas
plautiores conchæ comant.*

LANX. I, 500 A, II, 1048 A, *Item qua lances cen-
tenarii ponderis Sulla molitur.* Lances erant vasa esca-
ria, facta ex centenis libris argenti. Plin., II, N., lib.
XXXIII, cap. 11.

LAPIDOSITAS. I, 4311 A, *Sicut et in piscium cerebri
lapidositas quadam est.*

LARGITER. I, 462 A, *Largiter ultionis.* Hellenism.
Largam ultionem.

LARISSÆUS heros, Achilles, II, 1044 A.

LATERCULUM, est libri nomen, in quo dignitatum
omnium tam militarium quam civilium cognitio
continebatur: hic erat penes primicerium Notario-
rum. Vide et Pancirol. in *Notit. dignit. Imp.* cap. 92.
II, 584 A, *Ex earum ergo laterculo.*

LATERE. II, 248 A, *Ne cui lateat.* Hellenism. II,
774 A, *Dum id fit, cui latebat.*

LATERENSIS. II, 466 A, *Tot fere laterensibus uti
solebat, i. e. honorariis comitibus et amicis honoris
causa prosequentibus, qui item a lateri in civili
jure appellantur.* Alii sunt *laterones, δορόρατοι*, ex
officio ministratorio sequentes et tegentes latera
principum virorum, non autem officio, ut illi,
honorario.

LATRINÆ. II, 1044 B, *Latrinarum antistes, quæ*

Clœcinæ deæ præest. II, 900 C, *Præmeditatorium efficitur latrinarum*. Hoc etiam imitatus est Hieronymus. *Quale, inquit, jejunium est, aut qualis refectio post jejunium: pridianis epulis distendimur, et guttur nostrum meditatorium, seu potius præmeditatorium efficitur latrinarum*. Qui etiam allegat Scripturas hic citatas, Exod. XXXI, et Deuter. XXXII et VIII. Item Isai. VI, excepto quod ibi etiam legi debeat, *Deum*, quod græce sit Θεός, et quod auctor sua utatur phrasi salvificatore, pro salutari.

LATUS. II, 1054 A, *Italia latus*, Magna Græcia. II, 798 A, *Quia et hoc latere unio divinitatis defenditur*; metaph. sumpta a re militari. II, 443 B, *Habes etiam nuptiarum, quoque latere velis, prospectorem*, i. e. quamcumque in partem te veritas. II, 969 A, *Quo itaque putas laterum confirmatum apud nos spiritum*, i. e. utra parte argumenti, qua ratione, quam in partem. Utitur verbo *confirmatum*, ut ad latus tectum, in exercitu vel gladiatore referatur.

LAUREOLUS. II, 565 A, *Quia nullum Catuli laureolum fuerit exercitata*, λαυρόλιον άκκρηθείζα. Hellenism. Catullus mimographus mimos duos composuit, *Phasma* et *Laureolum*. In hoc Laureolo iudex in crucem agebatur coram frequenti populo. Verum Domitianus reum quemdam crimine capitali postulatam damnatumque iudicio serio penitus in crucem agi voluit, atque ibi ab ursa dilaniari. Sueton., *Calig.*, cap. 57. Joseph., *Antiq. Jud.*, lib. XIX.

LECTIO, scriptura. I, 408 A, *Et nunc lectionibus resonantibus carpunt*, i. e. ex eorum scriptis, quæ adhuc quotidie loquuntur. II, 697 B, *Et lectionibus stylo quæstiones retractatus terminare*, i. e. placuit lectionibus terminare quæstiones retractatas stylo sive hac descriptione mea, cum disputationibus illis quæstiones sermone ultro citroque tractatæ non potuerint nec adhuc possent terminari.

LEGATORIUS. I, 658 A, *Inter quos etiam privatorum memoriis legatorum editiones parentum*, i. e. munera et ludi editi ab hæredibus aut legatariis, quibus testator de suis bonis ad editionem ludorum aliquid testamento legaverat.

LEMNISCUS. II, 647 B, *Si et in carcere lemniscatus Anyti et Melyti palmas gestiens infringere*, lemniscata palma proprie est, in qua majoris honoris causa lemnisei sunt. Nam lemnisci sunt vittæ, quæ sunt in honoribus deorum usitate; vid. Auson., Ep. 20. In Decreto Berenices urbis Africae est *επιστονος διαδός και λεμνισκος*, majoris honoris causa coronæ additus, ap. Maffæum, *Antiquit. Gallic.* p. 7.

LENO. I, 1184 A, *Et crinium lenonem operositatem*. Sic I, 1151 A, *Superducto Evangelio expunctore totius retro vetustatis*. II, 1045 A, *Sacerdos suggestus*. IV, 190, *Purgatrice aqua se purgabat*. II, 716 A, *Pro dominatricibus potestatibus*. Ut adeo vix opus sit conjectura lenoninam operositatem.

LENOCIATOR. II, 272 B, *Gratiæ lenocinatore*. LENOCINIUM. II, 221 C, *Sine ullo lenocinio pronuntiationis*. I, 1274 A, *Aut lenociniis negotiantes uxorem potestatibus subjicit*. Phrasim est jureconsultorum. Nam, teste Ulpiano, de iis qui notantur infamia, cap. I, *Athletas*, « Lenocinium facit qui quæstuaria mancipia habuerit, sed et qui in liberis (adde, ex auctoris sententia, uxorem) hunc quæstum exercet. »

LEO. II, 77 B, *Novi et pastores eorum in pace leones, in prælio cervos*. Proverbialis locutio in eos qui præpostere se gerunt: ubi res postulat audaciam et virtutem, ibi timidi; feroces, ubi nihil ferocitate opus. Livius: « In otio tumultuosi, in bello segnes. » Synesius: *έν μὲν ειρηνη θρασεις, έν δε πολέμω δειλοί*.

LEX. II, 586 B, *Leges quoque Julias intervenire, sicut et Cainam*. Jun. legit *Cainam*, sive *Canulciam*. Lex Julia agebat de maritandis ordinibus, et cælibem esse quemquam non patiebatur, etc. Lex Canuleia, de maritandis ordinibus, ut plebei cum patriciis pos-

sent connubia jungere promiscue, ut tradit Livius principio lib. IV. Hac lege autem fuit opus ut inferiores, qui sub pleromate, connubio cum superioribus intro pleroma jungi possent. II, 952 A, *Aliud est, si et apud Christum legibus Julis agi credunt*. Vid. SOLIDUM. II, 327 B, *Scilicet nauclero illi non quidem Rhodia lex sed Pontica caverat*. Cavebatur Rhodia lege, ne cui in jactu plus fraudis cuiquam esset, quam prout æqualitas geometrica (ita vocant) latura esset, nec quisquam erraret in victoris ullius incommodum. Scilicet, inquit auctor, Pontica lege aliqua, unde nobis prodiit Marcion, itidem fuerit prospectum, ne Judæis in Christum suum errare liceret.

LIARE. II, 670 A, *Et cisternam liare* λεταίρα accurate expolire, ne qua effundi aqua possit. Vid. Plin., II, N., lib. XXXVI, cap. 25.

LIBENS, placens, gratus, qui libeat spectantibus. II, 247 A, *Sol nunquam libens*: melius tamen forte: sol haud libenter adspicit hanc regionem.

LIBENTER. II, 451 A, *Et solummodo columbæ libenter errantes*, i. e. incauta simplicitate aberrantes et avolantes a dominicis ædibus.

LIBERALITAS. II, 76 A, *Liberalitas præstantissimorum imperatorum*, i. e. liberale donativum militibus indulserunt imperatores L. Septimius Severus pater et M. Aurelius Antoninus Caracalla filius, ut Rhenan. observavit.

LIBERTAS. II, 902 A, *Ut honorem sanctitatis in libertate capitis ostendat*: libertatem capitis dicit, quam paulo ante *velaminis veniam*, i. e. non habendi velamen in capite.

LIBIDO, studia, appetitus. II, 27 A, *Et omnem libidinem curiositatis effundas*. II, 251 A, *Aut libidines eorum*. II, 758 A, *Totum incertum libidinibus fastidii et gula*, i. e. appetitionibus aut voluntariis motibus fastidii aut appetentiæ, quibus gravida plerumque infestantur.

LIBIDINOSUS. I, 516 A, *Gloriæ libidinosi*. II, 908 A, *Ut gloriæ libidinosum*; quod fit ob libidinem et cupiditatem gloriæ.

LIBERARE, libramento impellere. II, 1051 B, *Nemini libratum*, i. e. a nemine libratum. II, 254 B, *Ex vi librato impetu ferebatur*.

LIBRATOR. II, 227 A, de spiritu, qui super aquas ferebatur.

LIBRIPENS. I, 291 C, *Quasi libripens emancipati a Deo boni*. Libripens, proprie qui aurum appendit, hic in emancipationibus plurimum adhibebatur, et in manumissionibus sacerorum causa. De emancipatione auctor agit non personæ, sed boni, quod Deus per emancipationem (non per coemptionem) aut hominis dignitatem ullam in hominem transtulit. Bonum ergo Deus homini dedit et emancipavit, i. e. de manu sua in manum hominis transportavit. Quemadmodum autem quadam fictione et representatione juris libripens interveniebat in emancipationibus, qui rem ab emancipante expensam appenderet emancipato: ita, inquit auctor, fictione juris a Deo adscripta est homini libertas arbitrii, quasi libripens quidam, qui bonum a Deo acceptum in hominem transportaret traderetque, ut dominus esset homo boni sui a Deo erogati.

LICENTIA. II, 942 B, *Habet secum animi licentiam*, εξουσίαν, potestatem. II, 117 A, *Si tributo licentium sectæ compensaremus*. II, 649 A, *Nihil diviniæ licentiæ servat*, nimirum potestatis, ut exemplis ex Arnobio, lib. I et II, *adv. gentes*, Latinus confirmavit.

LICERE. II, 251 A, *Sed de motu et alibi licebit*, pro *liquebit*. II, 155 B, *Etiam Africae licuit*. II, 781 B, *Quantum licuit jam et de nomine hominis*. II, 685 A, *Ita et animam licebit semine uniformem*, i. e. liquebit.

LICITE. II, 198 A, *Pingit licite*, i. e. licenter seu licentiose, contra quam Deus, pictoriam artem circumeripsit, vetans ne ea pingantur, quæ adorari possint, aut imago Dei statuatur: sic legem Dei in artem contemnit.

LIGNARIUS. II, 628 B, *Ne forte lignarium aliquem re-*

gem significari putetis. II, 517 B, Nisi forte lignarium aliquem regem significari Judæorum.

LIMAX, cochlea terrestris, a limo, quod in eo generetur et nutriatur, auctore Varrone et Festo. II, 665 A, Et spumante reptatu, quod limaces.

LIMEN. II, 959 A, Ecce statim quasi in limine duæ nobis antistites christianæ sanctitatis occurrunt, i. e. in ipso operis disputationisque congressu sese offerunt, II, 545 B, De limine offendere est locutio proverb. de iis qui initio rei, quam agendam susceperunt, peccant.

LIMES. I, 526 A, Cum ergo finis et limces medius, etc. Sens. : cum ergo constitutum tempus et terminus ille extremus, qui inter temporalem et perpetuam ætatem est, aderit. Rigalt. putat, limitem medium vocari a Tertull. spatium annorum mille. II, 548 A, Mihi autem cum Archetypis erit limes principum magistrorum, i. e. repagula et cancelli hujus meæ disputationis hi futuri sunt, ut cum authenticis principum hæreticorum scriptis congruar.

LINEA. II, 200 B, C, Propter non intelligentes, quorum Hermogenes extrema linea est, i. e. summus ἀνοήτων, metaphora sumpta a pictorio opere. II, 232 B, Cujus linea extrema est. II, 235 A, Et hic a lineis tuis excidisti, i. e. contra te ipsum disputas, sive ab instituto et proposito aberrasti. II, 577 A, Horo signante lineam extremam. II, 175 C, Deus universitatis extrema linea est. II, 599 A, Et summam quæstionis ipsius certis lineis determinemus. II, 254 C, His interim lineis eam clusimus, metaphora a ludis sumpta. II, 276 A, His lineis deduximus, i. e. hac ratione et via docuimus. II, 781 B, Ad unam jam lineam congressionem dirigamus, i. e. in re una insistamus, eamque affatis utrimque rationibus disputemus. II, 659 B, Sed nos corporales quoque illi (animæ) inscribimus lineam. II, 695 B, In nostras jam lineas gradum colligam. II, 78 C, Quamdiu per hanc lineam serram reciprocabimus, proverbialis locutio de inutili et vano labore. Metaphora sumpta a sectoribus lignorum, qui sic ducunt serram, ut aut non dimittant, aut in eadem tantum linea perseverent : nihil agent, vel certe non multum agent.

LIINIAMENTUM. II, 812 A, Talia interim virium divinarum liniamenta. II, 866 B, Secundum liniamenta Christi incedentes in sanctitate, etc., imitantes conversationem, quam Christus gessit in carne. Sic, adv. Marc., lib. II, lineas Dei habere dicitur, qua immortalis, qua libera et sui arbitrii, quæ præscia plerumque, capax intellectus et scientiæ.

LINUM. I, 1314 B, Uno lino decies sestertium inseritur. Uniones intelligit, quibus pertusis in linea utuntur tæminæ. Lineam margaritorum dixit Scævola, lib. XXVI, ad L. Falcid. De unionibus in linea lex est Ulpiani, 27, ad L. Aquil.

LITARE. I, 1265 A, Quem autem honorem litabimus Domino Deo.

LITERATURA. I, 515 A, Adhuc enim mihi proficit antiquitas præstructa divinæ literaturæ. I, 377 B, Instrumentum literaturæ.

LOCALIS. I, 701 B, Et deprecemur interim localem esse, i. e. ad singulum aliquem locum pertinere; opponitur universali.

LOCARE. I, 626 B, Quot otiosos affectatio armorum ad gladium locat, de iis qui affectatione quasi domina et magistra locantur ad operas gladiatorias, cum a nemine cogi possint; itaque non opus est Junii conjectura vocant.

LOCULUS. I, 1314 A, Brevissimis oculis patrimonium grande profertur. Oculi non sunt thecæ et repositoria, quibus conditus asservatur mundus ille muliebris, sed loculamenta sunt in muliebri habitu, palæ, fundæ, et si quid est ejusmodi, in quo pretiosæ illæ res proferuntur, i. e. feruntur palam ab omnibus spectandæ ambitiosa ostentatione.

LOCUS. I, 1045 B, Tunc locorum, i. e. tum temporum, I, 446 B, In aliquo loco casus invenimur, i. e.

aliquis casus nos ferire potest. II, 105 B, Locum dabimus, i. e. alibi erit dicendi locus.

Λόγος. I, 398 A, Apud vestros quoque sapientes λόγος, id est sermonem atque rationem constat artificem videri universitatis; præter quos nominat Plutarchus, Numerius, Plotinus et ipse Plato. Theodoret. Plotini verbis: Οὐτω δὲ ἔξ ἐνός καὶ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ λόγου, ἀόλητη τὸδε τὸ πᾶν καὶ δίδεται. Et Numerii de Platone dictum exstat apud Ilesyehium, Illustr. Miles., qui hac nota illum perstrinxit: ὁ ἐν τῶν Μοισαίων βιβλίῳ τὰ περὶ Θεοῦ καὶ κόσμου ἀποσαύρισατον, quare ab eodem vocatus fuit Moses atticisans. τὶ γὰρ ἔστιν Πλάτων, ἢ Μῶσες ἀττικίζων. I, 400 B, Λόγος Dei, id est Verbum illud primordiale primogenitum. II, 160 A, Hanc (rationem) Græci λόγον dicunt, quo vocabulo etiam sermonem appellamus.

LONGINQUARE. II, 987 B, Nihil secundum longinquat a primo.

LUCAR. II, 457 B, Contumeliosa cæde truncatur in puellæ salticæ lucar. Lucar erat mercus saltatorum et histrionum. Plutarch. vertit τὸ τελοῦμενον εἰς τὰς θέλας. Charis. et Glossar. θεατρικόν, itemque μισθός ὑπὸ ρισακίου. Ex eo lucare dabatur pecunia in sumptus et impensas scenicas; unde θεατρικὸν vertunt grammatici, quibus impensis modum factum fuisse, et lucar histrionum coercitum temporibus Tiberianis refert Tacit. Annal. I.

LUCERNATUS. I, 1298 A, Et procedit de janua laureata et lucernata. Antiquitus in omni publica privataque lætitia mos erat januam ornari lauris et lucernis. Ejusmodi lucernæ pensiles erant, suspendebanturque catenulis ad ædium januas aut fenestras accensæ. Vid. Apolog. cap. 55.

LUCIFUGUS. II, 545 A. Lucifuga bestia, de serpente.

LUDERE. II, 1038 A, De corio suo ludere. Proverb. de iis hominibus, qui ad omnia commodissime aptissimeque se habent. Vid. Corium.

LUDUM. I, 1262 A, Cum denique ludo et castris sese locant, ludum gladiatorium intelligit.

LUMEN. II, 1030 C, Luminis concilio. Vid. CONCILIUM.

LUNENSES. II, 590 A, Vetus Hetruscorum oppidum significat, a quo Marmor Lunense. Vid. et Plin., II, N., lib. XI, cap. 42.

LUSIO. II, 550 A, Congressionis lusionem deputa, lector, i. e. prælusionem. Alludit ad prælusiones gladiatorum, quæ fiebant rudibus.

LUSIUS. I, 280 B, Quam lusius. Pamel. legit qui Lucius. Cod. Ursini et Scriverii habent lascivus. Havercamp. vult Tertullianum scripsisse pusus vel forte pusius, unde pusio, infantulus.

LYMPHATUS. I, 1205 B. Festus: Lymphæ dictæ sunt a nymphis, vulgo autem memoriæ proditum est, quicumque speciem quamdam e fonte, id est effigiem nymphæ viderent, suendi non fecisse finem, quos Græci νυμφολήπτους vocant, Latini lymphatos appellant.

MACELLUM. II, 975 A, Et si claves macelli tibi tradidit permittens esu omnia. II, 885 B, C, Sed accepti dentes ad macellum corrodendum. Quemadmodum Mævius ille Horatianus: Pernicies et tempestas barathrumque macelli.

MACHÆRA. II, 1006 C, Exerta acies, machæræ spiritalis. II, 658 A, Sicut machæræ conditionalis comminatio.

MACTARE. II, 977 A, Ille denique idolo gulam suam mactat. II, 998 A, Et rursus ille mactabitur Christus.

MAGISTERIUM. II, 1047 B, Sapientes vocas totum quietis magisterium. I, 1249 A, Exhibendi fiat magisterium.

MAGNANIMIS. I, 1268 B, Dilectio magnanimis est. Ita vertit Tertullianus Paulinum verbum μακροθυμεί. Cyprianus æmulator Tertulliani, sed styli purioris: Cha-

ritas, inquit, magnanima est. Idem μακροθυμία magna-
nimitatem reddidit in elemosyna.

MALE. II, 36 B, Imo non mihi tam male est, i. e. non
sum furiosus aut mente captus. II, 681 B, Contra qui-
bus de edificio male est.

MALILOQUIUM. I, 652 C, Neque lignum ad malilo-
quium.

MALLE, cupere, favere. II, 1031 A, Et Romanis
Deus maluit.

MALUS, ὁ πονηρός. I, 1521 B, Christianus a malo illo
adjuvabitur I, 686 A, Sed quoniam ita malus circumde-
dit sæculum idololatricæ. I, 692 B, Per quem te malus
honori idolorum, etc.

MANARE. II, 605 A, Manante impetu, i. e. labente,
fluente: de angue.

MANCEPS, auctor, qui proprie possideat ipse. I, 532
B, Mancipem quemdam divinitatis. I, 664 A, Quod ad
idolorum mancipios pertinet. I, 645 A, Musas et Miner-
vas et Mercurios mancipios habent, i. e. auctores et
præfectos, ac curatores summos, qui sibi publice hanc
procurationem depoposcerint, quasi redemptores pub-
lici.

MANDARE. II, 165 A, Et quæ mandatus est a patre,
hellenism.; ἀνάξ ἐπιτελεῖται pro eo quod est, manda-
ta accepit.

MANDATOR, qui aliquid agendum committit. Manda-
torius qui suscipit. II, 325 B, Quem nunquam manda-
tor designavit.

MANDATUS. I, 1211 A, Mandatu tamen non et potes-
tate. Sic etiam Sueton., sed tantum sexto casu.

MANDIBULUM, a mandendo: glossar. φάντομα. II,
662 B, Demonstrata mandibula.

MANERE. II, 619 A, Maneant enim orientales illi ma-
gi, i. e. expectent, ut Terent. Phorm. Mansurus pa-
trem. Jun. inavult montant vel mansitant. Mandare
autem et mansitare est frequenter manere et manendo
observare, auctore Festo. I, 1263 A. Manere nos om-
nis vani et supervacui dicti reatum.

MANTICULARIUS, fur, qui crumenas scrutatur. Man-
ticulari est, Festo auctore, furandi gratia manticulas
attractare. I, 496 B.

MANUS. I, 468 A, Ut ad Deum quasi manu facta, i. e.
ut apud Deum collectis manipulatim copiis. II, 255 A,
Conveniens enim, et quodammodo injecta manu detinens.
I, 1208 A, Accommodatis desuper manibus alio spiritu
tactæ claritatis animare. Vitruv. Cum pinnae manibus
tactæ propellant et reducunt continenter regulas, alter-
nis obturando foramina, alternis aperiundo, ex musicis
artibus, multiplicibus modulorum varietatibus sonantes
excitant voces.

MANUALIS. I, 477 A, Aqua manualis, quæ manibus
ablucendis effundebatur, ad discrimen balnearum,
quibus ante cenam utebantur.

MAPPA, dicebatur panniculus candicans, quem præ-
tor sive ludorum editor mittebat sive attollebat datu-
rus signum committendis ludis, unde et Quintilian.,
lib. I, cap. 5, usurpatum circo nomen appellat. Inde
mappam mittere pro signum quodlibet dare, prover-
bialiter dixerant. I, 648 B, Non vident quid sit, missam
mappam putant.

MARGO, extremum viæ publicæ. II, 1048 A, Soleo
de qualibet margine vel ara medicinam moribus dicere.
Turneb. vult imagine. Loquitur autem hic in Pallio
philosophus non Christianus. Eo enim adduci Christia-
nus non potuit, ut in aram saliret concionis ergo:
quippe aras et sacrificia detestabantur et exsufflabant
tunc temporis transeuntes Christiani.

MARTYRIUM. II, 65 A, Martyria negat esse facienda,
i. e. martyrium obeundum pro Christi nomine, scilicet,
quia Christum pro nobis passum negat. II, 125
A, Degustato martyrio in carcere esuriunt. Rigalt. le-
git degustata martyria, hoc sensu, exoptant martyria
consummare quæ tantum degustaverint, fustibus vel
ungulis verberatique quasi extrema tantum cute per-
stricta.

MARTYR. II, 970 B, Martyribus incertis, i. e. quo-
rum fides minus spectata, neque satis explorata.

MARRUCINUS. II, 515 A, Et hic non Marrucine sed
Pontice. Marrucini furtivis dolis et artibus fuerunt
celebres, ut ex Catulli epigrammate XII notat Latin.;
Pontici vero stupore mentis. De Marrucinis videndus
Strabo, lib. V.

MASSALIS. II, 224 B, Massalis illius molis, id quod
apud Ovidium, rudis indigestaque moles. II, 402 B,
In dominum, ut in massalem suam (Johannes) sum-
mam, i. e. integram.

MASSALITER. II, 570 A, Atque ita massaliter solidata.
II, 118 C, Massaliter totæ Ecclesiæ tributum sibi irro-
gaverunt, i. e. simul et pro omnibus, non sigillatim
pro hoc aut illo.

MATERIARIUS. II, 219 C, Cæterosque materiarios hæ-
reticos, i. e. qui materiam æternam esse volunt.

MATHESIS. I, 672 A, De Christo scilicet est mathesis
hodie, i. e. hodierna mathesis est disciplina Christi.
Stella Christi, hoc est genesis Christi, exempla et
mandata ejus observanda sunt nobis et prædicanda.
Le Prieur ironice hæc verba intelligi vult; non apte
satis.

Μάθησις. II, 687 A, Μαθησεις ἀναμνήσεις, id est di-
scientias reminiscuntias esse. Locus hic haud dubie ex
Phædone, non ex Timæo Platonis desumptus est. Sic
enim ibi legitur, sed et secundum illum sermonem,
inquit Cæbes, si verus est, o Socrates, quem tu fre-
quenter referre soles: ὅτι ἡμῶν ἡ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ
ἀνάμνησις τυγχάνει οὐσα.

MATRIX, σημείον τῶν ὀνομάτων in Glossario, matri-
cula in jure, i. e. rogestum officiorum, sive indicu-
lus. II, 118 C, In matricibus beneficiariorum et curio-
sorum. II, 599 B, Quasi matrix omnium præceptorum
Dei. II, 211 B, Videbitur materia etiam boni matrix.
II, 803 B, Splendidior atque nobilior de obsoletiore
matrice. II, 504 A, Ipsamque matricem earum, boni-
tatem.

MATRIMONIUM. I, 552 A, Rogo secundum matrimo-
nium dedit, i. e. sese in rogum potius intulit, quam
ut matrimonio secundo Harbæ, Maurorum regi, qui
ambiebat etiam cum nimis ipsam, conjungi patere-
tur. Justin. lib. XVIII.

MATTHEA. I, 614 A, Cum obsoniis et mattheis tibi
potius parentans ad busta recedis. Jun. legit matthyis.
Athen., lib. XIV, ματτήν πᾶν τὸ πολυτάλετ ἴδεσμα, et
inde ματτυάζειν et ματτυοειχέει. Hic singulari quadam
significatione, τὰ ἱπαικία, tragemata, bellaria, secun-
das mensas videtur significare, cum præcesserint ob-
sonia. In hoc genere sunt macteæ latinis dictæ a
mactando, i. e. honorando, cupediæ, scitamenta ho-
norarya et bellaria idem dictæ. Sueton., in Calig.,
XXXVIII, nullis venenatas macteas misit; et inde
macteolæ Arnobio, lib. VII. Alterum itaque legen-
dum aut matthyis, aut macteis. Ex his constabat sili-
cernium, quod tenuioribus in Exquiliis aut ad Puti-
culos extra portam solebat exhiberi Romæ, puta
convivium quod in sequentibus nominatur.

MATURARE. I, 1229 A, Cum rursus ad suam miseri-
cordiam maturavisset, i. e. maturo se recepisset et in
tempore. Sic Cyprianus gratiam maturantem dixit.

MEDERI, passive. I, 1246 A, Tamen quæ per insua-
vilitatem medentur. I, 1206 A, Nunc spiritum medentur.

MEDICARE. I, 1204 B, Igitur medicatis quodammodo
aquis per angeli interventum. I, 1205 A, Si religione
aquam medicari putant.

MEDIETAS. I, 1202 B, In medietate distinctis aquis
fecit.

MEDIUM. II, 908 B, Sed et illis in medio est, i. e.
palam, in aperto. II, 736 A, Opus autem mortis in
medio est.

MEDIOCRITAS. II, 123 A, Acerba mediocritas et isti,
idem est quod ab initio dixerat: Magnum de modico
malum.

MEMORIA, genus, affinitas sanguinis. I, 326 A,
Ut ita sparsum genus per commercia humana concu-
rant in memorias suas. Memorabilia: I, 379 A, Cætera
memoriarum. I, 586 A, Historiarum casus et memo-
riarum, i. e. historiæ et memoriæ causæ. Differunt

autem historiæ et memoriæ, quod hæc significantur archiva, ut mox loquitur, seu commentarios; illæ vero congestam in rerum gestarum libros historiã. II, 960 C, *Occupatis memoriæ locis, impeditis sapientiæ membris.*

MENDACIUM, quod vere non est, idolum. I, 416 B, *Qui mendacium colentes.* II, 31 A, *Expositionum earum mendacia, i. e. earum expositionum, quas gignunt Scripturarum adulteria.* II, 86 B, *Si enim mendacium divinitatis diabolus operatur.*

MENTIRI. II, 898 C, *Si ita virgini cæsum capillum decori mentitur.* Sensus est: Viderit sæculum, si adeo mentitur decori, hoc est, si tam prave decori favet, ut cæsum virgini capillum decori esse mentiatur, cum sit potius debonestamento. Alium sensum quesivit Latinius, litera detracta, *si ita virgini cæsum capillum decori metitur, ut sit sensus: Viderit sæculum, si talem tribuat mensuram decori, cæsum virgini capillum ut puero promissum. Quæ conjectura non displicet.*

MERCENARIUS. I, 270 A, *Mercenaria advocazione, i. e. advocato mercede conducto.* I, 372 A, *Mercenarius noxius.* Vid. Noxius.

MERERI, consequi, nempe hæc significatio demum post Ciceronis tempora invaluit, *suspicionem merebuntur alicujus conscientia,* h. e. in suspicionem venient, se non ignorare hujus causæ, quam tamen damnant, justitiam. Curt., VI, 11, 40. Plin., lib. I, epist. 8. Minuc. Felix, in *Octavio*, V, 15. I, 274 A, *Meruit penam, i. e. pœna affectus est.* I, 400 A, *Meritum fuit delictum eorum, i. e. meruit.* I, 448 B, *Qui mereat impetrare, i. e. qui consequar.* II, 202 B, *Si meruerim illi esse, i. e. assequamur.* II, 378 A, *Veniam meruisse.* I, 688 A, *Qui familiaritatem regum merebantur.*

MERITORIUM. II, 550 B, *Meritorium factus est mundus, i. e. domus cœnaculis referta meritoriiis (ut Sueton. vocat Vitellio, cap. 7), quæ locantur quæstus gratia, quæ eadem dicuntur meritoria.* Juvenal., Satir. III: *Nam quæ meritoria somnum admittunt.*

MERITUM. II, 572 C, *Merito unius proverbii, i. e. attributione.* II, 510 C, *Dominum et hic retributorem utriusque meriti, i. e. boni et mali.* II, 814 C, *Idcirco cum auctoribus merita communicare.* I, 1154 A, *Meritum fidei vocat, quod Deum patrem appellare nobis liceat.*

MEROPES. II, 1032 B, *Ælian., lib. III, refert Silenum quemdam Midæ, Phrygiæ regi, persuasisse extra hunc mundum alium esse, in quo homines Meropes appellarentur.*

MESSIS. II, 740 B, *Sic rapida quæque mors ut cervicum messis.*

METALLUM. II, 1038 A, *Pellitus orbi, ut metallo datur, i. e. tanquam ad metalla damnatur.* Conf. Genes., III, 17, 18. I, 1509 B, *Metalli refuga, de torquibus et armillis, qui a communi metallorum sorte seipsum eximit.*

METARI. II, 912 B, *Nobis Dominus etiam revelationibus velaminis spatia metatus est i. e. constituit fines et terminos.* II, 988 B, *Ab idololatria metamur.* II, 577 A, *Inferius illum metatur medietatem Achamoth.*

METATIO, locus in quo metamur. II, 1032 B, *Nostra certe metatio, i. e. hic mundus, in quo vivimus.* II, 669 B, *Et quibus in corpore metationibus sequestrentur.*

METATOR. II, 255 B, *Arbitro et metatore initii et finis.*

METERE. II, 504 B, C, *Cujus et litera metens carnem ejus, i. e. lex circumcisionis.*

Μὴ θεομάχεσθαι. I, 702 B, *Noli cum Deo bellare. Bis in Actis Apostol. μὴ θεομάχομεν.* Cicero, in lib. *de Senect.*: *Quid est enim aliud gigantum more bellare cum diis, nisi naturæ repugnare.*

Μετρηφόως, II, 702 A.

Μετρηφόως, II, 702 A.

Μετρηφόως, II, 700 A, *Dum solennes etiam migratio-*

nes quas μετρηφόως appellant; alii legunt ἀποκείας, nil interest. Phavorin.: Μετρηφόως λέγονται οἱ καταλείποντες τὴν ἰδίαν πόλιν, καὶ ἄλλην οἰκοῦντες.

MICA. II, 655 B, *Aut micæ de minuto loquio Aristotelis infersit.* Micæ et minuto loquium dicit λεπτολογία, scribendi genus subtile, concisum, quale est Aristotelis. Junius legit *intersit.* Est autem intergere, ἀπομάσσειν, in Glossario nutricum proprium, quæ intergerendo pulvem exhibent parvulis, tanquam si digitos intergerent ad malas ipsorum.

MILESIAE. II, 686 C, *Per quod historias et milesias æonum suorum.* Latin. *historias æque milesias, vel historias easque milesias.* Milesiæ appellantur Latinis fabulæ magnificæ atque υπερπρωγυδόμεναι. Julius Capitolinus in Clodio Albino: *Milesias nonnulli ejusdem esse dicunt, quarum fama non ignobilis habetur, quamvis mediocriter scriptæ sint.* Videntur autem Milesiæ dictæ propter vanam Milesiorum gloriationem de oraculo Didymæi Apollinis in Branchidis, cujus templum cum olim Xerxes evertisset, oraculumque desiisset, innumerabiles fabulas contexerunt frustra, ut sui oraculi restitutionem affirmarent in templo, quod omnium maximum reedificaverant, ut Strabo, lib. XIV *Geograph.* narrat.

MILITARE. II, 1031 B, *Quæ muros frangere militat, i. e. cujus militia est muros frangere.* Ciacon. ap. Latin. vult *minutat.*

MIMICE. I, 504 A, *Mimice philosophi affectant veritatem, i. e. mimos agunt, cum alii videantur foris, alii sint intus, adeoque aliquando detectis vitiiis ridiculi fiunt.*

MINISTRARE, ministro uti, instigare. I, 276 A, *Quæ vos ministret.* Heuman. vult *cui vos ministretis.* II, 775 B, *Sine qua notitia sui nulla anima se ministrare potuisset, i. e. se ipsam per se præbere cum ratione ministram.*

MINUS. II, 227 A, *De tenebris vero ipse ad minus per Esaiam.*

MINUTALIS. II, 254 A, *Si in minutalibus, ut ita dixerim, regnis.* II, 703 A, *Culices, formicas, tinceas, et hoc genus minutalia.* I, 1510 B, *Ejusdem terræ minutalia, i. e. minutias, partes minutissimas.*

MINUTOLOQUIUM. II, 655 B, *Aut micæ de minuto loquio Aristotelis infersit.* Iren., lib. II, ubi adversus Valentinianum dixerat: *Et minuto loquium autem, et subtilitatem circa quæstiones, cum sit Aristotelicum, inferre fidei conantur.*

MIRIONES, θαυμασταί, qui admirantur omnia, inque iis stupent, sive, ut vult Rhenanus, qui ob nimiam ac deformem admirandi et scandalii patiendi facilitatem, essent firmis suis fratribus dolori ac admirationi. II, 44 B, *Solent quidem isti miriones; alii legunt: Solent quidem isti infirmiores, hoc sensu, hæreses de quorundam infirmitatibus habere quod valent.* Istas autem infirmitates, hoc est, infirmiores istos Christianos ædificari solere in ruinam, nempe in hæresin, ab iis, quos jam hæresis decepit.

MISCERE. I, 599 B, *Nascitur homo Deo mistus.*

MISERABILIS. II, 963 B, *Quatenus miserabilis es, i. e. quantæ miserationis gratiam adeptus es.*

MITHRA, Μίθρα, a Persis sol dicitur. II, 54 A, *Et si adhuc meminit Mithræ, i. e. singularia sacra facit illius.* II, 261 A, *Sicut aridæ et ardentis naturæ sacramenta leones Mithræ philosophantur.* Sacris Mithræ sive Solis adhibebantur leonum simulacra. Erant autem sacramenta, hoc est signa seu mysteria solaris naturæ aridæ et ardentis. Tunc enim astus intenditur, fontes et fluvii siccantur, cum ingredi leonem sol dicitur, tunc denique Cereris raptus celebratur, hoc est messis agitur, ut docet Arati scholiastes.

MITRA, capitis ornatus muliebris, tænia subtilis, et quasi corolla ex filo confecta raro textu, capillis continendis apta. II, 912 A, *Mitris enim et lanis quædam non velant caput.*

MNA. Plin., II. N., lib. XXI, cap. 27: *Mna, quam nostri minam dicunt, pendet drachmas atticas centum. Decem vero drachmæ aureum unum coronatum. Mina igitur decem coronis seu coronatis valuit. Esse autem minam ipsam Græcorum μνά Fannius docet de Ponderibus, V, 32.*

MODESTIA. I, 464 B, *De providentia constat modestiæ publicæ, i. e. quicquid consulitur et providetur.*

MODULARI. I, 1170 A, n. (2), *Dominica passione modulantes et orantes confitemur Christo, i. e. modum quem exhibuit Christus expansis in cruce manibus imitantes. Sic orantes confitemur Christo, quia nos inter orandum ipso gestu profitemur Christianos, corpore nostro ad figuram Christi crucifixi conformato. Ipse Tertull., lib. I ad Nat.: Si statueris hominem expansis manibus, imaginem crucis feceris. I, 1208 A, Deo autem in suo organo non licebit per manus sanctas sublimitatem modulari spiritalem, i. e. præstare et exhibere ex facto pro modo ipsius. I, 435 A, Modulatis et subornatis ad omnem perversitatem, i. e. temperatis et accommodatis.*

MODULUS, dispositio. I, 399 B, *De Deo Deo modulo alterum, non numero, gradu, non statu fecit, i. e. Pater et Filius distant modulo, i. e. dispositione, distributione, distinctione, non vero diversitate vel numero: gradu, ut filius sit secunda persona in Deitate, non vero statu, quasi alter Deus.*

MODUS. II, 232 A, *De situ materiæ id tracto quod et de modo, i. e. eadem situs et modi ratio, ac proinde idem iudicium. Est enim modus, quantitas seu moles rei uniuscujusque, prout autem rei modus est, ita et situs.*

MŒCHUS. II, 1021 A, *Illo apocrypho Pastore mœchorum Mœchos appellat Psychicos, qui Pastoris librum receperant.*

MOLIRI, parare sibi. II, 1048 A, *Item qua lances centenarii ponderis Sulla molitur.*

MOLITIO. II, 807 B, *Molitionis suæ reginam, i. e. creationis. Creavit Deus hominem, tanquam regem omnium quæ in terra, quæ in mari.*

MONARCHIA. II, 158 A, *Monarchiam, inquit, teneamus, i. e. Deum unum asserimus. Hieronym., lib. de Script. Eccles., auctor est librum ab Irenæo esse compositum hoc titulo: de Monarchia, sive quod Deus non sit auctor malorum. Ipse Tertullianus monarchiæ nomine Deum significavit. II, 164 B, Ita Trinitas per consertos et connexos gradus a Patre decurrens, et monarchiæ nihil obstreperit, et αὐτοκρατία statum protegit.*

MONELA. II, 445 B, *Nostri Dei moneta de cælo, non Moysen et Prophetas jussit audiri, sed Christum. I, 1262 B, Prowsto est dominica monela.*

MONSTRUM. II, 1041 A, *Monstrum eruditorem, i. e. monstruosum præceptorem, nempe Chironem, ex equo et homine et Centaurum; alii monstrorum.*

MORA. I, 1248 A, *Cervus sagitta transfixus, ut ferrum et irrevocabiles moras ejus de vulnere expellat. Mora est in re chirurgica pars canalus, in quem crus fractum, ex quo deligatum est, conjicitur. Dicitur autem mora, quia moratur crus, femurque ut collatum est, detinet, et delabi a justa ipsius sede non patitur. Ejusmodi moræ sunt in sagittis, quæ morantur eas, ne forte revocari aut avelli possent. Vid. Cels., lib. VIII, cap. 10, De cervo; Plin., II. N., lib. VIII, cap. 27. I, 434 A, Frændæ interim malignitatis de pænæ mora. I, 468 B, Oramus pro mora finis. II, 711 A, Nisi modico quoque delicto mora resurrectionis expenso.*

MORATUS. I, 237, *Jam aliquid et cum Creatore moratum, aliquid moratum dicit moribus quibusdam præditum, qualibus Creator, nempe odio, benevolentia; ira, misericordia; justitia, clementia. I, 1255 A, Quanto magis nos secundum moratos (lege secundum Dominum moratos) inveniri oportet. I, 1205 A, Dei spiritum, qui ab initio spervectabatur super aquas, intinctorem moraturum. II, 707 A, Perinde qui integre morati commendaverint judici vitam.*

MORI. II, 810 A, *Dies moritur in noctem, et tenebris usquequaque sepelitur.*

MOROSE, diligenter, accurate. II, 1045 A, *Cum ipsum hoc pallium morosius ordinatum.*

MONOSITAS. II, 53 A, *Morositatem illam Judaicæ legis, i. e. morum et rituum Judaicorum scrupulositatem. Rigalt. legit judaicæ legis.*

MORS. II, 1034 B, *Mortem vivit, i. e. mare illud etiamnum visitur et vivit, sed mortuum vocatur; itaque non vitam vivit, sed mortem. II, 800 A, Et omnis jam vocabuli mortem, mortui desinunt, quidquid, dum viverent, vocabantur, et jam sunt nulli. Plin., II. N., lib. II, ubi de natura terræ. II, 810 A, Interficiens mortem suam, de sole, qui altero die oritur: I, 524 A, Qui tantum corpus hoc mundi de eo quod non fuerat, non minus quam de morte vacationis et inanitatis composuit.*

MOTATOR. II, 666 A, *Ut volunt qui etiam universitatis motatorem animum decernunt.*

MOTIUNCULÆ, febriculæ. II, 577 B, *Ego interim argumentabor motiunculis ejus excussum.*

MOTORIUM. II, 608 B, *Non enim membra sunt substantiæ animalis, sed ingenia; ut motorium, ut actorium, ut cogitatorium.*

MUGIRE. I, 1244 A, *Et mugire dies noctesque ad Dominum Deum tuum.*

MULIERITAS. II, 906 B, 907 A, *Apertam professæ mulieritatem, conditionem muliebrem.*

MULLEOLUS, calceus, calceus lunatus. II, 1044 B, *Purum aut mulleolum inducit calceum: purus est, cui nihil adsutum; mulleolus, cui lunula adsuta. Mulleus calceus patriciorum.*

MULSA. II, 655 B, *Nemo unquam cunctanti de exitu animæ mulsam aquam de eloquio Platonis infudit. Aqua mulsæ, ὕδρῳ μᾶλι, ἢ μελίμικτον, aqua melle mixta. Alludit non solum ad copiosam, sed ad mellitam sive mellem in Platone eloquentiam. Lib. de Anima, de eodem Platone, Ob mella sacundiæ.*

MULTINUBENTIA, πολυνυμία, II, 953 C.

MULTIVORANTIA, πολυφωγία, II, 953 C.

MULUS. I, 574 A, *Hoc est mulum de asino pingere; proverbialis locutio, ad exemplar ineptiarum similium ineptiarum exemplum representare, aut ad mendacia nova mendacia confluere. Nam subjicit: et Ptolemæum describere de Valentino. Portentosas istas nugas prior Valentinus commentus est. Ptolemæus aliquid de suo adjecit, ab auctore nonnihil varians. Ergo Valentino hæreseos istius auctori nomen asini competit, ut muli, Ptolemæo discipulo.*

MUNDITENENS, κοσμοκράτωρ, II, 518 B, 576 A.

MURTIA. I, 640 A, *Murtias quoque idolum fecit, i. e. etiam murtiæ metæ sunt ab idolo dictæ. Erant enim Murtiæ metæ in circo magno ultimæ ad ædem Murtiæ, post quas stabat præco, qui ludentium certamina ab ea parte observabat, et eos qui bene defuncti erant aut male, pronuntiabat. Murtiam enim deam amoris, i. e. Veneris, volunt, etc., quæ Venus myrtea, vel murtia primum a duabus myrtis ante delubrum Quirini positus, nimirum patricia et plebeia dicta est, deinde Murtia. Historiam narrat Plinius, lib. XV. II. N., cap. 29. Meminit Varro, lib. IV, de Lingua lat. Ita Junius: sed Rigalt. legit deum narcoris. Augustin., IV de Civit. Dei, cap. 16: Deam Murtiam vocaverunt, quæ præter modum non moveret, ac faceret hominem ut ait Pomponius, marcidum, i. e. nimis desidiosum.*

MUTARE. II, 229 A, *Mutari perire est pristino statui, quæ dum mutantur, amittunt.*

MYSTERIA ATTICA, I, 474 A, sunt sacra Eleusina.

N

NASCIBILIS. II, 349 A, *Meum vero mortalem negat, quem nascibilem confitetur.*

NASCUS, II, 984 B, *Et qui naso non deridetur: sic reddidit Pauli verbum, Gal. VI, ὃ μωκτηρίζεται. Hesyclus. μωκτηρίζει, χλευάζει, καταγείρει, ἀπὸ τοῦ μύζειν τὴν μωκτίρην.*

- animo et conscientia tanta solatia extrinsecus oculorum vel aurium. I, 654 B, *Etiā obstrepente gratia voluptatis*. I, 1526 A, *Et obstrepant pudicitia disciplinis*.
- OBSTREPITACULUM**. II, 268 A, *Adversus obstrepitaculum diversæ partis*.
- OBSTRINGERE**. II, 57 A, *Nunc sacculo obstrictos*. Eos intelligit qui præfectura aliqua inter gentilesungebantur; plerique enim Christianorum dignitatem aliquam aut militare officium adepti, eorum honorum munia nihilominus obibant, quos tamen Ecclesiæ honoribus ordinare æquum non videbatur.
- OBSTRUERE**. II, 58 B, *Lucernam non sub modio obstrui solere*: Jun. et alii malunt abstrui. *Abstruere* autem est objecta strue auferre lucem.
- OBTUNDERE**. II, 454 C, *Non David errorem scribarum obtundebat*, i. e. refellebat. II, 169 B, *Ut jam hinc fidem tuam obtundam*.
- OBVENIRE**. II, 56 A, *Quia adversarius ejus Paulus obvenerat*, i. e. obtigerat, ut servus datus Ecclesiæ a Deo.
- OBVENIENTIA**. II, 584 C, *De obvientiā superducunt*: obvientiā vocat, quæ aliunde obvieniunt eventa.
- OBUMBRARE**. II, 597 A, *Singulorum nubilo quodam veritas obumbratur*, i. e. in singulorum mentibus veritatem obumbrabat nubilum ignorantia, quod sit præsertim, si aliorum æque obumbratorum strepitus insuper conturbaverint. II, 717 B, *Nunc quoque obumbrat et depravat*.
- OCCASIO**. II, 545 A, *Ex divinæ copiae occasione*. II, 886 B, *Hæc autem sine aliquibus occasionibus scripturarum audere non poterant*.
- OCCISORIUS**. II, 705 B, *Jugulandæ quæque in occisoris*, i. e. iis animalium generibus, quæ ad eandem comparantur.
- OCCUPARE**. I, 576 A, *Mimus est et oculis quibus occupatur*; occupat enim homo visu suo, quidquid oculis objicitur. II, 802 A, *Quæ prior vocabulum hominis occupavit*. II, 802 B, *Recogita totum illi Deum occupatum ac dedicatum*.
- OCCURRERE**. I, 500 A, *Merito soli innocentia occurrimus*, i. e. illam inventam soli amplexuri. II, 42 B, *Cum conditione datæ sibi (nimirum poenitentia) occurrat*, i. e. se ultro de integro Ecclesiæ stitit.
- OCTOJUGIS**. Dicitur *ogdoas* illa Valentinianorum; aludit enim ad ludos Circenses. II, 500 B, *Mappa, quod aiunt, missa semel octojugem istam*.
- OCULARE**, visum reddere. Scaliger: ἔφοματόν. I, 404 A, *Qui jam expolitos in agitionem veritatis ocularet*. I, 1248 A, *Novit illos oculare rursus*. II, 994 C, *In vestibis purpura oculandis*, i. e. illuminandis. Sic de sole Plinius: *Hic reliqua sidera oculat*. Propriæ autem purpuree splendor seu fulgor lumen dicitur. Fabius, *Instt. VIII*: *Adferent lumen clavus et purpureæ loco insertæ*. Horat.: *Purpureus late qui splendeat unus et alter adsuitur pannus*. Artis poet.
- OCULATUS**. Deum puto a sublimioribus oculatiorem aliquid subjecti præterire non posse.
- ODEUM**. II, 851 C, *Sed et proxime in ista civitate odei fundamenta tot veterum sepulchrorum sacrilega collocarentur*. Civitatem aut Carthaginem aut Romam intelligit. Odeæ erant loca in quibus aliquando se recipiebant spectatores e theatro, si pluvia supervenisset. Hoc in loco recitabantur etiam poemata, ac venalia frumenta exponi solebant. *Fundamenta sacrilega sepulchrorum* appellantur, quia sepulchra in religiosis et sacris rebus habebantur: ex quo sequebatur reos esse sacrilegii, qui ea refoderent, et sacrilega odei fundamenta esse, cujus causa res sacræ jure gentium habitæ in profanos usus raperentur.
- OIXOXYLIA**. II, 456 B, *Sub hac tamen dispensatione, quam oixoxyliam dicimus*. II, 458 A, **OIXOXYLIOS**, sacramentum, de doctrina de Trinitate.
- OENOTRIA**. Ita Italia dicta est a vino, non ab aliquo rege hujus nominis: quæ opinio consentit cum Aristotel., lib. VII *Polit.*, et cum Strabon. lib. VI, qui
- A nulla facta mentione **OENOTRII**, illam indigitat. I, 550 A.
- OFFARCINARE**. II, 418 C, *Præter oneribus compositionum offarcinatam*. Exod. XII, 34: ἄσπλαγι ἐκ τῆς τῶ σταίς αὐτῶν πρὸ τοῦ ζυμοθῆναι, τὰ πορπάρα αὐτῶν ἐνδεδεμένα ἐν τοῖς ἰσχυροῖς αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἄρτων.
- OFFERENTIA**. II, 421 A, *Considera causarum offerentiam*, i. e. prout se diversæ offerunt.
- OFFERRE**. II, 922 B, *Et offers et tingnis*. II, 542 C, *Et offeri annuis diebus dormitionis ejus*. II, 981 B, *Et afflictionem suam offerentes Deo*.
- OFFICIALIS**. II, 95 A, *Et cæteras officialium causarum causas*, quas necessitate officii gestabant in quibus certis officiis honoribusqueungebantur.
- OFFICIUM**. II, 970 A, *Ad eam emitit cum officio comitatu*. Jureconsultis officium cætus ipse est eorum, qui magistratui inserviunt; unde apud eosdem, officium deponere, et officio tradere, in quem sensum et hic usurpat Tertullianus. II, 157 B, *Cum dedicatio imaginis regis turbam urgeret officio*, i. e. ad officium cultus idololatriæ. II, 119 A, *Si officia militaria redemeris*, i. e. milites publica auctoritate ingentes tibi pecunia conciliaveris. II, 715 A, *Non officia divina angelos credimus*, i. e. officiales et officiorum administratores. II, 719 C, *Gravior invidia est in præsidem, cum officia pulsantur*.
- OFFICINA**. II, 556 A, *Cloacam voca uterum tanti nominalis, id est hominis producendi officinam*.
- OFFOCARE**, seu *offucare*, aquam in fauces ad subibendum dare, ut exponit Festus. I, 695 A, *Quicunque fluctus ejus offocant*.
- ONERARE**. I, 1295 A, *Tanto contumaciae crimen oratur*, i. e. tanto gravius, tanto atrocius est. II, 981 A, *Ab extraneis quoque agnoscitur, et testimonio oratur*. II, 988 A, *Oneravit itaque mæchiam*, i. e. mæchiam ut gravius et atrocius crimen describit. Preferenda videtur hæc lectio conjecturæ illi Latini: *onoravit*.
- ONEROSITAS**. I, 1325 A, *Tanta ordinandi captiva onerositas*.
- ONESIMUS**. II, 588 A, *Et forsitan parias aliquem Onesimum æonem*. Alludit ad Onesimum Philemonis, quem Paulus in vinculis genuit, ut ipse ad Philemonem scribit, seu partu plane cœlesti, factum scilicet de Gentili Christianum, de fugitivo probum. Expectamus, inquit ridendo Septimius, ut tu, qui Marcus es aut Caius, certe, quod sufficit, masculus, in istis infandis angelorum Valentinianorum vinculis sive amplexibus parias, sed quid parias? aliquem scilicet Onesimum Paulinum? imo prodigiosum aliquem Satanæ mastigiam.
- ONOSOTIS**. I, 572 A, *Proprie qui concumbit asino, deinde, ex asino et homine conceptum*: ita LXX interpretes voce *κότερος* pro prole sæpius usi sunt; et Paulus ad Roman., cap. IX, 10. Hunc Deum licentem ex habitu corporis quasi *ονοσοίτης* denotant, tunc quasi mæcha prognatum. Vid. Juvenal., Sat. VI, c. 350; Sueton., *Vit. Domit.* cap. 12; Martial. I, 5.
- ONUS**. I, 515 A, *Si non onus, jam voluminis temperantem*, i. e. ἔγνος, μέγθος.
- OPERARI**, operam dare. I, 1520 A, *In quibus operamur*. II, 762 C, *Cum languoribus et vitis medicata operaretur*. I, 695 A, *Dei fratribus operandi copiam*, i. e. commoditatem beneficiendi nobis, ut ab illa necessitate subsidio ipsorum caveatur nobis.
- OPERARIUS**. I, 1271 A, *Itaque operarius ille victoris Dei, diabolus*. I, 1274 A, *Ventris operarios, vocat parasitos*. II, 705 B, *Et fatigandæ in operariis*, i. e. in animalium generibus, quæ ad operam præstandam comparantur.
- OPERATIO**. II, 907 A, *Vel quamcumque eleemosynæ operationem, ita et operatio jejuniæ*.
- OPERATRIX**. II, 759 A, *Ipsa illa ratio, operatrix matris, simplex licet, vis est*.
- OPERATUS**. I, 259 A, *Operata infestatio*, i. e. vehementior, acrior. Melius fortasse *onerata*, ut signum sit: Quominus defendi patiamini sectam Christi-

nomum, obstant vobis præjudicia, quibus tam sæpe A eam damnastis.

OPEROSITAS. I, 4528 A, *Et operositas cum raritate commissa*, i. e. opus, manupretium. Utitur hoc vocabulo Irenæus pro labore et ærumna, lib. V, cap. 19. I, 4184 A, *Et crinium lenonem operositatem*, sic I, 4151 A, *Superducto Evangelio expunctore totius retro vetustatis*. II, 1045 B, *Sacerdos suggestus*, etc. II, 651 A, *Tanta operositas suadendi*.

OPIFICE. I, 158 A, *Et tam opifice*. Rigalt. mavult: *etiam opifices*; quod sequentibus convenire magis videtur. Alii legunt: *etiam opici*, i. e. barbari, quod *opice*, i. e. barbære loquerentur, non latine, juxta Plin., lib. XXIX, cap. 1.

OPIMITAS. II, 685 B, *Opimitas sapientiam impedit, exilitas expedit*. II, 998 C, *Atque ita exinde opimitate Dominici corporis vescitur*.

OPINIOSUS, opinator. II, 447 A, *Viderit si cui tam opiniosus videbitur Christus*: ita Cic., *Academ.*

ORUS. I, 359 A, *In ipso opere*, i. e. cum funduntur, tunduntur, scalpuntur; atque ita læduntur, vulnerantur.

ORATIO. II, 105 B, *Sed in legitima oratione*. Orationem legitimam dicit quam nobis Christus dictavit coelestis juris peritus. *See preceem legitimam dixit Augustin., Serm. 125, de Temp.*

ORBIS, mensa rotunda, quam veteres dicebant *cililibam*. II, 1048 A, *Qua M. Tullius quingentis millibus nummum orbem citri emit*. Mensæ citræ ex Mauritania incredibili sumptu Romam advehebantur. Plin., lib. XXXIII, cap. 11.

ORDO. II, 59 B, *Omnem ordinem regulæ*, i. e. forma ordinata doctrinæ Christianæ; eodem sensu. II, 40 B, *Ordinem doctrinæ Ecclesiarum*. II, 947 B, *Quo magis sciret plebs eum ordinem sibi observandum, qui faceret præpositi*. Ordinem monogamorum significat, unde sumuntur præpositi. Itaque omnem plebem volebat esse monogamos.

ORIENS. II, 545 A, *Orientem Christi figuram*; subaud. *amat*. Orientis enim vocabulo Christus sæpe intelligitur in sacris literis, ut apud Zachariam. Oriens autem vocatur, quia sol est justitiæ prodians ex alto.

ORNATUS. I, 1509 A, *Ornatum dicimus, quem immundum muliebrem convenit dici*, nempe cura capilli et cutis.

ORTANEUS. II, 485 B, D, n. (4), *Et signa aliqua vel ortancorum*. Ortanea, quæ sunt momentanea, et suum esse in solo ortu habent, quæ simul oriuntur, simul occidunt.

OS. I, 654 A, *Illum vero confectum etiam oris spectaculo repetat*, ut etiam os et vultum exspirantis intueri velit.

OSCILLUM, libratio, *ἀτάρα*, machinæ ad incussionem et impetum libratae. Vid. Festus in h. v. II, 1052 A.

OSTENTATIVUS. II, 892 B, *Impudentiam ostentativæ virginitatis*.

OTIOSUS. II, 76 A, *Coronamento in manu otioso*. Otiosum dicit inutile et ineptum. Sic, *ad Uxorem*: *Nobis otiosum est liberos serere*, i. e. Christianis inutile est et ineptum liberos serere, dum sævit in Christianum nomen tyrannus.

P

PABULUM. I, 506 B, *Et pabulo inde*, i. e. ex ea carne infantis cæsi. Haverer. vult: *Et pabulo crude, inde et post*, etc.

PACATORIVS. II, 455 C, *Justum judicium et pacatorium judicate*.

PÆDAGOGATUS. II, 565 A, *Spiritus sancti pædagogatum*, i. e. ministerium.

PÆDAGOGIVM, conventus. I, 548 A, *Tum de pædagogis aulicis*. II, 554 A, *Et mille alia de pædagogio nomina*. Pædagogium vocat de more Cæsariani palatii, in quo pueri aulici sub aliqua pædagogorum custodia alebantur et instituebantur.

PALA, instrumentum, quo ventilantur et purgantur frumenta. II, 105 C, *Hæc pala illa quæ et nunc dominicam aram purgat*.

PALLIATUS. II, 1049 A, *Sermo palliatus*, h. e. philosophicus et christianus.

PALLIVM. II, 1051 B, *Pallii jam teretis*, etc.; pallium vestrum quadratum tereti seu rotundo pallio mutavistis, h. e. toga romana. Cui interpretationi appositissimum testem Salmasius adhibuit veterem Persii scholiastem, qui togam esse ait parum pallium forma rotunda, fusiore atque inundante sinu.

PALUS. II, 969 B, *Sed rursus palos terminales figitis Deo*. Auctores finium regundorum palos pro terminis in quibusdam regionibus poni docent, iliceos, oleagineos, etc.

PANGAPIPAN NIRAPIAM. II, 565 A, Sensus hujus loci forte est: Quam Ptolemæi miscellancam propius fuit de aliquibus atticis curis, *πάγκαρπον ἢ τὸ πᾶν* vocari. *Curas atticæ* dicit libros Græcorum, qui ob titulos hujusmodi ambitiosa festivitate conceptos, merito sunt Pliniana ad Vespasianum prælatione derisi. *Πάγκαρπον* sunt fructus omnis generis. Vid. Gell., lib. XX, cap. ult.

PANIS. II, 461 A, *Cur autem panem corpus suum appellat*. I, 1160 A, *Tum quod et corpus ejus in pane censetur*. II 262 A, *Nec panem, quo ipsum corpus suum representat*. II, 274 A, *Super panem alienum, alii Deo, gratiarum actionibus fungitur*. II, 370 B, *Ecce doctrinæ suæ panem prioribus offert Israelitis*. II, 80 A, *Calicis aut panis etiam nostri, aliquid deculi in terram anxie patimur*. II, 489 A, *Proinde panis et calicis sacramenta jam in Evangelio probavimus*, etc.

PAPA. II, 105 C, *Bonus pastor et benedictus papa*, i. e. pater, quæ appellatio jam tum piis Dei servis et ministris Ecclesiæ fuit honorifice attributa.

PAPILIO, est tentorium. I, 624 A, *Sed de papilionibus expeditis et substrictis*. Expediuntur papiliones et tentoria involuta, quum in castris extenduntur, et funiculis ad palos terræ infixos substringuntur et alligantur, ne vento disturbante corruant.

PAR. II, 204 A, *Ex pari, ἕξ ἴσου*, æque, pariter. II, 598 A, *Ut ad legem voluntatis meæ parem factum*, i. e. tanquam si penes me esset facere quicquid mihi in voluntate fuerit animoque. II, 920 B, *Eique (Adamo) parem necessariam prospexisset*. II, 107 C, *Quæ etiam in malis par bonum est*, i. e. conjugum cum malo, adeo ut bonum et malum paria in eadem re facere videantur. Sic paribus equis, pro eo quod est duobus in acie veteres pugnasse dicit Festus.

PARACLETUS. II, 156 A, *Paracletum fugavit*, i. e. spiritum singularium revelationum auctorem. Montanus autem, si aliis fides est habenda, majorem sibi spiritum plenitudinem inesse, quam Apostolis præcabat. Sed Baronius jam observavit Montani scholam aliquandiu stetisse innoxiam, discipulos habuisse adeo morum sanctitate commendabiles, martyriorum constantia fortes, ut nemo præsentiores alibi Numinis vires agnosceret. Et vero recte doctissimus cardinalis censuit Anicetum, tuæ pontificem romanum, in hominibus nihil adhuc a fidei regula dissentientibus hæc divini Spiritus charismata agnovisse, eorum Ecclesiis pacem intulisse, atque, ut ait Tertullianus, *pacis literas misisse*. Ergo Praxeas ille, qualis a Tertull. depingitur, fictis apud pontificem causis, adeoque imminutæ auctoritatis pontificiæ criminationibus Montani discipulos onerare non destitit, donec pacis seu communicationis literæ jam emissæ revocarentur. Quare forte an nonnulli plus æquo offensi indignatique, Montanum suum in tantum extolleret ac prædicare cœperunt, ut dicerent in Apostolis quidem Spiritum sanctum fuisse, Paracletum non fuisse: et Paracletum istum suum plura in Montano dixisse, quam in Evangelio Christi; nec tantum plura, sed etiam meliora atque majora. Hæc nimirum de iis legimus, qui *cataphrygæ* dicuntur, in Catalogo hæreticorum, qui Tertulliani libro de *Præscriptione* vulgo annecti solet. Quæ satis arguunt Phrygas istos

animo et conscientia tanta solatia extrinsecus oculorum vel aurium. I, 654 B, *Etiā obstrepente gratia voluptatis.* I, 1526 A, *Et obstrepant pudicitiae disciplinis.*

OBSTREPITACULUM. II, 268 A, *Adversus obstrepitacula diversae partis.*

OBSTRINGERE. II, 57 A, *Nunc sacris obstrictos.* Eos intelligit qui praefectura aliqua inter gentiles fungebantur; plerique enim Christianorum dignitatem aliquam aut militare officium adepti, eorum honorum munia nihilominus obibant, quos tamen Ecclesiae honoribus ordinare aequum non videbatur.

OBSTRUERE. II, 58 B, *Lucernam non sub modio obstrui solere:* Jun. et alii malunt abstrui. *Abstruere autem est objecta strue auferre lucem.*

OBTUNDERE. II, 454 C, *Non David errorem scribarum obtundebat,* i. e. refellebat. II, 469 B, *Ut jam hinc fidem tuam obtundam.*

OBVENIRE. II, 56 A, *Quia adversarius ejus Paulus obvenerat,* i. e. obtigerat, ut servus datus Ecclesiae a Deo.

OBVENIENTIA. II, 584 C, *De obvenientia superducunt:* obvenientiam vocat, quae aliunde obveniunt eventa.

OBUMBRARE. II, 597 A, *Singulorum nubilo quodam veritas obumbrabatur,* i. e. in singulorum mentibus veritatem obumbrabat nihilum ignorantiae, quod sit praesertim, si aliorum aequae obumbratorum strepitus insuper conturbaverint. II, 717 B, *Nunc quoque obumbrat et depravat.*

OCCASIO. II, 545 A, *Ex divinae copiae occasione.* II, 886 B, *Haec autem sine aliquibus occasionibus scripturarum audere non poterant.*

OCCISORIVS. II, 705 B, *Jugulandae quaeque in occisorii,* i. e. iis animalium generibus, quae ad caedem comparantur.

OCCUPARE. I, 376 A, *Minus est et oculis quibus occupatur;* occupat enim homo visus suo, quidquid oculis objicitur. II, 802 A, *Quae prior vocabulum hominis occupavit.* II, 802 B, *Recogita totum illi Deum occupatum ac dedicatum.*

OCCURRERE. I, 500 A, *Merito soli innocentiae occurrimus,* i. e. illam inventam soli amplecturi. II, 42 B, *Cum conditione datae sibi (nimirum poenitentiae) occurrat,* i. e. se ultro de integro Ecclesiae stitit.

OCTOJUGUS. Dicitur *ogdoas* illa Valentianorum; alludit enim ad ludos Circaesios. II, 500 B, *Mappa, quod aiunt, missa semel octojugem istam.*

OCULARE, visum reddere. Scaliger: *εξοματῶν.* I, 404 A, *Qui jam expolitos in aquitionem veritatis ocularet.* I, 1248 A, *Novit illos oculare rursus.* II, 994 C, *In vestibus purpura oculandis,* i. e. illuminandis. Sic de sole Plinius: *Hic reliqua sidera oculat.* Propriae autem purpuree splendor seu fulgor lumen dicitur. Fabius, *Instit.* VIII: *Adferent lumen clavus et purpure loco inserat.* Horat.: *Purpureus late qui splendeat unus et ulter adsuit pannus.* Artis poet.

OCULATUS. Deum puto a sublimioribus oculatiorem aliquid subjecti praeterire non posse.

ODEUM. II, 851 C, *Sed et proxime in ista civitate odei fundamenta tot veterum sepulchrorum sacrilega collocarentur.* Civitatem aut Carthaginem aut Romam intelligit. Odeae erant loca in quibus aliquando se recipiebant spectatores e theatro, si pluvia supervenisset. Hoc in loco recitabantur etiam poemata, ac venalia frumenta exponi solebant. *Fundamenta sacrilega sepulchrorum* appellantur, quia sepulchra in religiosis et sacris rebus habebantur: ex quo sequabatur reos esse sacrilegii, qui ea refoderent, et sacrilega odei fundamenta esse, cujus causa res sacrae jure gentium habitae in profanos usus raperentur.

OIKONOMIA. II, 456 B, *Sub hac tamen dispensatione, quam οἰκονομία dicimus.* II, 458 A, *Oικονομία, sacramentum, de doctrina de Trinitate.*

OENOTRIA. Ita Italia dicta est a vino, non ab aliquo rege hujus nominis: quae opinio consentit cum Aristotel., lib. VII *Polit.*, et cum Strabon. lib. VI, qui,

nulla facta mentione Oenotrii, illam indigitant. I, 530 A.

OFFARCINARE. II, 418 C, *Præter oneribus conspersionum offarcinatum.* Exod. XII, 34: *ἀπέλαβε δὲ ὁ ἰσὼς τὸ σταθεῖς αὐτῶν πρὸ τοῦ ζυμωθῆναι, τὰ σπυράματα αὐτῶν ἐδεδραμεύει ἐν τοῖς ἱματιστοῖς αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀμων.*

OFFERENTIA. II, 421 A, *Considera causarum offerentiam,* i. e. prout se diversa offerunt.

OFFERRE. II, 922 B, *Et offers et tingnis.* II, 942 C, *Et offert annuis diebus dormitionis ejus.* II, 984 B, *Et afflictionem suam offerentes Deo.*

OFFICIALIS. II, 95 A, *Et cæteras officialium coronarum causas,* quas necessitate officii gestabant ii qui certis officiis honoribusque fungebantur.

OFFICIUM. II, 970 A, *Ad eam emittit cum officio et comitatu.* Jureconsultis officium cætus ipse est eorum, qui magistratui inserviunt; unde apud eosdem, officium deponere, et officio tradere, in quem sensum et hic usurpat Tertullianus. II, 157 B, *Cum dedicatio imaginis regiae turbam urgeret officio,* i. e. ad officium cultus idololatriæ.

II, 119 A, *Si officia militarii redemeris,* i. e. milites publica auctoritate surgentes tibi pecunia conciliaveris. II, 715 A, *Nos officia divina angelos credimus,* i. e. officiales et officiorum administratores. II, 719 C, *Gravior invidia est in praesidem, cum officia pulsantur.*

OFFICINA. II, 356 A, *Cloacam voca uterum tanti animalis, id est hominis producendi officinam.*

OFFOCARE, seu *offucare*, aquam in fauces ad sorbendum dare, ut exponit Festus. I, 695 A, *Quicumque fluctus ejus offocant.*

ONERARE. I, 1295 A, *Tanto contumaciae crimen oneratur,* i. e. tanto gravius, tanto atrocius est. II, 928 A, *Ab extraneis quoque agnoscitur, et testimonio oneratur.* II, 988 A, *Oneravi itaque mæchiam,* i. e. mæchiam ut gravius et atrocius crimine describit. Praferenda videtur hæc lectio conjecturae illi Latini: *honoravit.*

ONEROSITAS. I, 1525 A, *Tanta ordinandi capituli onerositas.*

ONESIMUS. II, 588 A, *Et forsitan parias aliquem Onesimum æonem.* Alludit ad Onesimum Philemonis, quem Paulus in vinculis genuit, ut ipse ad Philem. scribit, seu partu plane caelesti, factum scilicet de Gentili Christianum, de fugitivo probum. Expectamus, inquit ridendo Septimius, ut tu, qui Marcus es aut Caius, certe, quod sufficit, masculus, in istis infandis angelorum Valentianorum vinculis sive amplexibus parias, sed quid parias? aliquid scilicet Onesimum Paulinum? imo prodigiosum aliquem Satanae nastigiam.

ONOLITIS. I, 572 A, *Proprie qui concumbit asino, deinde, ex asino et homine conceptum:* ita LXX interpretes voce *κολιτης* pro prole sæpius usi sunt; et Paulus ad Roman., cap. IX, 10. Hunc Deum fictum ex habitu corporis quasi *ονολιτης* denotant, turpi quasi mæcha prognatum. Vid. Juvenal., *Sat.* VI, v. 350; Sueton., *Vit. Domit.* cap. 12; Martial. I, 5.

ONUS. I, 515 A, *Si non onus, jam voluminis temperantem,* i. e. *εργος, μετῆθος.*

OPERARI, operam dare. I, 1520 A, *In quibus operamur.* II, 762 C, *Cum languoribus et vitis medendis operaretur.* I, 695 A, *Dei fratribus operandi copiam,* i. e. commoditatem beneficiendi nobis, ut ab illa necessitate subsidio ipsorum caveatur nobis.

OPERARIUS. I, 1271 A, *Itaque operarius ille victorie Dei, diabolus.* I, 1274 A, *Ventris operarius, vocat parasitos.* II, 705 B, *Et fatigandæ in operariis,* i. e. iis animalium generibus, quae ad operam præstandam computantur.

OPERATIO. II, 907 A, *Vel quancumque eleemosyna operationem,* ita et operatio jejuni.

OPERATRIX. II, 739 A, *Ipsa illa ratio operatrix mortis, simplex licet, vis est.*

OPERATUS. I, 259 A, *Operata infestatio,* i. e. vehementior, acrior. Melius fortasse *onerata*, ut sensus sit: Quominus defendi patiamini sectam Christia-

morum, obstant vobis præjudicia, quibus tam sæpe A
eam damnastis.

OPEROSITAS. I, 1528 A, *Et operositas cum raritate commissa*, i. e. opus, manupretium. Utitur hoc vocabulo Irenæus pro labore et ærumna, lib. V, cap. 19. I, 1184 A, *Et crinium lenonem operositatem*, sic I, 1151 A, *Superducto Evangelio expunctore totius retro vetustatis*. II, 1045 B, *Sacerdos suggestus*, etc. II, 651 A, *Tanta operositas suadendi*.

OPIFICE. I, 158 A, *Et tam opifice*. Rigalt. mavult: *etiam opifices*; quod sequentibus convenire magis videtur. Alii legunt: *etiam opici*, i. e. barbari, quod *opice*, i. e. barbare loquerentur, non latine, juxta Plin., lib. XXIX, cap. 1.

OPIMITAS. II, 685 B, *Opimitas sapientiam impedit, exilitas expedit*. II, 998 C, *Atque ita exinde opimitate Dominici corporis vescitur*.

OPINIOSUS, opinator. II, 447 A, *Viderit si cui tam opiniosus videbitur Christus*: ita Cic., *Academ.*

OPUS. I, 359 A, *In ipso opere*, i. e. cum funduntur, tunduntur, scalpuntur; atque ita læduntur, vulnerantur.

ORATIO. II, 105 B, *Sed in legitima oratione*. Orationem legitimam dicit quam nobis Christus dictavit celestis juris peritus. Sic *precem legitimam* dixit Augustin., *Serm.* 125, *de Temp.*

ORBIS, mensa rotunda, quam veteres dicebant *cililibam*. II, 1048 A, *Qua M. Tullius quingentis millibus nummum orbem citri emit*. Mensæ citreæ ex Mauritania incredibili sumptu Romam advehebantur. Plin., lib. XXXIII, cap. 11.

ORDO. II, 59 B, *Omnem ordinem regulæ*, i. e. forma ordinata doctrinæ Christianæ; eodem sensu. II, 40 B, *Ordinem doctrinæ Ecclesiarum*. II, 947 B, *Quo magis sciret plebs eum ordinem sibi observandum, qui faceret præpositos*. Ordinem monogamorum significat, unde sumuntur præpositi. Itaque omnem plebem volebat esse monogamos.

ORIENS. II, 545 A, *Orientem Christi figurum*; subaud. *amat*. Orientis enim vocabulo Christus sæpe intelligitur in sacris literis, ut apud Zachariam. Oriens autem vocatur, quia sol esse justitiæ prodians ex alto.

ORNATUS. I, 1509 A, *Ornatum dicimus, quem inmundum muliebrem convenit dici*, nempe cura capilli et cutis.

ORTANEUS. II, 485 B, D, n. (A), *Et signa aliqua vel ortancorum*. Ortanea, quæ sunt momentanea, et suum esse in solo ortu habent, quæ simul oriuntur, simul occidunt.

OS. I, 654 A, *Illum vero confectum etiam oris spectaculo repetat*, ut etiam os et voltum exspirantis intueri velit.

OSCILLUM, libratio, *αίσπη*, machinæ ad incussionem et impetum libratræ. Vid. Festus in h. v. II, 1052 A.

OSTENTATIVUS. II, 892 B, *Impudentiam ostentativæ virginitatis*.

OTIOSUS. II, 76 A, *Coronamento in manu otioso*. Otiosum dicit inutile et ineptum. Sic, *ad Uxorem*: *Nobis otiosum est liberis serere*, i. e. Christianis inutile est et ineptum liberis serere, dum sævit in Christianum nomen tyrannus.

P

PABULUM. I, 506 B, *Et pabulo inde*, i. e. ex ea carne infantis cæsi. Havere. vult: *Et pabulo crude, inde et post*, etc.

PACATORIUS. II, 455 C, *Justum judicium et pacatorium judicate*.

PÆDAGOGATUS. II, 565 A, *Spiritus sancti pædagogatum*, i. e. ministerium.

PÆDAGOGIUM, conventus. I, 548 A, *Tum de pædagogis aulicis*. II, 554 A, *Et mille alia de pædagogio nomina*. Pædagogium vocat de more Cæsariani palatii, in quo pueri aulici sub aliqua pædagogorum custodia alebantur et instituebantur.

PALA, instrumentum, quo ventilantur et purgantur frumenta. II, 105 C, *Hæc pala illa quæ et nunc dominicam aram purgat*.

PALLIATUS. II, 1049 A, *Sermo palliatus*, h. e. philosophicus et christianus.

PALLIUM. II, 1051 B, *Pallii jam teretis*, etc.; pallium vestrum quadratum tereti seu rotundo pallio mutavistis, h. e. toga romana. Cui interpretationi appositissimum testem Salmasius adhibuit veterem Persii scholiastem, qui togam esse ait purum pallium forma rotunda, fusiore atque inundante sinu.

PALUS. II, 969 B, *Sed rursus palos terminales figitis Deo*. Auctores finium regundorum palos pro terminis in quibusdam regionibus poni docent, iliceos, oleagineos, etc.

PANGAPIPAN NIRAPIAM. II, 565 A, *Sensus hujus loci forte est*: Quam Ptolemæi miscellaneam propius fuit de aliquibus atticis curis, *πάγκαρπον ἢ τὸ πᾶν* vocari. *Curas atticæ* dicit libros Græcorum, qui ob titulos hujusmodi ambitiosa festivitate conceptos, merito sunt Pliniana ad Vespasianum prælatione derisi. *Πάγκαρπον* sunt fructus omnis generis. Vid. Gell., lib. XX, cap. ult.

PANIS. II, 461 A, *Cur autem panem corpus suum appellat*. I, 1160 A, *Tum quod et corpus ejus in pane censetur*. II 262 A, *Nec panem, quo ipsum corpus suum repræsentat*. II, 274 A, *Super panem alienum, alii Deo, gratiarum actionibus fungitur*. II, 370 B, *Ecce doctrine suæ panem prioribus offert Israelitis*. II, 80 A, *Calicis aut panis etiam nostri, aliquid decui in terram anxie patimur*. II, 489 A, *Proinde panis et calicis sacramenta jam in Evangelio probavimus*, etc.

PAPA. II, 105 C, *Bonus pastor et benedictus papa*, i. e. pater, quæ appellatio jam tum piis Dei servis et administris Ecclesiæ fuit honorifice attributa.

PAPILIO, est tentorium. I, 624 A, *Sed de papilionibus expeditis et substrictis*. Expediuntur papiliones et tentoria involuta, quum in castris extenduntur, et funiculis ad palos terræ infixos substringuntur et alligantur, ne vento disturbante corruant.

PAR. II, 204 A, *Ex pari*, *ἕξ ἴσου*, æque, pariter. II, 598 A, *Ut ad legem voluntatis meæ parem factum*, i. e. tanquam si penes me esset facere quicquid mihi in voluntate fuerit animoque. II, 920 B, *Eique (Adamo) parem necessariam prospexisset*. II, 107 C, *Quæ etiam in malis par bonum est*, i. e. conjugum cum malo, adeo ut bonum et malum paria in eadem re facere videantur. Sic paribus equis, pro eo quod est duobus in acie veteres pugnasse dicit Festus.

PARACLETUS. II, 156 A, *Paracletum fugavit*, i. e. spiritum singularium revelationum auctorem. Montanus autem, si aliis fides est habenda, majorem sibi spiritus plenitudinem inesse, quam Apostolis præcabat. Sed Baronius jam observavit Montani scholam aliquandiu stetisse innoxiam, discipulos habuisse adeo morum sanctitate commendabiles, martyriorum constantia fortes, ut nemo præsentiores alibi Numinis vires agnosceret. Et vero recte doctissimus cardinalis censuit Anicetum, tunc pontificem romanum, in hominibus nihil adhuc a fidei regula dissentientibus hæc divini Spiritus charismata agnovisse, eorum Ecclesiis pacem intulisse, atque, ut ait Tertullianus, *pacis literas misisse*. Ergo Praxeas ille, qualis a Tertull. depingitur, fictis apud pontificem causis, adeoque imminuta auctoritatis pontificiæ criminationibus Montani discipulos onerare non destitit, donec pacis seu communicationis literæ jam emissæ revocarentur. Quare forte an nonnulli plus æquo offensi indignatique, Montanum suum in tantum extolleret ac prædicare cœperunt, ut dicerent in Apostolis quidem Spiritum sanctum fuisse, Paracletum non fuisse: et Paracletum istum suum plura in Montano dixisse, quam in Evangelio Christi; nec tantum plura, sed etiam meliora atque majora. Hæc nimirum de iis legimus, qui *cataphrygæ* dicuntur, in Catalogo hæreucorum, qui Tertulliani libro de *Præscriptione* vulgo annecti solet. Quæ satis arguunt Phrygas istos

Montano suo multa, quæ ipse sibi nunquam arrogaverit, tribuisse. Unde verosimile fiat Montani dogma, quale fuit, primordio quidem sui Christianis austerioribus probabili, Tertullianum tenuisse, non quale postea, cum sequacium quorundam imposturis et fraudibus ac Phrygia interpolatum ab Ecclesiis passim catholicis desui cepit.

PARADISUS. II, 856 A. *Scilicet paradiso non inferis deversurus; vid. INFERI.*

PARATURA, constitutio. I, 409 A, *Sapere paraturas.* Sens. totius loci est: Possunt incoletas et mansionem habentes in aere sideribus vicini et nubibus aduerti scire constitutionem aeris, adeoque pluvias, siccitatem, pestilentiam, famem prædicere. I, 455 A, *Ille scilicet spiritus dæmoniæ et angelicæ paraturæ.* I, 519 A, *Hanc novitiam paraturam.* La Cerda novellam Christianorum sectam intelligit; Ilavere., rectius cum Rhenan., Novum Testamentum. II, 908, B, *Secundum utriusque Testamenti paraturam.* II, 570, B, *In materiæ corporalem paraturam.* II, 259 B, *Nullam sibi prospexit agnoscendo paraturam,* i. e. ornamentum seu creationis præcipuum, quo velut proprio apparatu propriaque gloria cognoscatur. II, 281 C, *Sic ædificat, qui propria paratura caret,* i. e. materia ad ædificandum comparata. II, 321 C, *In tantum paraturam desiderabat, ut credi posset.* II, 361 A, *Omniem sententiam et omnem paraturam,* i. e. omnem materiam et argumentorum apparatus. II, 906 B, 907 A, *Solæ autem manifestæ paraturæ totam circumferunt mulieritatem,* i. e. capite incedunt nudo, principali manifestæ muliebris paraturæ parte, quam tegere solent mulieres. II, 957 B, *Ut per ordinem de omni nostra paratura retractemus,* significat utriusque instrumenti scripturas. II, 769 A, *Debeo illos de sua paratura repercutere.* II, 725 B, *In his (esu et potu) plurima somni paratura est.* II, 77 A, *Calceatus de Evangelii paratura.*

PARETRI, spiritus sunt mali genique improbi, qui

PARCERE. I, 4285 B, *Quum pleræque gentiliū seminariū memoriæ carissimorum maritorum parent,* i. e. conservant integram, sc. nubendi abstinentiam. alicui semper adsident et familiares sunt, II, 698 B.

PARENTARE, justa parentibus celebrare. II, 927 B, *Forsitan qui illi parentent.* II, 795 B, *Defunctis parentant.* Hoc quidem ethnicum, sed et Christianos Augustini ævo quibusdam in locis facitasse arguit lib. VIII de Civit. Dei, cap. 27. Epulas suas ad martyrum memorias deferebant, orabant et offerebant ut vescerentur, vel ex iis etiam indigentibus largiebantur. *Quod quidem, inquit, a Christianis melioribus non fit, et in plerisque terrarum nulla talis est consuetudo.*

PARENTERE. II, 807 A, *Quæ potest apud Christum Dominum parere debito tanto,* i. e. præstare tantum debitum ac solvere. Appellanti creditori pareret debitor cum satisfacit. Juret qui exigit, pareret qui præstat quod promisit. II, 815 B, *Totum porro hominem ex utriusque substantiæ concretionem parere,* i. e. adesse, sisti. I, 659 C, *Ante has tres aræ trinis diis parent,* i. e. præsto sunt. I, 1205 A, *Etiam in sacramentis propriis parere fecit.* II, 654 B, *Et conatus ejus extrinsecus foris parent,* i. e. apparent suntque spectati. II, 491 C, *Non tam distincta documenta parent utriusque substantiæ,* apparent, sensu forensi. II, 265 A, *Quomodo Dominus paruit ejus in hoc mundo,* i. e. ὡς ἐπὶ ἐπιπέδῳ, si hic non potuit Dominus substantia existere, quomodo specie substantiæ?

PARIARE. II, 453 E, *Quam cui per omnia pariaverint.* II, 802 C, *Non rapinam existimavit paritari Deo, τὸ εἶναι ἰσοθεῖα.* Est autem paritari forense verbum, pro eo quod est paria fieri, et pariare, paria facere, adæquare. II, 700, C, *Quia nec pariasset commentus hic,* i. e. paria fecisset, ex æquo respondisset. II, 705 A, *Pariant naturalia earum, substantiva non pariant.*

PARILITAS. II, 252 B, *Hoc ipsum testimonio præstans parilitati et unitati eorum.* II, 804, A. *Exemplum porro ex diversitate an ex parilitate componitur.*

PARITER. I, 586, A, *Pariter ætate est,* Hellen., τὴν ἡλικίαν ἰσοῦ ἔχει.

PARMULA. I, 521 A, *Sanguis de femore proscisso parmula exceptus.* In Dactyl. Gortæana, tom. II, nom 664, est sculptura gemmæ, ubi clypeolus vel parmula ut Bellonæ immixta et ad sanguinis exceptionem destinata. Sed et palmulam, quod alii substituunt, adhibent in his sacris, patet ex gemma Leon. Augustin. I, 471, ubi nudus Bellonarius conspicitur, qui latus ferro sibi, quod sinistra gerit, fodit, cruore, qui de femore proscisso labitur, dextram plenam ante Bellonæ signum sublevans.

PARRICIDIUM. I, 1282 B, *Parricidii expugnant abortivis, dissoluto medicaminibus concepta.* Sic, lib. de vel. Virg., *infantes aliquandiu a matribus debellat.*

PARTIARIUS. II, 274 B, *Partiarius exitii.* II, 345 A, *Disce et hic cum partiariis erroris tui Judæis.* II, 796 B, *Partiarios sententiæ illorum,* ἰσοπέποιτοι.

PASCUA, pastus. I, 407 A, *Quæ illis accuratur pascua est,* i. e. pastus, qui magis illis curæ est.

PASSIBILITER. II, 726 A, *Quam affecte et anxie et passibiliter,*

PASSIO. II, 4010 B, *Et invitantis ad passionem contrarium fugæ.* II, 905 B, *Nuptiarum passio.* I, 812 A, *Quæ ad passionem regni, judicii et resurrectionis predicantur.*

PASSIONALIS. I, 612 A, *Nam si Deus, inquit, irascitur, corruptibilis et passionalis est.*

PASSIVE, passim, in commune, pro arbitrio capere. II, 956 A, *Passive tamen currant.*

PASSIVITAS, promiscua frequentia. II, 1014 A, *Quantum denotat passivitas affert libertinos.* I, 325, A, *Passivitas luxuriæ est Venus erronea et passim perlicita et illicita vaga.* II, 251 B, *Et passivitas non est,* i. e. affectio passim diffluens et motibus exposita, dissolutio, confusio. II, 585 B, *De passivitate ritus,* i. e. vita in composita et pro libidine transacta, qui Valentinianos fuisse notabiles, Irenæus auctor est. II, 397 C, *Passivatem sententiæ meæ permittit,* i. e. rationem communem et promiscuam, ad quasvis opiniones amplectendas liberam. II, 652 B, *Habent aliquando et passivitates commercia,* i. e. jus passim commutandi et recipiendi, adeo ut alterum promiscue simulat loco alterius. II, 726 B, *Et in passivitate omnia spergens,* i. e. promiscua confusione et conturbatione rerum. II, 88 A, *Quia passivitas fallit,* i. e. falli communis usus, qui passim obtinet, ut corruptela a conditione internosci nequeat, quodammodo obumbrata et obiecta usu promiscuo omnium.

PASSIVUS, passim, commune, apud omnes promiscue. II, 1059 B, *Pars vero passivitas emendat utiles.*

PASSIVUS, passim occurrens, vulgaris. II, 548 A, *Non cum affectatis ducibus passivorum discipulorum.* II, 252 A, *Passivum scilicet convictum.* I, 4277 B, *Per licentiam tunc passivam,* i. e. nuptias multiplices, passim concessas. II, 956 B, *Non enim passivitas obsecus est in illo,* i. e. vagus, infinitus, ex historia Abrahami undecumque tibi promiscue applicandus. II, 791 B, *Alium ceteris passivum, ignobilem i. e. vulgarem, communem.* II, 985 A, *Sine passiva concessione.*

PATAGIUM, clavus aureus, qui ad summam tunicae adsuebatur vulgo: in matronis patagium dicebatur, et clavus in viris, II, 1036 B, *patagio inaurator.*

PATER, sacrorum, ἱεροπάτρις, Vid. Meurs., *Elys.* cap. XIII. I, 513 A.

PATI, et de re keta et adversa, ut Græc. πάσχει, I, 576 B, *Sanitatem suam patitur.* I, 445 A, *Qui de dei pati existimantur,* i. e. agitari, τὸ ἐν ἑαυτοῖς ἢ θεῶν ὄντων, circumlocutio, quorum tria genera subjecta sunt, ὁμοιωμένοι, θεοπάραχοι, θεοπέφοτοι. II, 248 B, *Passus infelix hujus præsumptionis instinctum.* II, 285 A, *At nunc negotium patitur,* i. e. facessit Deo negotium Marcionitarum temeritas et audacia, qui Deum alium ab omni potestate sibi confluerunt. II, 888 B, *Proprium jam negotium passus meæ opinionis,* i. e. qui antea sui occupatus in exponenda græce opinione mea de velandis virginibus, ita Jun. explicat; sed Rigaltio videtur disputantem

quadam adversus Græcos, cum et virgines velari oportere acrius forte asseruisset, Græcorum convitiis exceptus ac pro hæretico exagitatus fuisse. II, 895 A, *Que virum passa sit.* II, 904 B, *Et nuptias pati.* II, 652 B, *Post definitionem census, quæstionem status patitur.* II, 706 A, *Quod exequias convivium patitur*, i. e. quod convivio inferitur, non sepulchro, quod cænx impenditur, non funeri.

PATROCINIUM. II, 543 A, *Patrocinio coactæ figuræ sacrilegium obscurat*, i. e. ad defensionem probationemque pudendæ illius figuræ, ex lana coacta factæ, opere coactili: ideo enim prætendunt venerationis naturæ nomen. Vid. CONVITIUM. II, 668 A, *Cujus intelligam instrumentum esse animum, non patrociniū*, i. e. principalitatem, ut initio capitis appellavit.

PATRUITUS. II, 562 B, *Et sermonem de patruitis.* Iren. *πατρονομικός.* Jun. mavult de patritis, ut Cic., *Tusc.* I, 19, *Patritam illam et avitam philosophiam.*

PAUPERINUS, i. q. pauper. II, 262 A, *Propter quem in hæc pauperina elementa.*

PECCATELA. II, 719 A, *Ad suadendam vel imperandam peccatellam.*

PECTEN. II, 545 B, *Laniæ turres et pectines solis.* Fabellæ pueriles apud Carthaginem Tertulliani tempore, quibus nutrices parvulos suos a clamoribus continebant.

PECUS. II, 411 B, *Non pecus dictus post figuram*, i. e. corpus animatum sentiens primum, et figura sua instructum recens. Eodem vocabulo utitur Julius Firmicus, lib. VII, cap. 1: *Pecus intra viscera matris artuatum concisum a medicis proferetur.* II, 486 A, *Per similitudinem sanguinis salutaris et pecoris Christi.* Alludit ad sanguinem illum Paschalis agni, qui postibus inspersus fuit in Ægypto. *Exod.*, XII.

PEJOR. I, 1500 A, *Quod solis pejoribus placet nomen christianum.* Ait Tertullianus: *Que Deum offendunt, a malo inferri, idque ex eo manifestum fieri, quod ex Gentilibus Christianarum nuptias ambiant, ii præsertim qui vitæ sunt peioris et turpioris.* Ideo ethnici inveniuntur, qui tales, i. e. Christianas non exhorreant, ut exterminent, ut abripiant, ut a fide excludant.

PELLICEUS. II, 578 A, *Interim carnalem superficiem postea aiunt choico supertextam, et hanc esse pelliceam tunicam, obnoxiam sensui.* I, 1505 B, *Et adornari tibi in mente est, super pellicæas tuas tunicas?* II, 803 B, *Neque enim, ut quidam volunt, illæ pellicææ tunicæ, quas Adam, etc.*

PELLITUS, pelle. II, 1058 A, *Pellitus orbi, ut metallo datur.*

PENDERE. II, 450 B, *Vel de recentibus Augustianis censusbus adhuc tunc fortasse pendentibus.* Tunc, i. e. cum diceret cæcus: Jesu, fili David. *Pendentibus*, scil. tabulis census. Nimirum haud semel acti census fuisse videntur sub Augusto. Et Septimius ipse, libro *adv. Judæos*, addubitare videtur an Christus adscriptus fuerit censui statim ut natus est. II, 819 A, *Unum opinor apud omnes edictum Dei pendet resurrectio mortuorum.* Sic vocat symbolum fidei christianæ, et supra dixit, quoniam titulo res ista proscripta sit, alludens ad edicta prætorum, quæ in albo, h. e. tabula proscripti et proponi solebant. I, 648 B, *Dehinc ad signum annii pendent.*

PENDULUS. II, 708 A, *Ut pendula exspectatione sollicitudo fidei probetur.*

PENES, apud. I, 514 B, *Infantes penes Africam Saturno immolantur.*

PENSUM, pars laboris quovis die perficienda. II, 247 A, *Pensum securibus faciunt.*

PENULA. II, 76 B, *Ibidem gravissimas penulas posuit relevari auspiciatus.* Penulas gravitate sua fuisse odiosas constat. Hinc Septimius, occasione sumpta, ait militem illum in Deo gloriosum, gravissimo militiæ gentilis onere deposito, jam exinde relevari cœpisse, simul atque onus Christi subiit, quod esse leve Christus ipse docuit.

PEPO. II, 702 B, *Cur non magis et pepo tam insulsus, ex proverbiali usu insulsum hominem denotans.* II, 461 A, *Cur autem panem corpus suum appellat, et non magis peponem, quem Marcion cordis loco habuit.*

PER. I, 405 B, *Per eum et in eo*, i. e. secundum ejus doctrinam atque religionem a Deo institutam.

PERDITRIX. II, 929 A, *Invenit diabolus post luxuriam, etiam castitatem perditricem.*

PERDOCERE. II, 546 A, *Sed nec omnes quos edocent, perdocent.*

PERDUCTOR. I, 495 A, *Primi erunt lenones, perductores, aquarioli.* Perductores hoc differunt a lenonibus, quod hi voluntarias, illi invitas ad aliquem pertrahant.

PEREGRINARI. I, 588 A, *Peregrinandum est in historias et literas orbis.* Exprimit moram istam et tempus, quod in aliarum gentium perscrutandis originibus teritur, dum mente non corpore peregrinamur.

PEREMPTORIUS. II, 980 C, *Audio etiam edictum esse propositum et quidem peremptorium.*

PEREMPTRIX. II, 721 A, *Mortem peremptricem sensus.*

PERENNARE. II, 855 A, *Verum et dentes incorruptos perennare.* I, 1235 B, *Et in foliis perennat*, i. e. perenne durat.

PERGULA. II, 550 B, *Aliis atque aliis pergulis superstructis.* Pergula, *στέγη διπλασια* (ut exponitur in Glossario), angusta cœnacula, projecta extra aedes atque exstantia parte sui aliqua, eo maxime pertinentia, ut ex una parte ædium in alteram pergeretur commode. Sic Plin., *H. N.*, lib. XXI, cap. 5.

PERICLITARI, prope abesse, parum abesse quin, ut græc. *πρόσθεν*. II, 216 B, *Et non periclitatur, ne ex aliquo factum existimetur*, i. e. non prope est, ut ex aliquo, etc. II, 77 A, *Mussitant denique tam bonam et longam partem sibi periclitari, etc.* Fortissimi hujusce militis facinus a commilitonibus Christianis etiam, tanquam imprudentis ac præcipitis et intempestivæ fortitudinis exemplum vituperabatur, deque eo sermones ferebantur, ut de abrupto et præcipiti, et mori cupido, qui de habitu interrogatus nomini christiano invidiam fecisset, ac periculum creasset, pacemque tam bonam et longam, quam Christiani fruebantur, temeritate sua prope evertisset. Has voces graviter increpat Septimius: *Mussitant, inquit, tam bonam et longam sibi pacem periclitari..... Nec dubito quosdam etiam mussitare, Scripturas sacras jam emigrare, sarcinas expedire, fugæ accingi de civitate in civitatem.* Vulgo legitur: *Nec dubito quosdam scripturas emigrare*; at in cod. vetustissimo: *Nec dubito quosdam Scripturas emigrare*, et verbum de præcedentibus repetendum est, *Nec dubito quosdam Scripturas mussitare, etc.*

PERICULUM. II, 174 A, *Sine periculo luninis*, i. e. damno.

PERISCELIUM, molle et fastidiosum est crurum ornamentum. I, 1532 A, *Juvenal. vocat pariscellidem.*

PERMOVERE. I, 1517 B, *Certe vel spiritu scandalum permovent.* Rigalt. optime, *spiritum scandalo permovent*, i. e. concutiant, inquietant. Etenim Spiritum Dei habent sancti. Itaque si quid admittant a malo, Spiritum Dei permovent, spiritum quem a Domino sumpserunt, sæcularis rei gratia concutiant.

PERONES, rustici calcei, contra nives, imbres, frigoraque commodi, ex corio crudo, præalti. II, 1046 B, *Perones effœminati dicuntur, quia eos mollicies effœminaverat.* I, 1312 A, *Et peronibus uniones mergere de luto cupiunt.* Plin., lib. IX, cap. 55.

PERPES, perpetuus, continuus. I, 578 A, *In ignem æque perpetem et jugem.*

PERPETRABILIS. I, 1289 B, *Quanto autem nubere in Domino perpetrabile est*, pro eo quod est, *perpetrabilis, vel magis perpetrabile more græco; sed*

in bonam partem dicitur, ut, I, 4288 A, *Studio perpetratur*; nam, teste Festo, *perperat qui peragit ac perficit*.

PERSONA. II, 591 A, *Personam nominis*, i. e. personam illam, cui hoc nomen competit.

PERSONALITER. II, 551 A, ὑποστατικῶς ratione singularis personæ.

PERSTRINGERE. Usurpant Latini de levi vulnere, non vero alte adacto, ut et de arrosione quoque quasi fulminis cum non disjicit aut comburit. I, 489 B, *Si aliqua nos quoque perstringunt*.

PERTINAX. I, 671 B, *O divina sententia usque ad terram pertinax*, i. e. quæ ubique obtinet constantissime, etiamque hic, in terris obligat homines, ut ex eadem judicent mathematicos ejici oportere.

PERTINENTIUS. II, 574, C, *Quam pertinentius volebat agnoscere*, i. e. altius, sive hanc legem proxime ad Christum pertinere.

PERTRACTUS. I, 1459 A, *Quomodo quidam pertractum quemdam in sæculo*, i. e. perdurantem et perpetuam durationem, protractionem sæculi, quasi trahente in longum Domino.

PHILOSOPHARI. II, 861 A, *Sicut aridæ et ardentis naturæ sacramenta leones Mithræ philosophantur*, i. e. ratione philosophica interpretantur leones Mithræ sacramento esse, h. e. signa aridæ et ardentis naturæ.

PHILYRA, est tiliæ membrana fasciatum dissecta. II, 1058 B, *Tenus philyræ est tænia seu laqueus et viriculum ex philyra*. Tenus autem et tænia græca sunt.

PHYSCON. II, 1042 B, *Physcone impurior*. Proverb. locut. de homine qui se in omne luxus libidinisque genus ingurgitat. Fuit enim Ptolemæus *Physcon* a Lago septimus Ægypti rex, qui, cum Cyrenæ imperaret, fratri Evergete defuncto successit, qui supra beluina libidinem et crudelitatem (quæ facinora commemorat Justin., lib. XXXVIII), sagina ventris et corporis vultusque deformitate, bellæ quam homini similior. Quæ fœditas in eo pellucidæ vestis subtilitate, quasi de industria, sive potius ex intemperantia augebatur, infame *Physconis* nomen ex re tulit, quasi ventricosi et aquarioli, propter abdominis studium.

PIGMENTUM. I, 676 A, *Etiam hominibus ad pigmenta medicinalia*. Nam et pigmenta sunt utilia medicinæ, unde et pigmentarii dicti pharmacopœ. Julius Firmicus, lib. VIII, cap. 17: *Quicumque sub hoc sidere nati fuerint, Marsi erunt, vel qui veneris ex herbarum pigmentis confectis salutaria soleant hominibus remedia comparare*. Pigmenta etiam dixere condimenta. Cassianus, *Collat.*, XV, cap. 5: *Corpora mortuorum pigmentis condita redolentibus in editioribus cellulis recondantur*. Sic etiam *Exod.*, XXXVII, sub finem, opus pigmentarii dicitur, quod Septuaginta, ἔργον μωροφου.

PIPIARE. II, 568 A, *Cœlestes imbres pipiavit Achamoth*, i. e. effudit pipians. Pipum vel pipulum, plorantis vagitus et pipiatio, clamor plorantis lingua Oscurum, ut ait Festus. II, 952 B, *Et infantes pipiantes*.

PLAGA. II, 450 C, 451 A, *Occursum est huic plagæ*. Sumptum a gladiatoribus, qui vel adversarii petitionem corporis declinatione effugiunt, vel parmula excipiunt ut sit frustra conatus.

PLAGIATOR, plagiarius qui liberum hominem aut servum surripit. II, 273 C, *Talis assertor etiam damnaretur in sæculo, nedum plagiator*.

PLAGULA. II, 512 A, *Novam plagulam non adsui veteri vestimento*. Plagulam lacernas vocat Turneb. I, 25. Plagulæ vela sunt et textilia quibus lecticæ et lecti intendebantur, aut involuebantur, ut apud Tranquillum in *Tito*, cap. 10, *lectica dimotis plagulis*. Novus *plagulas* interpretatur grandia lintea et toral et lecticarium sindonem; unde plagulæ, II, 582 C, dicit *additamentum*.

PLANE, immo, recte. I, 405 A, *Plane a bono*, i. e. immo habuit demonium, sed quod illum a bono dehortaretur. *Planus*, facilius. II, 1044 A, *Quo planius deantur*.

PLANUS, impostor. II, 529 B, *Quem planum, in agnis et æmulum in doctrinis existimabant*. Utitur et Cæcero pro *Cluentio*, 26. Est etiam bis apud Plin., XXXV, 10, II, 542 C, *Aut planum potius aliquem*.

PLASMATOR. II, 599 A, *Hominis plasmator*.

PLAUSOR. I, 458 A, *Scelestorum partium socii cui plausores*, i. e. fautores, auxiliares, vel certe idem optantes.

PLAUTIOR, ad plausum aptior. II, 1059 A, *Quo nascosæ lanositatis plautiores conchæ comant*.

PLENITUDO. I, 500 A, *Pro scientiæ plenitudine*, græce ἐκ τῆς πλεονοπορίας. II, 59 B, *Ignorasse Apostolos plenitudinem prædicationis*, i. e. non summam ac perfectissimam habuisse cognitionem omnis doctrinæ christianæ. II, 202 A, *Quia non totum habendo non consecrat in plenitudinem comparationis*. II, 218 A, *Adm Scripturæ plenitudinem*. I, 653 A, *Et quæ ei debet disciplinæ plenitudo*.

PLENIUS, perfecte magis. I, 577 B.

PLUMBATUS. I, 440 A, *In manibus esse plumbata*. *Plumbatæ manus* sunt fulero quodam plumbi ferminatæ, ne facile delaberentur vel deliscerent. Id in incurvatione brachiorum et manuum extensione præcipue requirebatur.

PLURIMUM, adverbialiter, pro ut plurimum. II, 511 B, *Ex recordatione plurimum delicti*. Terent. in *Phorm.*: *Domum ire pergam, ubi plurimum est*.

POENICUM, pro poeno. II, 1052 A, *Ne poenicum inter Romanos aut erubescat aut doleat*.

POENITENTIA. II, 42 B, *Cum conditione data pœni* scil. poenitentiae. Episcopus autem, sive Ecclesia dare poenitentiam dicebatur, pro eo quod est indicare poenitentiam et leges ipsius. II, 200 C, *Ex poenitentia illius retorquebo adversus illum*, fortasse legendum ex *periculo illius*, nam pergit auctor in allegoria instituta a re pictoria. Peniculus autem est instrumentum pictorium, quo colores ducuntur; sensus ergo est: in periculo illius retorquebo adversus illum, coloresque delibo et lineamenta illius.

Πολιτεῖας. *Nostrum id est, municipatus in calis*, II, 555 C.

POLLINCTOR, νεκροχομος, νεκροειπτικος, qui mortuorum corpora ungit et curat. I, 547 A, *Ab aruspice pollinctor*. II, 456 C, *Et pollinctorem sacerdotem*, de eo qui homines immolat.

POLLUCIBILIS. II, 978 A, *Nisi obsonandi pollucibilis*, i. e. nitidior, lautior, magis opipara.

POLLUCTUM. Varro, lib. V. de *Ling. lat.*: *Cum ex mercibus libamenta porrecta sunt Herculi in ara, tam polluctum est*. *Pollucta* et *pollucibilis* cœna est opipara et splendida. *Pollucere*, consecrare, convivio lanto sacrificare, I, 474 A.

POMA. I, 454 A, *Ad hoc enim noverim maris poma*. Ita appellat conchas, quod non ad fastum, sed ad saporem et escam sint ordinatæ.

PONERE. II, 721 A, *Ut illic materia ponat*, i. e. ut illic desinat sermo iste de anima.

PONTICUS, i. e. Marcion. II, 248 A.

POMPATICUS. I, 4526 A, Ita pompaticas progredi.

POMPATUS. I, 658 B, *Sed circensium paulo pompator suggestus*.

POPINA. II, 970 B, *Plane vestrum est, in carceribus popinas exhibere martyribus incertis*. Lucian.: Σωμαθουδου μετ' αὐτοῦ διαρθεροντες τοῦς δεσμοφύλακας, ἡς δειπνα ποικιλια εἰσεκομιζετο.

POPULARIA dicebantur in theatro loca populi vel plebis, ad equestrium discrimen. I, 655 A, *Et discrimen popularium per proclivum*. Sic equestria equitum loca erant.

POPULARITAS. II, 257 B, *Denique major popularitas generis humani*, i. e. gentium consensus. *Conscientia publica*: II, 97 A, *Officia sæculi, honores, solemnitates, popularitates*. II, 700 A, *Concilio exoneranda populariatis*.

PORTA. II, 540 A, *Cum et portas ante quinquennium instituunt, anastrophe: portas ante, pro eo quod est*

ante portas. Quinquennium, ait, instituunt initiandos, antequam portas ingrediantur, et consignentur eas ingressuri. Scaliger legendum putat, cum epoptas ante quinq., i. e. magistros ceremoniarum, qui præformant et observent initiandos. Nam in rebus sacris ἐπίοπται ἢ ἑραρσι erant, qui jam ante legitimum tempus in officio μύστων consumpserant; unde Aristoph. ἐποπτεύειν. Ibid., tot suspiria portarum, i. e. totum illud quod tam diu desideraverant.

PORTARE, Græci etiam pro eo solent ponere, quod est tollere, II, 573 A.

PORTIO, i. e. pars, similis. I, 293 A, Portio Neronis de crudelitate: sic edicti portio, pro simili edicto. I, 526 A, Ex aliqua seminis portione; Haverc. leg. sparsione, κατὰ τὸ σπέρματος. Conf. Ebr. XI, 41. II, 965 C, Potus strictura xerophagiæ portio est; i. e. hac forma potus perstricta etiam aridum pabulum significatur.

PORTIONALE, opponitur summati. II, 226 A, 964 B, Nam exceptione eduliorum quorundam portionale jejunium est. II, 894 C, Et portionale universali.

POSTERITAS, quod postea subrepsit. Scholastici insolentius vocant posterioritatem. II, 44 A, Posterioritatem mendacitati. II, 48 A, Præcedente illo sune supradicto posteritatis, i. e. ordine successionis, quo tanquam fune ad apostolicas Ecclesias conceditur. II, 197 B, Solemus hæreticis, compendii gratia, de posteritate præscribere, i. e. quod doctrinam auferant posteriorum doctrina veritatis. II, 157 A, Probabit jam ipsa posteritas omnium hæreticorum.

POSTREMUS, I, 1516 A, Postremissimus omnium.

POSTUMARE, posteriorem esse. I, 587 A, Etsi Moysi postulant. II, 858 B, Omnis enim consummatio atque perfectio, etsi ordine postulat, effectu anticipat.

POSTUMATUS, II, 590 A, Opponitur principatui.

POSTUMUS, posterior. II, 121 A, Quodcumque de postumo corporis propagatur. II, 958 A, Et quasi postuma soboles supparabatur.

POTESTAS, I, 457 A, Respectu repræsentancæ potestatis, i. e. quæ divinam repræsentat et sustinet in terris vicem, et confestim exigere pœnas potest. II, 571 A, Quoniam in potestate erat sermo ejus, i. e. potens erat.

POTESTATIVUS, II, 215 A, Non tantum ordinativum sed et potestativum capit principatu.

PRÆ, I, 456 A, Præ manu, i. e. in promptu.

PRÆBERE, referre, repræsentare. II, 255 B, Vis ex compositis incomposita præberi.

PRÆBIBERE, II, 122 A, Nam et præbunt quidam festinando tutelam, sed, etc., i. e. ante se confirmant antipharmacis, anuletis et πυλακτήριους potionibus, sed quantum vis dissolvitur venere, atque fit irrita.

PRÆCERPERE, degustare. II, 158 B, Si quid utriusque lingue præcerpsi.

PRÆCIPITARE, decutere, dejicere, de frugibus et pomis, quæ ante justum tempus et maturitatem dejiciuntur. I, 406 A, Nescio quod auræ latens vitium in flore præcipitat. Præcipere, præoccupare: I, 489 A, Non præcipitat discretionem, i. e. Deus non præoccupat ante illud tempus judicii æterni discretionem inter bonos et malos, in qua judicium partim consistet.

PRÆCOQUUS, igniaturus. II, 1051 B, Romanum præcoqua, i. e. præcoci et præfestinata Romani habitus susceptione. Alii leg. Romana præcoqua, h. e. præcoce propeoque consilio Romana facta per dedicationem. II, 531 C, Præcoquos et abortivos quodammodo Marcionitas. II, 429 A, Tam præcoquam, imo tum acerbam dilectionem.

PRÆDAMNARE, i. e. damnare. I, 283 A, Ignotum et auctorem vox sola prædamnat. I, 1260 B, Semper pauperes justificat, divites prædamnat.

PRÆESSE, I, 522 A, Quasi non quæcumque ratio præest, i. e. quasi non omnis argumentorum vis, quibus præstruit et defenditur reciprocatio animarum humanarum et in alia corpora transmigratio, magis etiam stringit, si affirmetur, revocari animas ad sua quasque corpora.

PRÆFARI, de prophetis, I, 578 B, De officio præfandi.

A Rhenan. prophetandi. Sed alterum latinum magis est apud quos vates fantur, passim et profantur, dum præfantur. I, 415 A, Anhelundo præfantur, de præloquio, quod præcedere vaticinium suum faciebant. Conf. Num., XXIV, 3; et Donat. Terent. Phorm. IV, scen. 4, ad verba: Interdixit hariolus.

PRÆFORMARE, pervalde, præquam alios informare. I, 266 A, B, Quanti enim ad malum præformantur. Sed Heuman. legit cum Haverc. reformantur.

PRÆFUGERE, II, 706 B, Sed etsi anima præfugerit ultimo gladio, i. e. si forte anima inter ferarum lanatus e corpore excesserit priusquam ultimo gladio pelletur.

PRÆGNATUS, prægnatio, graviditas propinqua partui. II, 619 A, 650 C, Juvenulæ scilicet prægnatus et partus. II, 754 C, Ut et conceptus et prægnatus.

PRÆJUDICARE, I, 265 A, Præjudicant id esse, i. e. licet nescire velint, tamen ex illa vi, quam sibi ipsi inferunt, ut in ignorantia illa permaneant, posita est aliqua cognitio, præjudicium scilicet, odio haberi illa non posse, si sciant ulterius. II, 157 A, Quo præque adversus universas hæreses præjudicatum sit. Præjudicare sæpe est judicium prævium dare aut præmonstrare. II, 659 A, Jam hæc conditio proprietatis de cæteris accidentibus corpulentæ præjudicavit, i. e. conditio proprietatis corporea jam erit conspicuum quoddam judicium ad judicandum de cæteris corpulentæ accidentibus.

PRÆLATIO, II, 801 C, Et amplius manu propter prælationem, ne universitati compararetur. I, 575 A, Prælatio alterius sive alterius contumelia esse non potest.

PRÆLATOR, II, 984 B, Idem misericordiam prælator.

PRÆLUDERE, i. q. proludere, quod est in re militari ἀπρὸς ἐπιπέσειν. II, 524 A, His præluserim.

PRÆLUMINARE, II, 844 B, Parabolam a commentatore Evangelii præluminatum.

PRÆMEDITATORIUM, προμελετητήριον. II, 960 C, Præmeditatorium efficitur latinarum.

PRÆMITTERE, II, 970 B, Præmisso jam sanguinis succo, præmisso scilicet ad Deum, quo jam et ipse totus properat. Sic alibi dixit præmissam uxorem, præmissos liberos, jam sæculo digressos.

PRÆPARATURA, II, 402 B, In Johanne egerat præparaturam viarum dominicarum, præparationem, παρασκευασµον, ἐτοιμασίαν.

PRÆSCRIBERE, exceptionem objicere. II, 197 B, Solemus hæreticis compendii gratia de posteritate præscribere. II, 158 B, Non tamen præscribere monarchiam ideo, etc. II, 150 B, Præscribitur mihi, ne quem alium Deum dicam. II, 256 A, Præscribens Deum ignorari nec potuisse, i. e. respondendo ad objecta adversariorum, eademque diluendo. II, 888 B, Hoc exigere veritatem cui nemo præscribere potest, i. e. de qua nihil detrahi potest quacumque ratione. II, 948 A, Præscribe constanter, non omnibus præcipi, quæ quibusdam sint præcepta. II, 849 A, Omnia præscribit, i. e. præscriptis definitionibus omnia comprehendit. I, 507 A, De vestra vobis dissimulatione præscribitur, I, 170 C, adspice itaque quanta præscribam tibi.

PRÆSCRIPTIO, Ex usu forensi significat refutationem, qua, qui postulatur, adversarii accusationem, disjicit, aut in eum retorquet. Conf. de Præscript. adv. hæret. cap. 55. Præscriptionem hæreticorum dicit, quia præscribimus hæreticis hoc ipso, quod sint hæretici: quibus hanc unam exceptionem opponimus, quod adversus regulam dogmata proferant, itaque ut minime audiendos ab omni disputatione submovemus. II, 248 A, De præscriptione noritatis. II, 60 B, Certis et justis et necessariis præscriptionibus repellendas, necessarias præscriptiones dicit, quia secundum eas necesse est judicari, quoscumque agere volentes repellere. II, 157 B, Sed salva ista præscriptione, nempe ante dixerat: verum quodcumque primum, adulterum quodcumque posterius. II, 248 A, Ne compendium præscriptionis, ubique advocatum dissidentia depuaretur. Compendium præscriptionis vocat thesim illam: In tantum hæresis, etc.

PRÆSCRIPTIVE, II, 261 B, Quamquam tam facile est,

præscriptive occurrere, i. e. obducta præscriptione qua excludam ac perimam totam actionem illius. Quæ autem hæc præscriptio sit, ostendit sequentibus.

PRÆSIDIUM, lucrum, bona, peculium. I, 495 B, *Cum aliquo utique præsidio*.

PRÆSIGNARE. II, 260 A, *Quam Creatoris testimonium præsignaverit*, i. e. signum prætulit, unde cognosceretur.

PRÆSERVARE. II, 515 A, *Qui ergo prænuntiabatur, ille et præservabatur*; græc. *προσέλασεν*.

PRÆSTANTIA, præstatio, exhibitio. II, 502 B, *Et præstantiam propter merentes*, qua scilicet præstat premia vel supplicia. II, 452 C, *Alius de præstantia ejus securos agere mandat*. In malam partem: I, 4255 B, *Ego enim præstantiam in delictis meam agnosco*. II, 650 B, *Sed viderit utriusque præstantiæ ambitio*, i. e. *πλοσυρία*.

PRÆSTARE. II, 281 C, *Cui cædendo præstet esse*. Sensus est: *Cui sanctitati præstaret*, i. e. foret utilis atque opulatus, *cædendo esse*, i. e. parem esse conjugio cædendo rescendoque. Melius nobiscum, inquit, ageretur, si ea nostra sanctitas esset, quæ nos ad tollendum conjugium adduceret, faceretque exsortes conjugii.

PRÆSTRUCTIM, via præparata, præmunita. II, 1058 A, *Ut ad hominem præstructim perveniretur*.

PRÆSUMERE, ponere, *ὑπολαμβάνειν*. I, 274 A, *Cum præsumatis de sceleribus nostris ex nominis confessione*. I, 1517 B, *Optantes perseverare id in nobis, non tamen præsumere*.

PRÆSUMPTIO. II, 993 B, *Cum sic quoque obduxero diversæ partis præsumptionem*. I, 4257 A, *Præsumptio intinctionis importat*, i. e. fiducia veniæ per baptismum impetrandæ.

PRÆSUMPTORIE. II, 462 B, *Nam et Petrum præsumptorie aliquid elocutum*, i. e. præsumptione præfidente.

PRÆTENDERE. II, 619 B, 620 C, n. (10), *Et Judas prætendit Israel*; legendum *Hierusalem*, ex *Zuch.*, XIV, 44. Est autem prætendere ante vel e regione tendere, aut etiam per circuitum, ut exponitur sequenti membro. II, 272 B, *Aliam illi regulam prætendo*, i. e. alio argumento in ipsum utor, et regulam veritatis ei explico. II, 927 A, *Prætendimus necessitates adminiculatorum*. II, 80 A, *Traditio tibi prætendetur auctrix*.

PRÆTER. II, 572 A, *præter hæreticorum*, i. e. præterquam hæreticorum; græc. *πρὸς*. Hæretici genus spiritale sibi arrogabant. II, 469 C, *Præter unus Deus*.

PRÆTERESSE, abstinere, renuntiare. I, 466 A, *Cum et ipsi rebus, de quibus transiguntur, prætersumus*, i. e. quum ab illis ipsis superstitionibus, sive furore, libidine, crudelitate, quarum causa spectacula transiguntur, adducti religionis nostræ conscientia, abstinemus.

PRÆTRACTATUS. II, 407 A, *Et determinare ex hoc ipso prætractatu*.

PRÆVELLERE. II, 450 A, *Quid ei magis quam martyria prævellit*? Sicubi homines Deus ab idololatria divellit, quid magis idololatriæ prævellit, quod prævulum statim ipsi opponat, quam martyria fortium Christianorum?

PRÆVENIRE. II, 25 A, *Damnare prævenit*. Hellenism. II, 512 B, *Propterea præveni fugere in Tharsos*.

PRÆVENTO. II, 25 A, pro quo Latinus melius præverto, et Rigalt. *prævenio*: utrumque est Græcor. *πρόβλεψιν*.

PRÆVERTERE, præponere, antepone. II, 1045 B, ut sæpe apud Plautum. II, 1028 B, *Qui penitentiam peccatoris morti prævertit*.

PRÆMERE. II, 586 A, *Totam massam seminis sui præmerit*, i. e. trituraverit.

PRESSUS. II, 1056 B, *Purpura pressa dicitur*, quæ purius et meracius lucescit, cui est color sanguinis pressi et concreti, nigricans aspectu. II, 59 A, *Pressiora testimonia*.

PRINCIPALITAS, quod statim a principio fuit: scholastici vocant *prioritatem*. II, 44 A, *Ad principalitatem*

veritatis. II, 668 A, *Habes animæ principitatem*.

PRIORATUS, *πρωτεία*, primæ partes, principatus. II, 546 B, *Ut solent animi pro prioratu exciti*.

PRISTINUS. II, 970 B, *Quam nec ille Pristinus vester non Christianus martyr attigerat*. Rigalt. legendum arbitrat: *pristinum vester*, h. e. quondam vester, quemadmodum, initio libri *adv. Praxeam*, dixit *pristinum doctor*. In hanc vero historiam, quam narrat Septimius, plurima quadrant eorum quæ Lactantius de *Peregrino* tradidit. Nam et istum apud Christianos in fama et pretio aliquamdiu fuisse refert, ac propter habitos ab eo per oppida Syriæ de Christo sermones comprehensum, missumque in carcerem, atque iudeis Christianorum charitate ac studio diligentissime curatum, cœnis omne genus illatis, mox per humanitatem præsidis emissum carcere. Postea vero ubi delicta quedam, ab christiano consortio ejectum, varias urbes obiisse non sine gloria philosophantem, ac demum Athenis insana quærendi nominis cupidæ percitum, convocata multitudine, postquam veria multa de contemptu mortis fecisset, in ardentem togum insiliisse, nec visum amplius. Martyrem istum, qualiscumque fuerit, psuehicum id est catholicum fuisse ait Septimius, non Christianum, quia tormentis admotus Christum negaverat. Peregrinum suum Lactantius scribit in carcerem conjectum, propterea quod Christum coleret, *τὸν μέγαν ἐκείνον διὰ θρησκείας τὴν ἀπιστοκλίαν ἐπέθετα*; confestim accurrisse Christianos, uti fratres, atque omnimoda solatia contulisse, quia etiam cum eo in carcere permansisse ac pernoctasse, corruptis custodiis.

PRO. II, 1044 B, *Pro stupro erat pœna*, i. e. tam lædæ exauctorationi eadem pœna, quæ stupro.

PROBARE. II, 191 A, *Cum semetipsum voluit probari*. Iren.: *ὅτι οὗν ἠθέλησεν ἐπιδείξει αὐτόν*. Latinus interpres Irenæi reddit: *ostendere*.

PROBOLA, *προβολή*. II, 162 D, *Probola*, id est *prolationem rei alterius ex altera*. II, 163 B, *Hæc erit probola veritatis*, i. e. generatio filii vera. II, 163 A, *Valentinus probolas suas discernit*.

PROBUS. II, 1055 A, *De tranquillo probum*, i. e. tranquillitate probum, tranquillum, ut de eo queri nemo jure possit. Latin. vult: *pronum*.

PROCEDERE, est frequentare sacra, adire templum. I, 1294 A, *Si procedendum erit*.

PROCLIVARE, proclivis esse, inclinare. II, 251 B, *In alterum magis proclivarunt*.

PROCURARE. II, 576 B, *Cui omnes hæreses procurantur*, ἢ *ἅπαντα αἱρέσεις οἰκονομοῦνται*, forensi usu. II, 158 C, *Quia per tanta millia virtutum procuratur*, scil. monarchia. II, 961 A, *Cui ipsæ divitiæ procurant*, i. e. inserviunt. II, 277 A, *Æmulatio autem liberando homini procurat*, II, 799 A, *Sub obtentu procurandi*, i. e. ministrandi Imperatoribus.

PRODICIUM. I, 567 A, *Videte qualem prodiciam cœtus nos subornastis*. Prodiciam hic vocat, quam in Apologetico indicem.

PRODIGERE. I, 525 A, *In nihilum prodegerit*, i. e. licet etiam luxuriaverint et prodigi fuerint in perdendo et dissipando corpore. Alii, *redegerit*. I, 578 A, *Pene jam totis sæculis Creatoris productis*, i. e. porro actis. II, 483 B, *Productio avo isto*, i. e. consumptio. I, 4245 A, *Saluti productæ reformari*, i. e. turpiter profusæ, projectæ, deperditæ.

PRODUCERE, propr. de metallis, extendere, excudere. I, 501 A, *Et in lances argentaria metalla producta*. II, 609 A, *Quo eos de terra Ægypti produxit*, pro *eduxit*. II, 908 B, *Non religio produxit*, i. e. facit ut veniant in Ecclesiam Dei, et se ei adjungant. I, 614 B, *Et ad hoc scamna produxit*. Produci proprie in spectacula athletæ gladiatoresque dicuntur ab ipsis munerariis, qui ludos edunt.

PRODUXIT. II, 786 B, *Et producem mutui coitus*. Producem dicit, quemadmodum supra traducem. Igitur unitatem mutuo coitu productam dicit esse producem mutui coitus, sive potius id quod ex utroque

coagmentatione dissilit, quum inter se divelluntur A
quæ arcte fuerant coagmentata.

PROFERRE. II, 163 A, *Prolatus est sermo Dei, an non?*

PROFESSIO, ὁπορεύει, de negotiatoribus, qui merces suas prolitentur. I, 494 A, *Quantum vectigalibus percent fraude et mendaciostrarum professionum.* II, 469 B, *Verum professio eius alterius auctoritate conficitur.*

PROFESSOR. II, 469 B, *Nemo sibi et professor et testis est.*

PROFLIGARE, magnam rei partem conficere. II, 505 B, *Quanto opusculum profligatur breviter, i. e. quo magis prope est, ut hic liber absolvatur atque ad finem producat. Ita Cic. Tusc. V, 6: Profligata jam questio est, et pene ad exitum adducta.*

PROINDE, i. q. perinde, ut ap. Cic. sæpe.

PROLATIO, continuatio, duratio. II, 24 A, *Omnem prolotionem quærendi et inveniendi.* II, 552 A, *Acceptit prolotionis suæ officium, i. e. procreationis.* II, 172 D, *Me πρὸς ἐὸν ἄλλοιαν inducere, id est prolotionem rei alterius ex altera, sublimitati et claritati aliqua prolatio.*

PROMA, τρῆμιον. II, 297 B, *Promas tuas replesti.*

PROMULGARE, juris publici facere et ad usum publicum traducere. I, 554 B, *Qui primus cerasa ex Ponto Italia promulgavit.*

PROMULSI, vas escarium, lanx. II, 4048 B, *Quinguarum promulsidem, i. e. lancem quingentarum librarum argenti.*

PRONUS, cum dativo. II, 254 C, *Nec malo nec bono pronus.*

PROPE. II, 1055 A, *Prope sis eandem negare, i. e. parum absit quin neget eandem.*

PROPERABILIS. II, 722 A, *Calore properabili.*

PROPERATUM, præpropere editum, seu inchoatum et rude. II, 246 B. Vid. Hieronym., comment. in Abdiam.

PROPRIE. II, 664 B, *Non quia spiritus proprie est, i. e. seorsim ab anima et per se.*

PROPUDIOSUS, impudicus, inverecundus. II, 4042 C B, *Ne quid et illi de Cæsaribus vestris obmussitent, pariter propudiosus.*

PROSAPIA significat progeniem vel familiam. Vet. gloss. prosapies, γένους καταγωγή. Prosapia, ἀπὸ προγόνων εὐγένεια καὶ συγγένεια.

PROSCRIBERE. II, 608 A, *Faciem tamen operis frontemque materiam de anima unusquisque proscripsit.* II, 401 A, *Rex Judæorum proscripsit in crucem, i. e. pronuntiatum programme a præside provincie imposito.* II, 1008 A, *Sed incertum cui, quia nec persona, nec causa proscribitur.*

PROSECARE, sacrificando Deo offerre. I, 505 A, *Major ætas apud Gallos Mercurio prosecatur.* I, 516 A, *Æsculapio tamen gallinaceum prosecari jam in fine jubebat.*

PROSPECTE, maxima providentia. I, 504 A, *Etiam circa ipsos deos vestros, quæ prospecte decreverant patres vestri.*

PROSPECTUS. II, 98 A, *Ex Apostoli prospectu, i. e. ut prospicienter statuit Apostolus.*

PROSPER. II, 1050 C, *Tam prosperos temporum, phrasitertulliana, ut et infra: insignes libidinum.*

PROSPEX. I, 616 A, *In omnibus augurem, in eventibus prospicem, i. e. providentem, prudentem.*

PROSPICERE. I, 425 A, *Si ad ultores transire prospexit. Sensus est: recte Cybelen cum cultu suo ad Romanos transiisse, quod sciverit, forte inde ultores Ilii prodituros. At quomodo tam seram prospicere temporis fortunam potuit, quæ paucos dies in fato Aurelii discernere non potuit.* II, 450 A, *Quibus magis eam, quam passionibus prospicit, τοῖς παθήμασι προορᾶται, græca phrasit.*

PROSPICIE. II, 580 A, *Prospicias earum.* Ciacon. legit *proscicias*; Fest. *Proscidium*, quod prosectum projicitur. Glossarium: *Proscicæ*, αἱ τῶν θυμάτων ἀπάρχαι, et alibi, *proscicæ*, ἀρροθίνα.

PROSTARE. II, 709 B, *Postrema dedecoratione sub*

titulo prostitisse Helenam viliores, i. e. prostibulum fuisse in fornice vel lupanari publico, cujus infamiam publicus titulus proscipione profiteretur.

PROSTITUERE. I, 502 A, *Lucernas meridie vanas prostituere.* Hæverc. cum cæteris interpr. ait vehementius esse dictum, prostitui enim exiguam lucernarum et ledarum lucem, quum lucidissimis radiis solis meridiani opponatur. Malim tamen interpretari: palam exponere. II, 891 C, *Aut tegi aut prostitui, i. e. relecta palam statui, et sine velamento procedere ante oculos omnium.* II, 912 A, *Quam totum faciem prostituere.*

PROSTITUTIO, institutio publica. I, 455 A, *Sub imaginum prostitutione.*

PROTELARE. II, 409 C, *Sed sexcenta millia hominum protelavit, i. e. sexcentis hominum millibus vitæ et virium tenorem continuavit, produxit, protraxit.* I, 4235 B, *Et in portum divinæ clementiæ protelabit, i. e. ad portum usque quemlibet distantem producet, I, 650 A, Ut et ignorantiam protelei in occasionem, i. e. tanta est voluptatum vis, ut hominem summi tandem doceri nolit, vitanda est christiano spectacula, quamdiu spectandi occasio sperabitur.*

PROVOCARE. II, 88 A, *Provocans eam, nempe communionem utensilium, ad rationandium et irrationalium distinctionem, i. e. jubens ut ea commode prudenterque in duo genera distinguatur; hæc rationalia, quorum fabrica et usus cum ratione conjunctus, illa irrationalia, quorum tota accuratio præter et contra ipsam rationem est.*

PROXIME, proximo tempore, nuperrime. I, 572 A.

PSYCHICUS. II, 456 A, *Et manet chirographum apud Psychicos.* Psychici opponuntur Pneumaticis, i. e. spiritualibus; quemadmodum et animalia fidem spiritali opponit disciplinæ, lib. de Jejun., cap. I. Dicebantur autem a suis Montaniste sive Cataphryges spirituales, eo quod spirituales revelationes et prophetias ἐθουσιώδεις sibi arrogarent: qui vero has singulares prophetias et revelationes ordinarias negabant esse in Ecclesia, audiebant Psychici ex I Cor., II. Tertullianus autem mediam quandam viam tenuit quodammodo. Nam paraclatum, i. e. spiritum ordinarium prophetiarum revelationumque singularium, agnoscebat ut Montanista: jejunia severe urgebat, martyria coquebat, in persecutionibus interdicens fuga, et secundas nuptias damnavat; sed a Montanistarum sacramentis abstinebat, et impiis illis atrocioribusque de Montano et Prisca prædicationibus. Ex quo factum, ut Augustinus (lib. de Hæresib. ad Quodvultdeum) Tertullianos sive Tertullianistas a Montanistis, qui et κατάρρυγες dicti, distingueret. II, 953 B, 954 B, *Exteriores et interiores botuli Psychicorum.* I, 552 A, *De quo inter nos et Psychicos questio est.*

PTISSANA, πτισσάνη, hordeum decorticatum. Græci hordeum aqua perfusum, dumque tumeret in sole expositum, mox in pila ligneo pistillo tantisper tundebant, dum corticem glutinamque exuisset. I, 552 A, *In exemplum ptissanæ, i. e. instar ptissanæ.*

PUBLICARE, in publicum traducere. II, 412 B, *Qui enim non publicatur in hominibus, publicatur in Domino.*

PUBLICATIO. II, 892 B, *Omnis publicatio virginis bonæ stupri passio est, i. e. detectio capitis.*

PULSARE. I, 591 A, *Idem spiritus pulsat, i. e. mentes prophetarum veridicis implevit, futura dicere impulit.* II, 796 A, *Pulsata salute, licet non aditu veritate, i. e. pulsavere salutis januam Platonis, vindices immortalitatis animarum, sed qualitatem et modum immortalitatis ignoravere, non adita veritate.* I, 609 B, *Tunc philosophi duri, cum veritatis fores pulsant.*

PULVIS. I, 1506 A, *Et illum ipsum nigrum pulverem. Niger pulvis est calliblepharum Græcis et Latinis dictum, ex austis rosarum palmarumque foliis, ex ampelide et aliis, quo oculorum exordia producunt-*

(Quarante-trois.)

tur. Jun. leg. *exodia*, i. e. fines et ambitus promovitur pigmento ad venustatem vultus.

PUMEX, II, 4042 A, *Pumice speculi*, i. e. speculo pumicato, levissimo ac poliissimo.

PUNIRE, I, 4270 B, *Adversus omnem subvertendæ fidei aut puniendæ paraturam*, puniendæ fidei, i. e. pœnis aut tormentis exercendæ probandæque.

PURGARE, II, 427 C, *Alibi malo purgare*, i. e. re-fellere atque amovere: metaphora a re rustica. I, 506 A, *Ut viam mihi ad manifestiora purgem*.

PURGATRIX, I, 4205 A, *Purgatrice aqua se expiabat*.

PURUS, I, 700 B, *Sacrificamus quomodo præcepit Deus, pura prece*, absque thure, absque victima. Sic I, 4244 A, *Pastum et potum pura nosse*, i. e. uti pane et aqua solum, absque ullis aliis esculentis, absque condimentis. Sic Juvenalis: *Observant ubi festa mero pede sabbata reges*, i. e. nudo pede. Itaque *pura prece*, hoc est sola et nuda oratione, de mente sancta et innocenti. Offerebant Gentes diis vanis inanina aut bruta, thura aut boves; Christiani Deo vero offerunt animam rationalem, laudes et gratias dicentem Deo. Hoc diserte explicat Athenagoras legatione illa pro Christianis ad Antoninum et Commodum, citatis etiam Pauli verbis, quibus hostiam describit, *Θυσίαν ζώσαν, ὄψλαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ἔχουσαν*. Ipse Tertullianus in Apologetico: *Offero optimam et majorem hostiam Deo, quam ipse mandavit: orationem de carne pudica, de anima innocenti, de Spiritu sancto profectam*. Et lib. IV, cap. 1, *advers. Marcion*. ad illud Malachia: *Offertur nomini meo oblatio munda*, scilicet simplex oratio de conscientia pura. Et cap. 9, hominem ait offerre debere munus Deo apud templum, orationem scilicet et actionem gratiarum apud Ecclesiam per Christum Jesum, catholicum patris sacerdotem. Minutius Felix, posteaquam dixit: *Delubra et aras non habemus*, addit: *Litabilis hostia bonus animus, et pura mens, et sincera sententia. Hæc nostra sacrificia, hæc Dei sacra sunt*. Denique *Eucharistica nostra confici pura prece*, sive oratione sola, Justinus *adversus Tryphonem Judæum* testatur. (Apud Rigalt. ista leguntur.) I, 4269 A, *Contenta simplici pabulo, puroque aquæ potu*.

PUSILLITAS, parvitas. II, 210 A, *Quæcumque potestas ei, quam pusillitas, competit*, i. e. potius, vel magis, quam pusillitas. Ellipsis græca perfrequens.

PUTATIVUS, qui vero non est. II, 555 A, *Putative in Christo corpulentæ*. II, 555 C, *Nativitatem putativam illi accommodasse*, quasi vere natus et re ipsa non fuisset. II, 754 C, *Qui carnem Christi putativam introduxit*.

PYCTES, πύκτες, pugil. II, 454 A, *Pyctes ipse non queritur*. II, 978 B. *Pyctæ xerophagiis mvalescunt*.

PYRIPHEGETON, igneus inferni fluvius, ubi pœna cibus τῶν ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἀπρωμέων, i. e. ejulatus in igne flagrantium, ut ait Lucianus in *Necyomantia*. I, 520 A.

Q

QUA, quia, in quantum. I, 441 A, *Sciunt, qua homines, quis et animam*, i. e. quia vel in quantum homines sunt, sciunt etiam a quo animam acceperint. Vel ita: sciunt quis illis dederit animam, qua scil. anima homines sunt, et differunt a brutis. I, 485 A, *Si qua illic arborum poma conantur*, i. e. si quo modo, ut aliqua apud Virgil. pro aliquo modo.

QUESTIO, II, 581 A, *In præpositionum questionibus*, i. e. in ex-agatione subtili præpositionum; inde *ex*, per, similitumque exponit atque demonstrat sequentibus. Sed de ea re amplius egit auctor lib. de *Præscript.*, cap. 49. II, 472 C, *Si hunc articulum questionibus Scripturæ veteris non expediam*. II, 487 C, *Post Philippum et totam substantiam questionis istius*. II, 507 A, *Diligere quæstiones*, i. e. toto studio operam dare sanctis illis quæstionibus, de quibus Isaias postea, *Καὶ δεῖτε, διελεχθῶμεν*.

QUANTI, pro quot, ut tanti pro tot. I, 266 A, 281 A, *Quanti enim ad malum præformantur*. II, 479 C, *Quanta tibi præscribam*, i. e. quam multa. II, 255 C, *Quanti nequam servi regum nominibus insultant*.

QUANTO, II, 219 B, *Quanto non comparat cui adscribantur*, i. e. quanto magis non comp. II, 626 A, *Quantoque incredibile, subaud. magis*. II, 505 A, *Quanto opusculum profigatur breviter*, i. e. quo magis prope est, ut hic liber absolvatur, atque ad finem perducat.

QUANTUM, quod attinet ad, si species. I, 281 A, *Quantum interpretatio est*. II, 252 B, *Quantum proprie pictor*, i. e. in quantum.

QUATENUS, i. q. quia. II, 226 B, *Quatenus hic solorum corporum*, etc. II, 476 B, *Quatenus ita Scripturæ docent*, i. e. quoniam, quandoquidem.

QUI, II, 256 B, *Sicut facit qui decor*, i. e. aliquis decor.

QUICQUID, pro quideis, quidlibet. II, 43 B, *Hoc nomine quidquid emendat*.

QUINIO, II, 656 A, *Invenitur etiam in jure civili græca quedam quinonem enixa filiorum*. In jure civili, i. e. in juriconsultorum libris, quos ita citare solent etiam veteres grammatici. Plin. H. N. lib. VII, cap. 5. *Reperitur et in Peloponneso quinos quater enixa majoremque partem ex omni ejus vixisse partem*. Aristot. *Ἀπὸ πέντε γὰρ ἔτεσε, καὶ τὰ πολλὰ αὐτῶν ἔγεγάθη*. Etenim Peloponnesi non meminuit. Sed et Strabo, etiam ex eodem Aristotele aliter narrat, in XV; aliter Gellius in X. Denique Aristoteles ipse, eadem de re alio se loco dixisse commemorat, qui locus hodie non apparet. Gaius lib. I, *Fideicommissor.*, ut refertur L. 5 de *Rebus dubiis*, et Julianus I, 56, de *Solutionib.* Item omnino de Alexandrina muliere tradunt, quod hic Septimius noster de Græca.

QUINQUATRIA, I, 674 A, *Quis ludimagister sine tabula VII idolorum quinquatria tamen frequentabat?* Quinquatria dicuntur festi illi dies Minervæ sacri, quorum primo Minervæ fiebant sacra, tribus sequentibus munera, quinto denique lustratio. Ovid. *Fast.* III:

*Una dies mediæ est et sunt sacra Minervæ,
Nomina quæ a junctis quinque diebus habent.*

Erat autem primus istorum dies mense Martio, XIV Cal. April.: ultimus communi appellatione Tubilustria dicebatur: omnes muneribus frequentati, quæ Minervalia dicebantur, præsertim quæ tirones atque novitii magistris suis in omni genere exhibebant. Ovid. *ibidem*:

Vos quoque, Phæbra morbos qui pellitis arte.

Munera de vestris pauca referte deæ:

Nec vos, turba feri censu fraudata magistri,

Spernite, discipulos attrahit illa novos.

Hæ quidem majores Quinquatriæ. De minoribus vid. Varro, lib. V. de *Ling. lat.* et Festus. Sensus est, nullum esse ludimagistrum, qui non habeat in ludo suo sive schola tabulam septem idolorum, hoc est, septem planetarum, Lunæ, Martis, Mercurii, et cæterarum, unde nomina dierum hebdomadis ejusque. Aut si quis reperiat absque hujusmodi tabula, hunc tamen quinquatria frequentaturum. Quis autem fuerit apud ludimagistros istius tabulæ sive laterculi septem dierum usus diligenter inquirere non tanti est. Fortean perscriptum aut significatum illic fuit, quid quaque die discipulis tradi reddere oporteret. Juvenal. *Sat.* VII:

Nil salit Arcadico juveni, cujus mihi sexta

Quaque die miserum dirus caput Hannibal implet.

Ea die scilicet totius hebdomadis summa colligebatur. Septima die, quies et otium. Ipse Tertull. lib. ad *Nationes* I, cap. 13: *Vos certe estis, qui in laterculum septem dierum Solem recepistis, et ex diebus ipsum prælegistis, quo die lavacrum subtrahitis aut in vesperam differatis, aut otium et prandium curetis.*

QUISQUE, pro quisquis. II, 611 B, *Vel quisque ei A in hereditate regni successit.*

QUO. II, 216 A, *Quo illic etiam, per quem omnia fuerit, revelatur, i. e. quod. II, 522 B, Quo nec hic Apostolus, i. e. quapropter. II, 518 B, Quo jam mihi duos deos, i. e. quorsum, ad quid.*

QUOMODO, quoquo modo, vel quocumque modo. II, 471 B, *Sed quomodo Marcionitæ volunt credi.*

R

RANUNCULUS. I, 659 A, *Ac si stillicidia mellis de ranunculo venenato, i. e. ut si quis favum mellis una cum ranæ rubetæ pulmonibus exprimat, nam inde confusa veneno mella stillabunt, mella quidem sed venenata. Juvenal. Sat. I:*

..... *Quæ molle calenum*

Porrectura viro miscet sitiente rubetum.

RAPERERE. I, 266 A, *Quos rapit; subaud. malum, i. e. qui mala sequuntur ac perversa. I, 1205 A, Quoniam subjecta quæque materia ejus, quæ desuper imminet, qualitatem rapit necesse est.*

RATIO. I, 278 A, *Quædam ratio æmulæ operationis, i. e. quoddam ens operose æmulum. Intellegitur de diabolo, qui invidet Ecclesie Christi. I, 526 A, Quæ ratio universalitatem, etc., per rationem intelligenda summi Dei sapientia. II, 122 A, Tormenti ratione, in modum tormenti. II, 145 C, Hæc nobis etiam ludicrum in modum certa ratio mandabit, i. e. ratio ipsa nos cogit jubetque, ut istis somniis et nugis illudamus.*

RATO. II, 710 A, *Nulli enim vitam istam rato fieri nisi universis, quæ arguunt eam, expunctis, i. e. nullam vitam ratam haberi, et in rationes referri, nisi omnia absolverit atque perfecerit, quæ pertinent ad vitæ traducendæ modum. Forenses locutiones.*

REBELLARE. II, 480 D, *Quæ pax a non rebellato? i. e. in quem nulla commissa rebellio.*

RECAPITULARE, id est, ad initium redigere, vel ab initio recensere. II, 512 C.

RECEPTUM. II, 141 B, *Et per singula tabulata cælorum de recepto dispici caperint. Latin. vult de receptu; Rigalt. vero de præcepto dispici, i. e. inquiri, et examinari in præcepto Christi paruerimus, an fuerimus constantes in confessione nominis Christi coram potestatibus.*

RECIDIVATUS. II, 796 A, *Certe recidivatum animæ corporalem pronuntiaverunt, i. e. restitutionem ex casu. II, 818 A, Quæ carnis recidivatum pollicentur. II, 857 C, Recidivatus status judaici. II, 697 A, Samius sophista Platoni auctor est animarum de recidivatu revolabili.*

RECIDIVUS, redivivus. II, 261 A, *Recidivi anni fidem argumentantur. II, 424 B, Exsuscitatus ad spem æternæ vitæ per exempla recidivæ, i. e. redivivæ, instauratæ. Recidiva Servius exponit post casum restituta. Ita Virgil., recidiva Pergama, Æn. IV, 7 et 10. Plin. recidivas febres cum medicis appellavit περινορήμους, ἀνοπτομίνας. II, 810 B, Universa conditio recidiva est, i. e. omnes res creatæ de integro restituuntur restauranturque. II, 690 A, Ipsa post oblivionem recordatio memoria recidiva est. II, 1022 A, Ita mæchia de pristino recidiva.*

RECIPROCARE. II, 555 B, *Ad caput, id est ad initium reciprocare universa in Christo. II, 78 C, Quam diu per hanc lineam serram reciprocabimus. Vid. LINEA.*

RECIPROICORNIS, qui reciproca et obtorta cornua habet, ἐλιξοκίρως. II, 1051 B.

RECOGITATUS. II, 466 A, *In recogitatu mulierum illarum.*

RECOGNOSCERE, accurate legere. I, 591 A, *Dum patimur, legantur, dum recognoscimus, probantur, i. e. fiunt illa omnia interim, dum ista in transcurso legimus; sed, dum accurate legimus, videmus illa prædicta ante jam exitu probari.*

RECORPORARE, in aliud corpus, sive in aliam formam transmutare. II, 804 A, *In materiam robustiorem recorporare. II, 857 B, Et recorporari carnis facultatem.*

II, 706 C, *Nam et qui laboribus atque servitiis puniendi, in asinos utique et mulos recorporabuntur.*

RECORPORATIO, II, 857 C.

RECTOR. II, 218 A, *Arbitrum rectoris invenio sermonem. Cod. Divionens., Arbitrum factoris invenio sermonem.*

RECUPERATIO. II, 1022 C, *Post recuperationem et reformationem. Recuperationem hic dicit pro curatione et sanatione, ut supra immunditiam dixit irreperabilem.*

RECUSARE, derelinquere. II, 1057 A, *Cum squamis et anni recusantur, alii recursantur. II, 556 A, Plane nativitatismendacium recusasti, i. e. confutasti adductis causis: forense verbum.*

REDANIMARE. II, 811 B, *Nec redanimari, sed reformari existimentur.*

REDANIMATIO, II, 857 C.

REDINVENIRE. II, 729 A, *Sophocles tragicus, somnando redinvenit.*

REDIRE, resolvi. II, 247 A, *Liquores ignibus redeunt, i. e. ne liquores quidem ipsi illic sunt liquidi, nisi ignibus admotis resolvantur in liquorem, glaciati sunt, constricti gelu.*

REFECTIO. II, 798 B, *Solis carnis refectioem cum maxime asserimus, i. e. resurrectionem.*

REFICERE, reponi. II, 1047 A, *Facile sese regit, facile reficit. II, 809 C, Et utique idoneus est reficere, qui fecit.*

REFRIGERARE. I, 704 A, *Indigentibus refrigeramus, τοῖς πένησι ἀναψύχομεν. Hellenismus. Varinus, ἀναψύχου, inquit, τὸ τῶν λεπτοθυμούντων ἐπαναρῆρας, ἢ τὸ ἀνάπτου καὶ ἀνακλαρθένου: et ita refrigerium locis quam plurimis.*

REFRIGERIUM. II, 708 A, *Per sententiam æternam tam supplicii quam refrigerii.*

REFRIGESCENTIA. II, 722 A, *Sed nec refrigescentiam admittam.*

REFORMATUS. II, 565 A, *Æonum tutelarem reformatum, i. e. reformationem.*

REFUGA. II, 1509 B, *Metalli refuga mutatur, qui a communi metallorum sorte seipsum eximit, sive, ut Rigalt. vult, quasi damnatus ad metalla inde fugerit.*

REGIO. II, 255 A, *Ab utraque regione, i. e. a loco vel sede utriusque, nimirum boni et mali.*

REGULA. II, 26 B, *Regula fidei. Regulam hic et aliis locis vocat, quod vulgo Apostolorum symbolum vocamus. Καὶ τὸν τῆς ἀληθείας, σωματικὸν τῆς ἀληθείας Irenæo. II, 197 B, Veritatis regula. II, 157 A, Hanc regulam ab initio Evangelii decurrisset. II, 254 B, Quia prohibet disposita jam regula summi magni, i. e. posita illa regula, seu facto fundamento, duo dii esse non poterant. II, 271 A, Ad regulas perducam, i. e. constringam ordine et loco, quæ ad declarandam quæstionem hanc pertinent. II, 272 B, Aliam illi regulam prætendo, i. e. alio argumento in ipsum utor, et regulam veritatis illi explico.*

RELIGIO. I, 546 A, *Circuit cauponas religio mendicans. Pamel. intelligit de sacerdotibus Cybeles, qui stipem ostiatim exigebant; Haverc. vero de invitatione publica ad locationem, et laudat verba in lib. ad Nat. I, cap. 10: Negotiatio religione proscribitur, sanctitas locationem mendicant.*

RELIQUATIO. II, 746 B, *Nulla erit reliquatio temporum non constitutorum.*

RELIQUATRIX. II, 710 A, *Reliquatricem delictorum, i. e. ex rationibus debitricem reliquationis. Sunt enim reliquatores, qui quod alicui debent, ex asse et integro non persolvunt, sed alicujus partis debitores remanent.*

REMEABILIS. II, 705 C, 706 A, *Imo adhuc proxime etiam in corpora remeabilem affirmant.*

REMIARE, subvenire. II, 52 A, *Detractione vel adjectione vel transmutatione remediaremus. II, 447 A, Ideo illos remediatos, sanitati restitutos. I, 705 B, Aut a demoniis aut valetudinibus remediati sunt.*

REMISSA, remissio. II, 405 B, *Diximus de remissa peccatorum.*

REMUNERARI, passive. I, 302 A, *Statuis et salariis A remunerantur.*

RENDENTIA. II, 755 B, *Et rendentias eorum per quietem, i. e. risus. Nam rendere etiam est τὸ μειδιᾶν in Glossario vetere.*

RENUNTIARE, discedere de loco, quem quis indigne occupaverat. I, 404 A, *Sequitur ut falsa renuntietur.* II, 395 B, *Atque adeo hoc statim renuntiandum est, i. e. declarandum.* II, 405 A, *Plenus eam de stylo nunc renuntiaturus, i. e. definiturus et declaraturus scripto responso meo.* II, 81 B, *His igitur exemplis renuntiatum erit, i. e. contra et ex adverso nuntiatum erit.* II, 658 A, *Aliunt enim et idcirco animam incorporalem renuntiandam.*

RENUNTIATIO. II, 755 B, *Renuntiatio ejus dabit legem nostræ resurrectioni, i. e. demonstratio, declaratio enuntiatio facta.* I, 658 B, *Una renuntiatio nostra adversus idololatricam.*

REPASTINARE, propr. refodere pastino seu ferramento bifurco vinitorum. II, 505 C, *Ut commissio injuriæ metu vicis statim occurræ repastinaretur.* I, 4526 B, *Non repastinantes divitiarum vestrarum vel elegantiarum usum.* I, 4246 B, *Et bisulcum aliquid ferri vel teris unguibus repastinandis.* II, 755 A, *Aut repastinet vitis modo (i. e. prout vitis facit agricolæ, eam novellans propagine) vitam, ætate renovata.*

REPASTINATIO, evulsio, recisio, quæ propagationi opponitur. II, 921 B, *Non sine ratione propagationis in primordio et repastinationis in ultimo.*

REPERCUTERE, contra adversarium suo uti argumento, quasi telo, quod percussum a clypeo jacientem vulnerat, inque eum resultat. I, 488 A, *Hoc, inquit, et in Deum vestrum repercutere est.*

REPERTRIX. II, 394 B, *Nec gaudium confert repertrici Ecclesiæ.*

REPUERASCERE. II, 544 A, B, *Repuerascere nos et Apostolus jubet.*

REPUTESCERE. II, 702 B, *Ne aliqua sepulturæ conditio reputesceret.* Vid. CONDITIO.

RES. II, 1052 A, *Sit nunc aliunde res, nunc aliunde argumenta plantantur, transeamus ad alia argumenta, aliunde sumpta.*

RESCULPERE. II, 959 C, *Nam et primus populus primi hominis resculperat crimen.* Augustin. in Psalm. VI: *Dum enim nos convertimus, id est mutatione veteris vitæ resculpimus spiritum.* Rufinus in eundem Psalm.: *Dum convertimur, id est, dum commutatione veteris vitæ resculpimus.*

RESERARE, frangere et aperire. I, 508 A, *Quis cruenta... ora judici reseravit, i. e. ferinum illum hominis belluæ similis rictum, dentium ordine quasi sera clausum, vi diffractum et opertum, quomodo nondum ad stomachum missæ particule carnis humane in ore deprehendantur.*

RESIGNARE, aperire, efringere. I, 505 A, *Ob resignantes cellæ vinarie loculos.* Sera enim non tantum, sed et sigillo munitabant cellas, in quibus vina et esculenta condebant. II, 782 A, *De terra, id est carne, nondum generationi resignata.* II, 578 A, *Jonathan, filium Saulis, resignati jejunii culpam deprecatione delisse.* Resignatum vocat jejunium infringendum; dederat enim Jonathan occasionem violandi jejunii, cum mel ori suo admovit. II, 849 B, *Veteris testamenti resignandi, et novi confirmandi, i. e. explicandi veteris, et novi confirmandi. Nam testamenta aperiebantur signatione, consignatione stabiliebantur.*

RESONARE. II, 906 C, *Quæ publice resonant, signo dato tuba vel tintinnabulo, de horis tribus insignioribus publicis.*

RESPERGERE. II, 1001 C, *Maculas carnis post baptismum respergæ, i. e. rursus sparsæ et maculatæ, novis scilicet post lavacrum sordibus.*

RESPONDERE. II, 253 B, *Informem et incultam materiam respondere.* In speculo respondere dicitur imago aut res, pro eo quod est præberi, repræsentari, referri, vel potius spectandam sese exhibere ex adverso. Negat igitur materiam respondere in hoc ornatu

mundo, i. e. sui responsum imaginemque exhibere. II, 91 B, *Et in alium dominum respondere post Christum, i. e. superveniente nova sponsione se obligare ad officia præstanda domino, qui alius sit a Christo, et aliud ab ipso sentiens jubensque.*

RESPONSIO. II, 865 A, *Anima enim non lavatione sed responsione sancitur.* Responsionem appellat auctor sponsionem, qua nos ipsi vicissim obstringimus gratiam spondenti Domino. *Ἐπερώτημα ἀποκρίσις ἀγῶνης;* appellat Apostolus ex relatorum natura, I Petr. III.

RESUSCITARI, oriri de stellis. II, 1055 A, *Siderum distincta confusio. interdum dejicit quid, interdum resuscitat.*

RETRACTARE, refellere. I, 280 A, *Nemo retractat, nonne ideo bonus, etc., i. e. nemo refellit sermones istos criminantium, dicendo: Vide, ne, etc.* II, 519 A, *Non aliter erunt, quam quæ retractantur.* II, 456 C, *Nec quisquam retractat.* II, 405 B, *Sed non statim hac sententia cæteris retractavimus, i. e. de aliis argumentis hanc sententiam nolumus hoc loco accipi. Retractare sæpe est diligenter tractare, et recognoscere.* II, 251 B, *In præteritis aliquid retractavimus.* I, 1255 B, *Quis de bono ejus late retractet, i. e. quis de bono ejus satis unquam dixerit. At in omnibus antiquis exemplaribus legitur quis de bono ejus latere retractet, i. e. quis de bono ejus latere aut reticere apud se cogitet.* I, 392 A, *est carpere, Fortasse an hoc nomine de statu ejus retractetur.* Nam obtreccionis ergo diligenter inquiri sectam dicit Tertullianus.

RETRACTATUS. II, 457 B, *Dandus etiam est retractatus locus, i. e. diligentiori examini et refutationi.* II, 248 A, *Hæreticos sine retractatu doctrinarum revincendos.* II, 474 A, *Sicut et in evangelii vestri retractatu probatum est.* II, 951 B, *In generali retractatu.*

RETRO, olim. II, 246 B, *Retro gestum est nobis, περιετραίτην ἡμῶν.* Hellenism. I, 452 A, *qui retro oderant, i. e. qui antehac oderant. Sic sæpissime.*

RETROSIOR, qui magis retro, i. e. vetustior, antiquior est. I, 387 A, *Extremissimi tamen eorum non retrosiore deprehenduntur primoribus vestris sapientibus.*

RHETORICARI. II, 501 A, *Ita nos rhetoricari quoque provocant hæretici, sicut etiam philosophari.*

RISILOQUIUM. II, 1245 A, *Cum penes insultaturos in risiloquio consistit.*

RIVALITAS. II, 988 C, *Quot rivalitates defendam. Etenim plerique amatores amatas suas ab rivalibus defendunt homicidio, rivalibus vario mortis genere extinctis.*

ROBORATUS. II, 691 A, *At quanto roboratior exitus a feminis revinci quam probari? Latin., Rigalt. et alii leg. roboratior exitus, non roboratior. Exitum roboratorem vocat eventum ex quo plus ruboris ac pudoris incutitur.*

ROMANITAS. II, 1040 A, *Si est romanitas omni salus, etc., i. e. si romanos inores amplecti cunctis populis utile est et gloriosum, quid nunc per studia prorsus inhonesta atque inutilia ad Græcos abitis?*

ROMPHÆA, ῥομφαία, gladius. II, 745 A, *Nisi quis nullis romphæa paradisi janitrix cedit.*

RUCTARE. I, 445 A, *Qui ructando curantur. Haverc. curantur. De vatibus, qui, ubi per sacrificia et incensationes holocaustorum nunien conceperunt, in parvis doloribus et δόλοισι sunt: incurvantur itaque, dum conceptus spiritus per fauces erumpere cupit.* II, 845 A, *In quem mors aliqua ructarit, i. e. in quem aliquis celeritate veneni correptam animam inter sorbendum cum ructu efflaverit.*

RUDIS. II, 222 B, *Rude illud est, quod imperfectum est.*

RUMA, et rumen appellatur in feminis mamma, in quibusdam vero animantibus eminent pars gutturis, per quam dimissus cibus revocatur, ut ait Servius, sive, ut Nonius, locus in ventre, quo sumitur cibus, et unde redditur. Festus: *Rumen est pars colli, quæ esca devoratur.* II, 800 A, *Et rumis alitum.*

RUMPERE. I, 501 A, *Vel adhuc flagra rumpentium*, A in quorum tergis vestigia recentia existant disruptorum in cædendo flagellorum; quos lepide *hesternos Quirites* vocat Persius Sat. III, 406.

RUNCARE, radicitus evellere, amovere. II, 4055 B, *Runcare atque rustare instituit.*

RUNCINA, instrumentum quo opus poliebatur. I, 540 A.

RUPES, incultus, rusticus. II, 1044 A, *Ille apud rupicem*. I, 404 A, *Non qui rupices et adhuc feros homines*. II, 655 B, *Quid autem facient tot ac tantæ animæ rupicem et barbarorum.*

RUSSATUS. II, 77 A. *Et tunc russatus sanguinis sui spe*. Tunicae militares erant russatae, *ροσσεαὶ χιτῶνες*. Hic miles factus Christianus, pro tunica russata, sanguinis sui spe, hoc est, sperata martyrii purpura russatus dicitur, *russatæ militares* apud Trebellium, et apud Juvenalem, *russatus Lacerta*.

RUSTARE, ruscum seu ruscus sunt ribi et sentes, unde ruscare seu rustare, unde et rustariae falces sentibus eradicandis paratæ. II, 4055 B, *Runcare atque rustare instituit*, alii legunt *ruspare*, i. e. quæ-
rere.

S

SACERDOS. II, 1045 A, *Sacerdos suggestus*, i. e. sacerdotalis suggestus. Ita I, 907 B, *Sinistra conscientia*, i. e. sinistra conscientia. II, 926 C, *Per sacerdotem de monogamia ordinatum*, aut etiam de virginitate sanctum, i. e. vocatum ad sacerdotium de numero monogamiorum, aut de numero virginum *ἀγάμων*.

SACERDOTIUM. II, 1051 A, sacerdotes.

SACRAMENTUM, religio. I, 565 B, *Et omnem hinc sacramenti nostri ordinem haurite*, i. e. progredimini ad notitiam religionis nostræ. II, 625 B, *Sic et Jesus ob nominis sui sacramentum*. I, 520 A, *Non nisi de nostris sacramentis*. II, 52 B, *Eiusdem sacramenti una traditio*, i. e. ejusdem evangelii. II, 58 A, *Tuicum sacramentum*, i. e. doctrina sacra remotior et arcana. II, 45 B, *Ob diversitatem sacramenti*, i. e. doctrinæ. II, 588 A, B, *Qui tantum sacramentum etiam illudendo prodiderunt*, i. e. tantum mysterium, tam arcanam et absconditam doctrinam. II, 594 A, *Pro magno nominis sacramento*. Iren. *καὶ τοῦτ' εἶναι τὸ μυστήριον καὶ ἀπόκρυφον μυστήριον*. II, 457 B, *οἰκονομίας sacramentum* dicitur doctrina de Trinitate. II, 622 B, *Qui in hujus sacramenti imagines parabat*, i. e. tum ut ipse imago esset, tum ut typis et imaginibus Christi accenseretur, quæ fuerunt ex lege quamplurimæ in testamento veteri. II, 855 B, *Hoc enim lignum tunc in sacramento erat*. II, 458 B, *Ne antiquitas sum forte habuerit sacramentum*, i. e. ne quis putet, veteri testamento ordinata fuisse martyria, non novo; lege, non evangelio. Itaque sacramentum martyrii dicit, II, 965 A, *Verum etiam sacramentorum agnitionem jejunia de Deo merebuntur*, i. e. peritiam interpretandi figuræ et imagines sacras, nempe divinitus objectas in somno. *Sacramenta igitur somnia a Deo immissa*. II, 964 C, *Quibus modis de Deo impetraretur agnitio sacramentorum*. II, 470 A, *Harum figurarum sacramenta*. II, 660 A, *Et videt et audit sacramenta*, i. e. parabolas, ænigmata, figuræ, mysteria, cujusmodi sunt quæ ostenduntur aut suggeruntur per somnia, quibus Dei voluntas significatur, sive aperitur. Iren. lib. V, cap. 7, latine dixit sermones inenarrabiles, *ἀόρητα ῥήματα*. II, 975 A, *Lex est sacramenti*, i. e. communionis christianæ lex est, ut nostrum sit, quodcumque nostrorum est. II, 261 A, *Aridæ et ardentis naturæ sacramenta*, i. e. signa seu mysteria. II, 280 A, *Jam nec ipsum fidei ejus sacramentum*, i. e. baptisma. I, 4197 A, *Felix sacramentum aquæ nostræ*. II, 547 C, vocatur Christus sacramentum humanæ salutis. II, 487 D, *Cui rei figuram extranei sacramenti interpretatur?* i. e. signi sacri a deo extraneo dati. II, 945 C, *A presbyteris et diaconis ejusdem sacramenti*, i. e. monogamis. II, 825 A, *Ut ea species sacramenti*, de resurrectione. I, 1268 B, *Dilectio summum fidei sacramentum*. I, 405

A, *De propria conscientia anima eadem ex sacramenti voce pronuntiat*. Haverc. legit *animæ eadem ex sacramenti: exsacramentum formatum ab exsecrare*, ut sensus verborum sit: *Vulgus quoque jam indoctum pro male dicto frequentat Satanam auctorem hujus generis, demoniorum scilicet*. Post generis distinctio ponenda.

SACRIFICIUM. I, 1529 B, *Aut sacrificium offertur*, i. e. orationes sacræ, quibus se pii sistunt Deo, ut copiose exponit Clem. Alex. Strom. VII, et Tertull. Apolog. cap. 50, ad Scapul. cap. 2. I, 1505 A, *Sacrificia sine scrupulo*. II, 927 A, *Ascendet sacrificium tuum libera fronte*. Vid. PUNCS. II, 806 B, *Nam et sacrificia Deo grata, conflictationes dico animæ, jejunia, et seras et aridas escas, et appendices hujus officii sordes*. I, 1182 A, *Non putant plerique sacrificiorum orationibus interveniendum; loquitur de jejniis et eucharistia, quæ sacrificia maxime celebrabantur orationibus*.

SECLARIS. II, 52 C, *Sæculares scripturæ opponuntur Scripturis sacris*.

SECLUM. *Qui sæculum corpus temporum fecit*. Zephyrus intelligit de ætate illa incerta, in qua nec prius nec posterius dignoscatur, in ordinem vicesque redacta. De mundo tamen mavult Heraldus: ille enim est corpus temporum, a cuius creatione ævum, annos, menses, dies numeramus; ultra quem vices temporum distinguere non possumus, sed ipsa est æternitas, ipse Deus sibi et tempus et omnia invenitur. Potest etiam simpliciter sæculum pro corpore centum annorum capi. II, 57 A, *Nunc sæculo obstrictos*. Vid. OBSTRINGI. II, 497 B, *Denique ad hodiernum est et vivit homo in sæculo et natura quoque hæreticus*, i. e. ejus doctrina est hæretica in argumento de sæculo et natura, cum materiam stoice æternam facit. II, 898 B, *Proinde viderit sæculum æmulum Dei*, i. e. impium hoc sæculum et Deo obnitens, vel natura duce, ducet. Pamel. intelligit de Christianis; Le Prieur de ethnicorum more, qui puellarum comas tondebant. II, 952 A, *Ab illo ultimo exitu sæculi*.

SEVUS. II, 70 B, *Alter deus Gerdonis; Irenæus vertit δίκαιος*, i. e. summo jure urgentem. Nam summum jus, summa injuria.

SALACITAS, libido. II, 595 C, *Per edacitatem salacitas transit*.

SALVICUS. II, 457 B, *Contumeliosa cæde truncatur in puellæ salticæ lucar: puella salticæ*, i. e. saltatricula, a saltu dicta.

SALTUS, de incontinentia libidinis. I, 324 A, *Comes est libido, cuius ubique saltus*, etc.

SALUTIFICATOR, σωτήρ, salutis artifex, ut lib. V advers. Marcion. cap. 15. II, 778 A, *Nec unus salutificator, si duo salutis artifices*.

SAMIA, genus placentarum, quæ in deliciis erant. II, 526 C, *Te unquam placetas et samias cocturum; alii psantia*.

SANGUINANS. II, 408 A, *Quia lex a contactu sæminæ sanguinantis summovet*, i. e. αἰμορροσύνης.

SAPERE. II, 705 A, *Sic et divina pronuntiatio sapit*.

SAPA. II, 526 C, *Non tamen ut sapan de petris*. Sapan (inquit Varro lib. I de vit. pop. Rom., ut citatur a Nonio) appellabant, quod de musto ad mediam partem decoxerant.

SAPIENTIA, religio Christiana. II, 1045 A, *Cum hanc primum sapientiam vestit*, i. e. statim atque Christiani pallio induti sunt.

SAPIENTIALIS. II, 670 A, *Gradus vitalis et sapientialis, quod ἡγεμονικόν appellant, id est principale*.

SAPOR. II, 851 A, *Non substantiam ipsam, sed substantiæ saporem, quo substantia sapit, active*. Sic. adv. Marc. lib. II, cap. 19, *per eundem saporem passionis*.

SARABARA, vestis fluxa, qua Persarum primores induebantur. Plesych. *Σαράβαρα, τὰ περὶ τὰς κνημίδας ἐδύματα*. I, 4171 A; II, 1045 A.

SARMENTITI. Cur ita vocati sint Christiani, ipse Tertullian. exponit I, 551 A.

SATIARE. II, 124 B, *Si plagam satiaverit*, i. e. si jaculum penetravit adactum in vulnus.

SATURITAS. II, 962 B, *Nec saturitatis cultus in sacco*.

Saturitatis cultum dicit, quia ex saturitate lætitia, ex lætitia autem cultus delicatioris cura, qui non convenit cum horrore cineris et asperitudine sacci.

SATURNALIA. II, 419 A, *Talem pacem Christus mandavit a militibus per Saturnalia redimendam*: aut scribendum *Saturnalia*, aut dicendum Saturnalia munera significari, quæ Saturnaliæ celebritatis occasione militibus sive officialibus proconsulis aut præsidis Christiani mittebant, ut eos haberent æquiores et clementiores. Saturnalia munerum et strenuarum dies fere. Unde illud Martial. 4: *Saturnalia fructuosiora annis non habuit decem Sabellus*.

SCAMMA, Græcis locus dicitur certaminis, in quo congregiuntur athletæ, quod fossa soleret cingi, a *σκιάπτειν*. Hinc proverbialiter dictum Hieronymo ad Pammachium, *De scammate et loco certaminis egredi*, pro eo quod est a proposito digredi, sive lineas transilire. I, 614 B, *Et ad hoc scamma produxit*.

SCANDALUM. II, 520 C, D, *Ante scandalum Marcionis*.

SCANTINIA, sive *Scatinia lex*; lata a Scatinio tribuno plebis, in molles et effeminatos, qui nefanda venere uterentur, h. e. aut ipsi muliebria paterentur, aut pueris vim facerent, quibus pœna decem millium nummorum statuebat; ex qua sibi inimicos accusationem minari scribit Cœlius ep. 15. II, 947 C, *Sicut ille vester Uthinensis nec Scantiniam timuit*.

SCAPULÆ, sunt inferiores montium partes, quæ sæpe a torrentibus avulsæ una cum illis decurrunt. II, 1055 A.

SCENA. II, 556 A, *Debuerat phantasmatis scenam decurrisse*; sens.: Debuerat ex toto servire scenæ, et susceptam fabulam peragere christus Marcionis, qui si putativam gessit carnem, debebat etiam putativam habere, sic enim phantasmatis scenam decucurrisset.

SCHOLA. I, 455 A, *Scholæ bestiarum*; spectacula et circi, in quibus cavæ; unde a munerariis emittebantur leones, ursi, et huiusmodi feræ laniandis hominibus erudita; et homines cum feris depugnare doctæ. Inter ea vero spectacula audita nonnunquam voces et in suos Cæsares obliquæ.

SCIAPODES, Hesych. *Σκιάποδες, οἱ ἐν Λιβυῇ πλατεῖς ἔχουσι τοὺς πόδας, καὶ ποιοῦσι σκίαν αὐτοῖς, ἐν κάρματι*. Et Stephan. Byzantin. *Σκιάποδες, ἔνος Αἰθιοπικόν, ὡς ἕκαστος ἐν περιηγήσει Διόπτρου*, I, 570 A.

SCIBILIS. II, 541 A, *Non omnibus scibilis*.

SCIDUM. I, 621 A, *Tentabo illos vilibus scidiis*. Scidia sunt *σχιδαίαι, κλάσματα ξύλων*, vilia casarum arborum segmina. Vitruv. lib. II, cap. 4: *Intervalla scidiis et luto obstruunt*.

SCINDERE. II, 568 C, *Intra hos magnam et omnem differentiam scindit*, i. e. quali discindens aperit atque patefacit, ut *dolorem suum scindere* scribit Cic. Attico. SCIRE, sapere. I, 456 A, *Et merito si sciat*, i. e. sapiatis; *quod sciam*, i. e. si quid sapio, si bene memini. I, 446 A, *Scito ex illis*, i. e. disce, intellige ex illis, unde velis sapere.

SCOBINA, instrumentum ad politioem ornatum. Gloss. *κοσμητήριον*, I, 540 A.

SCORTUM. II, 1042 A, *Jam Omphale in Herculis scorto designata describit*, intelligitur de pelle leonis *σκῦτος*.

SCRINIUM, scriptura in eo condita reservataque. I, 581 A, *Et sacra unius interim prophetæ scrinium sæculis vincit*.

SCRIPTURA. II, 585 A, *Nobis enim in scriptura hujus seminis*; alii legunt *inscriptura*, una voce, i. e. *ἐγγραφή*, qua scilicet, ut supra dixit, inscripti sumus animali censui. Itaque inscriptura hujus seminis est regula animali semini præstituta.

SCROBULUS. II, 905 A, *Aut scrobulus barbarorum*. Legendum, ut monuit Salmasius, *stropulos*. Stropus qui idem stropus vel strappus apud Festum, ut Ateius philosophus existimat, *στροβρίαν*, quod sacerdotes pro insigni habent in capite; quidam coronam esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput imponatur, quale sit strophilum. Inde stropiola, seu strophiola et stropuli. Le Prieur mavult *croblylos*. Thucydidis interpres in lib. I, *κρόβυλος δ' ἴστιν εἶδος πλῆγματος τῶν*

τριχῶν ἀπὸ ἐτέρων εἰς θεῖν ἀπολλύον. Hesych. *Κρόβυλος ἡ μάλλος τῶν πείλων, ἢ ὁ κέρυμβος τῆς ἐμπλοκῆς ἢ ἐπὶ ἀνενομήτῃ ἀπὸ μέσου τοῦ μετώπου ἐπὶ τὴν κορυφὴν, οὗτω δὲ ῥιπτὸν ἡ γήτιππος, καὶ διγγὸς ἐκαλεῖτο κρόβυλος*, etc. Nil. CICADA.

SCROFA, porca. II, 251 C, *Usque ad XXX annos scrofa tanquam æoneia scrofa examen divinitatis effudit*. Rigalt. emendat: *æoneia scrofa*; alludit enim ad illam *Æneæ scrofam*, quæ, ut est apud Virgilium lib. III *Æneæ Littoreis ingens inventa sub ilicibus sus Triginta caputum scrofa enixa jacebat*.

Ita quoque legit Rigalt. in Hieron. epistola ad Gabatas: *Quot Æneia scrofa generavit*, ubi vulgo legitur *Æonia*.

SCRUPEUS, saxius. II, 1041 A, *Scrupea schola est antrum Chironis*.

SCRUPULOSITAS. II, 59 B, *Omnia ista scrupulositate incitantia*. II, 957 B, *Ad omnem circa victum scrupulositatem*. II, 905 A, *Ex angustiis vel scrupulositate descendens*, h. e. morositate parentum, quibus nullus placet.

SCRUPULOSUS. II, 1228 A, *Scrupulosa Deus auxibus vulnera intulit*; unde gemmarum scrupuli penderent.

SCYTALOSAGITTIPELLIGER; Hercules epitheton, quod clavam, græce *σκυτάλην*, sagittas et pellem leoniam gestaret. I, 1044 B.

SECTA, in bonam partem, de religione christianam. I, 501 A, *Dum de bono sectæ hujus abducitur*. II, 116 C, *Sub redemptione antiqua capitis et sectæ*. II, 1008 C, *In ipsa Apostoli secta*. Sectam pro moribus posuit. Atque ita Justinianus sub finem tituli *de legatis*, ubi de legatis probrosis: *Hujusmodi, inquit, testamentum dispositionis valere secta meorum temporum non patitur*. Sectam igitur Apostoli dicit, quod paulo post naturam atque propositum Apostoli, formam et regulam doctrinarum ejus. Sic supra, *ex forma Petri*.

SECUNDATUS. II, 695 A, *Si alteri primum datum, alteri secundatum*.

SECUNDUM. I, 505 A, *Quem secundum deos philosophi demones deputent*, i. e. proximo a diis loco æstimant, adeoque nihil mirum, demonia a philosophis non fugari quoniam amici sunt illis, utpote secundum deos illa reputantes.

SEDATIO. II, 441 A, *Ut ab alia virtute facta sit sedatio legis et prophetarum*, *ἐρέμνησις*, q. d. in sede quietis atque in otio collocatio.

SEMARI, cur ita vocati sunt Christiani, ipse Tertullianus exponit. I, 551 A.

SEMED, *ἐπάραξ, ἀπαξοπλῆς*, omnino, prorsus. I, 540 A, et sæpe.

SEMINALE, quodcumque seminis est et a semine. II, 261 A, *Magnam matrem in terram seminalia derivans*.

SEMITRACTATUS. II, 105 A, *Semitractatam materiam abstulit mecum*.

SEMPER. II, 1029 C, *Principes semper Africae*. Hellenism., ut Terent. *Et heri semper lenitas*. Cujusmodi locutiones frequentissimæ sunt in Tertulliano.

SENECTUS. II, 155 B, *Post stadii senectutem*, i. e. postquam stadium, seu locus ad agonas deputatus jam senectutem quamdam passus esset, utpote a multis annis minime frequentatus.

SEnescere. II, 1040 A, *Studia palæstræ male senescuntia*. Ita vocantur, sive quod, cum in desuetudinem fere abirent, ea renovavit Severus, sive quia raro senescunt pugiles.

SEnex. I, 527 A, *Senes pueri*, qui ad senectam usque puerilem virginitatem servarunt.

SENTENTIA. II, 845 B, *Estne ergo et in vascula et in instrumenta sententiam figere*, h. e. intrepide et constanter asserere.

SENTENTIALITER. II, 785 B, *Vel quia ipse Dominus sententialiter et definitive pronuntiavit*.

SENTIRE. II, 276 C, *Post tantum ævi senserit in hominis salutem*, i. e. animum suum in hoc consilium adjecerit. I, 1259 B, *Quoad Dominum senseris*, i. e. Domino deditus fueris. I, 1264 A, *Si damno affecti impatienter senserimus*.

SENSUS. II, 215 B, *Sensu sophia*. Liber Pithœi: A *Sensus et sophia*. Jun. vult. *sensus sophiæ*. II, 798 B, *Est quidem et communibus sensibus sapere in Dei rebus*. Communes sensus sunt *κοινὰ ἔννοιαι*, seu notiones omnium fere sensu et consensione comprobata.

SEPIA. II, 506 A, *Sed enim sepiæ isti*. Apposite Marcionitas sepiis comparat. Nam, ut Plinius tradit lib. IX, cap. 29, sepiæ, piscium genus, ubi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine iis est, infuscata aqua absconduntur. Eodem modo Marcionitas ubi traductionem sui sentiunt, hoc est, cum erroris arguuntur, tenebras huic blasphemiae intervolum, atque ita arguentem impediunt et avertunt, allegando quæ bonitatem Creatoris infuscent obnubilantque.

SEPTENTRIONES, sidus illud ex septem stellis compositum quod Græci *ἑπτάγων* et *ἄρκτον* vocarunt, II, 771 B.

SEQUESTRARE. II, 578 B, *In filio demurgo sequestraverat*, i. e. secus positum asservaverat, forense verbum. II, 834 B, *Corpora medicata condimentis, sepultura, mausoleis et monumentis sequestrantur*. II, 818 B, *Si ad fidem potius sequestrandam futuræ resurrectionis*, i. e. certo confirmandam velut sequestri fide. II, 669 B, *Et quibus in corpore metationibus sequestrantur*, i. e. quibus sedibus singulæ habeantur. II, 759 B, *Quo spes omnis sequestratur*.

SEQUESTRATORIUM, locus ubi deponitur recipiturque pecunia. II, 872 C, *Quia et seminibus sequestratorium terra est*.

SERICUM, serica vestis. II, 1042 A, *Qualis ille Hercules in serico Omphales fuerint*. Richer. leg. in theatro, i. e. *θερεῖος ἱμάτιον*, æstiva vestis.

SI. Sæpe est veluti *si, ac si*. I, 406 A, *Si poma, si fruges*. I, 438 A, an vero: *Constet igitur prius, si isti impertiri possunt*. II, 222 A, *Scilicet quæstio est, si erat terra quæ facta est*. I, 467 A, *Si forte*, i. e. si qua forte est, ut esse putatur, injuria. II, 456 B, *Si quominus*, i. e. sin autem minus aliqua in re poterit jam eradicari. II, 487 C, *Si quominus, vel propter opera credite*, i. e. si quo argumento aut modo; si qua re aut causa.

SIBYNA, venabulorum genus exponit auctor, II, 561, C. Hesych. *σιβύνη, ὄπλον ὄραται παραπλήσιον*, et alibi *σιβύνη, ὀλοσίδωροι ἀκοντες*; et paulo post, *σιβύνη, ὀλοσίδωρον ἀλόπτισον, ἢ ἰβύχη, ἢ σπάθη, ἢ μάχαιρα*. Festus exponit genus teli Ilyrici venabulo simile. Ennius, *Restant siccis sibynisque fodentes*.

SICCARE, II, 577 B, *Superstite limo siccaverit*, i. e. siccata fuerit.

SIGÆUM, Troadis promontorium est; ibi Achilles sepultus creditur.

SIGERIUS natio Germanus, Domitiani cubicularius, Bione teste, qui maximis a Cæsare beneficiis affectus, cum Parthenio, Stephano, et aliis de Domitiani cæde conjurationem fecit, I, 457 A.

SIGILLARIUM, II, 565 A, taberna sigillaris, ut vicus Romæ dictus Sigillaria, *τὰ ἀγάλμασι πώλειν*. Sueton. in Claudio, cap. 16, et Nerone, cap. 28. II, 575 A, *Et velut sigillario extrinsecus ductu*, i. e. ad externas actiones movebatur interno ductu illius, quemadmodum sigilla *νευροσπαστα* atque *αὐτόματα*, latente artificio et vi organica moveri solent. II, 654, *Velut sigillario motu superficem intus agitante*, i. e. interiore motu, qui artificio quodam et virtute organica perficitur.

SIGNACULUM. I, 592 A, *De ipso signaculo corporis*. Minut. Fel.: *Sic nos denique non notaculo corporis, ut putatis, sed innocentie ac modestiæ signo dignoscimus*. II, 541 A, *Totum signaculum linguæ*, quo imperabatur religiosum silentium. I, 656 A, *Adversus quam in signaculo fidei egeramus*, i. e. in baptismo juramento sancte profitemur nos ei renuntiavisse, et constanter renuntiaturus esse.

SIGNARE, obsignare, occultare. I, 401 A, *Dies media, orbem signante sole, subducta est*, i. e. occultante lumen suum et obsignante. Conf. Job. IX, 7. II, 577

A, *Horo signante lineam extremam*. II, 422 A, *Diffidentia signandi statim bestiæ calcem*, ubi signare est sub sigillo quasi includere, et tenere clausam. II, 282 B, *Quomodo habebit, in quo bonitatem suam signet*, i. e. ostendat, in quem conferat bonitatem suam. I, 4296 A, *Cum lectulum, cum corpusculum tuum signas*, crucis signo. II, 927 B, *Ætate signatam*, i. e. quæ ob ætatem expers est libidinum, quæ intacta futura est.

SIGNIFICANTIA. II, 549 B, *Significantia per paginarum limites aderunt*. II, 504 C, *Ut nihil de arcanis atingam significantis legis, spiritualis scilicet*, etc. Rigalt. legit *significantis legis*. Arcana legis significantis, i. e. mysteria legis figuratæ. Ipse mox explicat, *spiritualis scilicet et prophetica*. II, 485 A, *Sed de significantiis obumbrata*.

SILICERNIUM, convivium funebre, senibus exhibitum. I, 547 A. Vid. Donat. ad Terent. *Adelph.*, pag. 299.

SILVA. II, 51 A, *Quo denique, Marcion, jure silvam meam cædis?* i. e. quid in meam possessionem intrusis? I, 286 A, *Totam illam veterem et squalentem silvam legum novis principum rescriptorum et edictorum securibus truncatis et cæditis*. I, 244 A, *Ut intelligas quanta securi censure omnem silvam libidinum cædat et eradicet et excaudet*.

SIMPLICITAS. II, 343 A, *Tuam simplicitatem sua cæde dispergunt*, i. e. simplicem animum tuum de veritate simpliciter agentem in varias cogitationes distrahunt, cædentes pectora sua, perinde ac si de doctrinâ acquiescerent, de penitentia solum ac summo opere laborarent. Rigalt. legit *fatuam simplicitatem*, hoc sensu: Si cominus certes, cædentur quidem, sed operam dabunt ut ex sua cæde nihil aliud colligi queat, nisi quod sint fatue simplices, summa illis erit cura, ut fatue simplices cadant potius quam mali.

SIMPULUM, vas quo in sacrificiis vinum libabatur, dicitur et simpuvium. I, 547 A. Vid. Kipping. *Antiq. Rom.*

SINGULARIUM. Vid. SIGILLARIUM.

SINGULARIS, *μύστις*. I, 315 A, *Singulares Christiani*, i. e. soli quibus nec mater, nec soror vel in vivis, vel ad manum. Sic Lactantius *Inst. div.*, l. III, *Singularis Deus*.

SINGULARITER. II, 914 C, *De exitu singularitatis cogitare*, i. e. de tuo exitu, qui jam singularis et superstes conjugi tuæ degis.

SIPARA. Sunt vela pendentia, puellarum, theatrorum, I, 568 A.

SIPARIUM, velum est mimicum, quod obstitit populo, dum fabularum actus commutantur. II, 565 B, *Alia autem trans siparium cothurnatio est*, i. e. alia scena tragœdiæ, alius actus tragœdicus.

SITIRE. II, 809 A, *Qui forte adhuc sitiunt Deum nosse*. Sitiunt qui nondum norunt, adeoque nesciunt. II, 855 B, *Nihilominus tamen ipsius simplicitatis sue sitiunt interpretationem*. II, 886 D, *Nullam poteritis sitire doctrinam*. II, 725 B, *Adam ante ebibat soporem, quam sitiit quietem*.

SOL. II, 558 A, *Credo ad solem uncti prius*. Alludit ad *ἠλιώσσειν* sive insolationem, qua scilicet uncti calefiabant membris siccandis firmandisque. Persius, *Sat.* 4: *Aut si unctus cesses et figis in cute solem*.

Jun. mavult ad solium; quod vide.

SOLIDUM, I, 4275 A, *Tu modo ut solidum capere possis, hoc meæ admonitionis fidei commissum*. Alludit ad solidi capacitatem inter virum et uxorem, quæ non nisi certis casibus permittebatur ex lege Julia et Papia. Qua de re exstat inter fragmenta Ulpiani titulus XVI, III, 168: *Et existimant cælibes et orbos ex testamento Dei solidum non posse capere*. Solidum capere est *τοῦ ἀξιοῦσθαι*, quod idem est ac hæredem fieri ex asse, et omnem illam hereditatem adire, quod lege Julia in cælibes non fiebat: nam legata fiebant caduca, ibantque in fiscum. Inde lex Julia dicta est *lex caducaria*.

SOLIUM. II, 458 A, *Et ita solium ipsum vocaliter ex-*

primunt latini. Sens. est, jam nomen solii ea significatione latinis auribus invalescere. Est enim solium quidem vulgo a sedendo dictum, sed et solium est ab eo quod est solus, ut sit solius sedes, solius conditio vel dignitas monarchia. Ejus generis est illud apud Festum: *Solia sedilia in quibus non plures singulis sedere possunt, ideoque soliar sternere dicuntur, qui solisternia habent,* etc. II, 618 A, *Credo ad solium uncti prius.* Solium a sedendo dictum, vas in quo sedentes lavabantur. Vid. Sucton. *Aug.* cap. 82; Plin. II. N. lib. XXVI, cap. 19.

SOLUX, lana crassa. I, 1042 B, *Endromedis solocem,* Turneb. vult: *Endromedis colorum.*

SOLVM. *Curo in solo,* in solitudine, in tristitia desolationis. Vel, in nuda humo, in silice nuda.

SOPHISTA. II, 548 A, *Miltiades ecclesiarum sophista,* ita vocatur quod disputando de quibuslibet rebus et scripturæ locis multum posset. II, 965 A, *Circa somnium regis Babylonis omnes turbantur sophistæ.* Sophistas dicit, qui alias sapientes, somniorum interpretes, conjectores.

SORDES, II, 806 B, *Et appendices hujus officii sordes,* B squalorem incultum, ut olim in cilicio et cinere, de quo lib. de *Pœnit.* cap. 9. II, 991 A, *Inhærebat usquequaque libidinis virus, et jactæ sordes* (sic legendum, non *sortes*) *non ablui idoneæ, quod nec ipsæ adhuc aquæ laverant.* J. F. Gronov. in libello *Observationum in scriptoribus ecclesiast.* ad h. l. hæc scribit: «*Sic scriptus Ursini codex, propius vero atque olim vulgatum erat: lactæ sordes non habentes idoneæ: ex quo Scaligeri manu formatum sane videbimus: et lactæ sordes non habent idoneæ.* Sed hoc nihilo facilius intelligimus. De lactea non potest placere, non dico propter *αλκυστος* (nam plura sunt quæ hoc nomine reprehendi possunt apud Tertullianum), sed quia humor ille licet est, non foliorum, quorum similitudine utitur. Sic et Hieronymus ad Eustochium: *Crescite et multiplicamini; hoc expletur edictum post paradysum, et nuditatem, et ficus folia, aspiciantia pruviginem nuptiarum.* Censere scribendum esse: *Inhærebat usquequaque libidinis virus et cæcæ sordes, non ablui idoneæ,* hoc est, occultæ, internæ, atque, ut ipse dixit, inherentes. Ut ille, *Et cæco carpitur igni.* His ablundis non sufficiebat aqua, sordes quidem externas purgare pollens, sed ipsa quoque cæcis quibusdam conspurcata sordibus, atqueam iisdem Christi baptismate purgaretur. Etenim errant, qui conjunctionem quod eum pronomen respondens *et virus* accipiunt. Sensus est Patribus summe frequentatus, Christi baptismum sanctificasse aquas et cæcis illis atque arcibus peccati nativi sordibus ablundis una cum S. Spiritu, idoneas effecisse. Optatus Afer. lib. I: *Christi autem curo, dum in Jordane descendit et ascendit, demersa a te dici non debuit. Cujus curo ipso Jordane sanctior invenitur, ut magis aquam ipsam descensu suo mundaverit, quam ipsa mundata sit.* Hieronymus ad Marcellam, ut commigret Bethlehæm, *Videte ezire Lazarum fuscis colligatum, et fluentia Jordanis ad lavacrum Domini puriora.* Epitaphio Paulæ matris: *Pollutasque diluxio aquas, et totius humani generis interfectione maculatas, suo Dominus laverit baptismate.*

SOROR. II, 1051 A, *Soror civitas est Utica, Tyriorum colonia.* II, 759 A, *Concretionem serorum substantiamque dividit.*

SORS. II, 991 A, *Et jactæ sortes, leg. sordes,* quod vide.

SPADO. II, 950 C, *Inter alienos spadones,* h. e. inter hæreticos, qui nuptias auferunt. Hæretici alieni sunt et extranei Catholicis. Spadones vocat osores nuptiarum.

SPADONATUS. I, 1527 A, *Et se spadonatus adsignant.*

SPARSILE. II, 984 A, *Talia et tanta sparsilia eorum.* Protulit hæc lectionem Pamelius ex Anglicano codice, et in Remensi *spartilia* legi Pithœus notavit; alii *putilla.*

SPARTEOLI appellabantur milites qui Romæ arcen-

A dis incendiis agebant vigiliis, urbisque circumstant partes. Nomen ipsis inditum vel a funibus, quorum multus usus in restinguendis incendiis, vel a calceamentorum genere, vel tunicis sparteis, quibus erant amicti. I, 474 A, *Ad fumum cæna Serapiacæ sparteoli excitabuntur.*

SPATHA. I, 1552 A, *Spathæ longiores dicuntur enses, Vegetio teste, a spathæ, i. e. termitis palmarum similitudine.*

SPATHALICUM est ornamentum muliebre, ex variis rebus in lineam flexilem concinnatum, *ἀπὸ τοῦ σπαθῆ.* I, 1552 A.

SPECIATUM, *εἰδωποῦθιν,* in species suas informatum. II, 255 C.

SPECIOSITAS. I, 1519 A, *Sed etiam naturalis speciositatis suggestum obliterandum.*

SPECTUS, conspectus, aspectus. II, 410 A, *In spectrum centum millibus hominum.* Plin. II. N. lib. II, cap. 53, *In sedecim partes cælum in eo spectu divisere Thucidi.*

SPECULUM. II, 996 A, *Etsi omnia ad speculum respondere possunt,* i. e. imaginem, exemplum, parabolam.

SPECLATORIA. II, 76 B, *Speculatoriam morosissimam de pedibus absoluit.* Hæc pertinent ad caligam militarem, præsertimque militis illius qui inter speculatores militaverat; quæ militia erat valde iniquis, morosa et aspera, cum hæc illucque cursitando, explorando nuntiandoque vagaretur. Is igitur, de caligato speculatore factus Christianus, absoluit de pedibus suis morosissimam illam et molestissimam caligam speculatoriam, et simul cœpit terræ sanctæ insistere, hoc est in ipso vestigio mortem pro Christi nomine fortiter oppetere, vitam agere sanctam et innocentem, longe absimilem speculatore, carnificinam ad tribuni nutum plerumque agebat.

SPELEUM est nomen loci. Justin. martyr, *advers. Tryphon.*: *Καὶ ἐπὶ τῶν καὶ οὐκ ἐστὶν τῶν, ἴδα μὲν τοὺς πεδαινοῦντες αὐτὸν παραδίδοσιν.* Hoc autem *Speleum* in montibus Persidis a Zoroastro primum fuisse dictum, prope fontes, narrat Porphyrius in Comment. antri nympharum ex *Odys.* XII. II, 102 A, *Qui cum initiatur in spelæo.*

SPERARE, timere. II, 1054 B, *Quo magis de montibus suis Campania speret.* Virgil. *Æneid.* I: *Sperate Deos.* Confidere. II, 1042 A, *Quæ apud Omphalem balsamo aut telino spero factum.* I, 1518 A, *Utilius ergo, si speremus nos posse delinquere, sperando enim timebimus.* I, 1247 B, *Aut idem sibi de die sederent.*

SPICULUM. II, 122 A, *Hamatile spiculum,* sive aduncum in summo, quod inter vulnerandum restringit illa nodorum series, et de venuta infundit venenum summi ulceri retrahens.

SPIRITALIS. II, 954 A, *Penes nos autem, quos spiritales merito dici facit agnitio spiritualium charismatum.*

SPIRITUS. II, 194 D, *Sermo autem spiritus structus est, et ut ita dixerim, sermonis corpus est spiritus.* II, 194 D, *Ita, cisi Spiritus Dei quid pati posset in filio.* Naturam divinam Christi auctor intelligit; nam statim sequitur negatio istius hypotheseos: *Sed sufficit nihil spiritum Dei passum suo nomine.* II, 892 C, *Sed cum spiritus ipse violatur in virgine,* i. e. vis

D fuit animo et studio virginis, velamenti subsidio consulentis pudicitie et sanctificationi suæ: animo et corpore. II, 658 B, *Joannes in spiritu Dei factus.* Hellenism. *Ἐν πνεύματι θεοῦ γέγονος.*

SPONSIO est pecunia depositis pignoribus constituta, aut pecunia de gladiatoris victoria facta. I, 648 B, *Jam de sponsonibus concitatum.* Vid. Turneb. lib. VIII, cap. 4, et XVIII, cap. 35.

SPORTULA. II, 342 C, *Ut sportulam furunculus,* i. e. furtiva fraude et ementitio nomine, ut fures sportularum in ædium vestibulis solent.

SPURCULOQUIUM. II, 800 B, *Cæterum quantum etiam spurculoquii licet,* etc.

SPUTUM. I, 1525 B, *Vel sputorum umbilicos cervicibus adstruendo,* i. e. bullas et pompholygas corii quod inducebatur. Ita Scaliger legit et interpretatur; alii *scutorum.*

STABULUM, diversorium, tectum ad habitandum et A commemorandum institutum, I, 491 A.

STADIUM, II, 135 C, *Post stadii senectutem*, i. e. postquam stadium seu locus ad agonas deputatus jam senectutem quamdam passus esset, utpote a multis annis minime frequentatus, II, 81 A, *Cæterum in stadio moriti non putem velatam deambulasse*; intelligit stadii nomine hypæthram, h. e. subdivalem ambulationem, quam et *xystum* appellamus; quæ etiam arboribus consita esse solebat, umbræ gratia.

STATICULUM, II, 127 A, *Et commuuetis staticula eorum, τὰς σταγῶνας*, quibus insistent homines aut idola stantia.

STARE cælum dicitur in diuturno vel ardore vel gelu, cum non solvitur in imbres, I, 479, 480 A, *Si cælum stetit*.

STATIO, II, 24 A, *Ubi statio credendi?* Tota perodus allegorica est, a re castrensi sumpta. Cum credis, inquit, quasi fixisti palos tentorii et stationis tuæ, ne proferantur ulterius: ad fructum querendi, i. e. quem rimabaribus querens, pervenisti; hanc determinationem fossam, tibi imperavit Deus, nec ultra debes querere. Est enim statio, ubi consistere solent mortales, et confabulari, I, 1185 A, *Si statio de militari exemplo nomen accipit*, II, 752 B, *Statio sensuum*; intelligit præcordia, *πρικάρδιον*, sanguinem circumcordialem, II, 925 B, *Postquam in secunda statione continens non fuisti*, i. e. in matrimonio, II, 967 C, *Quæ ipsius elementis stationem imperavit*, II, 954 C, *Quod stationes plerumque in vesperam producantur*, II, 92 A, *Jam stationes aut alii magis faciet, quam Christo?* II, 966 A, *Æque stationes nostras ut indignas, quasdam vero et in serum constitutas*, II, 755 A, *Quia et Daniel trium hebdomadarum statione aruit victu*, I, 1181 A, *Similiter de stationum diebus*, II, 971 B, *Et stationum semijeiunia interponentes*.

STATUS, II, 584 A, *Secundum choicum statum ex Cain*: statum appellat conditionem et habitum ipsarum.

STELLA, II, 977 A, *Et stellæ auctoritatem demorantis suspirant*. Stellam significat, quam Plautus *vesperginem*, Ennius *vesperum*, Virgilius *hesperon* appellant. Auctoritatem vero præsentiam dicit. Et enim quamvis famelici, nullum attingere audebant cibum ante vesperæ exortum, II, 266 A, *De ipsis etiam stellis vivere Creatoris*, i. e. stellarum motu vitam suam pendere.

STEMMA, generis series, II, 42 B, *Apellis stemma*. STERCELE, mulieres quæ cunas purgant aut moiant, II, 554 B.

STIGMA, II, 905 B, *Ant stigmata Britonum*, i. e. varias et versicolores picturas, quibus Britanni sive Britones corpus suum et caput ipsum per illud tempus variabant. Vid. Herodian. lib. III.

STILICIDIUM, II, 21 B, *Nisi stilicidium de situla*, ex Es. XL, 15; i. e. nisi pauculi vocati de turba nationum vel gentium immerabili.

STYLUS, II, 1055 A, *Ultra stylus non solet*, i. e. ultra Ninum ab Assiriis apud vos stylus extendi non solet, II, 52 A, *Adulter stylus*, II, 198 A, *Bis falsarius, et contario et stylo*, II, 549 A, *Nemo tam otiosus fertur stylo*, II, 798 B, *Habet et iste a nobis plenissimum de omni statu cinixæ stylum*.

STIPENDIARI, stipendium facere seu recipere, II, 558 A, 618 B, *Dehinc pannis armati et butyro stipendiati*, de ponticis infantibus.

STIPARE, II, 906 B, *Calceum stipant, multiformem*, ne follicet calcæus. Ne vero follicaret, si quando pedum modulo laxiores essent, solebant eum vel tormento, vel quavis alia re idonea stipare. Calceum multiformem distinguit ab uniformi et plano, quo modestiores fœminæ utebantur. Vid. Balduin. de Calceo, cap. 19.

STOMACHUS, II, 50 A, *Ut aut stomachi quis ineat eversionem, aut cerebri*: eod. sensu dixit lib. I adv. Marcion. cap. 14: *Necesse est omnis demutatio veniens ex innovatione, diversitatem ineat cum his quorum fit*.

STRANGULABILIS, II, 703 C, *Submersu etiam piscinarum strangulabilis*.

STRENA, I, 674 B, *Etiam strenæ captandæ*.

STRICTURA, II, 965 B, *Et hæc autem strictura potus xerophagiæ portio est*, i. e. hæc forma potus perstricta etiam aridum pabulum significatur.

STRINGERE, I, 527 A, *Sive de cælo fulmina stringens*, i. e. eliciens, adeoque igneam quasi ensam ex nubibus, ut vagina, educens, II, 501 C, *Hinc enim expressit, quod in prima epistola, strinxit*, i. e. perstrinxit, vel leviter indicavit.

STRONGYLA, statua in clypeo, expresso cum thorræe vultu, II, 1041 A.

STROPHA, dolus, versutia, impostura, II, 554 C, *Quanto dignius necessitas fidem, quam stropham administrasset*, I, 660 B, *Nec strophæ, sed simplicitates*, II, 698 A, *Nam qui talem commentus est stropham*.

STROPHOLUM, II, 101 B, *Quid caput strophiole aut dracontario damnas?* Tenuioribus scilicet coronis utebantur antiqui, strophia appellantes; unde strophiole, ut exponit Plin. II. N. lib. XXI, cap. 2.

STROPULUS. Vide SCROBULUS.

STRUCTE, I, 1529 B, *Structius prodeundi*, i. e. instructius, majore instrumentorum et mundi mulieris accurazione, II, 922 A, *Plenius atque structius*.

STRUCTIO, instructio, I, 1251 A, *Pencs nos vero ratio est structio*.

STRUERE, instruere, ornare, II, 165 B, *Sermo autem spiritu structus est*, II, 902 B, 905 A, *Experimentis omnium affectuum structæ*, I, 1257 A, *Quid ad peccandum adjuvaret structus*.

STRUES, II, 567 A, *In omnem hanc struem mundi*, i. e. structuram.

STUPIDUS, II, 694 B, *Ut altera senini stupida, altera intacta*.

STUPORATUS, I, 1520 A, *Omnia gloria vana et stuporata*, i. e. hebes, stolidi. Quo sensu dixit Catulus: *Talis iste meus stupor, nil videt, nihil audit*.

STUPRUM, pro adulterio, II, 44 B, *Stupri reus de Davide*.

SUADERE, II, 547 A, *Alioquin tantum se huic hæresi suadere permissum est*. Suadendi verbum ab officinis baphicis infectorum translatum est. Festus: *Suasum colos appellatur, qui fit ex stillicidio fumoso in vestimento albo*. Plautus, *quia tibi suaso inficisti propudiosa pallulam*. Nec desunt qui dicant omnem colorem qui fiat inficiendo, suasum vocari, quod quasi persuadetur in alium ex albo transire. Hinc suadere, sine vase continere colorem aliquem inducere. Huic hæresi, inquit auctor, permissum est tantum se suadere, i. e. tantum sibi coloris et luci pigmentique fallacis addere, quantum publica scorta prostitulæ que meretrices solent, II, 1005 C, *Omnium lacrymas suadentem*.

SUASORIA, II, 957 B, *Et scimus quales sint carnalium commodorum suasoria*, i. e. scimus quales soleant a Psychicis declamationes tractari commodis carnalibus suadendis. Apud rhetores duo genera materiarum tractabantur, suasoria et controversiæ. Suasoria tanquam leviores, et minus prudentiæ exigentes, pueris delegantur quasi rudimenta dicendi; controversiæ, seu judiciales robustioribus assignantur.

SCAVLEDIUS, is qui ex Christianis spectaculorum adhuc oblectamentis seu suavitate ludorum delectabatur, II, 652 A, *Novam proxime defensionem suavitudii cujusdam audivi*, II, 84 A, *Sed et huic materiæ propter suavitudinos nostros græco quoque stylo satisfacimus*.

SCB DIVO II, 1055 A: legendum una voce subdivo. Subdivum, *ὑποδιῶνον*, serenum.

SEBARE, vehementius appetere Veneris causa, I, 752 A, *Nunc fæde subantem in sororem sub commemoratione non ita delictarum jam pridem amicarum*, legendum: non ita dilectarum. Conf. Hom. II. XIV, 511. I, 510 A, *Novi et Phrygen meretricem Diogenis supra recubantis ardori subantem*, II, 951 A, *Quant*

que subans. II, 4028 B. Qui subando, turpissime in A voluptates ruendo, et concubitus appetendo.

SUBJACERE, in promptu esse. I, 565 A, *Intelligi subjacet.*

SUBJICERE, circumvenire. I, 543 A, *Ignorantibus subjicitur et imponitur, i. e. ex omni parte circumveniuntur objectis calumniis.*

SUBLIMANS, intransitive. II, 574 A, *Sublimantia, ἀνωτατά, superna potentia.*

SUBLIMIS. II, 4054 B, *Sublimior populus, romanus. II, 4044 B, Vel sublimis, i. e. oculis limis, vel transversum tuentibus.*

SUBNERO, qui Neronem vita scelestâ refert, II, 4042 B. *Domitianum intelligit. Ita Cic. ad Att. lib. X. ep. I, Submarium.*

SUBNIXUS. I, 4255 A, *Nos non de hominibus modo servitute subnixis, i. e. aut qui servitute pressi nituntur et operam dant, ut obsequio suo demereantur dominos, aut qui simpliciter servituti subjecti sunt. I, 684 C, Sic et Daniel cætera Dario subnixus.*

SUBORNARI, insirui. II, 49 A, *Hæreses a philosophia subornantur. I, 455 A, Modulatis et subornatis ad omnem judicandâ perversitatem.*

SUBREMANERE. II, 679 B, *A qua nec in fine subremanet.*

SUBSCRIBERE, concedere. I, 380 A, *Ptolemæo a Judeis subscriptum est. II, 905 B, Spiritum sanctum magis masculis tale aliquid subscribere potuisse, si feminis subscripsisset. II, 110 A, Sollicitudini eorum non subscripsit. II, 719 B, Quale est, ut cui nec bona documenta propria subscribas, et crimina appingas. II, 985 A, Ejusmodi maculis nullam subscribere veniam.*

SUBSIGNARE, subscribere, favere, adstipulari. II, 278 C, *Si velitis illi obsequium subsignare. I, 4251 A, Tantum illi subsignant.*

SUBSIGNATIO. I, 4229 B, *Per pœnitentiæ subsignationem anteponeret. Verba sunt e jure petita. Etenim juris auctoribus subsignatæ facultates ideo dicuntur, quia conducturum subscriptionibus obligatæ sunt fisco, et obsignata apud ararium et censorem prædia, quæ sunt in censum delata. Eo sensu Tertulian. pœnitentiæ subsignatam dicit, qua se apud Deum quis proposito vitæ sanctioris obligavit, adhibito intinctionis sive baptismi sacramento, tanquam signaculo. Pro anteponeret Rigalt. legit ante componeret. Componit sacramentis suis Deus homines pessime meritos, et in suorum amicorum numero esse jubet.*

SUBSTANTIA. II, 4052 B, *Ex diversis substantiis officiique. Sunt quatuor omnino capita, ut Aristoteles tradit, quæ a Physicis observantur in re quaque, οὐσία, ἕξις, ἐργα, πάθη. Horum duo priora ad substantiam rei pertinent, posteriora duo continentur officiorum appellatione. II, 187 C, Post Philippum et totam substantiam questionis istius. II, 150 C, De omni substantia diligere. II, 406 A, Agnorant substantiæ auctorem suum. II, 595 C, Inhonorabitur vir utique ob substantiam honorabilis. II, 251 A, Quis eorum præcellat in substantiis et viribus regni. I, 4514 B, Tantarum usurarum substantiam, i. e. sortem seu caput, οὐσία dicunt Græci et κεφάλαιον et ἀρχαίον. I, 4517 B, Tota fidei substantia. II, 954 B, Resurgere in opera carnis de continentia otio, substantia est laterum, antea dixerat: Iterum nubere est res virium. II, 808 B, Ut carnis non tamen substantia sed actus inhonoretur. II, 817 A, Habentem proprium genus substantiæ soliditatis, i. e. entis solidi, quod opponitur accidenti. I, 661 A, Tam lucuples substantia criminum, de idololatria. II, 77 B, Hanc magis localem substantiam causæ præsentis aggreddiar, i. e. in qua agitur de expresso Scripturæ loco, ubi hoc prohibetur. II, 82 C, Substantia tibi a Deo tradita est, habitus a sæculo, i. e. res ipsa, flores ipsi a Deo, sed habitus, modus habendi flores, a mundo.*

SUBSTANTIALITER. II, 550 B, *οὐσιώδως, ratione communis essentia.*

SUBSTANTIVUM, quod subsistit. II, 244 A, *Nam et*

ipsum principium, in quo Deus fecit cælum et terram, aliquid volunt fuisse quasi substantivum et corpusculum, quod in materiam interpretari possit. II, 703 C, Quæ substantivi status diversitatem committit.

SUBSTILLUM, Festus: tempus ante pluviam jam pene viduum, et post pluviam non persiccum, quod jam stillaret, aut nondum desisset. II, 4035 A, *Et si qua missilia cum imbribus, dehinc substillum, et demum sudum.*

SUBTEMEN. II, 4050 C, *Et quidem in fama de subteminis studio. Varro de Ling. lat. lib. IV, subtemen, quod subit stamini. Est pars interior panni, velamentum, ἡ ἐνδόν ἐπιπλοκή, quæ stamini subest. Mavult tamen Junius cum Rhenano, subtegmen, i. e. interior pannus, quo vestis suffulta est, commoditatis et ornatus causa, studique ostentationis.*

SUBTER. I, 4274 A, *Quam subter ignis exspectat, i. e. in inferis et locis subterraneis.*

SUBVERBUSTI, servi veribus usti. II, 4044 A, *Subverbustos in liberalibus.*

SUCCEEDERE. II, 543 A, *Quia de multis multa succedere est, i. e. præ copia facile est factu, ut alia aliis succedant, et per vices substituuntur plurima. Hellenism.*

SUCCIDERE, de servis fugitivis, qui retracti a dominis trementes ad genua eorum advolvuntur. I, 454 A, *Et tamen apprehensi subiguntur, et conditioni suæ succidunt. II, 557 B, In precibus succidit. II, 4257 B, Et ubi semel succidit impatientia. II, 709 A, Humanæ quoque formæ succidisse. Iren.: Usque adeo ut et in corpore humano includeretur. II, 84 A, Unde jam et Apostolus invitam ait vanitati succidisse, i. e. succubuisse, subjectam esse. II, 985 A, Ne mæchiæ et fornicationi succidere cogantur.*

SUCULÆ, stellæ sunt imperite sic vocatæ, quemadmodum Cicero testatur lib. I. de nat. Deor. cap. 85, quæ Hyades alias dicuntur, ἡάδες ab ἕειν, pluere.

SUDUM, siccum. II, 4055 A, *Dehinc substillum et demum sudum.*

SUFFERECTURA. II, 280 A, *Sufferectura est quodammodo spiritus anima, i. e. tanquam supposita spiritui sustinendo. Sufferecturam dicit, quemadmodum contrarium significatu dicimus præfecturam. Itaque sufferecturam tribuit animæ, ut intelligamus datam spiritui præfecturam. Sic libro de Anima, animum dixit suggestum esse animæ.*

SUFFERENTIA, patientia. II, 592 A, *Quo suam supra in benedictionibus sufferentiam commendaret, eandem et mox benignitatem interpretatur. I, 4458 A, Jam hoc dicto ad sufferentiam nos metipsos præmonemus.*

SUFFICERE. II, 246 B, *Exemplariis sufferectam, i. e. sufficienter exscriptam.*

SUFFRAGIUM. II, 76 B, *Suffragia exinde, i. e. res in consilium mittitur, et suffragiis decernitur, perscriptio fit in actis publicis, et reus præfectis deditus, ut exsequerentur sententiam.*

SUFFUNDERE, pudefacere, ignominia afficere. II, 891 B, *Tam sancti viri est suffundi, pudore vel rubore pudico.*

SUFFUSUS. II, 716 A, *Ab his autem annis et suffusior et vestitior sexus est; suffusior pudore et pudoris conscientia.*

SUGGESTUS, habitus. II, 1045 A, *Sacerdos suggestus, i. e. sacerdotalis suggestus. I, 563 A, Suggestus imaginum sunt parmulae sive clypeoli, qui in orbem signis appendebantur, ita ut multæ essent gradationes, altiores depressiones, velut tabellata et circuitus in turribus visuntur, in illis depictæ erant imagines imperatorum, qui consecrati et inter divos relati erant, vel etiamnum imperabant, ut ex Lipsiano loco de Vitelli imagine liquet. I, 579 A, Ex suggestu Demetrii Phal. i. e. hortatu et opera. II, 525 B, Præveniente suggestu ejus, qui auctoritatem præstat: suggestus, quod antea patrocinium. II, 244 C, Plane socia materia per substantiæ suggestum, i. e. ornamentum seu decoris additionem. II, 225 B, Cælum et terram habentes utique suggestus suos proprios. II, 570 A, Fructiferumque suggestum, i. e. ornatum et comitatum ipsius. II, 414 B,*

Oportebat in eo suggestu consignari novum testamentum. II, 810 A, *Donec et nox reviviscat cum suo et illa suggestu: noctis suggestus sunt tenebræ, sicut diei, lux.* II, 871 C, *Accipiet enim et ipsa suggestum et ornatum.* I, 687 B, *Jam vero de solo suggestu, et apparatu honoris retractandum, i. e. de vestimentis.*

SUGGILLARE, de facie proprie dicitur, cum percussa lividis maculis deformatur, hinc et existimationem alicujus, lædere violenter et deformare significat. I, 284 A, *Ad suggillandam odii erga nos publici iniquitatem, i. e. convincendam non tantum, sed turpitudinem, livorem et vibicem inurendam, ut publicæ ostentui sit.* Jun. mavult sigillandam. I, 475 A, *Ut prodigas suggillatis.* II, 519 B, *Sicubi tamen indignitas meruerit suggillari.*

SUGGILLATIO, contumelia. I, 576 A, *Suggillatio est in cælum vestra justitia.* II, 21 B, *Totus sermo suggillationis istius.*

SUI, propinqui, agnati gentiles. I, 505 A, *Ut matronam ob resignatos cellæ vinariæ oculos sui inedio necarint.*

SUMMALE, opponitur *portionali*, quod totum complectitur. II, 226 A, 964 B.

SUPERARGUMENTARE. II, 254 B, *Proinde superargumentasset.*

SUPERCILIUM, supercilia in ima fronte sunt supra oculos, deinde pro tristitia ac severitate censoria, itemque fastu ac superbia ponitur. II, 221 C, *Sed tu supercilio capitis, etc.* II, 254 C, *Supercilio stuporem suum edificant.*

SUPERFICIES. I, 564 B, *Ob eam gratiam consimilis bestię superficiem consecrasset, de capite asini.* I, 515 A, *Sub magna gravitatis superficie.*

SUPERFERRE, I, 1205 A, *Aut ab eo quod superferrebat, aqua super quam Spiritus Dei ferebatur.*

SUPERGRESSUS, υπερβολή. II, 851 B, *Per supergressum in supergressum, καθ' υπερβολήν εις υπερβολήν.*

SUPERNITAS. II, 550 A, *Supernitates supernitatum et quantas sublimitates sublimitatum.* Irenæus: *In invisibilibus et inenarrabilibus altitudinibus.*

SUPERSAPERE. II, 677 B, *Illum ergo ait supersapere, qui mente maxime sapiat.*

SUPERVECTARE, I, 1265 A, *Qui ab initio supervectabatur super aquas.*

SUPPARARE, II, 564 A, *Potiorum desiderio suppararetur.* Iren. *ὀριζή τῶν διεφορήτων, concupiscat eorum, quæ meliora essent.* II, 445 C, *Ut a fratre ipsius et ex costa ipsius suppararetur semen illi.* II, 958 A, *Et quasi posthuma soboles supparabatur.* II, 700 C, *Et si non statim, suppararetur.*

SUPPARATURA, ἀντικατάστασις, suffectio. II, 884 A, *Neque generis supparatura gravis erit membris.*

SUPPARUM, linteum femorale usque ad talos pendens. II, 404 A.

SUPPLAUDERE, II, 1017 B, *Joannes nescio quid diversæ parti supplaudere videatur.*

SUPPLICAMENTUM, κόλασις, supplicium, pœna peccati. II, 412 A, *Quia timor supplicamentum habet, utique ignem stagni.*

SUPPLICIUM, sceleratus. I, 312 A, *Et numina erunt dicenda supplicia, i. e. scelerati illi qui supplicia patiuntur, dii sunt vocandi, et in deos consecrantur tunc cum puniuntur.*

SUPPURARE. II, 424 A, *Magnum de modico, i. e. de parvo et exili corpore, malum scorpionum terra suppurat, hæc non de alimento scorpionum e terra eductorum intelligenda videntur, sed ex eo explicanda sunt, quod scorpionum non modo ex sese generentur, sed etiam procreantur e putredine, lignis putrefactis, et terra etiam; unde scholiastes Nicandri in Theriac. γίνονται δὲ οἱ σκόρπιοι οὐ μόνον ἐξ ἄλλήλων ἀλλὰ καὶ ἀπὸ σασημένων ξύλων καὶ πηγύρων.*

SUSPECTUS, suspicax, suspicans, activa significatio. I, 401 A, *Ne fallerent suspectos.* II, 576 A, *Saltem suspectus de aliquo factitatore, i. e. in suspitione agens seu versans.* I, 1320 C, *Aut suspecto aut non desideranti placere.* I, 1270 A, *De contumeliæ dolore suspectum.*

SUSPENDERE, inhibere, cohibere, sistere. I, 487 A, *Cum ab imbribus æstiva hyberna suspendunt.* Recte videtur explicuisse Zephyrus, tamdiu serenius aer detegget imbres, ut æstiva continentur cum hybernis. La Cerda explicat: cum neque pluit æstivo, neque hyemali tempore, quo modo comma interseri debet.

SUSPENSIO. I, 4158 A, 4159 A, *Et ad nostram suspensionem pertinet regni Domini representatio, i. e. ad spei sive expectationis nostræ et regni dominici mora, expectamus sollicite, quod in suspensio esse novimus.*

SUSPICIUM. II, 544 A, n. (2), 542 A, *Tot suspicia portarum, i. e. totum illud quod tam diu desideraverant.*

SUSTINERE. II, 225 B, *Usque tunc videri sustinebat, i. e. exspectabat.* II, 609 B, *Si necdum venit, sustinendus est, i. e. exspectandus est.* II, 425 B, *Sustineant Evangelia paulisper dum radicem eorum exprimo legem.* II, 159 B, *Nec enim aliud est sustinere in finem, quam pati finem.* I, 659 C, *Tutelinas a tutelis fructuum sustinent, i. e. affirmant defenduntque fuisse dietas istis nominibus ab illa origine.* I, 645 B, *Quid ergo de horrido loco perorem, quem nec perjuriam sustinent.* Circum significat, quasi ejus loci horrorem non sustineant pejerati, h. e. horrore loci terreantur, adeoque pejeratum eant in Capitolium. Etenim jurisjurandi solemnitas fiebat in Capitolio, non in Circo.

SUTRINA, sutorum officina. II, 1046 B, *Sutrinæ Venetiæ, in quibus Venetæ pelles ad conficiendos calceos accommodarentur.* In Veneta enim regione pecudum ingens erat copia, ex quarum pellibus calcei fiebant.

SUUS. II, 158 B, *Ne antiquitas suum forte habuerit sacramentum, i. e. proprium et peculiare antiquitati, nimirum Judæis, non etiam communicandum novitati Christianæ.*

SYMBOLA, collatio, quoties scilicet a singulis aliquid in commune confertur. II, 562 A, *Ut navtæ ad symbolam semper exultant.*

SYMBOLUM. I, 4258 B, 4259 A, *Quod si necessitate nobis symbolum mortis indulget.* Rigalt. interpretatur de peccato, rectius exponit Latinius de baptismo, per quem Christo συναποθνήσκωμεν καὶ συνπατήμεθα, Rom. VI.

SYMPHON. II, 588 A, *In symphone pleromatis ab angelo; alii, rectius, in nymphone, hoc sensu: in nymphone sive thalamo patientur viri, quod sponsarum est.*

SYMPLEGADES, sunt duo scopuli seu rupes in mari ad Bosphorum Thracium, dicuntur Cyanæ seu Planctæ, navigantibus periculose. Strab. lib. VII; Pomp. Mel. lib. II, cap. 7; Plin. H. N. lib. IV, cap. 42.

SYNAGOGA. II, 570 A, *De cælo statim ad synagogam, ut dici solet, etc.* Duplex est hujus loci interpretatio: prior est, ut proverbium accipiatur de Christo, qui de cælo statim ad synagogam venerit, nec rem ullam antiquiorem habuerit, quam ut faceret ea ad quæ vocatus erat. Job. IV. *Ut dici solet, ad quod venimus, hoc age.* Posterior est, ut de Marcione intelligatur; quod Latinius fecit.

Συζυγία, conjunctio. II, 68 A.

Συμμοσόμενοι, id est coodibilem. II, 374 C.

Συνταλαίτωρον, id est commiseronem.

SYNTHESIS, elegantior et lautior vestis. II, 4042 B, *Multicia synthesis, h. e. vestis mollis, delicata et pellucida, ut solent esse fœminarum.* Vid. Turneb. Adv. lib. XXIII, c. 49.

SYNTROPHUS, σύντροφος, qui una educatur. II, 554 B.

SYRMA, tragœdorum vestis laxa et soluta. II, 1036 B, *Et omni syrmae solutio.*

T

TABELLA. II, 906 A, *Hæ sunt tabellæ priores naturalium sponsalium et nuptiarum, quibus natura puellam obstringit sponsalibus et nuptiis.* In tabulas

enim ut plurimum sponsalitiæ conventiones referantur. Hæ tabulæ signatorii eorum qui interfuerant, annulis obsignabantur.

TABERNACULA, tabernæ. II, 976 C, *Balnea et tabernacula in nonam usque cluduntur.*

TABULÆ, dicebantur plieæ laxioris panni eo quod alie aliis in modum tabulati essent superpositæ. Ferrar. *de re vest.* Inde *tabulatus*; q. v. II, 1046 A, *Jam deficientibus tabulis.* II, 83 A, *Habes communem istam legem in publico mundi, in naturalibus tabulis.*

TABULATUS. II, 1051 B, *Tabulata congregatione*, i. e. umbone ex pluribus tabulis coacto, seu multiplici contabulatione coacto.

TALIA, fugæ et plicaturæ, quasi scissuræ. II, 1046 A, *Et inde deducat in talias.* Alii legunt *tabulas*, alii *tilias*.

TAM. II, 487 B, *Hermogenis autem doctrina tam novella*, nempe quam alie illæ hæreses, quibus de posteritate solemus præscribere. Jun. *maxill tantum.*

TANGERE. I, 488 A, *Deum tangimus*: tangi dicebantur dii, cum afficerentur votis et petita cordi haberent.

TANTUM quod, est græc. πλὴν ὅσον, πλὴν ἔστι. I, 281 A, *Bonus vir Caius Scius, tantum quod Christianus.* II, 426 B, *Ad deum autem novum nemo sero pulsasset, tantum quod lucescentem.*

TANTUS, subaud. numerus. I, 262 A, *Et sunt tanti quanti et denotamur*, i. e. tanta est eorum multitudo, quanta vos non præterit. I, 281 A, *Tanti non est bonum, quanti est odium Christianorum*, i. e. non tam gaudent uxorem ex adultera pudicam, liliam ex immorigero subjectum, servum ex improbo fidelem, quantum quasi detrimento merent transgressos ad hoc nomen, quod non factum, vel damno suo pacisci velint. I, 480 A, *Tantos ad unum*, i. e. tot Christianos, etc. II, 255 A, *Quem tantis retro sæculis nominem.*

TARDABILIS. II, 722 A, *Rigore tardabili.*

TAUREA, scutica seu lorum valentissimum ex corio bubulo. I, 626 B, *Alii inter venatorum tauræ scapulis patientissimis inambulerunt.* Juven. *Sat. VI*: *Taurea pavit continuo flexi crimen facinusque capilli.*

TELINUM, unguentum dictum a Telo, una ex Sporadibus insula, quam Callimachus *Agathussam* appellavit. Plin. II. N. lib. XIII, cap. 1. II, 1042 A, *Quod apud Omphalen balsamo aut telino spero factum.*

TEMENUS. II, 1055 B, *Unus ex Herculis posteris, Messenius Peloponnesi populus rexit*: alii legunt, *qui a Temeno*; alii, *qui cum Timeno.*

TEMERARIUM, temere et sine arte factum, sive ex obvia quacunque materia. I, 450 A, *Temeraria de cespite altaria.*

TEMPERARE. I, 276 A, C, *Apud vos soli questioni temperatur*, h. e. ad questionem dumtaxat adhibentur tormenta, expressaque confessione illico cessant.

TEMPESTIVITAS, ex græco ἀραιός τῶν κάλλεσι. II, 550 B, 621 A.

TEMPORALITAS, tempestas anni. II, 1031 B, *Si quid præterea conditio vel dignitas vel temporalitas vestit.*

TENEBRÆ. *Caninæ tenebræ ceciderint*, i. e. ad canis motum lumen extinguatur, lucerna cadente.

TENEBRICUS, niger. II, 1045 A, *Eum ob diversam affectionem tenebricæ vestis.*

TENEBROSUS, σκοτεινός. II, 518 A, 651 A, Ita vocatur Heraclitus ob nimiam illam obscuritatem, quam affectabat, *Heraclitus ille tenebrosus.*

TENERE. I, 618 B, *Teneo testimonium cæcitatibus*, i. e. accuso cæcitatibus. II, 158 A, *Monarchiam, inquit, tenemus*, i. e. Deum unum asserimus.

TENUS, vinculum, laqueus: Τενταί, δεσμοί, διαδήματα, Hesych. II, 1058 B, *In vestis pristini modum, quam philyra tenus junxerat.*

TENUS. I, 485 A, *Oculus tenuis*: sens.: si quæ illic forte arbores supersunt, spectantium quidem oculis poma promittunt, sed ea poma carpentium digitis contacta solvuntur in cineres.

TERMINUS. II, 1005 A, *Adversus terminum Donici*, h. e. adversus sententiam et determinationem Donici. Etenim Tertulliano *determinare et judicare*, promovere, definire iudicio.

TERRIGENA. II, 299 A, *Inter aquigena et terrigena animalia*, ὑδρογενῆ καὶ γηγενῆ τῶν ζώων.

TESTITRAHUS, qui testes trahere videtur, ob eorum magnitudinem. Voss. *Rhetor.* lib. IV. Alii *testitrahum*, ἐπισπαστῶν, II, 1051 B. Alii *vestitrahum*, ut *testitrahum*.

TESTUDO. I, 624 A, *Testudinem densande*. Prærenda sine dubio hæc lectio omnibus cæteris. Intelligenda enim hæc verba de testudine sentorum, quæ densatis sentis fiebat. Liv. lib. XLIV: *Quadrans equine facto, scutis super capita densatis, amantibus pennis, secundis submissioribus, tertiis magis et quæta, postremis etiam gem nixis, fastigiatam sicut tecti adficiorum sunt testudinem faciebant.*

TETRAO, genus avis, cujus meminit Plin. II. N. lib. X, cap. 22: Athen. τὰ τε τῶν τετραίων, εἰς τετραίον. II, 261 A, *Una tetraonis pennula.*

TETRICUS. I, 1529 B, *Vobis autem nulla procedendi causa non tetrica*, i. e. non gravis, non seris, non sancta.

THAMNUS, θάμνος, planta quævis fructicans, et copiose subolescens. II, 702 B, *Thamnus et piscis fel.* Exstant de hac re Empedoclis ipsius versus apud Diogenem Laertium: sed longe emendatioribus apud Clementem Alexandrinum. *Strom.* 6, in hunc modum: ἡδὴ γὰρ ποτ' ἐγὼ γεύεσθαι κούρῳ τε, κέρῳ τε, θάμνος τ' ἰσχυρός τε, καὶ εἰν ὄλι ἑλλοπος ἐχθρός.

THENSA. II, 95 B, sive potius *Tensa*, a *tendens*, ut monet Asconius. Erat, auctore Festo, vehiculum argenteum, quo exuvie deorum ludis circensibus a circum ad pulvinar vehabantur. I, 658 B.

THUSTRI, I, 705 A, *Ut Cincius Severus, qui Thustri*. Jun. legit *Thustri* vel *Thystri*, liberum Africae mæditerreanæ oppidum: *Θυστρῶς* Ptolemæo, ac fortasse *Θυστρῶς*; unde Thustrianus Plinii, lib. V. II. N. cap. 4 et lib. VII, cap. 4. Latinius reponit *Thystri*, ex Salustio, Oppio et aliis. Sed apud Plinium sine aspiratione legitur. Est autem *Cincius Severus* sine dubio idem, qui et *Cingius Severus* Lampridio dicitur in fine Commodi. Ac fortasse etiam hæc causa fuerat, cur a Severo traditus sit morti ad inimicorum accusandem, ut Spartianus in Severo meminit.

THORI. I, 452 B, *Thoros in publicum educere*, sicut lectisteria et pulvinaria.

THURARIUS, qui thura vendit. I, 677 A, *Nisi quis et de thurario dissimulabit.*

TIBERIS. I, 455 A, *Testis et Tiberis*. Gothofred. refert hoc ad domum Tiberianam seu palatium Casarum. Sed olim fluvii ripam vulgus accolebant, potentiores montes occupabant. Cum itaque de pietate loquatur, nihil commodius, quam habitationis locum indigitare potuit.

TIBIGINARE. II, 717 A, *Nec ut ipse tibiginatur*, i. e. fulciendus tibicine et sustentaculo; metaphorice a structoris.

TITULARE. II, 620 B, *Magos quoque Samaritanorum appellatione titulavit*, i. e. titulo notavit aut appellavit. II, 956 D, *Etsi digamiam tibi titularis*. II, 667 B, *Quis non animæ dabit summam omnem, cujus nomine totius hominis mentio titulata est?*

TITULUS. II, 1045 A, *Superque omnes apices et titulos*, melius *titulos*. Tutuli erant pilei sacerdotibus, unde apud Varronem, *sacerdotes tutulati*. Turneb. *Advers.* XXVI, 10: « Tutulum pallium erat, quæ sacerdotes ad sacra accessuri caput tegebant turbanturque. » I, 525 A, *vel de titulo Pythiæ dicunt*, respicit nobilem illam inscriptionem Delphis ad lora Apollinis, γυῖθι τίτουρον. II, 965 B, *Habet enim abstinentia vini suos titulos*. II, 510 C, *An delectabilis titulus officii*. I, 1219 A, *Quasi titulo Pauli de unum cumulans*, i. e. quasi aliquid tituli et gloriæ Pauli de suo adderet, quod cumuli esset instar. II, 987 B, *Natum aliud in talibus titulis firmandis*. Titulos vocat lego

divinæ capita, eodemque significato supra damnationis titulos dixit. II, 959 B, *Ut uterque titulus sanctitatis in Christi censu dispungeretur.* Utiurque metaphora a ratiocinatoribus ducta, et a censoribus, qui in tabulis referunt nomina et titulos eorum qui profitentur. Vid. DISPUNGERE. II, 255 C, *Quem titulum incidemus, ex duobus, deo Marcionis?* Incidere est notare aliquid in monumentis rerum gestarum. Cic. *Incidere elogium in æs, marmor,* etc. Plin. *de Pomponio magno*, lib. VII, cap. 26, commemorat titulos victoriarum et triumphorum notatos. Quem ad modum alludit Tertull., ut sit publico cognomento honestare vel infamare, et elogio nobilitare.

TONSURA. II, 700 B, *Revera lues et fames et bella, et voragine civitatum pro remedio deputanda, tanquam tonsura insolescentis generis humani.* Simile est de Pallio, cap. 2.

TORMENTUM. II, 1016 B, *Calces nihil dicimus, propriumque togæ tormentum.* Salmas. leg. *termentum togæ*, h. e. id in quo toga terminatur: et calceus togæ est terminus. *Proprium togæ* hic dicit, quia apud Romanos nec toga sine calceis nec calcei sine toga sumebantur. II, 422 A, *Hamatile spiculum in summo tormenti ratione restringens*, i. e. prout in scorpione, bellico tormento, per illud tempus videbatur. I, 1505 A, *Eleemosynæ sine tormento.* Christianæ maritus ethnicus, ubi de suis rebus aliquid abesse sibi notaverat, ab uxore forte in christianos pauperes delibatum, plerumque adeo sæviebat, ut servos uxoris torqueri juberet. At cum ambo christiani, tunc eleemosynæ sine tormento.

TRADUCERE, in lucem exponere, aperire, detegere. II, 45 C, *Sic facilius traducuntur.* II, 156 A, *Traductæ dehinc*, i. e. manifestatæ confutatæque. II, 105 A, *Aut homines ejus fuisse traducunt*, i. e. ostendat, demonstret homines fuisse diaboli, qui, deserto Deo, defecerint ad diabolium. II, 415 B, *Dum nolo traduci quod sum, confessus id esse quod nolo traduci, id est Christianum.* II, 671 A, *Si etiam propheta ejus, occulta cordis traducendo probatur.* II, 1028 A, *Ut traduceret cogitatus.* II, 647 C, *Quæ vim istam perniciosissimam sola traducit*, i. e. quæ christiana potestas sola demonas abigit, migrare cogit, exculit de hominibus, adjurando scilicet. I, 446 A, *Traductione non traduces proximum tuum.* Græc. Levit. XIX: *Ελεγχέτω δὲ ἕκαστος τὸν πλησίον σου.*

TRADUCTIO, illustratio, demonstratio, detectio. II, 55 A, *Ne pariter admittantur traductiones eorum*, i. e. documenta certa, quibus mendacia sua traducantur atque ridenda propinentur. II, 621 B, *Minantes traductionem uniuscujusque cordis.* Rigalt. exponit de vi gratiæ spiritualis, quæ divinorum præceptorum sagittis conscientiam ejusque transadigit. II, 508 B, *Ut traductionem sui sentiunt*, i. e. cum erroris arguuntur et convincuntur.

TRADUX. II, 52 B, *A quibus traducem fidei*, i. e. translationem fidei de una ecclesia in aliam. Ecclesiæ nempe mutuo quasi per manus apostolicam doctrinam sibi tradidere. I, 1257 B, *Ad traducem illum ejus, quod a Malo hauserat, facit.* Sensus: Evam solam convenerat Satanæ, solam afflaverat spiritu impatientia infecto. At illa impatiens etiam tacendi pravam Satanæ suggestionem transfundit in suum Adam. Itaque ipsa fuit peccati tradux in Adam, et exinde illum fecit ejus peccati adtraducem, h. e. administrum et socium traducendo in communem prosepium peccato. II, 661 A, *Sed quoniam omne tenue atque perlucidum aeris æmulum est, hoc erit anima, qua flatus est, et spiritus tradux.*

TRANSFIGURATIO. II, 191 A, *Transfiguratio est interemptio pristini.*

TRANSFRETARE. I, 1227 A, *Itaque universam vitæ conversationem sine gubernaculo rationis transfretant.*

TRANSFUNCTORIUM, quod et perfunctorium est, quod levi cura fit, et aliud agendo, tum videlicet non curamus, ut aliquid bene fiat, sed tantum ut fiat. II, 278 B, *Et ipsa transfuntoria præcepta.*

TRANSITUS. II, 888 B, *Ex quo transitum suæ ætatis fecerint*, i. e. pueritia excesserint.

TRANSCRIBERE, in alium transferre. II, 1056 A, *Quot census transcripti?* II, 619 B, *Antequam transcripta esset in Syrophœnicen.*

TRIBUTUM. II, 556 A, *Aut sanguinis tributo*, de menstruo. I, 1252 A, *Totius generis tributa*, i. e. conceptum nutritionemque fœtus in utero, et partum ipsum animalium omnium.

TRICHEA. II, 565 A, *aspera.* Jun. legit *trechea* seu *trachea*; græc. *τραχέια, ἢ τρηχέια.*

TRINITAS. II, 19 A, *Trinitas hominis*, scil. homo hylicus seu choicus, i. e. materialis et terrenus; homo psychicus, i. e. animalis, et homo spiritualis. Ita Valentinus censebat. II, 684 A, *Ut adhuc trinitas Valentiniana cœdatur.* II, 675 B, *Ecce enim tota hæc trinitas*, nempe partium seu affectionum animæ, ratiocinantis, irascentis et concupiscentis. Animæ triplex munus in Evangelio indicatur.

TRUCIDARE. II, 986 C, *In cubiculis an in turribus pudicitia trucidetur.*

TRULLA, vas cavum, in quo ventris onus deponitur, sub sella familiarica. I, 544 B, *Aliquando in trullam de Minerva.*

TUNICA. II, 1050 C. Tunica Carthaginiensis a Romana differbat, quod hæc sine manicis et brevior esset, illa manicata et longior. Gell. N. A. lib. VII, cap. 12.

TURBA. II, 545 B, *A turba eorum*, i. e. a turba deorum gentiliū, et argumento ejus aliam frequentiam æonum sive sæculorum hominibus persuadere, ut Valentiniani faciunt.

TURPE. I, 517 A, *An hoc turpius.* Turpe sacrificium malus homo, quia nihil Deo nisi perfectum in suo genere immolari debet; infra: *Cum enecta et tabidiosa et scabiosa quæque mactatis.*

TURPILOQUIUM, *αἰσχρολογία*, II, 1014 C.

U

UBIQUE. II, 1055 B, *Per ubique orbis*, *εἰς τὰ πάντα τοῦ τῆς γῆς.* Salmas. negat esse atticisimum.

ULTIMARE, in ultima parte esse, ad finem properare. II, 1052 A, *Cum tamen ultimarent tempora patriæ.*

UMBO, togæ erat centrum, et nodus artifex coeuntium plicarum, inde umbilicus togæ. II, 1046 A, *Totumque contractu umbonis figmentum custodibus sorcipibus assignet.*

UMBRA. II, 198 B, *Hanc primam umbram plane sine lumine pessimus pictor illis argumentationibus coloravit*, ab arte pictoria, quam Hermogenes exercuerat, tractum. Prima picturæ initia, inquit Plinius, *umbra* hominis lineis circumducta, quæ *linearis* dicta; secunda singulis coloribus, et *monochromatos* appellata. Itaque prima sine ullo colore fuit, adeo ut quos pingent, adscribere esset institutum. Deinde lineæ colorari cœptæ testa trita. Cujusmodi picturæ in arte tectonica par est *ἰχθυογραφία*, quæ est aræ jacens efformatio, et superficialia descriptio, futuri operis specimen exhibens. Exponitur de sermonis, argumenti, rei demonstratæ obscuritate.

UNARE. II, 190 B, *Dividere illos potius, quam unare.* Simplex verbum usurpat, unde nos *adunare* dicimus, et *coadunare*. Tres MSS. Vaticani codd. legunt *unire*, sed illud Africanam magis phrasin redolet.

UNDE, undecumque. II, 217 B, *Quamquam possimus unde illas prolatas æstimare.* II, 221 C, *Unde habet.* II, 535 C, *Quam carnis veritatem unde producere.*

UNGERE. II, 122 A, *Et ungenti bestiarum calcem.* Rigaltii lectio magis placet, *urgendi.* Urgeri bestiarum calcem idem est atque urgeri bestiarum calcem. Ipse paulo post dicit: *Ibidem scorpio pro solea anathema illidit.* II, 558 A, *Credo ad solem uncti prius.* Alludit ad *ἡλιωσεν* sive insolationem, qua scilicet uncti calefiebant membris siccandis firmandisque. Pers. Sat. IV.

Aut si unctus cesses, et figas in cute solem,
Jun. mavult ad solem; quod vide.

UNGLA. II, 970 B, *Et contra ungulas corneas.* Inter tormenta erant unguæ, ac primum quidem, ut ex vocabulo conijcere est, de ipsis bestiis decisa; dein ad earum formam ferreæ, iis latera miserorum derudebant, vel, ut dixeret quidam, scribebant, charaxabant. At igitur Septimius cutem jejuniis aridam et corneam adversus hujusmodi tormenta constantiorem fore.

UNIFORMIS. II, 664 B, *Uniformem dumtaxat substantie nomine,* i. e. una forma essentiali, ac non pluribus præditam; quod Plato in *Timæo* docet. Hanc postea *substantiam naturalem* vocat.

UNITAS. II, 57 C, 58 A, *Schisma est unitas ipsa,* i. e. præ se ferunt unitatis speciem diligentissime, sive, sunt quidem apud hæreticos schismata, sed ea minus advertimus, ob communem et concordissimam nobiscum discordiam.

UNIVERSITAS, *πῦσις*. II, 625 C, *Neque enim ulli hominum universitas spiritualium documentorum competat.* Mundus: II, 258 B, *Denique si universitas Creatoris est.*

URBANITAS. I, 404 A, *Urbanitate deceptos* vocat, quos institutionibus pravis circumscriptos, cap. 17, scholis formatam, bibliothecis exercitam, academiis et portibus partem sapientiam, ructantem animam, *de Anim. Testim.* cap. 1.

USURPARE. I, 1257 B, *Facile usurpari ab impatientia cæpit in omne quod Deum offenderat.* Usurpant proprie, ad quos jus possessionis spectat. Sic impatientiam velut possidens hominem, facile eum ad quidvis traxit, quod Deum offenderet.

USURPATIO. II, 750 B, *In quadam usurpatione,* i. e. pænarum judicialium in antecessum inflictione et anticipatione.

USUS. II, 564 B, *Usus est rerum,* pro eo quod est, *solet, usu venit.* Hellenism. *χρησὶς ἐστίν.*

UT. II, 185 A, *Ut sic duos divisos diceremus,* i. e. etiamsi diceremus duos esse. II, 195 A, *Ut quid me dereliquisti.* Græc. *ὡς τί;* formula Optato Afro frequentissima.

UTENSILITAS. I, 1509 B, *Quorum ita disposita est utensilitas.*

UTHINENSIS, episcopus Uthinax, quæ urbs Africae fuit colonia Romanorum. Non agnoscebat autem, ut videtur, novam Montani prophetiam. II, 947 C, *Scilicet ille vester Uthinensis.*

UTILIS, qui in usu est. II, 1059 B, *Pars vero passivus omnibus utiles, ut hoc pullium.*

V

VACARE. II, 1050 C, *Cum ita vacat ac juvat,* i. e. dum licet et libet. II, 1041 A, *Vacuerat pro vacaverat.* Abesse: II, 1047 A, *Vacat Zonæ tormentum.* I, 276 A, *Et si confessione præveniantur, vacabunt,* i. e. cessabunt, non adhibebuntur amplius, scil. tormenta. II, 226 A, *Sed vacet hoc exemplum ut humanum.* II, 229 A, *Ex rebus consistentibus sicut necesse est, non ex vacantibus.* I, 580 A, *Ne notitia vacaret,* i. e. ut ipsi intelligerent sacra volumina. II, 22 B, *Vacabat erga nos,* i. e. vacua, otiosa et inutilis erat. II, 968 B, *Quæ hæc velut vacantia infirmant,* i. e. tanquam inutilia et pretii nullius. II, 256 B, *De noto vacat questio.* II, 479 A, *Ideo utraque in Christo vacabat.* II, 815 B, *Licet ab exemplo vacet diversitas rerum,* i. e. licet exemplum sit dissimilimum, et nulla ex parte cum hoc comparandum. II, 760 B, *Quia ut phantasma vacabat ad sensum earum,* i. e. carebat earum sensu.

VACUUS. II, 654 B, *Unde vacuæ rei solida propellere,* i. e. animæ, si incorporalis et vacua est ad Tertulliani sensum.

VALENTIA, *ισχύς*. II, 258 A, *Valentia facientis terram.* II, 619 B, *Et congregabit omnem valentiam populorum.*

VANITAS. I, 1246 A, *Et oris de jejuniis vanitate.* Etenim de jejuniis natus oris et formæ vigor evanescit. Alludit ad illud Matth. VI, 16: *Vultu incedunt evanido.*

VANITIMUM, vox est antiqua, a vano dicta, pro eo quod est ad vanitatem pertinens et in ea situm. Scæditimus, maritimus, medioximus, finitimus. II, 22 C, n. (12).

VARIARE. II, 1051 A, *Sæcularium rerum variis vna,* i. e. rerum vices mutatae sunt. II, 558 A, *Qui de patris sexu ita variant,* i. e. ita plane sexu variat ut pater.

VARIETAS. II, 610 C, *Etiam Getulorum varietas,* pro eo quod est, varii Getuli; Pomp. Mela *de his Orb.* lib. I, cap. 4, *Natio frequens multiplexque gens.*

VECTACULUM. I, 1202 A, *Dignum vectaculum his subiecit.* Alii *vectabulum;* et melius fortasse, et Gellii N. A. lib. XX, cap. 4; et Non. Marcell. II, 521: *Deficientis vectaculi nomine.*

VECTARI. II, 670 A, *Asclepiades etiam illa equitatione vectatur.* II, 1002 A, *Vectante vos Spiritu sancto.* Irenæus, *Ambulantes in Spiritu sancto;* et testis Actor. exempla, *περὶ τῶν ἐν πνεύματι ἰσχυρῶν.*

VECTIGAL. I, 581 A, *Vectigalis libertas vulgo dicitur,* i. e. libertas, quam Judæi vectigali redimunt, seu positione annua, ut libere in synagogas suas et cultum suum convenire possint.

VEDIUS POLLIO. Fregerat unus ex servis crystallinum; rapi eum Vedius jussit, nec vulgari quidem perituro morte; murænis obijci jubebatur, quas ingentes in piscina continebat. Senec. *de Ira* lib. III, cap. 40; Plin. H. N. lib. IX, cap. 25; II, 1018 B.

VELIFICARE, vela dare vel facere. II, 122 A, *Auro et Africo savitia velificant,* i. e. scorpiones diram Africae malum (ut Plin. vocat lib. V H. N. cap. 7); hoc igitur malum Africae volvere etiam Austri bœcia, inquit Plin. lib. XI; id autem est, ut docet Tertull. *flante Austro et Africo.*

VENDERE. I, 508 A, *Vendere facinora,* est accepto pretio celare.

VENDITARI, venalem esse, haberi. I, 512 A, 515 A, *Plato Dionysio ventris gratia venditatur.*

VENTER. II, 908 B, *Ventres tegere coguntur in fructus ruina.* Ventres dicit, ut solent auctores juris, uteros admissio viro gravidatos. Itaque ventres tegere, hoc est, graviditates dissimulare. I, 1271 A, *Ventris operarios,* i. e. parasitos.

VENTILARE. II, 1044 B, *Sericum ventilat,* i. e. huius fluxaque veste serica ventum concipit, atque mediante serico incedit. II, 82 B, *Odoratum in naribus ventilavit.*

VENTUS. II, 125 A, *Plerosque vero in ventum, si placuerit Christianos, in ventum,* h. e. vento ferant, vento secundo, prout occasio dederit, suaserit. Si placuerit, nimirum Cæsari, proconsuli, præsidi, etc.

VERITAS. II, 295 A, *Imago veritati non usquequam adequabitur.* II, 795 B, *Aut nullius veritatis contententes eam,* i. e. contententes non veram fuisse carnem Christi. I, 1264 B, *Penes veritatem,* i. e. penes Christum.

VERNACULUS. I, 588 A, *Josephus dicitur vernaculo scriptor,* quoniam, ipse Judæus, Judæorum origines et bella cum Romanis, græce licet, descripsit. I, 421 A, *genus Trojanum Cybeles vernaculum vocatur.* I, 151 A, *Ipsamque vernaculam septem collium plebem.* I, 151 B, *Apud barbaros quosdam, quia vernaculum est aurum.* II, 757 B, *Scio foeminam quamdam vernaculam Ecclesie,* i. e. christianam.

VERRUCA. I, 1511 A, *Quam conchæ illius aliqua dura et rotunda verruca.* Margaritæ conchæ *verruca* vocat, quia sani concharum partus multiplici ente constant, ut non improprie callum corporis existimari possit, ideoque purgari soleant a peritis. ha enim in ipsa ostrei carne nascuntur, quemadmodum grandio solet in suilla. Vid. Athenæum, lib. III, cap. 8, et Plin.

VERSURA. Versuram facere et solvere, est recepta ab alio pecunia alii reddere, quod ei debebatur. II, 1055 A, *Est τὸ ἀντιστορεῖν vel ὁ ἀντιστορεῖν;* alii, *versuram compensato reddit.*

VERTERE. II, 906 B, *Vertunt capillum,* non idem

- significare videtur, ac crines intorquere. Monent A
verba, I, 1522 A, *Video quosdam et capillum croco
vertere*, hæc de mutatis tinctisque crinibus intelligere
apud veteres. Hierodiam. de Antonino, Κόμας τε τῆ
κεφαλῆ ἐπετίθετο ξάνθους, et apud Clement. Alexandr.
Τρίχας ξάνθους ποιοῦν. Capitolinus in Vero: *Dicitur sane
tantam habuisse curam flaventium capillorum*. Ea fuit
flaventis capillitii affectatio, ut Lætam admoneat
Hieronym.: *Ne capillum irrufes*. II, 705 B, *Vertit au-
tem status animarum*, intransitiva significatione.
- VERTEX. I, 262 A, *Vertex civitatis* est Capitolium.
- VERTIGINARE, II, 1037 B, quid sit, intelligi potest
ex Aristotelis verbis de chameleonte: *Στρέφει δὲ τὸν
ὀφθαλμὸν κυκλῶ, καὶ τὴν θῆιν ἐπὶ πάντας τοὺς τόπους
μεταβάλλει*.
- VESICA. I, 521 A, *Illic vesica queritur*. Havere. *Sta-
tim illic vesica queritur*, i. e. quasi ventis distenditur,
cruciatumque pectus illorum vehementissime. Havere
campio proverbium videtur, desumptum a pueris
qui mingendi necessitatem ultra ferre non pos-
sunt, vesica lotio impleta, adeoque sæpe virgum
metuentes exclamant. Sic illi, audita Christiano-
rum oratione de resurrectione mortuorum, statim
egrediuntur auditorio, quasi mingendi necessitas
urgeret.
- VESPERUGO, vespertilio. II, 705 B.
- VESTICEPS. II, 716 B, *Puer vesticeps*.
- VESTIFICINA, locus ubi vestes conficiebantur. II,
1039 A. Sed Rhenan. interpretatur: *vestiarii seu
sartores*.
- VESTIRE. II, 1031 A, *Sic et in proximo soror civitas
vestiebat*. II, 1031 B, *Et si quid præterea conditio, vel
dignitas vel temporalitas vestit*, dicitur ἀμεταβάτως.
Turneb. vult, *vertit*; Jun. *gestit* i. e. ὀφθαλμοῦ. II, 50
A, dicitur de baptismo, *santo Spiritu vestit*.
- VESTITUS. II, 716 A, *Ab his autem annis et suffusior
et vestitior sexus est*, vestitior pilo, qui adnascitur cor-
pori. Vid. INVESTIS.
- VETERNUS, est morbus nascens ex humoribus frigi-
dis, cerebrum infestantibus, et rationem tollens, C
vulgo lethargus. II, 1048 A, *Nullis veternis parco*.
Metaph. pro vitis.
- VETUSTAS. II, 1022 A, *Si vero post abolitionem in
vetustatem aliquid ex illa revixerit*, i. e. in veterem
hominem, in ethnicum.
- VIA. I, 654 B, 655 A, *Vias enim vocant cardines bal-
teorum per ambitum, et discrimina popularium per
proclivium*. Vid. BALTEUS.
- VIBRARE. I, 1196 B, *Ad cælum non otiosi ore sus-
piciunt vibrantes spiritu suo movere*. Locus corruptus,
forte ita restituendus: *Ad cælum non otioso ore sus-
piciunt, vibrantes spiritum suo more*, id est: Mugitus
boui, balatus ovium, voces ferarum et avium sunt
preces erga omnium parentem, qui providet leoni-
bus, rugitu suo prædam quærentibus, et alit pullos
corvorum, qui illum compellant. *Vibrare spiritum* est
fortiter emittere spiritum, uti faciunt animalia,
quando clamant, et rumorem efficiunt. Prudentius
dicit de *Δόγῳ*, *Apoth.* 49.
- Hoc verbum est quod, vibratum patris ore benigno,
Sumpsit virgineo fragilem de corpore formam.*
- VICES. I, 499 A, *Vicem injuriæ sincere est injuriam
rependere*. II, 457 C, *Qui humani totis istius vicem
retribuere non possint*. II, 551 B, *Hac vice seminis*.
Irenæus, *καθ' ἑαυτὸν σπέρμα*.
- VICTORIATUS, II, 907 B, nummus Victoriae imagine
signatus, de quo Plin. H. N. lib. XXXIII, cap. 5.
Valuit duos sestertios.
- VIDERE. *Viderit habitus*, i. e. nihil refert habitus,
nihil conducit ad rem, habeat se lignum hoc vel illo
modo, signum crucis vel rudistipitis, dummodo lig-
num sit. II, 198 A, *Sed viderit persona*, i. e.: Quid mo-
ramur in persona, quid ad nos persona, *cum doctrina
mihi quæritio est?* II, 555 A, *Viderit Solocismus* II,
898 C, *Viderit sæculum æmulum Dei*, i. e. impium hoc
sæculum et Deo obniteus, vel natura duce judicet.
- VIDERI. I, 586 A, *In quo videtur*, i. e. conspicitur,
cernitur, ne quis interpretetur, putatur. II, 608 B,
Nec si venietis videri mihi, i. e. apparere.
- VIDUARE. II, 955 A, *Cereris sacerdotes videntibus
etiam viris et consentientibus amica separatione viduan-
tur*. II, 680 B, *Qui vel modico temporis viduant animum
intellectu*.
- VIDUATUS. II, 902 A, *Plane scio, alicubi virginem in
viduata ab annis nondum viginti collocatum*, ἐν χηρείῳ,
i. e. in sacro viduarum ministerio; de quo Actor. VI,
et I Tim. V.
- VIDUUS. I, 1204 B, *Sed viduis aquis sibi mentiuntur*.
Viduis scilicet angelo ac Spiritu sancto, ideoque steri-
libus. At nostris aquis supervenit Spiritus de caelis,
sanctificans eas de semetipso, et ita sanctificatæ, vim
sanctificandi concipiunt: quare et pariunt, nempe
Christianos homines vitæ æternæ.
- VIGORARE. II, 984 A, *Effeminantia magis quam vigo-
rantia disciplinam*.
- VILLICUS, proprie qui villæ gubernationi præest,
οἰκονόμος. II, 10 B, *Neglexerit officium Dei villicus, Christi
vicarius*. Notat Paulum.
- VILLUS, est lana. II, 915 A, *Aut villum, aut quodli-
bet filum cerebro superponunt*.
- VINDICARE. I, 889 A, *Et ita adversus veritatem vindi-
catur*, i. e. asseritur, significatione forensi.
- VIRGILÆ, seu potius Vergiliæ, septem stellæ in
signo Tauri, inde dictæ, quod vel oriuntur in vere
circa æquinoctium, vel quod verni temporis ortu
suo significationem habeant, quemadmodum Servius
annotavit in lib. I *Georg.*; Cic. *de Nat. Deor.* lib. II,
cap. 44, II, 772 A.
- VIRGINARI. II, 907 A, *Sed virginari volunt*, i. e. vir-
gines haberi volunt.
- VIRGO. I, 415 A, *Virgo continentia*, per quam sem-
per manent virgines. I, 415 A, *Virgo caelestis* est
Juno. II, 549 A, *Virginis senectæ*, i. e. qui celebs per-
mansit usque ad senectatem. II, 960 B, *In virgine adhuc
saliva*, i. e. cum saliva nostra adhuc a cibo et potu
intacta, jejuni sumus. II, 782 A, *Virgo erat adhuc
terra, nondum opere compressa*, etc.
- VIRIÆ, armillæ quas fœmine in brachiis gestabant.
II, 1042 B, *Vestigia cæstum viriis occupavit*, i. e. loco
cæstum armillas induit brachiis. Turneb. vult: *Ves-
tigia cæstum viria occupavit*.
- VIRILIS. II, 542 A, *Simulacrum membri virilis reve-
latur*. Jun. legendum putat, *membri viralis*, ut sit a
viria, i. e. fœmina, dictum *viralis*, sicut *virilis* a *viro*.
Nam membrum *virile* fuit Orgiorum, sacrorum Bacchi:
virale vero sive muliebre, Eleusiniorum, sacrorum
Cereris.
- VIRIOSUS. II, 570 A, *Et usu viriosa confudit*, i. e.
magnarum virium, *ισχυρῶς, δύνατος*. II, 681 B, *Et qui-
dem viriosius amplexabitur*.
- VIRTUS, donum miraculosum. I, 578 B, *Voces eorum
itemque virtutes, quas ad fidem divinitatis edebant*, de
prophetis. II, 41 A, *Tot virtutes*, ut græc. *δύναμις*. II,
649 B, *Orientis virtutem, id est vires*.
- VIS. I, 275 A, 276 A, *Ne qua vis lateat in occulto*,
D intelligitur de diabolo.
- VISCERATIO, distributio erat carnis, quæ fieri sole-
bat vel in solemnî sacrificio, vel in funere excellentis
alicujus personæ. I, 641 A, *Quasi visceratione quadam
fruentur*, II, 351 B.
- VISUALITAS. II, 699 B, *Et nos enim opponemus con-
trarietates nati et innati, visualitatis et cæcitatibus*.
- VITIUM. II, 1054 A, *Novum vitii mari imbut*, i. e.
novum vitium. Jun. mavult nomen vitii. Charybdi
significat, quod *Vitium* Tert. vocat, quoniam sine pe-
riculo præternavigare non licet. I, 47 A, *Et unius æonis
vitium*: pridem cap. 7. appellavit *ἐκτρομα*, abortum.
- VITRUM. I, 626 B, *Si tanti vitrum, quanti marga-
ritum*, proverb. ad significandam ingentem rerum
inæqualitatem et distantiam. Hieronym. ad Lætam,
7: *Si tanti vitrum, quare non majoris pretii marga-
ritum*.
- VIVICOMBURIUM. II, 648 A, *Sed de patibulo et vivi-*

- comburio per omne ingenium crudelitatis exhaustiat.* A bus, quæ Augustus fecerit. Vid. Sucton. Aug., II, 706 C, *Patibula, vivicomburia.*
- VOCATUS. II, 220 A, *Pariter et a vocatu ejus recedit appellationis.*
- VOLATICA. II, 4050 A, *Qui volaticam spectat.* Nonnulli interpretantur de geometria; a *rola*, qua dimetiuntur geometræ omnia. Salmasius de *haruspicio.*
- VOLATICUS. I, 1281 A, *Temporalia et volatica desideria.* II, 1247 A, *Idque totum propter unius anni volaticum gaudium.*
- VOLSELLA, instrumentum ad pilos evellendos. II, 1040 A, *Tam surax a mento volsella.*
- VOLUNTAS. I, 1285 A, *Ad sustinendam novissime voluntatem Dei, i. e. judicium accipiendum in die ultimo.*
- VOLUTARE. I, 1502 B, *Simul orant, simul volutantur*: sic lib. III adv. Marc.: *Manibus cædentibus pectus, et facie humi volutante orationem commendare.*
- VORATRINA. I, 470 A, *Nec ingratis voratrinis, sunt belluones, perditii, gurgites et voragines æris clemosynarii, qui in Deum et Ecclesiam et fratres singulos beneficos æque ac alios ingrati sunt.*
- VOTIVUS. I, 515 A, *Votivis crucibus exposuit.* Hæverc. ita explicat, Tiberium ex votivis arboribus votivas fecisse cruces, in quibus scelerati isti sacerdotes pulchre pendebant, tanquam anathemata ex voto. Junius hanc appellationem derivat a votis salutari-
- bus, quæ Augustus fecerit. Vid. Sucton. Aug., cap. 97.
- VULNERARE. I, 1252 A, *Patientia Domini in Melcho vulnerata est.*
- VULSINI, Hetruscorum opulentissimi quondam populi, quorum civitas tota fulmine concremata est, II, 1054 B.

X

XEROPHAGIA, *ξερφαγία*, aridorum esus. II, 955 A, *Quo etiam xerophagias observemus.* II, 960 A, *Et illis xerophagiu punis angelici displicebat.*

XYSTARCHES, xysti, sive stadii athletici præses, qui omnia quæ sunt opus certaturis suppeditat. I, 624 B, *Xystarches Spiritus sanctus.*

XYSTICUS, athletarum proprius. II, 1040 A. *Xysticæ munditiæ.* Nam athletæ et palestritæ exercebantur in xystis et porticibus nudi; ideoque summa illis fuit cura corporis et munditiarum. II, 995 B, *Et xysticæ vanitates.*

Z

ZONA. II, 519 B, *Maceria quadam igneæ illius zonæ, igneam zonam appellat æthera.*

MONITUM.

Haud esse omittendum hunc veterem Tertullianæ bibliothecæ Catalogum eo præcipuo nomine duximus, quod a primis Septimii recensionibus editus, atque a Cl. viro Jac. Pamelio digestus, inde integer in recentiores Rigaltii et Priorii editiones transierit. Quam ergo prævio Pamelii opere, Vita nempe Tertulliani, inchoavimus editionem, hanc ejusdem indice claudere juvat; nec ultimam istam appendiculam ullo additamento renovandam curavimus, etsi haud ita sit omni puncto absoluta: identidem enim desunt plurium quos appellat Tertullianus auctorum nomina;

panca vero bis fortasse excitantur aut redundant; ut ut sit, qualem exhibuerint primi editores, cum a nobis velimus accipias hunc ultimum indicem. Locus enim jam non datur, quo prodeat, ut in cæteris editionibus, duplex Scripturæ sacræ et rerum memorabilium index; quorum prior remittitur ad *Apparatum generalem* universæ huic Patristicæ Bibliothecæ subjiciendum, posterior vero proxime in calcem tertii voluminis succedet, et summa duorum primorum voluminum capita quam accurate recenset. Ebd.

INDEX

VETERUM SCRIPTORUM

QUORUM MENTIO IN SCRIPTIS TERTULLIANI.

SACRORUM.

Amos citatur frequenter; de quo vide indicem Scripturarum.

ARITHMI, sive numeri, II, 429 A, 418 B, 451 C.

BARNABÆ titulo citatur Epistola ad Hebræos, quam apud Ecclesias receptam pronuntiat, II, 4021 A.

BARUCH citatur Hieremiæ nomine, II, 457 B.

BASILIANUM, id est Regum, libri quatuor, II, 350 B, 386 B, 410 A. Qui etiam *Regum Annales* vocantur, II, 429 C.

CRITARUM, seu Judicum Annales, II, 429 B.

DANIELIS hebdomada, II, 612, 614.

ENOCH libri verba citantur, I, 665 C, 666 A, 2507 A. In armarium Judaicum non admittuntur, ibid.

Utrobique apud Judam Apostolum testimonium possident, ibid. utrobique. I, 1328 B.

ESDRAS omne instrumentum Judaicæ literaturæ restauravit. I, 1507 A. Quædam etiam ex quarto libro Esdræ citantur, II, 45 A, 595 A.

EZECHIEL citatur frequenter; de quo vide Indicem Scripturarum.

HERMAS, cujus scriptura *Pastor* inscribitur, I, 1172 G. Ab omni concilio Ecclesiarum inter apocrypha et falsa judicatur, II, 1000 B, 1021 A.

HEREMIÆ olim adscriptum quidquid hodie libro Baruch continetur, II, 457 B.

ISAIAS citatur frequenter.

JACOBUS. II, 600 B, 922 B.